2092

Число 1. Чернівці, дня 1. січня 1916. Рік 1916.

„БУКОВИНА“
виходить поки що кождої суботи.

Редакція і Адміністрація
Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Передплата:
річно . . . . . 5 К
піврічно . . . . . 3 К
чвертьрічно 1 К 50 с.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“
Organ des Verbandes der ukrainischen Reichsrats- und Landtagsabgeordneten der Bukowina.

Redaktion und Administration:
Czernowitz,
Petrowiczgasse Nr. 2.
versendet an Militär-Spitäler und -Lager unentgeltlich.

Pränumerationspreise:
ganzjährig . . . . . 5 K
halbjährig . . . . . 3 K
vierteljährig 1 K 50 h.

Einzelnummer 10 h.

БІБЛІОТЕКА НАУК. ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА ЛЬВІВ

Наша побіда.

Наша славна побіда у місяци лютім на Буковині та в маю у Галичині принесла Москалям багато лиха. Московське військо зістало розбите і се відбило ся голосним відгомоном так у самій Росії, як і в цілім світі. Віра в побіду царського війська почала серед російського населеня сильно хитати ся, по містах почали ся розрухи, почали ся розумованя над сею справою по городських думах і земствах, повстали ріжні непорозуміня між думою а представителями царського двора, настала зміна у військовім проводі, у міністерствах і иньших військових корпорациях, словом, почала ся „реформа“ у всіх областях публичного російського житя. Се діяло ся все для ока, для світа — бо щоб можна було знову зрепарувати гнилі і розбиті підвалини російського кольосу, в се не вірив у Росії ніхто, навіть і сам цар. Але світ також не вірив у се. Навіть союзні держави Росії не вірили і почали відмовляти її всякої помочи. Російський міністер фінансів Барк їхав за пожичкою і до Франції і до Англії, навіть до Америки і всюди замикали перед ним двері. Така доля постигає лишень того, що банкротує!

А тим часом і союзникам Росії почало йти мов з Петрового дня. Італійська офензива закінчила ся величезними втратами італійського війська і покрила ся соромом. Французьку офензиву здусили Німці у самих початках, експедиция проти Туреччини закінчала ся так само фяском, Болгарія відрікла ся від брата-Юди і пішла з нами, вкінци розторощено цілковито і піднїжка Росії Сербію. Се була, так би сказати, відповідь з нашого боку на російські заходи коло відновленя своєї сили і слави.

Але Росія все таки не тратила надії. Російський цар обняв провід над цілим військом, приїхав сам на галицький фронт і в розказах та устно підбадьорував салдатів до нової офензиви проти нас. Російські війська почали офензиву і по кількадневній завзятій борбі мусїли вступити перед нашими. Російська офензива закінчила ся невдачию і новим погромом. Російські часописи почали отверто говорити про незломну нашу силу, російська публична опінія почала знову скиптично відносити ся до російської армії і військові російські провідники, щоб ратувати себе та свій кредит у союзників та в деяких невтральних, почали придумувати нові пляни офензиви проти нас. Недавно тому принесли були часописи звістку, що російський цар приїхав на бесарабський фронт і вслїд за тим почали концентрувати ся в Бесарабії величезні російські сили. Річ ясна, що Росія плянувала новий напад на Буковину. Москалї рахували: Через Буковину веде дорога на Семигород і Сербію. Здобудемо Буковину, направимо своє становище у нутрі російського населеня, здобудемо Семигород, з'єднаємо собі зараз Румунію, загрозимо цілий галицький фронт і конець кінців вратуємо Сербію.

Що так воно було, вказує на те багато ознак. Між російським військом курсували в послїдних днях відозви, в яких говорило ся до серця салдатам, що треба ратувати славянського брата Серба, що гине під ударами Австрійців, Німців і Болгар. У других відозвах, які видав головнокомандуючий на бесарабськім фронті, говорило ся, щоби салдати і російські власти, як прийдуть на Буковину, поводили ся лагідно, бо лиш у той спосіб можна здобути собі прихильність населеня. Черовський, який спротивив ся сему указови, попав у неласку військових властий і вислано його до Петерсбурґу, щоб не дражнив своєю особою населеня. Такими указами, чи там відозвами, заохочували власти салдатів до борби. Козаки дістали иньший наказ і се вже був „істинно русский“. Військова команда звільнила козаків від всякого рода послуху і давала їм у всіх ділах вільну руку. Козаки могли після схочу рабувати, красти, палити, знущати ся на людьми, знасилувати жінок і дївчат, словом, козаки могли робити, що їм до вподоби. Козакам привернено „козацьку вільність“ і ніхто не мав права їм що небудь приказувати! — За те мусїли козаки хоробро бити ся.

Отак плянували Москалї офензиву на Буковині і почали її з великою силою війська і добрим артилерийним приготовленем. Та російська офензива скінчила ся великою невдачию і великим пораженем російського війська. Тисячі російського війська вкрило поле битви і Москалї мусїли конець кінців подати ся взад. З сеї найновійшої і завзятої битви на Буковині ми вийшли побідниками. Побіда наша!

Обхід іменин посла Николая Василька у Відни.

Як і в ріднім краю рік-річно, так і сего року зібрали ся в навечерє св. Николая, але тепер вже у Відни в Рідгофі, найчільнійші представники переживаючого тепер у Відни українського громадянства, щоби обходити разом іменнини улюбленого краяна. І в сю воєнну пору мали ті сходини особливо піднесений настрій. Явили ся між иншими президент Загальної Української Національної Ради Др. Кость Левицький і секретар її Др. Темницький, посол до Державної Ради Др. Одесницький, Др. Трильовський професор університету, Др. Дністранський, рицар Сінґалевич Лук-Лукашевич, Семака і посол до сойму краєвого Осадець, дальше всесвітлїйший о. Др. Жук, ґенеральний авдитор н. п. Павлюх, радники двору найвисшого адміністраційного трибуналу Михальський і Каранович, директори Галицького Українського земельного банку Др. Кульчицький і Др. Рожанський, сотник українських Січових Стрільців Іван Коссак, військові авдитори капітан Бурачинський і надпоручники Др. Цента і Др. Здерковський, багато полевих священників, офіцирів, кілька панів з цензурного відділу і майже всї заступники української преси у Відни.

Перший промовив посол Семака. Він говорив, що величанє п. Василька являєть ся для Українців справою чести. Небувала велич сієї війни виявила всї благородні познаки сего й так улюбленого чоловіка в найкрасшім світлї. В нещасних хвилинах працював він успішно так для свого родимого краю іменника як і для цїлої нації.

Іменим Загальної Української Національної Ради згадав її президент посол Др. Кость Левицький заслуги Василька коло заснованя одностайного українського національного представництва, якого доти ніколи не бувало. Взагалї змінили ся в сім році на красше всї обставини в користь тих воюючих держав, за якими стоять Українці і з якими звязали й свою долю. В сій хвилині не такий вже турбатний настрій між нами, як минулого року. Передусім вдало ся безупинний і повний самопожертвованя співучасти п. Василька, покласти підвалини для красшої будучности українського народу.

Слїдуючий промовець посол Др. Трильовський згадав також про заслуги п. Василька що до спільної праці всїх українських партій, напоминаючи, щоби покинути звиклий в нас песимізм, а бачити в зєднаній народній силї, висший ступінь змаганя до спільної цїли. Непобідима відпорна сила і завзятє в боротьбі з ворожими і руйнуючими впливами творили послїдними роками головну нашу національну чесноту. А тепер прихилив ся передусім посол Василько до того, що українство в Австрії піднесло ся до більшої політичної живучости.

Ядерними і кріпкими словами заговорив сотник Коссак іменим Українських Січових Стрільців до посла Василька. Він переказав іменникови братерський поклін і найщирійшу подяку від синів українського народу, що стоять у поли, і зазначив, що українські стрільці, які борють ся свідомо і проливають свою кров за найсвятійші ідеали нашого народу, слїдять з пильною

уважливістю і найвисшою шанобою за діяльністю своїх політичних провідників за фронтом.

Професор Микитей хвалив надзвичайну обачність сего взірцевого чоловіка, який здобув собі своїм характером і здібністю надзвичайний вплив і користає ним в інтересі української нації й держави.

У відповідь на сї промови посол Василько заявив, що він виконує лишень свідому свою повинність. А його праця ледви довела би була до такого успіху, як би не співділане цілих кругів українського народу і визначних одиниць, що утворили условини тої успішности. Бесїдник підніс відвічальну працю президії національно-політичного представництва, якого свідома цїли постава улекшувала йому самому поборенє тяжкої, але вдячної праці, похвалив добру волю всїх українських партій до спільної праці, згадав знамениті програми для праці предложені послом Др. Олесницьким, як і пильну працю українських публицистів. І український мужик причинив ся своєю патріотичною жертволюбністю у високій мірі до того, що українська нація на будуче прийде до більшого значіня. А вже не до порівнаня ті прислуги, які віддає український жовнїр, так у ц. і к. армії, як і при Українських Січових Стрільцях і Гуцулах-добровольцях тепер вже другу зиму серед заметілї і граду куль своїй нації. Йому належить ся передусїм щира подяка всїх. Сего не забудуть йому нїколи і нїгде, де тільки буде чути звук української мови.

Після промови редактора Калиновича, закликав полевий курат Калята огненими словами зібраних до витривалої боротьби з московським відвічним ворогом до послїдного віддиху і висказав надію на нашу кінцеву побіду.

Цїлий вечер співав дібраний хор співаків під управою о. Павлюка з Мамаївців на Буковинї і підтримував живий настрій, який підніс ся, коли відспівували австрийський, нїмецький і болгарський національний гимн.

Слїдуючого ранку явили ся в приватнім помешканю посла Василька відпоручники офіцирів Українських Січових Стрільців під проводом голови центральної боєвої управи п. Дра. Трильовського і скарбника Івана Боберського і передали йому як почесний дар гарно оздоблений альбум з фотоґрафічними знимками з житя і боїв Українських Січових Стрільців.

Наші патріотичні громади.

(Допись).

Про патріотизм та вірність українського населеня Буковини висловлювали ся похвально та з признанєм на сторінках нїмецких часописей нераз висші військові особи, що мали нагоду гостити по наших селах. Про одушевлене принятє наших військ нашими людьми в марті писало ся й в наших і нїмецких часописях. Про вірно піддане захованє нашого народу, а поодиноких громад з'осібна до нашого найяснїйшого Монарха і єго війська можна було читати вже в нашій часописи. Не хотїло й наше село Клїводин лишити ся на заду в сїм зглядї. Про утїху наших людий та одушевленє, з яким приймав кождий „наших" чим хто міг і „чим богата, тим й рада", не треба й богато писати, бо що серце їх відчувало і що їм совість диктувала, то мусїло вийти й на яву.

Та ту щирість до всего, що „наше" оказували наші люди не лиш в тій радісній хвилї, але й пізнїйше, коли то они вже, щоб так сказати, зжили ся з нашим військом. Так приміром завязав ся був у лїтї кружок дївчат з панною Стефанією Григоровичівною на чолї, що взяв собі за задачу, занимати ся збиранєм набілу, хлїба тощо для переїзджаючих ранених та хорих вояків. Сю свою задачу виконував той кружок з великою ревностию, а не з меньшою прихильністю та щирістю відносили ся до них громадяне, бо через 5 недїль відвожувано до зелїзничої стациї в Кіцмани 2 або 3 рази тижнево за кождим разом 20 до 30 хлїбів, около 150 яєць, до 20 вік молока, більшу скількість иньшого набілу тощо. А коли наспів до громади зазив ц. к. Староства, щоби збирати добровільні жертви на „Червоний Хрест", то заходом місцевої інтелїґенциї зібрано поважну суму 525 К, які зложено в ц. к. Старостві. По упливі короткого часу зібрано знов около три фірі ріжних зношених річий, нових й старих ручників, біля для мужчин, що так само відставлено до ц. к. Староства. А коли наш Тато, найяснїйший Пан Цїсар закликав свої народи до помочи, щоби за помочию у них зажичених гроший докінчити нам накинену війну, то радо спішили всї до сего дїла, так що з нашого села зібрано около 9000 К на ту цїль. Дальше зібрано 360 К, які подїлено на отсї 4 части: 60 К для наших добровольців, 200 К для слїпих вояків з причини війни, 50 К яко подарунок на Різдвяні Свята для нашого війска, а 50 К на болгарский „Червоний Хрест". Вкінци знов заходом місцевої інтелїґенциї й гром. начальника зібрано в громадї 386 К, які подїлено на отсї цїли: 120 К для наших славних Стрільців, 100 К для наших полонених вояків у Росиї, 100 К для хорих вояків в черновецких шпиталях яко дар на Різдвяні Свята, а 66 на будову підводного судна.

Зібрано отже готівкою 1271 К, а зачисляючи поживні артикули й иньші річи в вартости яких 700 кор., то добровільні жертви нашого села на ріжнородні патріотичні цїли виносять суму около 2000 К.

Як скромні провідники нашого села чуємо ся мило обовязаними, отсим скласти прилюдну подяку всїм жертводавцям, а особливо тим ґаздиням, що їх мужі стоять в рядах нашої хороброї армії, а они — гідні їх — зіставши ся з дїтьми, жертвують по змозї своїх сил на кожде благородне дїло, щоб лиш сю борбу до кінця допровадити. — *о. Евстафієвич, І. Никоряк, Дм. Ковцун і Гр. Одайский.*

Воєнний перегляд.

(Від 25-го до 31-го грудня 1915.)

На Буковинї.

Заповіджена російська офензива на буковинськім фронтї розпочала ся у суботу, дня 25. грудня с. р. Москалї зібрали в Бесарабиї велику силу війска (говорять, що в Бесарабиї є їх поверх 350.000) і думали, що легко зможуть переломити наші ряди. Вони й почали з початку слабо острілювати наші позициї. Та сї проби наші сейчас придушили. Москалї почали тодї чимраз сильнїйше острілювати наші укріпленя і чим-раз більше їх йшло на наших. У недїлю та понедїлок греміли без перестанку московські гармати і значні сили московського війска йшли до штурму на наші передні ряди. Кождий удар російського війска наші відбивали. В деяких місцях приходило до рукопашної борби і в сїй борбі мусїли Москалї давати ся у зад, або піддавати ся, як хто не поляг головою. У понедїлок відбив відділ Гуцулів-добровольців сильний рос. напад і вратував навіть для нашого війска важну позицію. Сего дня провадили ся вже завзяті бої на цїлім фронтї, а се від Боян аж до Добринівців, а так само коло Днїстра. Гармати по обох боках греміли страшенно, аж земля здрігала ся. У шістьнацятьох густих рядах ішли Москалї пять разів до нападу і за кождим разом мусїли програвати бій. Москалїв падали тисячі. Найбільш завзята борба була у вівторок. Зачала ся вона в третій годинї рано і тревала безперестанку цїлий день. Гармати так страшно греміли, що гадалось, світ валить ся. Се був так зв. „Trommelfeuer" на цїлій лїнії. Підчас сеї пекельної стрілянини кинулась майже вся рос. сила на наші позиції і за всяку цїну хотїли переломити наші ряди. Сотки за сотками, тисячі за тисячами падало Москалїв, а наші позиції були все тверді мов ґранїтний мур. Нїде наші не подали ся у зад. Перед нашими перешкодами зростали могили рос. трупів і зросло їх на десять тисяч! Ранених ще більше було. Багато Москалїв попало ся відтак у полон і до Чернівців приходять все свіжі транспорти полонених. Москалї зістали сильно побиті і наші остали на своїх позициях. Наші жертви малі. Зате наші села цїлковито знищені московськими гарматами. Багато хат згоріло, багато людий вбито та ранено. Як дальше би не було, Москалї у нас не будуть нїколи! Наші війска творять тут сильний мур!

В Галичинї й в Росії

почала ся також борба.

Сербско-чорногорській фронт.

Наші війска взяли в сторонї Тепче, на північнім березї Тари, малий відділ ворогів по короткій битві в неволю. Перед силою нашого війска відтягнули ся Чорногорцї з Ґодєво на Бєку. Коло Копрен викопали наші з землї три чорногорскі гармати перворядного виробу. В послїдних малих борбах взяли наші 600 Чорногорців в неволю.

Італїйський фронт.

Загальне положенє незмінене. В горах Юдикаріях били гармати. На адріяцкім побережю відперли наші війска на горі Подґорі атак одного італїйського батальону. Неприятель обстрілював без жадного успіху наші позициї коло Лардоро й Тольмайч. Тут відперло наше війско атак одної компанії неприятеля.

Французький фронт.

Нїмецькі війска здобули назад цїлий Гартмансвайлеркопф і полонили тут 23 офіцирів 1530 жовнярів. Так само відперли Нїмцї коло Суек атак неприятеля ручними ґранатами. Впрочім відбуває ся на сїм фронтї живійша борба артилєриї, ручних ґранат і мін.

На Дарданелях.

Коло Кутусламара затопили Турки два анґлїйські монїтори. Анотальська турецька батерія затопила дві лодки неприятеля, одну мунїцийну чайку й одну перевозову чайку.

Страти неприятеля на морю.

Нїмцї затопили два ворожі кораблї а то: один бельґійський пароход а на 24. с. м. один французький. Залогу вдало ся по части або й цїлком вратувати.

НОВИНКИ.

Від Адміністрації. Просимо дуже наших передплатників присилати нам передплату. Друковане часописи коштує тепер величезні суми і ми не можемо задурно посилати часопись особливо тим, що не є при війську, а мають змогу за часопись платити. Заявляємо, що хто в короткім часї не пришле передплати, тому здержимо дальшу висилку. Річна передплата виносить 5 корон. Просимо рівночасно ширити нашу часопись з рук до рук і приєднювати нам нових передплатників.

Посол Спинул до Укр. Січових Стрільців. Посол Спинул, повернувши з Відня, написав письмо до команданта українських Січових Стрільців п. Гриця Коссака, бажаючи єму і єго славним молодцям найкрасшого успіху і висказуючи надію, що під єго умілою управою наші герої здобудуть у борбі за вітчину і Україну великої чести і слави. На той привіт відповів п. Коссак слїдуючим письмом: До Високоповажаного Добродія Николи Спинула, посла до Ради Держ. і бук. Сойму в Чернівцях. Сердечно дякую за Ваші благожеланя надіслані на мої руки для Укр. Січов. Стрільців листом з 7/XII. 1915. Витаю Вас сердечно на рідній земли по повороті з тяжкої московської неволї, витаю Вас тим сердечнїйше, що саме тепер настають рокові часи для нашої України, коли перед нами стає питанє бути або небути. В такім моментї Ваша присутність в краю, на позициї богато користи принесе для української справи. З високим поважанєм Гринць Коссак, полковник У. С. С.

З тяжких днів у Серетї. Дня 17. жовтня 1914. фотографувала ся козацька рота — Черкеси, Грузини і другі Кавказцї — на мостї над рікою Серетом, а громадський уряд силебизував (хто вмів) всякий указ козацького підосаула Попова, який тут переводимо на нашу мову. як важний воєнний документ. „Бурмистрови гор. Серета. 1. приказую Вам оповісти горожанам, що коли би при появі російських військ упав хоч один вистріл з домів на російське військо, город Серет буде безпощадно бомбардований. 2. При появі австрийських військ заявіть їх начальникови, щоби не вводив війська в город, аби тим чином не наразити мирного населеня на непотрібне острілюванє. 3. Нам звісно, що многі горожани слїдять за дїлами російських військ — се шпіони, котрих карати му безпощадно. Підосаул Попов“.

Орґан товариства „Вільна Україна“. Мюнхенське товариство нїмецьких пособників українських визвольних змагань „Вільна Україна“ видає двотижневник п. з. „Ukrainische Zeitschrift“ (Укр. Чосопись). Редактором часописи є д-р Фалк Шупп. Видавцем І. Лєман (Verlag v. J. F. Lehmann. München SW. 2. Paul Heyse — Str. 26.) Часопись можуть замовляти також нечлени товариства за цїну 16 марок річно. Замовляти на адресу видавництва Лємана: J. F. Lehmanns Verlag, München S. W. 2, Paul Heyse-Strasse 26. Рада товариства видала відозву в справі нової часописи, з якої наводимо цїкавійші уступи. „Вільною Україною“ називаєть ся товариство нїмецьких пособників українських визвольних змагань, котре заснувало ся тепер посеред світової війни. Кождий Нїмець-патріот, повинен би проявити свою участь у сїм товаристві тим, що стане його пособником або членом. Багато питатиме, що се Україна й яку причину мають Нїмцї журити ся повстаннєм нової держави? Найбільший з чужих народів, котрий з найбільшою тугою сподїваєть ся свого возволення з московського ярма, є український нарід котрий числить тридцять мілїонів людей. Його область простягаєть ся від галицько-російської границї аж до побережа Чорного моря. Також заселені ним північні части Кавказького Краю. Українцї — їх називають Москалї, глузуючи, урядово навмисне „Малоросами“ — се нарід з власною мовою, котра є зовсїм окремою від московсько-російської. Колись жила Україна цвітучим національним життєм у власних державних орґанїзмах. Один з їх національних героїв, гетьман Мазепа, се відома історично-траґічна особистість, їх національний поет, заразом відродитель визвольних змагань Тарас Шевченко, визначна постать всесвітної лїтератури. Панованнє московських царів принесло як найтяжші шкоди сїй Українї, придушило її мову та перемінило з полїтичних причин сей шпихлїр і збірник металїв Росії з її породою, що рветь ся до освіти, в кріпость темноти. Тепер, коли наші побідні війська йдуть щораз далї в серце України, сподїваєть ся сей вельми талановитий і пильний селянський нарід свого визволення й державного відродження. Наше становище вимагає тепер, аби через визволеннє сього міцного народу відперто Росію від Чорного моря та забрано їй можність новою навалою народів загрожувати з татерських степів нашу культуру та культуру нашого тукецького й болгарського союзника. Крім того веде через вільну Україну найблизша дорога з Берлїну через Вроцлав, Краків, Львів, Балту до Одеси, а звітси до Перського моря та до будучої залїзницї, котрою саме можна доїхати до Індії сухопутною дорогою. Вільна Україна стає для нашого промислу близько положеною, незвичайно цїнною областю, котра може почасти надолужити нам убутки, які принесла нам світова війна. Цїлю нашого товариства є освідомленнє нїмецької суспільности про історію, лїтературу й артистичне життє українського народу, господарське значіннє заселених ним областий і змагання до відбудови його державної самостійности. Товариство підпирає, згідно з розпорядками правительств центральних держав, орґанїзациї Українцїв, котрі вони сотворили й ще утворять, а котрі підготовляють державну самостійність при виразнім признанню добре набутих прав не українських меншостий (Нїмцїв, Жидів, Поляків і т. д.). Для успішного переведення своїх цїлей побрібує товариство „Вільна Україна“ підпори всїх Нїмцїв, що мають світово-полїтичну думку, мущин і жінок, котрі хочуть мати забезпечену будучність нашого народу.

Хоробрий жовняр Українець. Василь Васкан учитель з Веренчанки на Буковинї, тепер фельдвебель при 36-ім полку, зістав до тепер 5 разів відзначений, а то: трома срібними медалями першої кляси, одною срібною другої кляси і одною бронзовою.

Шукають рідні. Хто знає де находить ся Іван Іфкевич, який служив при Гуцульських-добровольцях, 2-га компанія, зволить донести на адресу: Олександер Іфкевич, Бергомет н./Сер.

Датки. Громада Клїводин зложила на „Українських Січових Стрільців“ суму 120 кор. — Дмитро Ґрищук зібрав для буковинських жовнярів 34·60 кор. і віддав сю суму до староства.

Датки для Гуцулів-добровольців. Редактор п. З. Ласт зібрав для повисшої цїли від: З. Ласт, І. Сльоґ, Дав. Шерф, Ярошинський, Сандулович, Розенґартен, Л. Брехер, Др. Найман, Як. Сісман, М. Шефер, Розенблат, Ґольд, Др. Ерлїх, Екелєс і Меч дали по 1 коронї, Дрімер і ґрупа грачів по 2 коронї разом 20 корон. — Громада Меґа закупила для Гуцулів-добровольців 218 пачок тютюну і 118 пачок паперців.

Відзначені жовнїри Українцї. В 15-ій сотнї 24-го полку зістали відзначені слїдуючі жовнїри Українцї: рядовий Ананїй Домітращук, Іван Листаржик, Кароль Щипик сріблу мидалю 1-ої кляси; фельдвебель Іван Матущак, цуґсфірер Мариян Саєвич, Олекса Костюк, Петро Алєксевич, капраль Василь Курка, рядовий Василь Ровенчук, Андрій Сало срібну медаль 2-ої кляси; кадет Евген Гутковський, Антін Баховський, цуґсфірер Дмитро Васкан, Федір Кузенко, Проць Боргин, фрайтер Павло Бірчак, Николай Найда, Николай Еремійчук, рядовий Василь Ровенчук, Осип Бірчак, Семен Джаман, Партемій Мороз, Василь Абрамюк, фрайтер Петро Дїдух, рядовий Еміль Строжук, Данило Крісвалиш, капраль Петро Миронюк — бронзову медалю.

Ремісничa школа для українських утїкачів у Київі. „Товариство помочи для людности України“ заводить у Київі ремісничу школу з бурсою для дїтей утїкачів. У школї учити муть дїтей ріжного ремесла. Наперед відкриють відділи: шевський, столярський і теслярський.

Болгарська часопись „Камбана“ про визволеннє України. У статї „Будучий почвірний союз“ вказує „Камбана“ в ч. 2440, що почвірний союз може позбути ся грози від сходу, не тільки відірвавши від Росиї Польщу, але головно Україну. Українї також належить ся в повнї Чорне море.

Українська часопись у Росії. Від вересня с. р. почав в Одесї виходити місячник „Основа“. Вістник письменства, науки та громадського житя. В перших книжках журнала мають піти писання таких авторів: В. Винниченка, О. Коннор-Вілїнської, С. Волоха, М. Вороного, М. Грінченкової, О. Грушевського, Д. Дорошенка, С. Єфремова, Н. Кибальчич, Івана Нечуя Левицького, В. Леонтовича, Ів. Липи, Хв. Матушевського, А. Ніковського, Л. Орленка, С. Павленка, М. Павловського, С. Русової, Л. Старицької-Черняхівської, Г. Чупринки, К. Широцького й ин.

Панахида по Лисенкови. 25. жовтня с. р. відбула ся в Київі панахида по М. Лисенкови на байківськім кладовищі.

Ілюстрований календар „Руської Бесїди“ на рік 1916 вийде вже сими днями з друку. Календар містить крім календаріум і інформаційної части оповіданя, вірші. воєнний перегляд і кількадесять образків. Календар мати ме близько 200 сторін друку. Цїна календаря дуже низька, бо лишень 1 корона. Замовленя треба слати: Українська друкарня „Руської Ради“ Чернівцї, Петровича, ч. 2. Канлєндарі треба замовляти за посліплатою і треба все повідомляти про се друкарню карткою. Не повинно бути й одного Українця, щоб не мав сего цїнного календаря у своїй хатї!

Культурні людоїди. У Карйовій в Румунії мав якийсь Матей Шандру любовні зносини з Розою Дан. Послїдними часами почав підозрівати Шандру, що любка йому не вірна і постановив за се пімстити ся. Він зійшов ся з нею, почав її пестнти і нараз відкусив праве ухо і проликнув його. Відтак відкусив праве лице і також проликнув його. Розу Дан віддано до шпиталю, а Шандру повандрував туди, де козам роги виправлають.

Російська великодушність. Болгарський державний довг у Росії виносить тепер 39 мілїонів рублїв. На послїднім засїданю буджетової комісиї у думі ухвалено одноголосно відписати цїлу суму, бо мовляв, Болгарія не буде мати змоги заплатити сей довг. Щирі Москалї нема що казати. Та забувають одно, чи Болгари схотїли би сей довг сплатити?

Релїґійні переслїдування в Росії. Суд у Винницї засудив селянина Рибака на 6 місяців тюрми за те, що він своїм впливом „навернув“ свого 17-и лїтного сина на баптизм, буцїм-то допускаючи ся таким робом надужиття батьківської власти.

Що чужі про нас говорять. Дня 22. с. м. був фрайтар Гр. С. на патрули і здибав двох наших офіцирів, між ними одного капітана. Гр. зажадав від офіцирів леґітимациї, а тодї каже капітан до Гр. — Якої ти народности? — Я Українець. — То заспівай менї „Ще не вмерла Україна“. Гр. заспівав, а капітан подав Гр. руку і сказав: Знаю я український нарід і його стремлїня. Знаю українських жовнярів, вони чесні і хоробрі. Я Хорват, але Українцїв поважаю як і свій власний народ. Капітан дав Гр. вина, сердечно з ним розпращав ся і поїхав дальше.

Коштом та заходом Загальнс Укр. Культ. Ради появили ся слїдуючі видавництва: 1. З Великих Днів (В борбі за волю) Лїтературна збірка цїна 30. сот. 2. Воєнні квартети на мужеский хор, присвячений Укр. Січов. Стрільц. — Філярет Колесса цїна 1 кор. 59 сот. 3. Жовнярські пісні — Осипа Юрія Федьковича. Текст вибрав Д-р Василь Щурат. Мельодиї приспособив Філярет Колесса, цїна 40 сот. 4. Молитвинник для жовнїрів Українцїв. Уложив Сьвящ. Олександер Коренець. — цїна 1 корона. Набувати можна в канцеляриї Загально Укр. Культурної Ради, Відень VIII. Wien VIII. Strozzigasse 22 Tür 12.

Виказ даток на „Січових Стрільців“ і „Гуцулів-добровольців“ з нагоди вбиваня цвяхів у вкраїнський герб. Еротей Пігуляк 20 корон, Омелян Попович 20 кор., Максимілїян Краль 20 кор., Д-р Касиян Бриндзан 10 кор., Андрій Гулей 20 кор., Марія Гулей 10 кор., Антін Клим 8 кор., В. Івасюк 5 кор., Ольга Кобилянська 1 кор., Теодозія Маєрова 10 кор., о. Мих. Сїмович 10 кор., Гедемин Лисинецький 10 кор., Ольга Калужняцька 3 кор., Стефанія Жимна 20 кор., Евгенія Гремель 10 кор., Ґеновефа Романович 10 кор., Остан Бородайкевич 20 кор., Д-р К. Ганкевич 2 кор., Павло Шухевич 4 кор., Ерина Шухевич 2 кор., Славко Балицький 1 кор., Влодзя Балицька 1 кор., о. К. Балицький 4 кор., Ом. Балицька 4 кор., Зеновія Бурачинська 5 кор., Миросьо Бурачинський 5 кор., о. Білїнський 4 кор., Маруся Білинська 1 кор., Олюся і Ґеньо Цегельські 1 кор., Яр. Струтинська 6 кор., М. Ходзяй 1 кор., Кудилич 50 сот., Валянсокевич 2 кор., Ол. Дутка 50 сот., Тар. Струтинський 40 сот., Фел. Альбота 1 кор., Василь Микитила 4 корон, Вол. Куташко 1·50 кор., Войновський 1 кор., Сид.

Копачук 1 кор., Др. Стефан Григорович 1 кор., Денис Григорович 1 кор., Павло Козак 1 кор., Тит. Козак 1 кор., Евз. Фрациян 1 кор., Філ. Альбота 50 сот., Влайко Василь 1 кор., Стефан Никорович 1 кор., Майковська 1 кор., Факас 50 сот., Мошак Іля 1 кор., Залуцький Петро 1 кор., Теод. Романко 1 кор., Стефанія Влайко 1 кор., Вишиван 1 кор., Ол. Богдан 50 сот., Маруся Попенко 50 сот., Маруся Павнель 50 сот., М. Гаврищук 1 кор., Авр. Качуровська 1 кор., Дашкевич 50 сот., Бендас 50 сот., Оксана О. 1 кор., А. Попадинчук 4 кор., Ілярій Карбулицький 3 кор., Олекс. Купчанко 4 кор., Йосиф Мицак 2 кор., Маркус Меч 5 кор., Филип Федорович 5 кор., Мелянія Цегельська 2 кор., Др. Цегельський Р. 4 кор., А. Артимович 10 кор., Б. Левинська 2 кор., Добрянська 2 кор., Гаморакова 2 кор., Др. Кордуба 5 корон, М. Найда 5 кор., Стеф. Найда 5 кор., Нестор Найда 1 кор., Теодора Бриндзан 1 кор., Мих. Левицька 5 кор., Евг. Костюк 5 кор., Вол. де Томуруг 1 кор., Маруся і Василь Боднарюк 4 корон, Григорович Ганзі 5 кор., Сагані 1 кор., В. Винницька 5 корон, Веглідка 1 кор., Григор. Хлуд 10 корон, Наталка Ґрос 5 кор., Арт. Курчак 4 кор., Петро Маґас 2 кор., Вол. Кухта 2 кор., Юрій Костюк 10 кор., Антін Микитила 10 кор., Леонт. Івасюк 5 кор., Ольга Добрянська 1 кор. Евгенія Корбубова 2 кор., Роман Кордуба 50 сот., Стефан Левинський 50 сот., Реґіна Стефюк 2 кор., Михайліна Дутка 2 кор., Олена і Теофіль Брендзан 2 кор., о. Ів. Курчак 10 корон, Вол. Винницький 4 корон, Іван Винницький 1 корону, Юрій Гулей 4 корон, Дмитро Дияконович 1 кор., Микола Димитрієвич 1 кор., Теодор Кухта 2 кор. Омелян Душилевич 50 сот., Орест Годованський 50 сот., Силь. Данчул 2 кор., Мих. Григорович 2 кор., В. Гусаковська 1 кор., П. Андрійчук 1 кор., Ев. Бачинський 1 кор., М. Тотоєскул 2 кор., Микола Сімович 2 кор., Стефан Тимчук 10 кор., Евг. Цента 1 кор., М. і С. Андрієвич 1 кор., Степ. Гладківна 50 сот., Олена Лукашевич 50 сот., Семен Кирстюк 2 кор., Корниляк Олекса 2 кор., о. Сохор 5 кор., Г. Гордий 10 кор., N. N. 1 кор., Василь Дмитрюк 2 кор., о. Кел. Костецький 2 кор., Віктор Сарнавський 2 кор., П. Левицька 1 кор., Ол. Сандуляк 1 кор., Іван Созанський 2 кор., Др. Ясинецький 4 кор., N. N. 1 кор., Ев. Шушковський 2 кор., М. 2 кор. П. Буцура 2 кор.. Юл. Будний 1·40 кор., М. Няйко 1 кор., Мих. Підгірний 1 кор., І. Найдівна 1 кор., Форикевич 1 кор., Ученики І. Б. 2 кор., Боровський 80 сот., Т. Бузенко 1 кор., Ст. Шербановська 1 кор., П. Руснак 1 кор., Ер. Банатюк 1 кор., А. Кузь 1 кор., Р. Тайбер 1 кор., Ром. Івасюк 2 кор., Михайло Івасюк 2 кор., Др. Будз 10 кор., Ю. Мандрик 1 кор., Ір. Мартинюк 1 кор., Ольга Зеленчук 1 кор., Катря Рубчакова 2 кор., Мар. Кошаричівна 1 кор., бурса прав. Шляхти 10кор., Ул. Семака 1·59 кор., Учениці Української Школи 21 кор., Др. Гузар 10 кор., Кар. і Микола Грекул 6 кор., К. Горвацький 3 кор., Ол. Горвацька 3 кор., Запаранюк 10 кор., Бігарі 2 кор., Мих. Городиський 2 кор., Ол. Драґінда 50 сот., Ів. Герасимович 2 кор., Софр. Добрянський 2 кор., Василь Марущак 2 кор., М. Струтинська 2 кор., Кс. Мегера 80 сот., М. Б. 1 кор., Анна Кухта 1 кор., Пав. Кухта 50 сот., Олімп. Левицька 50 сот., Юл. Пшеґродська 1 кор., Ів. Вишиван 2 кор.. Мат. Савчук 50 сот., К. Білінський 2 кор., Маруся Кухта 50 сот., Мар. Няйко 50 сот., Йосиф Швед 4 кор., Каролина Швед 2 кор., Др. Зайдман 10 кор., Катер. Костецька 2 кор., Володимир федорович 10 кор., о. Гливка збірка в громаді Киселеві 100 кор., Яків Мерецький 10 кор., Филип Андрюк — збірка в Шишківцях 28·27 кор., Глинський 10 кор., Іля Ілюк 10 кор., Церковна громада в Кадобівцях 50 кор., Учениці „Укр. Школи" в Чернівцях 157·20 кор., Петро Франко 2 кор., Громада Кліводин 120 корон, Дмитро Павлович 6 кор., Юрій Князький 1 кор. — Крім сего зложили ще Софія і Сергій Керця, Юл. Драґанич, Яків Мошук і Маруся Сімович. Разом зложено 1061 корон.

Семен Фодчук.

Чи зрадник?

З початком серпня вирушив наш батальон до пограничного місточка Б. По дорозі супровожала нас товпа всякої породи патріотів і обділювала овочами то циґарами. Поїзд наладований військом та треном їхав поволи і аж над ранком станув на місци. Цілий світ був сповитий густою мракою, так що й на два кроки ледви мож було розпізнати людину.

Ми уставили ся по тихо в ряди, перейшли на толоку і тут наладували „острими" свої кріси і рушили за кордон.

Місточко мов вимерло. Все поховало ся ради страха, а вулицями снували ся лиш собаки і безроги.

Зелізнична стация знищена. Вози поперевертані, а дроти телефонічні і телеґрафічні позривані.

Нас пятнайцять рядових враз з вістуном, дістало приказ стати на горбі за річкою.

Було се по дощи. Чорнозем розгряз і з тяжким трудом поміж ланами кукурудзів дійшли ми до річки, що вила ся серпентиною під горбом.

Понад річкою величезний шувар, у якім могло сховати ся кілька неприятельских полків і чатувати на нас.

Шукаємо броду, але годі; річка глубока.

Недалеко виднієсь криниця з журавлем. Підходимо близше, стягаємо журавель і тішимо ся, що перелізимо через кладку.

Але якаж роспука, коли показало ся, що журавель є за короткий на кладку.

Ідемо вздовж річки. Ген, ген виднїють ся будинки. Підходимо . . . що пару кроків, лягаємо і надслухуємо, чи неприятель не стріляє. Так дійшли ми недалеко загадочних будинків. Переконуємо ся, що то млин на нашій річці, яка нам стілько клопоту справила.

З млина вибігає старенький мельник з жінкою і дітьми. Перестрашений торжественно складає руки мов до молитви і заявляє, що у млині нікого нема.

„Панове вояце! — я також з Ґаліції тай служив при ланґверах. Будьте так добрі, та пустіт нас до мяста, бо не маємо сярніків і ґейзу (нафта). Не палимо вже кілька день, від коли на кордоні збили ся патрулї."

Ми глянули оден на другого і жалко стало їх, та щож робити — у воєнний час треба не одно горе перетерпіти.

„А далеко тут Москалї?" — питаємо

„Он там дуже богато їх збирає ся за тою другою дорогою і то вже від кількох днів".

„От і зрадник!" — подумав кождий з нас і пішли повільним ходом містком біля млина на призначений горбок.

Тут перебули дощевий день, а вечером. на росказ повернули на стацию і там ночували таки під боком неприятеля.

На третий день розіграла ся в тій околици перша кровава битва. . .

Листи австрійських жовнїрів української народности до своєї рідні.

Стефан Грицик до Семена Грицака: Садки-Заліщики:

„. . . Що з нашим Іваном? Певно забрали його наші на службу, або Москалї займили в глубоку російську країну: як ще він не пішов а є в дома, то нехай нїчого не боїть ся, а йде сьміло боронить вітчини своєї. Навіть крови своєї хай не жалїє проляти або й житє віддати. Прощайже Родинонько, буду за Вас бив ся.

Не жаль менї кров проляти,
Щоб Вас боронити.
Не жаль менї й житє дати
Щоб Вам добре жити.

А на позиції не всім судилось вмерти. Впрочім красша геройська смерть, чим неволя. Говорю се з власного переконаня. . ."

Хорунжий Данило Богаченко до Костя Богаченка: Отинія, пов. Станиславів.

„. . . Я тепер в такім самім положеню, в якім жив Тарас Шевченко. Він лїчив днї в неволї і я лїчу, як то він сказав:

„Лїчу в неволї днї і ночи
І лїк забуваю.

О, Господи, як то тяжко тії днї минають". А я вірю, так само як він вірив, що днї неволї минуть, а настане день великого „Воскресення", сьвято Неньки України і сповнять ся слова незабутнього віщуна:

„Встане Україна, сьвіт правди засьвітить
І помолять ся на волї невольничі дїти".

Петро В.: Росія, до свойого брата Івана: Денисів, пов. Тернопіль.

„. . . Я в тяжкім ярмі, до якого наш австрійський жовнїр не привик, тимбільше зі сторони такої темної Росії. Нема ту веселого житя, а хто хоче вчити свою дитину, то мусить сам собі учителя паняти. Заледво трета часть людий по містах вміє троха читати і писати, а по селах, то не питай. Твій син має більше статку й розуму, як кождий сибірський чоловік".

Листи австрійських Українців, інтернованих в Анґлії.

Стефан Нагурняк до Ксені Нагурняк: Путятинці, пов. Рогатин.

„. . . Дорогенька подруго! Я, Стефан, Твій муж, відзиваю ся дорогими словами: „Слава Ісусу Христу," і сподїюсь, коли ще живеш, то відповіш менї такими самими словами. Пишу цілий рік без перестанку до Тебе і нема жадної відповіди. Знаю, що Ти не могла менї відписати, бо ви були під ворогом, під Москалем. А тепер вже чуємо, що ви вже вільні від ворожих рук. Дякую Богу і Пречистій Діві Марії, що ви знову прийшли до нашого найдорозшого добра, до Австрії.

Бо ми знаємо, що де є воля там є й сила. Колиб Галичина була остала під російським панованєм, то бувби не вернув до Галичини, я бувби не міг знести російської нагайки, як там народ зносить. А тепер, коли ми чуємо, що наш найсолодший Львів вже знов наш, що Бог допоміг нам вирвати сей піємонт України з рук ворога, здаєть ся менї, що я на ново народив ся. Бо я знаю, що сила моїх братів побідила ворога, хай він собі голову зломить, той російський звірюка . . ."

Дмитро Галик: до своєї подруги Марії Галик: Трибівці пов. Станиславів. (Натяк на то, що Москалї старали ся навернути людий на царовославіє).

„. . . Чи є ще та погана схизма. О, Боже, мій Боже! Поможи нашому старенькому цісареви побідити тих схизматиків. Поможи нашому народови побідити ворогів, що напали на нашу церков, наші дїти, нашу рідну землю і нашого старенького цісаря, котрий не бажав людської крови. О, Боже, мій Боже! Поможи їм. Нехай й Тебе, дорога Марійо, Бог хоронить і наші дїточки перед грізним ворогом. . ."

Стефан Нагурняк: до Ксені Нагурняк Путятинії, пов. Рогатин.

„. . . Колиби наша вітчина мала пропасти, то щоби нас на світї не стало. Колиб мав іти під другу державу, то волївбим ту згинути, бо для нас ту в Австрії є найлїпше над усї держави і дай Боже милий, щоби нам то саме сонїчко сияло, що тамтих років . . ."

Іван Шпак: Анґлія до своєї надруги Олени: Ілийці повіт Снятин:

„. . , Прошу Тя, пиши менї більше про то, що у вас діє ся. Я довідав ся з часописий, що там вже троха лекше, як передше, що Перемишль вже в наших руках, через те нам навіть ту лекше віддихати, що Бог помагає нашому старенькому . . ."

Михайло Іванишин: до Льва Шиповського; Голубічик, пов. Чортків.

„. . . Жалко менї, щом не дома, бо бувбим хоть пятьнайцять Москалїв удусив. . ."

Відвічальний редактор: Евг. Шушковский.

З української друкарнї „Руска Рада" в Чернівцях.

Число 2. Чернівці, дня 7. січня 1916. Рік 1916.

„БУКОВИНА“
виходить поки що кождої суботи.

Редакція і Адміністрація
Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Передплата:
річно . . . . . 5 К
піврічно . . . . . 3 К
чвертьрічно 1 К 50 с.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“
Organ des Verbandes der ukrainischen Reichsrats- und Landtagsabgeordneten der Bukowina.

Redaktion und Administration:
Czernowitz,
Petrowiczgasse Nr. 2.
versendet an Militär-Spitäler und -Lager unentgeltlich.

Pränumerationspreise:
ganzjährig . . . . . 5 K
halbjährig . . . . . 3 K
vierteljährig 1 K 50 h.

Einzelnummer 10 h.

Христос раждаєть ся . . .

За царя Ірода народив ся Він у Вефлеємі Юдейському. Почувши се цар Ірод, стрівожив ся дуже і весь Єрусалим з ним. А три мудрці ішли поклонити ся Немовляткови.

З'явила ся на небі звізда і провадила мудрців до господи, де народив ся Спаситель миру. І увійшовши в господу, знайшли хлопятко з Мариєю матірю й припавши, поклонились йому й відкривши скарби свої, піднесли йому дари: золото, ладан і миро. І поклонившись, пішли иньшою дорогою до дому. І з'явив ся у сні Йосифу ангел Господень і сказав: Устань, візьми хлопятко і матір його і йди відси, бо Ірод задумав погане діло.

І проживав Він у бідній хатині теслї Йосифа в Назареті і назвав ся Назореєм.

А як мав вже трицять літ, то пішов охрестити ся до проповідуваня нової науки. Предтеча Його був Іван Хреститель. У Йордані хрестив він людий і приходили до него багато фарисеїв. До них мовив Іван Хреститель: Кодло гадюче, хто остеріг вас, щоб утікали від настигаючого гніва? — Я хрещу вас водою на покаяннє, а Той, що йде за мною, хрестити ме вас Духом святим та огнем. Він перечистить свій тік, збере пшеницю свою в клуню, а полову спалить огнем невгасимим.

І прийшов Ісус хрестити ся до Івана і Іван охрестивши Його, почув голос з неба: Се син мій!

Ісус Христос пішов у пустиню приготовляти ся до великого діла — проповіданя нової віри і приступив до него спокусник і сказав: коли Ти син Божий, скажи, най се камінє стане хлїбом. І Ісус Христос сказав спокусникови: Не самим хлїбом живе чоловік, а кождим словом, що виходить із уст Божих.

І се були підвалини до великої науки. І пішов Він між люд і проповідував Боже слово, нове гасло, нове щастє для людий.

Прийдіть до мене всї знеможені та отягчені, я впокою вас.

І коли приходили до него сотки бай тисячі, а тисячі, Він звіщав тоді великі слова: Любіть ближнїх своїх, як самих себе!

І говорив Він дальше: Кожден, хто шукає, знаходить, хто стукає, тому відчинять.

Остерігайтесь лжепророків, що приходять до вас у одежі овечій, а в середині вони вовки хитрі. І не лякайте ся тих, що вбивають тїло, душі не здолїють убити; а лякайтесь більше того, хто зможе погубити і душу й тїло в пеклї.

І до тих всїх вовків у одежі овечій, говорив: Горе вам, письменники та фарисеї, лицеміри, що подобаєте гробам побіленим, що зверху являють ся гарними, в середині-ж повні кісток мертвих і всякої нечисти!

Не думайте, що прийшов послати впокій на землю; не прийшов я послати впокій, а меч!

Висилаючи своїх проповідників-апостолів проповідувати дальше свою науку, говорив їм: Оце я посилаю вас, як овечок між вовки; тим бувайте мудрі, як вужі, та тихі, як голуби.

І пішла наука Христова по світї і відродив ся рід людський і прийшло нове житє і нове щастє на землю.

Христос раждаєть ся . . .

Довго терпів наш український нарід. Цїлі столїтя минали нам у неволи та в нещастю і лютий воріг сміяв ся над нами і співав нам похоронну пісню. Російські тюрми та неісходима, студена Сибір заповнена найкрасшими нашими синами, а дома гуляла по нашім тїлї козацька нагайка і кірвавила його до кости. — Не було, нема і небуде Українців, а є одна лиш велика Росія, кричали ворогі нашого народного відродженя і се діло на кождім кроці переводили в житє і давили нас. Але за нами була правда свята і лютий воріг не міг скувати душі живої. Не лякайтесь, як воріг губить тїло, а стережіть ся, щоб не погубив душі вашої — і нарід слухав сеї науки.

І жила народна душа і зроджували ся нові местники народнїх кривд і кликали мілїони до борби за правду та щастє людське. У народї будила ся свідомість і росла та ширила ся та свідомість по найтемнїйших закутинах широкої України. Лицеміри та фарисеї ходили на краю і хотїли баламутити народ, вдавали вони з себе приятелїв, але вони були вовками в овечій одежі і їм народ казав: геть, ви фарисеї!

І прийшов час народного народженя, час порахунку з ворогами. І народ взяв у руки збрую і пішов з збруєю у руках здобувати собі волю. Старий і молодий, бідний і богатий, робітник і мужик — всї пішли до бою.

Не мир, а меч і смерть несемо вам вороги! заговорили народні уста. І полилась кров, чиста невинна кров нових апостолів, народнїх местників. Широкими ріками розлилась вона і густо зросила рідні левади, поля, землю. І на тій рідній землї повстали високі могили. Спочили в них наші жовняри, Січові Стрільцї і Гуцули-добровольцї. Се наша честь і слава, се наші спасителї, що промощують нам нове щастє і несуть нам Різдво народу!

Ось свитає. Ось являєть ся звізда на небі і вказує нам шлях — дорогу туди, де жив, а завмер був і тепер наново народив ся дух народу. Родить ся новий Назорей, що виведе рас із тьми кромішної, освободить нас з тюрми, пірве пута і вкаже шлях до золотої волї. Христос раждаєть ся!

Встає Україна до нового житя!

Воєнний перегляд.

(Від 1-го до 4-го січня 1916.)

На Буковині.

Борба на Буковині не втихає, а прибирає чим раз більші і сильнїйші розміри. Москалї напирають на цїлім фронтї від Боян аж до Днїстра величезною силою, та всї їх з'усиля розбивають ся о твердий мур нашого війська. Не сотки, а тисячі московських трупів вкрило поле битви і се число зростає з дня на день. У деяких місцях, як коло Топорівців, ішли Москалї у числї яких 30.000 кількаразів до штурму і за кождий раз задурно. Наші всюди відбили моськовські наступи. Москалї мають на цїлім фронтї багато гармат, між тим багато більшого калїбру і острілюють густо нашу лїнїю та наші села. Пограничні села майже розбиті. Багато селян вбито, багато ранено, багато хат спалених і розбитих. Багато людий з пограничних сіл повтїкало до Чернівців. — До Чернівців приходять щодня більші відділи полонених Москалїв. Вони піддають ся по більшій части самі. Виглядають всї страшно нужденно і виголоднїлі. Вповідають, що салдати мають наказ від старшини за всяку цїну здобути Чернівцї. До штурму гонить їх старшина машиновими крісами. Хто не паде від наших куль, то паде від московських ззаду. Тому Москалї й радо піддають ся, як найдуть нагоду до сего. Наша позиція стоїть, як і перше твердо стояла. Нема й найменьшої обави, щоб Москалї перебили наші лїнїї.

На російськім і галицькім фронтї.

Бої в східній Галичинї стають завзятїйші. Вчера почав ворог свої наступи на становища на схід від середної й долїшної Стрипи. Його відбито огнем наших батерій, а де те не стало ся, там зломили ся наступаючі російські кольони в огни піхоти й машинових карабінів. Коло Бурканова мав ворог 900 вбитих і тяжко ранених. Тут піддало ся трох хорунжих і 870 жовнярів. Загальне число полонених учера в Галичинї виносить 1200 рос. жовнярів.

Над Іквою й коло Путилївки прийшло місцями до гарматних боїв. Над Кормином і Стиром відперли австро-угорські й нїмецькі війська ряд російських наступів.

Між Бучачом а Вишнівчиком старали ся Москалї великою силою вдарити на наші позиції. Всї наступи відперла наша хоробра армія. Воріг мав великі страти. Над Стрипою лежать перед окопами одної нашої компанії 161, а перед другою 325 вбитих Москалїв.

На Балканї.

Відворот сербського війська з Сербії до Альбанії відбув ся у страшенно великім непорядку. Ґенеральний штаб втратив цїлковито голову і жовняри втїкали у найбільшім безголовю. Дивізиї, бриґади, полки, сотнї, все помішало ся разом і нїхто десятої не розумів. Гармати нищено, вози так

само нищено і кидано в воду. Серби втікали через Іпек, та тут Австрійці заперли їм дорогу і Серби пустили ся на иньшу дорогу, через просмик коло Люм над Дріною. Тут захопили Сербів Болгари, взяли 46.000 в полон і багато побили. Ледво 40.000 Сербів вратувало ся, тай сї почали терпіти страшну недогоду. Харчів не було і жовняри били конї та їли часами навіть сире мясо, бо приправляти не було часу. Як не стало коний, почав ся між військом голод. Багато жовнярів повмирало з голоду, багато з студени так, що з 40.000 лишило ся ледво 10.000 Сербів здібними до війни. До сего числа приходить ще 20.000 Сербів, що находить ся у середній Альбанії та якесь число в Чорногорі. Отсе вся сербська армія тепер.

Війна з Італїєю.

На Тирольськім фронтї спинено кілька разів проби ворожих наступів під Торболє й проти Монте Карболіне. На стоках на північ від Тоналє старали ся Італїйцї збудувати перешкоду з дроту, надуживаючи при тім женевської фляґи. Наші війська їх острілювали. На височинї Добердо йшли живі бої метавками мін, які тягли ся до пізної ночи. На карентійськім фронтї била тяжка артилєрія неприятеля і острілювала місцевість Вольфсбах.

На адріятськім побережю бють гармати. Впрочім стоять наші війська там, де й з початком війни стояли.

На французькім фронтї.

В ночи з 28. на 29. грудня м. р. не вдало ся Анґлїйцям на північний захід від Лїль вдерти ся несподїваним атаком до наших становищ. На південний схід від Альбер малі нічні підприємства нашого війська мали успіх і Нїмцї полонили більшу скількість Анґлїйців. Коло Тартмансвайлеркопер ішла оживлена борба. Також дїяльність летунів по обох сторонах була значна. Коло Hulluch взяли Нїмцї анґлїйський шанець, полонили кілька анґлїйських жовнярів і здобули 2 машинові кріси.

Різдвяні думки.

„Мир на земли а в человіцїх благоволенїє“. Отсю пісню співає в день різдва Христового, християнська церква усїх народів рік-річно. Але нїколи ще не була отся пісня-молитва така щира, така горяча, як в отсю страшну пору світової війни-заверюхи. Мира-спокою на земли а людям доброї волї просять-молять нинї мілїони душ по всїм широкім світї, молять надармо, бо зла воля наших ворогів не хоче мира на земли, який заколотила півтора року тому. Зла воля Анґлїйців-крамарів завистних на зростаючих суперників-Нїмців, зла воля Французів пімстити ся на Нїмеччинї і відібрати втрачені із власної вини краї Альзацію й Льотаринґію, зла воля ненаситного Москаля загарбати й поневолити українські землї Австро-Угорщини, зла воля зрадливих Італїянців та Бельґійців і вбийників-Сербів, зла воля отсих наших сусїдів заколотила мир усего світа, завинила страшенну війну-різню. Зла воля правлячих недолюдків ворожих держав не хоче миру помимо того, що вони усюди побиті, ба й знищені, бо надїють ся що на побіду кривди над правдою, злоби над добрим, злої волї над людяністю. Та, даремна їх надія супроти непоборимої сили нашої праведної справи і нашої побідоносної збруї, що перемінить в побідноносну умильну мольбу-просьбу: „Мир на земли а в человіцїх благоволенїє!“

*

От друге вже Різдво обходимо серед грому гармат, та проте яка ріжниця межи тогідним а сегорічним святом. Тогід стояли Москалї на саме Різдво на послїдній стациї Буковини, під горою Мештиканештами, і здавало ся, що не мине свято а воріг займе послїдний клаптик нашої рідної країни, ту пядь землї, що ще остала в наших руках. Така страшна вістка наспіла до українських збігців-Буковинців на саме Різдво, яке обходили гіркими сльозами по чужих закутках ріжних країв. Чи могло яке нещастє рівняти ся отсему нашому? Рідна хата, рідний край, рідний нарід, рідна мова, все а все питоме-рідне в пазурах найстрашнїйшого, відвічного, невмолимого, немилосердного ворога! Всї наші заходи, всї мозольні, кріваві добутки пропащі, всї надії-мрії погребані . . . Чи був хто-небудь нещасливійший як ми Українцї? Яким чудом-дивом могли ми перебути ті найтяжші хвилї нашого національного нещастя-горя? Одна надія, що дїйсно виростає ще і з гробу, могла додати нам надлюдскої сили перенести сей убійчий удар.

Стало ся справдї чудо . . . Москалї воюють найрадше в недїлї і свята, бо думають, що Бог помагає й розбійникам. Але тогід на Різдво не воювали.

Дійшовши невпинним ходом так близько до самого полудневого краю Буковини, Москалї спинили ся, бо стали сьвяткувати Різдво, гуляли два днї по пяному. За той час успіли наші приготовити ся як слїд, щоби стрінути ворога з більшою силою. Стріча коло гори Мештиканешт і в Кирлибабі була страшна для Москалів, побиті голову втікали стрімголов назад на північ де просидїли ще якийсь час, доки наші жваві війська не вигнали ворога зовсїм з Буковини. І хоч як близько коло нашої границї стоїть ласий на наш край воріг, хоч власне отсе тепер знов намагає ся великими силами вдерти ся наново в нашу хату, то ми, уповаючи на незломну силу наших геройських сторожів-вояків, святкуємо Різдво Христове сего року знов у рідній хатї, в ріднім краю, серед рідного народу. І як тогідне Різдво було для нас найсумнїйше, так сегорічне нам найвеселїйше, бо хоч нема між нами не одного дорогого нашому серцю, хоч время все ще люте, хоч ще грохотить грім гармат посеред звуків нашої пісні-коляди; то із сим Різдвом Господним відродила ся наново наша українська справа, відновило ся наше національне житє, обновила ся наша віра, що ще не вмерла Україна . . .

*

Святий вечір 1914 року, московська повінь залила українські области Буковини, Галичини й Угорщини. На Карпатах повіває гордо російська хоругва. Москалї, а ще більше кацапи-перевертнї ликують. У Відни засїли до вечері українські збігцї. Не їсть ся і не пєть ся; бо журба-гадюка з'їдає душу, тяжке, претяжке горе пє кровцю із зболїлого серця. Мозольна праця, кріваві дорібки цїлого житя щирих, народних робітників у кігтях, дикого ворога.

Цїкаво булоб заглянути тодї у душу тих, що то все були невдоволені роботою і полїтикою українських послів і других щирих робітників; заглянути й побачити там, чи й тепер ще здавали ся їм маловажні наші національні придбаня, які втрачено так нагло і здавало ся, зовсїм.

І справдї виявили ся ті думки, які займали тодї душу наших людий. Подано їх в „Буковинї“ ще тодї як відрадні обяви зрозуміня великої історичної доби, переломової хвилї в нашім національнім житю. Ми були свідками, як провідник буковинської України огортав всїх без ріжницї своєю можною опікою, бо в сей лютий час знає тільки Українців, про яких дбати зі всеї сили заставила його добра воля. Але ми бачили на жаль й тодї ще одиницї, яких личні амбіциї, а проте завість та ненависть, не спинили ся й у сей важкий час; одиницї, яких і могила не направить, хиба спамяталаб була одна московська нагайка; бо нема иншого лїку на людий злої волї...

*

Різдво Христове початок спасеня людства. Ірод ще лютує, щоби вбити дитя-Христа, спинити спасенє світа... Тай Ірод-Москаль ще заходить ся вбити Україну, ще докладає останних сил, щоби не допустити до спасеня нашого народу, який він рад би поневолити і знищити. Але Іродова зла воля не вспіла стримати Христового спасеня мира, віримо кріпко, що й ворожі заходи остануть безуспішні й не спинять спасеня українського народу. Різдво Христове повинно заставити нас подумати й приготовити ся до дїла над обновленєм нашого народного житя, яке мусить наступити по війнї. Кличем нашим най буде різдвяна пісня: На земли мир а між людьми добра воля! *ом. по.*

Барон Конрад Гецендорф.

Від часів Радецкого, Бенедека і Архикнязя Альбрехта не було анї одного австрийського полководця, що був би більше популярний чим нинїшний шеф штабу ґенерального барон Франц Конрад Гецендорф, т. зв. „австрийський Мольткє“.

Так військо як і нарід мають безграничне довірє до єго визначної личности і високих військових спосібностей. Нащадок старої заслуженої офіцирської родини, уродив ся він в 1852. р. в Пенцінґ над Віднем, а науку побирав в славнім Терезіянум і в кадетській школї. 1871. р. став ляйтнантом 11. полку Стрільців і се був початок його світлої військової кариєри. В босанськім походї мав нагоду в перше почути свист куль як 25лїтний надпоручник і відбув з великим відзначенєм цїлий ряд завзятих борб. Опісля брав також участь у присмиреню повстаня в полудневій Дальмації і здобув собі тут славу смілого і жвавого офіцира. Знамениті з тактичного згляду розпорядки його запримічено також у висших сферах, заіменовано його в 27. роцї капітаном, а в р. 1882. покликано до штабу, де розвинув живу і хосенну працю. Як майор і підполковник належав до операцийного бюра, а рівночасно в воєнній академії студиював військову тактику. Як полковник був начальником одного полку в Опаві, як ґенерал-майор стояв на чолї бриґади в Триєстї, а як полевий маршалок-поручник командирував дивізию в Інсбруцї. Іменно на послїднім становиску поклав він найбільші заслуги при воєннім виобразованю підчинених собі військ і він може бути гордий на осуд, який вже тодї видали про його успіхи так зверхники як і підчинені. — Його задачею було забезпечити полудневий Тироль проти можливого нападу італїйського „союзника“. Нехтуючи всякий злишний шабльон, непотрібний бюрократизм і все виключно лиш для наради приложе, здобув час потрібний для індивідуального виобразованя жовнїра, для найбільшої справности в стріляню, для великих маршів і полевих вправ в формі стріч. В сей спосіб з тирольських полків зробив майже найлїпше в світї гірське військо і підчас цїсарських маневрів показав їх подиву гідну витревалість. При тім він самий виказав незвичайні військові спосібности так, що в 1906 р. наступило його іменованє „шефом ґенерального штабу для цїлої воєнної сили.“ З перервою одного року (1911/12), спричиненою через внутрішно-полїтичні відносини остав на сїм становиску по нинїшний день.

Коли нинї австрийсько-угорська армія представляє могучу і грізну силу і побіч нїмецкої найлїпша в світї, то се в значній мірі заслуга його тихої і невтомимої працї. Те, що він творив і осягнув як інсбруцкий наддивізіонер в малім, те мав тепер нагоду перетворити в велике дїло. На взір великих

полководців успів розбудити і піддержати у війська правдивий вояцкий дух. Він засадничо не мучив анї простих жовнїрів анї офіцїрів тяжкими штрапацами, але за те клав найбільшу вагу на справдї воєнне їх образоване. У него все мусїло мати практичне примінене, а його простим і ясним приписи для полевої служби Австриї завидують. Передусїм заповнив він діймаючи прогалину, витворивши добрий інтелїґентний підофіцїрський корпус і добув своєю упертістю від парляменту для війська просторі площі для вправ. Противно відносив ся ворожо до всяких військових парад. В своїх реформаторських заходах находив завсїгди розумного і підприємчивого защитника в особі незабутної памяти архикнязя Франца Фердинанда, надто вязала особиста приязнь обох сих в тім самім напрямі працюючих мужів, хотяй при їх упертій вдачі нерідко гарні сї взаємини терпіли під хвилевими непорозумінями; але все таки праця для добра австрийського війська зводила їх знов до купи. Ґенерал сей належить до тих рідких людий, у котрих наскрізь практичний змисл тїсно вяже ся зі знеслим і ідеальним полетом думки. Його гасло — праця і ще раз праця. Барон Конрад жовнїр душею і тїлом, і він хоче лиш ним бути й лишити ся і тому то не дуже то інтересував ся всякими помотаними справами. Завдяки тому якраз потрафив так довго удержати ся на так визначнім становиску, що само собою є вже незвичайною появою, а для Австро-Угорщини саме велике щастє.

Полїтичний огляд.

У послїднім часї відбула ся майже по всїх державах парляментарна нарада послів і всюди виринало питанє про мир. Представителї поодиноких держав заявили, що бесїди про мир не може тепер бути. Нїмецький і угорський державний представник заявили: Ми побідили і можемо заключити лишень такий мир, щоб приніс нам раз на завше спокій і честь, а се залежить вже від наших ворогів. Тим часом вороги гороїжать ся і про мир покищо нема що й думати.

У Нїмеччинї ухвалено новий воєнний кредит. Всї посли заявили ся за кредитом, лиш 20 соц. демократів (всїх соц. демокр. послів є 110) голосувало проти кредиту. За таке поступоване хоче управа соц. демокр. партиї викинути їх з партиї.

Між Автрією а Америкою повстало було мале непорозуміне, але вже залагоджено мирно. Австрійське підводне судно затопило було італїйський корабель „Анкона“. На корабли були й Американцї і декілька з них втопило ся. Америка загороїжила ся страшенно, післала шумне письмо до Австриї, грозило то сим, то тим, але конець кінців втихомирила ся і полагодила ся з Австрією.

* * *

У Румунії варить ся дальше. Власне тепер радить румунський парлямент і посли ріжних напрямків та „переконань“ ганьблять себе взаїмно. Найбільш погано заховують ся москвофіли Таке Ионеску та Філїпеску. Вони доконче хотять допровадити до війни з Австрією і Нїмеччиною. Зарозумілість та пиха деяких москвофілів пішла так далеко, що вони хотять підбити під себе австрійські краї від Днїстра аж по Тису, а навіть цїлу Україну. Деякі посли, як Карп, заявили отверто, що будучність Румунії забезпечена лиш у союзї з Австрією та Нїмеччиною і що проти Росії треба цїлою силою виступити, бо вона загрожує існоване Румунії і поступ цїлого культурного світа. Мінїстер президентів Братяну має за собою більшість. Куди він піде, коли і чи взагалї піде з ким до війни, не знати. Факт є, що Румунія зброїть ся. Недавно закупила Румунія з Росії 5000 коний.

Румунія продала Австриї і Нїмеччинї 50 тисяч ваґонів збіжа і згодила ся продати дальших 50 тисяч ваґонів. Вивіз закупленого збіжа вже почав ся.

* * *

У Греції починає потрохи прояснювати ся, бодай так, що війна на грецькій земли не минуча. Анґлїйцї і Французи почали вкріплювати Солунь і приготовляють ся до борби з нашими, нїмецькими і болгарськими військами, які стоять на грецькій границї і чекають лишень догідної хвилї до борби. До борби не прийшло до тепер лишень тому, що між Грецією і нами та нашими союзниками не прийшло ще до остаточного порозуміня.

Різдвяний вечер у засланю посла Н. Спинула.

Вечером 6. грудня 1914. р. почав я із своїми товаришами „етапну“ їзду із Винницї до Томска, де прибули майже по трох тижнях, бо аж дня 24. грудня. По дорозї брала ся нас в наслїдок душевних і тїлесних терпінь розпука, і мусїв оден піддержувати другого на дусї надією, що за кілька днїв прибудемо до міста Томска а там, як вповідали нам „конвойні“ салдати, будемо жити вже на свободї і зможемо прийти з часом знов до себе.

Нарештї прибули ми до того міста повні всякої нехарі і з високою тїлесною горячкою. Нам позволено за наші гроші наняти фіякри для нас і наших пакунків від зелїзничого двірця до тюремного будинку. На дворі було того дня 32° Реуміра зимна, до того дув сильний вітер. Я і Вайсельберґер, маючи на голові капелюхи і нехотячи відморозити уха, мусїлим накрити голови лїтними пальтами, що тримали на руках. Помимо кальош поверх моїх черевик було менї так студено в ноги, що я був примушений встати із фіякра і бічи за ним. Та вже по кількох мінутах я сильно задихав ся, менї стало тяжко на грудях і я мусїв знов сїсти на візок.

Велике було наше здивоване, коли тюремний „чиновник“ нам сказав, що нас не оставлять в Томску а вишлють дальше в „Наримский край“, що зачинає ся аж 320 кільометрів дальше на північ від сего міста. Позаяк ми майже всї були тяжко хорі, то нас приділено перше до тюремного шпиталю для виздоровленя. Нас поміщено у маленькій кімнатцї, де пять лїжок могли помістити ся лишень з великим трудом. Вільного місця поміж тими лїжками майже не було. У сїй кімнатї сьвяткували римо-католики між нами свої різдвяні сьвята і свій новий рік. Гірко прийшлось нам пробути тут тих кілька днїв. З одної сторони пекла страшенно величезна зелїзна піч, а з другої дув через лихі вікна на 30° зимний вітер. Через величезні шпари у підлозї тягнула така студінь, що, хотячи покласти ноги на підлогу, мусїло ся натягнути на черевики кальоші. При замкнених дверях сидїли або лежали ми на своїх тапчанах майже постійно день за днем і ніч за ночию. Отже не маючи найменьшої надії виздоровіти тут, рішили ся ми їхати на всякий спосіб в „Наримский край“. Подібно поводило ся нам за весь час дотеперішної „етапної“ їзди. Коли нам навтямила ся їзда у арештанских ваґонах, то ми бажали собі прибути чим скорше до „пересильної“ тюрми, щоби там трохи віддихнути. Будучи у маленькій комірцї тюремній при замкнених зелїзних дверях день або два, тодї ставало нам знов важко на души і ми очікували нетерпливо часу, щоби сїсти знов на потяг.

До їзди, що стояли перед нами, мусїли ми перше відповідно приготовити ся. Покуповали собі кожухи з ренів з довгими руками і високими ковнїрами. Ті кожухи сягали аж до землї і були волосом на верх. Ми затягали їх поверх наших зимових пальт. Дальше купилим фільцові чоботи, що сягали аж висше колїн і вбирало ся поверх черевик. Потім шкірянні шапки, що накривали шию, уха, ніс і лице, рукавицї із кожуха, які затягало ся поверх плечених вовняних рукавиць, осібний ковпак поверх шапки і на конець так звані „бараницї“ на ноги.

Вечером дня 2. січня 1915. р., отже по десятьох днях, вибрали ся ми в тяжку і далеку дорогу. Люди з горячкою кладуть ся до теплого лїжка, кличуть лїкаря і стережуть ся від найменьшої перестуди. А ми з горячкою від 37° до 30° були примушені їхати саньми 42 милї при морозах, що доходили часами до 50° Реуміра, без всякої лїкарскої поживности, що взялим з собою, ставали в наслїдок сильних морозів тверді як камінь, а по дорозї крім злого чаю і чорного хлїба не можна було нїчо більше купити. Ми всї були сьвідомі того, що наше житє висїло тодї, як каже ся, на нитцї.

Крім погонича сидїло нас по двох на санках у круглих, із прутя плечених кошиках. При кождих санках були запряжені по два а часом і по три конї гусаком. Погонич тримав в руцї на кілька метрів довгий батіг із коротким і грубим пуживнем. Їхалим перше по ріцї Томі поверх пятьдесять кільометрів а решту дороги по ріцї Обі. Що двацять до трицять кільометрів стоять на берегу ріки маленькі людскі оселї, де й міняють ся конї на почтових перестанках, якими завідують тамошні селяни. Оден із таких завідателів почтових коний мав близко 70 лїт, був Поляк і походить із російської Польщі. Підчас польскої революциї у 60-тьох роках зістав він висланий на Сибір, де пізнїйше і оженив ся, не вертаючи більше на родину. Позаяк тими часами ще не було зелїзницї, то єго „етапна“ подорож разом із другими засланцями тривала цїлий рік. — Заки конї зміняли ся, ми висїдали із саний, входили у тїсну комнату, наповнену зіпсутим воздухом, де часто не було місця й сїсти, не то лячи-спочити на годинку — дві. Проте трафляло ся не рідко, що ми, будучи умученими їздою і спячими, придрімалим в санках на часок, побоючи ся заразом, щоби від сильного морозу не заснути на віки. Висїдаючи із саний на почтових перестанках, мусїли здорові між нами здоймати своїх хорих товаришів і провадити попід руки до помешканя.

Настала знов одна ніч, що в сю пору починає ся тут вже о 3. годинї пополудни а триває до 8. години рано. У воздусї нема найменшого вітру а на небі нї одної хмарки. Звізди, що стоять густо одна при другій, сьвітять так ясно, що в окружаючих пралїсах можна розріжнити кожде дерево на далекі простори. Між звіздами стоїть великий серп місяця, звернений кінцями в долину а не як у наших околицях на схід. Верхи дерев сїяють чудовою рожевою барвою, — се відблиск далекого „північного сьвітла“. Від часу до часу підоймаю клапоть кожуха моєї шапки, що накриває ніс і очи, щоби оглянути окружаючу монотонну околицю. Се триває тільки хвилинку, почім спускаю чим скорше той кляптик знов в долину, щоби від сильного морозу не відморозити ніс. Із прорубаних місць на Обі в леду на два метри за грубім, де напоює ся худобу із поблизкої оселї, встає густа пара сейби із кипячої нори, що зветь ся „Гайзір“. Ми сидимо тїсно оден при другім на санках непорушно і рівнодушно. Нїхто з нас не промовить і одного слівця, щоби не простудити ся. По правій і по лївій сторонї ріки протягають ся безмірні пралїси. Не чути у них нї виєня вовків, нї гавканя лисів, нї скрилоченя птахів. Всюди округ нас панує гробова тишина, тільки від часу до часу дає ся чути форканя біжучих коний. — Мене опанувала глубока задума. Якийсь тягар давить моє серце. Якраз сегодня рік сидїв я між своєю рідне́ю при сьвяточно прибранім столї зі всякими стравами. Був прецїнь тодї сьвятий вечір. Так сидїв я при столї у своїх покійних родичів, будучи ще дитиною, так робив я доси що року й для

своїх дітий. Тому рік назад був я веселий і щасливий, весела і щаслива була тоді і вся родина. А сегодня? І сегодня сидить моя рідня при сьвяточно прибранім столі, і сегодня стоїть на тім столі пшениця з медом та другі приправи, але та моя рідня находить ся сегодня у великім смутку, бо нестало між нею двох дорогих осіб. Нестало найстаршої дитини, що забрала немилосердна смерть минувшого року, та нема й батька дому, бо забрав його клятий воріг у неволю, той воріг, що розпаношив ся тепер в родиннім краю. — Так тепер у моїй рідні. А я? Я їду чим раз все дальше від Божого сонця, все дальше від культури і від людий у безмірні північні степи. Чи поверну я ще колись до свого дому, до рідного краю? Чи учую я ще колись звук родимих слів і чи закує мені ще колись зазуля на рідній земці? — Тяжкі думки снували ся минувшого сьвятого вечера у моїй голові. Та ті страшні часи, слава Богу, вже минули, бодай вони більше не вернули — на віки пропали.

Воєнні вірші і пісні.

Ще минулої зими читав я у віденськім „Ділі“ відозву, щоби збирати нові воєнні пісні, складані вояками. Той, що писав відозву, гадав, що таких пісень буде певно дуже богато, бо комуж не відомо, скілько воєнних пісень (козацьких) ми маємо з давних часів і як ми любимо ще й тепер співати? На тій основі, що в нас так богато ріжнородних пісень, ми всї готові здогадувати ся, що певно „нарід“ (се-б в теперішних часах передовсїм вояки зпоміж селян) складає і тепер пісні про сю страшну війну, якої з діда-прадіда не було.

Великих зворушень душевних тепер дійсно дуже богато, так богато, як ніколи не бувало. Є про що складати пісні і вірші. Хоч у них все буде бесїда про ті самі чутя, які були і в наших прадідів і прабабусь: про розлуку, похід, труди, битви, смерть, могилу і т. п., то все-ж може бути в них і неодно нове, викликане сучасними міжнародними і міждержавними обставинами, загальним поступом і новими поглядами на житє і світ. Крім того старим почуванєм і думками, котрі у людий, чи давних чи теперішних, завсїгди були і є однакові, можна би надавати нову форму. Так бувало споконвіка, так може бути і тепер.

Усе те таке ясне, що нічого й перечити ся. А мимо того годї певно сказати, що нарід зложив уже богато пісень про теперішню війну, се-б то і слова і музику до них, так як давно бувало. Теперішні наші вояки написали і ще пишуть богато віршів, звичайно доже довгих і коломийковим ладом, але сї вірші, то не пісні, бо ніхто не придумував до них мельодий; вони навіть і не поезия, бо ті, що їх складали, не знають способу, як висказати свої думки і чутя. Неодин, що цїлком розумно міг би описати прозою то, що пережив, і зовсїм не має поетичної вдачі, силує ся писати вірші і гадає, що чим вони довші, тим красші. А ті, що зроду мають поетичну вдачу, не можуть нічого цїннїйшого написати тому, що не розуміють форми, не вміють одягнути свого чутя і думок у гарну одежу. Коли-б їм сказати, що і найкрасша з лиця дївчина, коли вона не мита і розхрістана і в подертих лахах, не буде виглядати гарно, то се вони зрозуміють; але скажи їм, що так само і гарну думку треба гарно одягнути у слова, щоби подобала ся, то сего вони не зрозуміють, бо за мало вчили ся, щоби то розуміти. Так то ми вже маємо і ще будемо мати безлїч віршів з війни, складаних вояками, але можна наперед сказати, що вони не будуть красші, тілько навпаки гірші від давних. Адже в 19-ім столїтю наш нарід пережив також кілька воєн. Де є пісні з них? Нема, або як є, то лиш кілька і дуже мало відомих. Натомість є з тих воєн вірші, без „голосу“, — так само майже нічим не замітні, як і теперішні, коли дивити ся на них з з літературного боку.

Відома річ, що не в тім сила, що писати?, бо вже де, як де, а на війні є про що писати, щоби було гарно. З віршів студентів, що покінчили середні школи і читали більше, як селяни, бачимо, що се не таке легке діло знати, як що написати. Якже дивувати ся селянинови, котрий ще менше читав і пізнав поетичних форм і секретів творчости? Коли сам природний поетичний інстинкт не піддасть йому гарної форми, він єї не придумає, бо не має в голові відповідного приготовленя тепер і вправи. Тому то, коли селяни у військових мундурах пишуть вірші, нехай собі здорові пишуть далї і тїшать ся ними. Однак уважати сї вірші цїнною літературною добичию з війни і друкувати їх радо, нема причини. Я прочитав їх на війні досить богато, ще в рукописях і вже друкованих, і мушу сказати, що не мав з них великої потїхи. Віршованє се так собі невинна розривка письменних вояків у вільний час, — забавка тай годї, — добре, що красша від иньших і нікому нешкідлива. Німецкі вояки пишуть ще більше і красше, ніж наші, бо загалом більше освічені, але мало що з їх писань лишить ся в людській памяти, бо тепер від написаного вимагають більше, ніж давно, тай тілько дійсно красна поезия переживає того, що її написав.

Се що до віршів. А тепер, коли спитати, чи селянин-вояк потрафив би придумати і голос (мельодию) до своїх віршів, то треба сказати, що такого здатного між нашими вояками мабуть нема. Коли котрий і співає свій вірш, то певно на голос давно відомий (н. пр. так як коломийку): сам він не вигадає мельодиї. І ту ще менше треба чудувати ся, ніж при віршах. Бо як віршована мова виглядає, се може письменний вояк памятати ще з народних шкіл; але писати і читати музичні ноти, співати з них на два або й більше голосів, а тим більше вигадувати пісню, не знаючи нї співати нї грати на якімсь інструментї, се в н а с (кажу ще раз, в н а с) тяжше діло. Ми величаємо себе радо, що маємо богато пісень і любимо співати. Се правда одно і друге, але й се правда, що тілько л ю б и м о співати, але н е з н а є м о гарно співати. На війні була нераз нагода почути, як німці, Чехи або й Москалї співають. І сим своїм людям і сим неприятелям треба признати, що вміють співати далеко красше ніж наші галицькі та буковиньскі Українцї. А чому? бо тамті вчили ся співати, богато з них вміє на ріжних інструментах грати, а з наших мало хто се знає, бо не вчив ся. Через то як почнуть нераз наші співати, то не тілько не дослухаєть ся там ріжних голосів (тенорів і басів), але ще почуєш нераз щось таке дике, грубе і необтесане, що хоч уха затикай! І ще співаки гадають, що вони не знати як „файно“ співають. Отже хто з таких співаків годен придумати „голос“ до свого вірша?

Вояки радо називають свої вірші співанками. Така „співанка“ нераз безконечно довга. Замість подїлити її на малі части, вояк все хоче сказати відразу: де він вродив ся і худобу пас, як ходив до школи, парубочив, як служив у війску три роки, потім оженив ся, дїтий дочекав ся, а далї прийшла мобілїзація, гірка розлука, війна і т. д. Таку співанку якби схотїв виспівати, то треба би пів дня, поминувши то, що не знати, як її співати, бо нот нема.

Як то воно давнїйше було, що наші предки зложили так богато і таких гарних пісень, — правдивих пісень, котрі можна співати, — се дійсно загадка. Чи хто иньший складав слова, а хто иньший музику, чи одне і друге складала одна особа, все-ж видко, що колись були в нас люди з великим поетичним і музичним талантом і до того ще з відповідною наукою. У козацькім війську були свої кобзарі, в одній особі і співаки і грачі і поети; було очивидно і в краю богато капель у панів та поодинокрх людий, що грали на давних інструментах, — одним словом, мусїли бути обставини користні для складаня пісень.

Тепер, коли взяти відому нам близше Галичину і Буковину, музичний інструмент мало де в якій селянській хатї можна застати. Тілько в остатних часах почали творити ся декуди Січові оркестри, а так у селї буває хиба один або двох музикантів і то до танцю, а не до пісень. А як скоро зводять ся на нінащо наші церковні хори, се також відома річ. В селї мало де почуєш пісню, розкладену на голоси. Серед таких обставин, очивидно, не може вирости чоловік, котрий би сам знав зложити правдиву пісню, хочби простеньку.

Тепер підчас війни сих наших недостач не можемо надолужити і поправити, але сим соткам вояків, що складають вірші і посилають їх до ґазет з просьбою друкувати, можна і треба дещо порадити. Передовсїм нехай кождий памятає, що лїпше написати одно, а добре, ніж богато а зле. А щоби щось добре випало, то над тим треба і добре посидїти тай подумати, а не гадати собі, що вже лїпше не може бути. Потім нехай собі кождий не гадає, що він поет, як злїпить який вірш. Коли хто має щось людям сказати з війни, нехай то напише звичайними словами, прозою, оттак як щодня говорить, а не тратить часу на вірші. Писати добре і цїкаво прозою — се також велика штука, але бодай не вяже собі чоловік язика чи пера. І прозою можна все сказати, почавши від найделїкатнїйшого чутя, а скінчивши на описах і т. и. Такі цїкаві і правдиві оповіданя з війни мали би далеко більшу вартість, ніж лихі вірші.

Коли-ж хто уже доконче хоче віршувати, то нехай памятає, що иньше діло: віршом щось оповідати, а иньше: висказати віршом якесь своє чутє: радість смуток, тугу, завзятє і и. Оповіданє може бути й довше, але се не для вояків робота та ще на війні — тай не така легка, як кому здає ся. Лїпше зовсїм не починати єї.

Коли-ж хто хоче виявити своє чутє віршом, то нехай не пише довго, лише коротко. Чим хто коротше напише, а скаже гладко і гарно все, що хотїв, тим красше. Се так, як з ґранатом або шрапнелем; подивити ся на него, — коротка невелика, а от яка чортівска сила в нїм! Отсе так добру силу людського серця вміти вмістити в короткий вірш, написаний до складу гарними словами, — значить написати добру лїричну поезию. Тамті зелїзні коробки мають людий вбивати, а отсї писані мають людий ратувати, щоби не дичіли, щоби були лїпші,

щоби любили все, що гарне і добре, щоби мали серце для людської недолї, для родини, для народу, для держави. Тут і гадка повинна бути гарна і чутє добре і склад (форми, слова і вірш) гладкий, а над тим всїм треба добре подумати.

Отсих кілька слів поради пишемо не для вчених, тілько для вояків, котрі нам посилають богато віршів. Милїйше було би нам діставати списи ріжних пригод, писані по правдї, так як було, і звичайною мовою, — тут можна дещо поправити і друкувати, коли добре. А з віршами — тілько клопіт для редакциї і жаль для тих, що писали а не бачить своїх віршів у часописи. Нїхто відразу добре не писав, всего треба вчити ся.

О. М.

Хорватські герої.

Щасливі наші пограничні села, від коли хорватські славні війська заняли оборонну вогневу лїнїю. Тому й годить ся присвятити їм кілька стрічок.

Хорвати любять горячо свій рідний край. Висловом цеї пристрастної любови є хорватський гимн народний:

„Любий ти нам краю!
Хорватська земле мила!
Старославний краю наших предків.
Дай, о Боже! щоб чесний ти був,
Повної слави нам усїм.
Ти нам єдиний, милий,
Так милі нам твої доли,
Як і синї твої гори“.

Цей гимн зродив ся в найновійшій добі культури хорватського народу.

Просвітою й муравельною працею завстиджуючи других сильнїйших народів, здобув хорватский нарід власними силами, хоть не перворядне а все таки видне місце в Австрії.

Тому пламенно оспівує хорватский нарід свій край, свою землю, мов у молитві споминає предків своїх, що вміли зберегти добра своїм потомкам, сердечно молять Бога, щоби їх край був честний, не сплямлений, повний слави.

Хоч сотки миль дїлять хорватського жовнїра від рідного краю, від дорогої йому рідні, то святий клич обовязку, робить з него жовнїра-героя. Він забуває в бою всьо а має на оцї перед собою тільки ворога-напастника й розраховуєть ся з ним в даній хвилї безглядно з самопожертвованєм.

Ось два найновійші приміри незвичайної хоробрости хорватських воїнів.

24. жовтня с. р. наступали російські патрулї на кількох місцях на Буковину. Наші припустили їх аж до дротів, і опісля засипали Москалїв так успішним вогнем, що вони мусїли здатись. Полонено сего дня 70 салдатів і двох офіцерів.

По такій добичі вислано й із наших окопів патрулю із 10 піхотинців, що добровільно зголосили ся, пійти на неминучу смерть с. є, підійти аж до ворожих шанців. Провідником цеї патрулї був капраль Матей Калїч.

Около 5. години рано опустили вони свої окопи й тихисенько, плазуючи, підсували ся до ворожої сторожи.

Воріг протер очи, пальнув із кріса. — Зчинилась метушня. Наших обскочили ворожі патрулї числом яких 50 салдатів. Стріляти не було можливо. Почалась буча. Наші боронили ся своїми ґверами, коли-ж з наших зломив котрий свій ґвер, вспів зручно вихопити салдатови його й боронив ся далї.

Наші всї до одного — повернули назад. Тут привитано їх як героїв. Оцїнюючи велике пожертвованє, відіслано їх, на бажанє вожда Його Ексцеленциї підмаршала пана Антона Лїпощака, до офіцерського касина, де угощувано їх. Придивляючись із боку цїй незвичайній приступности підмаршала п. Лїпощака зглядом підвладних, подумав я: От у чім лежить сила славного хорватського війська й чому не вдаєть ся ворогови, мимо несчислимих нападів, втиснути ся на Буковину.

Благословенна будь хорватская земле, що кормиш соками своїми такий славний народ!

Іля Ілюк.

Спостереженя підчас московскої неволї.

(посла Николая Спинула).

Зіставши арештований в ночи із 15. на 16. вересня 1914. р. тодїшним російским цивільним ґубернатором міста Черновець, заслано мене із моїми прочими чотирма товаришами під сильною військовою ескортою перше до містечка Винницї подільскої ґубернї, що числить около шїсьдесять тисяч душ і лежить над річкою „східним“ Бугом, що впадає до Днїпра, на відміну від „західного“ Буга із Галичини, що знов вливає ся до Висли. Тут пробували ми під полїцейским надзором майже через три місяцї, почім відпроваджено нас, позаяк переговори що до нашої заміни за російских плїнних в Австриї не довели до скутку, „етапною“ дорогою до сибірского міста Томск. По дорозї туди минали ми Київ, Курск, де тепер пробуває в засланю митрополит ґраф Шептицкий, потім Тулу, Пензу, Сизрань, Самару і Уфу, потім по другій сторонї Уралю місто Челябиньск, Омск і Тайґу. Із Томска вислано нас дальше на санках по ріцї Обі просто на опівнїч при страшнім морозї в „Наримскій край“, що призначений для „полїтичних“ засланцїв. Найблизше посиленє тої країни лежить триста кільометрів від Томска. „Норим“ є вираз тамошних перших жителїв „Остяків“ і значить „На мочарах“. Ґубернаторови Томска підчинені знов кілька „ісправників“, що відповідають меньше-більше станови нашим старостам, а кождому „ісправникови“ підчинені знов кілька „приставів“, яким повірено полїцейский надзір над кільканацятьма громадами. Цїлому „Наримскому краю“, що числить 17.400 душ і так за великий як дві третинї цїлої Нїмеччини, предстоїть лишень „пристав“.

Побувши оден місяць в селї Колмашеві названої країни, завернено нас, крім д-ра Менчля, на телеґрафічне розпорядженє мінїстерства внутрішних справ з Петрограду назад до Київа, де ми мали до дальшого розпорядженя проживати під полїцийским надзором. Та по одномісячній свободї заперли нас в полїцейский арешт, бо переговори в справі нашої заміни розбили ся наново. По двох місяцях арешту вислано нас знов до Сибіру і ми мусїли ту далеку і тяжку дорогу ще раз робити. По дальших трох місяцях в „Наримскім краю“ наступила остаточна згода в справі нашої виміни і нас вислано через Томск, Тайґу, Омск, Челябиньск, Перм, Вятку і Вологду до Петрограду, де нас, на наше велике здивованє, ще раз арештовано, тримаючи нас через повних чотири тижнї поодиноко в тюрмі строгійше як найбільших розбишак. Посїм вислано нас на фінляндску границю до місцевости „Білий Острів“ а потім через Фінляндию до пограничної місцевости Торнео, звідки ми вступили на шведску територию в місцевости „Гапаранда“. Через Штокгольм їхалим відси до містечка Трелєборґ а відси через місто Саснїць на острові Ріґен до Берлїну а потім до Відня.

За увесь той час спостеріг я, що вся сила Росиї лежить не у властивих первістних російских країнах, а у краях загарбаних силоміць з часом від чужих народів. Найплодовитша орна земля і найгустїйше населенє находять ся у Бессарабії, що забрала Росиї колись-то від Румунії, і у колишній самостійній Українї. Народне богатство, індустрия, культура і загальна народна інтелїґенция розвинена так в сих обох провінциях як також у королївстві Польскім, в Курляндиї, Литві і Фінляндиї богато сильнїйше як у свогочасних первістних російских землях. Заледво минуло ся київску ґуберню, а вже здає ся, що подорожний находить ся у зовсїм иньшім краю. Замість плодоносних нив, бачить око майже всюди степи, мочари і лїси, замість широких сїл із біленькими хатами та численними бічними будинками, бачить ся тільки де неде маленьке поселенє із численними вітраками, і темними нехарними немов які кучі хатками, що помащені лишень глиною і стоять без всяких иньших забудовань. Ті хатки або покриті кукурузяним лабузом або соломою. Декотрі з них не мають взагалї нїякого верха, тільки верх стелї накидано соломи, лабузу або бурян і прикладжено проти бурі камінями. Богато домів помащені глиною лишень із середени а з надвіря видко стїну плечену з прутя, немов хлїв на вівцї. Із всїх тих мізерних заселень виглядає біднота, нужда і низко стояча культура. За те у всїх тих місцевостях стоять величезні і богато украшені православні церкви як рязяча ріжниця до мізерних хат.

(Дальше буде.)

Важне для тих, що скаржуть ся за „образу гонору“.

З днем 1. сїчня 1916 стало правосильним цїсарське роспорядженє в справі судових належитостий. Позаяк із сим роспорядженєм наступило щось важного, нового в справах належитостий, то здалоб-ся поучити в коротцї суспільність, особливо же міщаньство й селян, щоби при карних процесах мали перед очима найважнїйші постанови сеї новелї належитости.

Досї були вільні від оплати всї поданя до карного суду, судові постановленя й вироки при приватних оскарженях. Під приватними скаргами розуміють ся такі карні справи, над якими росправляє суд лиш на внесок інтересованої сторони, як н. пр. крадїж межи близькими свояками, переступ ломаня вірности між подругами, передовсїм але образа чести. — А за „образу гонору“ скаржуть ся аж надто часто наші міщани й селяни.

Напротив сих карних справ дїлає суд при инчих проступках, як замордованє, убитє, крадїж, державна зрада і т. п. вже на внесенє державного прокуратора, й без внесеня о покаранє зі сторони ушкодженого.

До 1. сїчня 1916 поносила сторона при приватних скаргах лиш кошта заступництва — як було яке —, самий же суд не побирав жадної належитости за свою чинність.

Від 1. сїчня 1916 почавши мусить ся платити за внесенє приватне о переведенє карної росправи 3 кор. стемплями від першого аркуша, від слїдуючого инчого по одній коронї за аркуш. За протокол при головній росправі платить ся 1 кор. Тревае росправа перед судією більше як пів годину — по 2 кор. Ся обставина великої ваги, коли виступає много свідків.

Коли на кінцї по росправі западе вирок, виносить стемплева належитість за вирок 5 кор.

Отже цїлком собі звичайна лайка („образа гонору“) коштує тепер що найменше 9 кор., незачислюючи коштів за заступництво. Тому то треба добре розважати перед внесенєм скарги, чи вдасть ся довести образа, бо інакше шкода коштувати ся. Розумієть ся, що засуджений мусить звернути всї заплачені судові належитости.

Найкрасше булоб, коли-би ображений звертав ся о раду-пораду до начальства

громадского, душпастира, учителя і т. д., щоби не потребував викидувати гроша і щоби старав ся помирити ся з противником, бо й так гроша не багато у наших людий. А як стане ще платити за всякі дрібниці, то не стане його зовсім . . . .

Авскультант Костецький.

НОВИНКИ.

Читачам і прихильникам нашої часописи та всему українському народови бажаємо веселих Різдвяних Свят! Нашим славним борцям жовнярам, Українським Січовим Стрільцям і Гуцулам-добровольцям, що проливають за нас свою кров і неможуть у кружку рідні веселити ся Рождеством Христовим — засилаємо щирі поздоровленя. Борітеся, побороте, вам Бог помагає, за вас сила, за вас воля і правда святая!

Різдвянний дар для наших українських гуцульських Стрільців. Укр. акад. тов. гр.-прав. богословів „Православна Академія" в Чернівцях жертвувало 25 кор., а українські богослови з'окрема 50 кор., і то: 10 кор. Е. Бачинський, по 5 корон: А. Богатирець, К. Квасницький, по 4 кор.: Г. Тотоєскул, М. Зеленко, по 3 кор.: Е. Жуковський, М. Катеринюк, по 2 кор.: І. Винницький, Н. Лучик, Д. Варварюк, Ю. Романович, П. Стефюк, В. Пацаринюк, Е. Евстафієвич і Ст. Шпитко. — Разом 75 корон.

Відзначений офіцир Українець. Іван Сорохан, хорунжий при 41. полку артилєриї дістав за хоробре поведенє перед ворогом відзначений великою срібною медалию на стяжці хоробрости.

Подяка. Заходом учениць Українок II. року державного уч. семинара в Чернівцях зібрано для Укр. Січових Стрільців поважну суму і закуплено за неї різвянні дарунки для Укр. Січових Стрільців. Як заступник Боєвої Управи для Буковини, складаю згаданим ученицям сердечну подяку. *Гордий.*

Відзначеня Українських Січових Стрільців. Українська Боєва Управа подає до відома: За хоробрість супроти ворога уділено срібну медаль хоробрости II. кляси офіцирським аспірантам У. С. С.: Василеви Панчакови, Антонови Калинцеви, Дрови Осипови Суховерському, Петрови Пасіці і Юліянови Назаракови; підофіцирам У. С. С.: Омелянови Білинському, Степанови Фоменкови і Василеви Мицикови — та стрільцям: Матвієви Загаєвичеви, Іванови Семанюкови, Панькови Чортоломному і Дмитрови Маслеєви. Бронзову медаль хоробрости одержали: офіцирські аспіранти У. С. С.: Омелян Волосянський, Юліян Назарак, Микола Загаєвич і Станислав Мафевський (кмт чети при кінноті); підофіцири У. С. С.: Степан Дацків, Степан Смольницький, Віктор Коваль, Степан Олійник, Остап Бабяк, Осип Ярем, Августин Болехівський, Богдан Зоудовський, Микола Уроанович, Олекса Роздольський і Михайло Коцюба — та стрільці: Василь Вовк, Микола Корольчук, Андрій Вінтонюк, Роман Харамбура, Дмито Колісняк і Дмитро Копельчук.

Щирий Українець завсігди щирий патріот! Відомо всім, що крім військової сили потрібно і сили та праці із сторони цивільного люду, щоби можна успішно відперти ворога, який напосідає ся загарбати чужу країну. Між иньшими щирими патріотами можна в сій тяжкій добі навести і надучителя Дениса Руснака з Чорториї. Він підпирав завсіди всіма силами наше військо морально і материяльно. В листопаді 1914 року зібрав 150 пар біля для наших ополченців, а крім сего зібрав 700 кор. 74 сот. на Червоний Хрест і на різдвянний дар для нашого війська, які передав ц. к. Староству у Вашківцях н./Ч., 100 кор. передав на руки вельми поважаного п. барона С. Василька для наших славних гуцульских стрільців. — За єго старанєм зложено в селі поверх 10.000 корон на воєнну пожичку. Також зібрав він споре число молодих хлопців-охотників, висилаючи їм через військову команду до Січових Стрільців. Маючи щирих людий по тім боці Черемша, міг майже що дня інформувати наших комендантів про стан неприятеля і єго цїли. Вічна память і слава належить одному з його помічників, а то Іванови Лакусті Ґеорг. із Заваля, який даючи знаки на сей бік, зістав розстрілений а відтак ще й посічений шаблями московських варварів. В громаді сповняв він до тепер всю роботу, виробляючи для населеня безплатно всякого роду просьби і подаючи всякі поради. К. К.

Датки на Гуцулів-добровольців. Танасій Поляк при фабриці пороху в Блюмаві зібрав 41·20 кор., Григорій Реуцкий з Руського Банилова 100 кор., Сильв. Руснак з Дубівців 50·40 кор., Др. Зайдман 10 кор., Др. Филипович 20 корон.

Датки для „Українських Січов. Стрільців". І. Бойчук зібрав між українськими жовнірами 23·50 К, Маруся Дутковська 2 К, Петр. Ісопенко 2 К.

Патріотичні діла наших людий. Начальник громади з Слободзії-Раранча Іван Ташківський зловив з своїми громадянами 84 салдатів, 3 коні, а крім того захопив 132 гвери і багато муніциї. Все доставив нашому війську. Се було 23. серпня 1914, Москалї зістали тоді побиті і втікали назад. Ташківский заступив їм дорогу з людьми і казав, щоб кидали оружє і ховали ся по хатах, бо наші захопили ціле село. Москалї се зробили. Ташківський справив відтак наше військо і воно забрало Москалїв з собою. Другим разом так само доставив нашому військови багато воєнних річий.

Хоробрий полк. З поля пишуть нам: Наш 4-ий курінь 24. п. п. боров ся до послідної каплї крови і за кождий раз давав ся в знаки шаленим ворогам. З 24. п. піхоти, 4-ого куріня 14-ої сотні зістали відзначені слідуючі борці: офіцірсштельфертр. Сорич Перо срібною медалею І. кляси. Срібною II. кл. слідуючі: фельдфебель: Галїп Іван цугсфірери: пок. † Зданєвич Михайло, Турецький Юрій, Ґриндей Гаврило, капраль: Гвоздецький Іван, фрайтри: пок. † Козьменко Іван, Тонюк Іван рядовик: Харук Іван, пок. † Сорич Дмитро, Микільчук Василь; бронзовою III. кляси слідуючі: фельдфебель: Курилюк Василь, цугсфірер: Бойчук Іавн, Приймак Іван, Ілюк Василь, Шандро Юрусь, Дябелко Петро, Куташ Захарій, капралї Порщович: Василь, Голик Никола, Булега Микола, Ґиник Михайло, Дарій Теодор, Софронюк Олекса, Корбут Михась, Ґрос Генрик, фрайтри: Куряньский Франц, Новицький Стефан, Моздєрский Антоній, Федюк Іван, Осьвєнціньский Івзн, Кузик Микола, Калинич Іван, рядовики: Козмачук Микола, Головатий Василь, Петрашко Лесь, Рихло Михайло, Ґиник Михайло, Петрук Юрій, Семончук Теодор, Мотрук Павло, Кушнірук Дмитро, Равлик Кость, Коробчук Петро, Якимець Онуфрій, Лебіштан Василь, Кіряк Микола, Лазарюк Теодор, Колотило Михайло, Шулдис Іван, Білецький Петро, Сандуляк Данило, Юрійчук Данило.

Датки для жовнярів, що вертають домів. У краєвій комісії для опіки над жовнярами, що вертають домів зложено такі датки: Екселєнція краєвий президент Д-р Рудольф ґраф Меран 1000 корон, директор Б. Шторфер 10.000 корон, Акційна спілка деревляного промислу „Буковина" і Акційна спілка деревляного промислу передше П. і Ц. Ґец і спілка по 5000 кор., Анґльо Австр. Банк 4000 кор., Неназваний і прив. австр. Лєндербанк у Відни по 2000 кор., комерцийний радник Макс Ангавх, Вільгельм Іпен, Гуго Шварц, Фріц Вінтерберг і парох Стефан Іванович по 1000 кор., краєвий маршалок барон Ол. Гормузакі, Максим Кравс, М. Роллер, Люд. Авд. Лонштайн і Вільг. Платшек по 500 кор., Неназваний 243 кор. 59 с., радник двору Ґерц і директор Мих. Давід по 100 кор., збірка у Вижници 586 кор. разом 37.529 кор. 59 сотиків.

Mene tekel. У Румунії відбувають ся тепер парляментарні наради і деякі посли, підкуплені рос. грішми, пруть до того, щоби Румунія прилучила ся до Росії. Проти сего виступив щирий румунський патріот, родом з Бесарабії, п. Стере і сказав між иньшим такі слова: Росія стремить до того, щоби завоювати Румунію і стати паном Царгороду. Коли се стане ся, ми пропали. Що Росія давить народи, вказує на се її історія. Україна прилучила ся до Росії на підставі умови і Росія мала респекувати права України. З часом знехтувала Росія сю умову і знищила самостійність України. Навіть особисту свободу здусила Росія і зробила український народ своїм невільником. Сегодня заперечує Росія взагалї екзістенцію українського народу. — Таке зробила Росія з Бесарабією, таке зробить з нами! — Тав заговорив румунський посол-патріот. Чи зрозуміють сю пересторогу москвофільські запроданці румунського народу?!

Від Адміністрації. Просимо дуже наших передплатників присилати нам передплату. Друковане часописи коштує тепер величезні суми і ми не можемо задурно посилати часопись особливо тим, що не є при війську, а мають змогу за часопись платити. Заявляємо, що хто в короткім часї не пришле передплати, тому здержимо дальшу висилку. Річна передплата виносить 5 корон. Просимо рівночасно ширити нашу часопись з рук до рук і приєднювати нам нових передплатників.

Бабюк Андрій.

ПОБОЄВИЩЕ.

Лежав на зеленій травиці і тяжко-тяжко дихав. Довколо було тихо . . . Підвів голову і в німім спокою подивив ся на тїла мертвих вже борців . . . Лївою рукою тримав ся за груди, правою протирав чоло. З під руки добувала ся тепла кров і всякала в брудне — сїре одїннє його. Видивив ся в синє-погідне небо, повне ясних звізд. Здавало ся числив їх, бо устами порушував, ніби говорив щось по тихо. Нараз на устах зарисували ся милі черти усміху. Замкнув очі і ніби заснув. На душі зробило ся люболюбо йому. В грудях не чув болю. Перед собою бачив безкраїй степ, з високими травами. Далеко на виднокрузї блестїли до сонця золоті вежі Київа. Глянув близше себе. Мов з хмар, сходила до нього біла постать. Незадовго стояла перед ним. Чудова дївчина, з розпущеним волосєм . . . Одїж біла як снїг, та пошарпана і кровава чомусь . . . На руках залїзні пута розірвані на двоє . . .

— Хто ти і чого хочеш від мене? — спитав. — Ти син мій, а я мати твоя! — прошепотїла з тиха. Чи бачиш? На мойому тїлї також рани . . . Одїж пошарпана, я знеможена . . . Я, Україна, та сама, за котру ти і много инших оддали своє найдорозше життє . . .

Ах, сини мої, сини! Розірвали ви вже залїзні окови на двоє, та все вони висять менї на руках . . .

— Чи ти також терпиш?

— Так само як й ви всї. Кожня ваша рана, є раною й моєю. Лише вбити-задавити нїхто не в силї мене. Коли ви зриваєте ся до борби, я над вами взношу ся і молю Всевишнього о побіду над ворогами. Чи ти не чув нїколи брязкоту кайдан отсих в воздухах?

— Чув, та не знав що це звук своєрідних кайдан. Чи много ще пролле ся крови, щоби ввільнити тебе з них?

— Ненаситний ворог ще напє ся її досить. То вона остєю стане йому в горлї. Сини мої вірні не спять. Вони скоро увільнять мене від пут отсих. Я вірю в то! . . . А тоді прийде конець й катам моїм . . .

— Чого прийшла, питаєш? Взяти тебе з собою . . . Взяти далеко до країни щастя і вічного спокою. Товаришів твоїх там много. Ходи! Прилинемо до них разом . . .

— — — — — — — — — — — — — —

Ясні зорі моргали до блїдолицого, що викотив ся зза хмарки. В поблиськім лїску заскиглїла сумно нічна птиця. Чорні — невиразні тїни ходили по полї застеленім трупами . . . Волочили вбитих до ями.

Він лежав спокійно з замкненими очима, з милим усміхом на устах. Буяв в країні щастя і вічного спокою . . .

Станиця, в падолисті 1915. року.

Перша українська пральня

ЮЛІЇ ЧОБАНІВНОЇ

в Чернівцях,

ул. Ратушева ч. 14. (Mathildenhof)

перебирає всякі роботи, що входять в обсяг того заводу, як праня й прасованя ковнірів, маншет, білизни і т. д., по умірковaній цїні. Для учеників і бурсаків дасть ся відповідну знижку. Свій до свого! Нехай кождий Українець знає свій обовязок й у всім підпирає своїх.

Відвічальний редактор: Евг. Щушковский.

З української друкарні „Руска Рада" в Чернівцях.

Число 3. Чернівці, дня 15. січня 1916. Рік 1916.

„БУКОВИНА“
виходить поки що кождої суботи.

Редакція і Адміністрація
Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Передплата:
річно . . . . . 5 К
піврічно . . . . 3 К
чвертьрічно 1 К 50 с.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“
Organ des Verbandes der ukrainischen Reichsrats- und Landtagsabgeordneten der Bukowina.

Redaktion und Administration:
Czernowitz,
Petrowiczgasse Nr. 2.
versendet an Militär-Spitäler und -Lager unentgeltlich.

Pränumerationspreise:
ganzjährig . . . . . 5 K
halbjährig . . . . . 3 K
vierteljährig 1 K 50 h.

Einzelnummer 10 h.

Мій новорічний поклін буковинським Українцям.

Вже півтора року йде ся страшна війна. Безпосередним її приводом було замовлене сербським королем, мабуть за відомом російського царя, убійство нашого незабутного престолонаслідника Франца Фердинанда. Але вона була би вибухла — здаєть ся пізнійше — коли-б сей огидний напад був би не вдав ся.

Вона стала ся неминучою через глибокі причини, які охоплюють інтереси всїх воюючих тепер між собою европейських держав в Азії й Африці.

Груба сила, яку представляють Росія й Анґлія, мали би стати на місце німецької культури. Се та велика загальна причина.

Наша монархія мала би зменьшити ся о заселену Українцями частину і її вплив на Балкані мав би знівечити ся; се одна з богатьох дрібних причин нападу наших ворогів.

Ще в мирнім часї старала ся Росія приготовити сю війну на українській землї в Австрії — в Галичині і на Буковині. Наш український нарід став, оскілько він не був морально зіпсутий або тупий, сам против сего за мирних часів приготовленого московського наїзду через свої патріотичні українські орґанізації, через доказане довірє таким своїм політичним провідникам, яких проґрама була: вірність династії й австрійскій державі.

Ми на Буковині мали, відколи я маючи за собою довірє цїлого українського населеня краю перепер відкликанє краєвого президента барона Бурґіньона і на його місце прийшов наш теперішний міністер внутрішних справ принц Гогенльоге, в боротьбі з підкупством російського рубля аж до вибуху війни підмогу з боку урядів.

Успіх такого однодушного співдїланя невидного патріотичного українського підданого з владним правительством дав після вибуху війни величаві плоди.

Такі особистости, як наш улюблений престолонаслїдник архикнязь Карл Франц Йосиф, могучий начальний вожд армії полевий маршалок архикнязь Фридрих, комендант армії барон Пфлянцер, побідний оборонець нашої милої Буковини, піднесли з похвалою в своїх прихильних депешах до мене патріотизм Буковинців. А зрештою поле битви: наші упавші в бою буковинські українські патріоти; велике число відзначених буковинських Українців а передусїм наш хоробрий український леґіон гуцульських добровольців доказали, що український нарід готов своєю кровю боронити трон і рідний край.

З цїлком незначними виїмками поодиноких морально зіпсутих одиниць ми можемо глядїти з особливою гордістю на поведїнку українських мужиків підчас московського наїзду. Вони дали доказ, що і в мирі й у війні вони вірні піддані свому цїсареви і свому рідному краєви.

Оттож буковинські Українцї!

Не падайте духом через всї ті страхітя, які принесла особливо вам ся війна, що ведеть ся без перерви вже півтора року то на вашій прадїдній землї, то близко її границї. Для цїлого українського народу Австрії наступить після війни як винагорода за його випробоване патріотичне поведенє нова світла будучність. Щоби до неї дійти — а вона певно прийде — мусить, розумієть ся, вийти Австрія остаточно побідницею московщини з сеї війни.

Тому звертаємо ся з новим роком всї з щирими молитвами до небесного отця, щоби він і дальше благословив наших героїв в їх безприкладній борбі, щоби повів їх до остаточної побіди, аби наш вседобрий, вселаскавий, мудрий старезний цїсар довів свої народи, а між ними і нас за помочею побідного походу до щасливійшої будучности!

Николай Василько.

З новим роком.

І знову святкуємо Новий Рік серед воєнних заверюх, серед грохоту машинових крісів і рушниць, серед гуку гармат. Найкращий цвіт наших мужів, синів і братів стоять в оружу й боронять рідний край від ворога напасника. В родині дома смутний Новий Рік: непевність долї кревних далеко від рідної домівки, туга за ними не дають душі спокою.

Але жиємо надією, що не довго вже чекати нам кінця і то щасливого кінця сеї війни. Заміри наших ворогів, знівечити Австрію, Угорщину й Німеччину в минулім роцї розбили ся невідворотно. Противно, наші й союзні війска німецькі, болгарські й турецькі покрили ся минувшого року невмиручою славою. Королївства Бельґія, Сербія й Польща цїлком в наших руках. Перед нашими побідними наступами відтягають ся чорногорські сили й недобитки сербського війска в чорногорськім королївстві все дальше на захід. Турки вигнали до ноги Французів і Анґлїйців з ґаліпольського півострова. А тим самим зникла послїдна надія, здобути Константинополь і дарданельську морську протоку для Москалів. Німецькі і наші війска зайшли далеко в глиб російської держави. Лиш малий клаптик галицької землї не визволений ще від московського наїзду. Даремно ударяють московські маси на наші лїнії над Стрипою й вздовж басарабської границї. Страшенні кількадесятьтисячні московські трупи падуть без найменьшого успіху. Італїйцї втратили також даремно понад 600.000 найлїпшого свого війска. Ми як стали на італїйській границї, так стоїмо на своїм місци.

Наша цїль у сїй війнї осягнена. Ми доказали, що вороги не можуть нас розбити. Ми заявили готовість, заключити мир, щоби не лила ся даремно людська кров. Але наші мирні зазиви викликали тільки глум у наших ворогів. Російський цар сказав 2. січня сего вже року перед своїм війском, що він і не гадає нїчого про мир. Анґлїйцї завели саме в себе обовязкову військову службу. Всї вороги приготовляють ся всїма силами до дальшої війни.

Коли так, то ми мусимо бороти ся далї і новий рік принесе нам певно нові побіди. Ми готові на все, як вороги напосїли ся на наше житє. І підемо дальше походом, завдамо свіжі удари ворогам, доки не спамятають ся. І буде велике каятє, та не буде воротя. Так дешево, як тепер, не буде стояти мир ворогам. Одну за другою побивали ми ворожі сили в послїднім роцї. На кого припаде черга в новім?

І мимоволї звертаєть ся наш зір до схід сонця, куди обернений наш східний фронт. Там дальше, яких триста кільометрів від нас пливе славутний Днїпро, а над Днїпром пишаєть ся давня столиця української держави, омаєний садами й городами велелюдний Київ. Москаль найтяжший воріг нашої держави. Він накоїв усю теперішну заверюху. Він повинен і відпокутувати за все.

Австрії й Німеччині треба спокою для розвою їх господарства, промислу й торговлї. Розвій Німеччини коле в очи Анґлїю, а Австрія Росію. Анґлїя і Росія найбільші моцарства на світї: перша своєю воєнною маринаркою, друга військовою силою. Та війна рішаєть ся на суши. Без Росії Анґлїя не могла би непокоїти мир. Забезпеченє світового миру на довгі роки не можливе без цїлковитого розбитя Росії. А Росія не буде розбита, доки буде панувати над Україною, найбогатшим краєм цїлої Росії.

Сю правду пізнали особливо наші союзники Німцї. Вони перші поставили українське питанє поважно підчас сеї війни на чергу дня. Недавно повстав в Німеччині і союз пособників визволеня України „Вільна Україна“. І німецькі володарі зацїкавили ся нашою долею.

Наші сучасники серед українського народу потерпіли богато в сїй війнї. Богато проляло ся української крови в завзятих боях. Українські борцї були все між першими. Не давали ся випередити нікому. Ми знаємо, що в сїй війнї рішаєть ся і наша

доля, доля українського народу. Земля наша спустошена, оселї понищені, борцї падали, падуть і будуть ще падати трупом. Ми оплакуємо не одного, який бракує серед нашої родини. Але не падаємо духом. Одиницї проживають скоро свої дни і вмирають, однаково і серед миру і на полю слави. Та не вмирає цїлий нарід. А до того народу належать і наші дїти і внуки. Для них готовимо кращу будучність, лїпшу долю.

Український нарід відчув відразу, що важна хвиля наступила в українській історії. Він зрозумів, що наші теперішні дїла, наше становище спімнеть ся будучими поколїнями. Вони проклинуть нас, як ми не зробимо того, що повинні були зробити, і чого вимагала від нас дана хвиля. Вони будуть нас благословити і задержать нас в добрій памяти, як ми всї сили свої вкладемо на добре дїло за наш рідний край, за Австрію, за визволенє України від московського ярма. І ми не вагали ся, не захитали ся а стали твердо за правду і волю, за рідний край.

І всюди, де тільки жиє український нарід, всї відгукнули ся на один лад. Далеко за морем, в Канадї, в Злучених Державах, куди не засягала рука жадного цензора, Українцї самі стали по сторонї Австрії і против Росії. Українцї не двоїли душею, не міркували на всї боки. Серед Українцїв не було зради. Хто Українець, став цїлим своїм єством за одно. Се доказ великої полїтичної зрілости українського народу, однаково, чи жиє він на своїй прадїдівській рідній землї, чи на американських безмежних просторах.

Українцї пішли радо на поклик найвисшого вожда на кровавий бій. Українцї поставили й понад свій обовязок ряди добровольцїв: Українських Січових Стрільцїв і Гуцульських вояків. Кровю своєю доказує український нарід свою любов, кровю значить він шлях, яким прямує до правди і свободи.

Велика віра українського народу і вона спасе нас від всїх східних і західних ворогів. Коли сила віри в нас така велика, то здїйснять ся і наші задушевні мрії. Ми довго лелїяли їх в наших серцях, плекали, голубили, як мати дитину. З нами правда, з нами Бог, з нами побіда. Наші і союзні війска доказали в минулім роцї небувалі чуда. Вони вигнали ворога, що вгриз ся був страшною перевагою над нашими силами далеко в глибину нашої монархії, за границю. Коли вороги не хотять миру, ми заженемо його ще дальше, аж поза Днїпро. Тодї покорять ся вони нам.

І настане мир, окуплений кровю. І стане нове житє на руїнах української землї. І буде память про нас в наших дїтий і внуків і правнуків. Не занапастимо ми свою долю в історичній добі. Воріг не дав нам мирно розвивати свої сили. Ми виборемо собі належне місце серед народів оружною рукою. Меч, яким хоче забити нас воріг, забє його. Меч пімстить ся за наші страданя, за наші сльози. Пожар минеть ся, а на пожарищі виросте воля українського народу.

Побіду, славу, мир і волю принесе нам новий рік.

—в —г.

Читачам і прихильникам нашої часописи бажаємо много щастя і доброго поводженя в роцї 1916!

Редакція „БУКОВИНИ.“

Спостереженя підчас московскої неволї.

(посла Николая Спинула).

(Дальше.)

Від Пензи, столицї колишного татарского царства, видко тут то там по селах при церкві з хрестом ще й татарску божницю із півмісяцем на вежі. Татари, котрих я мав нагоду близше пізнати пізнїйше в Сибірі, мають у своїх звичаях богато спільного з нашими Жидами. Їх вимова, потім маленькі круглі шапочки, у нас так звані „ярмурки“, що носять постійно на голові, як також замкнені молитви у коробочках, що носять зі собою на шнурочку постійно на шиї під сорочкою, і богато иньшого, нагадують нас на жидівский нарід. Татари мають сильно випуклі кости на лици, надзвичайно нехарні і брудні і вимирають зовсїм. Вони ненавидять сильно Москалїв, уважаючи їх за своїх ворогів-гнобителїв.

Уральскі гори дуже лїсисті і богаті на мінерали, але з причини дуже слабо розвиненій індустриї у Росиї не вихісновують ся нї ті величезні лїси, нї богаті мінеральні склади. Сї гори не дуже високі, а поміж ними вють ся долинами потоки і річки з водою не чистою і бистро текучою, як у наших горах, а із темножовтою і поволи пливучою.

Заледво минуло ся гори Урали, то представляє ся проїзджаючому зелїзницею дуже сумний вид. Куда око чоловіка не погляне, всюди побачить по обох сторонах зелїзної дороги, що провадить з Росиї через Іркутск до Владивостока, степи, на котрих росте купками тверда трава, низькі і рідкі корчі і десь-недесь березові а ще рідше шпилькоподібні дерева. Їде ся далекі простори, заки подибле ся якесь поселенє в поблизкости зелїзничної дороги. Дальше по обох боках шин тягнуть ся тисячі і тисячі кільометрів самі степи, де не жиють нї люди нї звірі. У в сїй північній Сибірії посилили ся мешканцї тільки на берегах рік, а то так задля води як також задля риболовства. Але й у тих селах не побачить подорожний в наслїдок неприязного, зимного клїмату коло дому нї одного овочевого дерева, нї цвітника, нї огородини. Сорока, крук, синиця і воробець — се птицї, що проживають тут.

Томск, столиця Сибірії із одиноким унїверситетом, числить до стодвацять тисяч душ, лежить над досить великою рікою Том, що впадає до Оба, і подібне до нашого Кіцманя або Заставни. Позаяк громади так в Росиї як і в Сибіру немають автономії і підчинені полїцейскому надзору, то панує навіть по найбільших містах повсюди у санїтарнім зглядї страшний непорядок. Навіть у містах, що числять сотки тисячів мешканцїв, нема каналїзациї а подекуди і водопроводів. У Томску, що стоїть із самих деревяних домів, панує по гостинцях далеко від людских посїлостий, а в Томску я не бачив того нїколи. Для публики поставлені тільки дошки по обох боках дороги.

Із Томска їхали ми перше по рiцї Томі а потім по Обі зимою маленькими саночками а лїтом пароходом в „Наримский край“, бо дороги на суши там нема нїде. „Тайга“, остяцкий вираз, що значить праліс з мочарами, тягне ся по обох боках Оба багато тисячів кільометрів і переходить недалеко ледоватого моря у „Тундру“, значить буряни і мох на метер за глїбокий. В осени і на веснї, коли по Обі не можна їхати нї саньми нї пароходом, відрізаний „Наримский край“ через шість недїль зовсїм від прочого світа. Мешканцї сеї країни, потомки колишнїх полїтично-засланих, досить інтелїґентні. Властиві жителї сего краю то „Остяки“, нарід добродушний. Они жиють у „юртах“, значить ямах під шатрами з медведжих шкір, і вимирають цїлком. В північній части „Наримского краю“, там де впадає в Об величезна притока Іртиш, живуть по лїсах номади Тунгузи із своїми чередами-ренами, а ще дальше на північ до ледового моря, живуть Самоїди із своїми псами.

Ріка Об дуже богата на рибу і майже два рази більша від Дунаю. Мешканцї „Наримского краю“ живуть тільки на берегах сеї ріки і занимають ся лишень риболовством і плеканєм рогової худоби і коний. Рибу замерзлу визуть зимою по Обі тисячі кільометрів із північних сторін „караванами“ до Томска, тут продають єї і купують собі за уторговані гроші з'їсні припаси, одежу і хатні річи. Їдучи в „Наримскій край“ по Обі, здибав я одного разу таку „караванну“, що числила стопятьдесять саний з рибою.

В цїлім „Наримскім краю“ находять ся тільки дві почтї і два маленькі шпиталї, кождий з них з одним лїкарем, а то в селї Колпашеві, де ми пробували, і в містечку „Нарим“, де є місце „пристава“. Зима тут буває до 50° R студена. В тих днях не важить ся вийти нїхто із засланцїв на двір, хиба в так тяжкій одежі, що єму не можливо свобідно рухати ся. У помешканях горить за той час огонь без перестанку у зелїзних печах, а земля замерзає на метер в глїб, з якої причини не можуть там бути нї жаби, нї ящірки нї всякі иньші звірі, що заривають ся на зиму в землю. У лїсах живуть лишень медведї, вивірки, білі заяцї і чорні а дуже рідко й синї лиси. Стайнї для худоби збудовані із самих бальків, поміж котрими завіває до середини зимний вітер зимою; се робять Сибіряки навмисне, иначе худоба, вийшовши з теплої стайнї на двір, дістає сейчас запаленє легких.

В цїлій сїй країнї нема нї одної керницї, бо у пісковатій землї неможна подибати нору, або буває вода червоно-жовтавої барви і зовсїм не придатна до питя. Із Оба, куди висилають тамошні жителї безчисленні фіри гною, бере кождий воду до питя і до вареня. До Оба йде худоба сама лїтом і зимою, щоби тут напити ся води, вертаючи потім так само без жадного сторожа назад домів. Лїтною порою йдуть ті череди у околичні лїси на пасовиска і вечером, напивши ся перше води в Обі, повертають без жадного пастуха назад до своїх стайнь. Конї, що не мають занятя лїтом, і корови не дійні перегонять пливучи через ріку Об на противну сторону, де вони пасуть ся без сторожа, попиваючи при тім воду із Оба, безприривно через цїле лїто аж до зими.

Сніг в тих околицях надзвичайно білий, бо нема доріг і фабрик, тому нема й порохів і саджі, щоби падали на снїжні поля. В наслїдок сильних морозів буває сніг шерсткий немов пісок. Зимою там воздух так чистий, що нїхто з нас немав нї одного разу смотолоки (нежити) і ті з нас, що виїхали з Томску при сильній горячцї, виздоровіли по дорозї до „Наримского краю“. За час мого тамошного пробуваня не впала нї одна капля дощу від топленя снїгу аж до місяця вересня. У північній части сеї країни не гремить і не блискає підчас дощу. Помимо того, що там паде дощ дуже рідко, буває вогкість воздуху така велика, що одежа на чоловіку з верху мокра неначе від дощу навіть у зовсїм ясні дни.

(Конець буде.)

Воєнний перегляд.

(Від 5-го до 13-го січня 1916.)

На Буковинї.

Борба на буковинськім фронтї прибирає чим раз більші форми великої битви. По обох сторонах гремлять день і ніч гармати, а гук гармат несе ся страшним відгомоном далеко і широко. Стрілянину гармат чути аж у наших горах, у Селятинї, себто у віддали яких 90 кільометрів. Москалї зібрали на сїм фронтї велику силу війська і дістали наказ доконче перебити наші ряди. Для заохоченя до сего дїла прибув на бесарабський фронт до Могилева (15 миль від Боян) рос. цар і особисто заохочував салдатів до борби. По місточках

і селах розліплено царські відозви, в яких заповідає ся скорий упадок Чернівців. Сей розпучливий крок Росії стремить до того, аби наново завоювати українську землю на Буковині та аби приєднати собі і Румунію для себе. Та сї російські пляни ніколи не сповнять ся!

Найсильнїйші напади почали Москалї на наші позиції між Раранчем а Топорівцями на так званий горб Буч. На сїм фротї зібрали Москалї велике число війська і значну силу гармат і почали свої напади. На 4-го с. м. по довшій і сильній стрілянинї з гармат вдало ся було Москалям вдерти ся у однім місци коло Рокитної близько Раранча до наших окопів, де прийшло до рукопашної борби, але наші прогнали Москалїв. На саме Різдво йшли Москалї на сїм фронтї три рази до нападу і за кождим разом проганяли наші хоробрі війська Москалїв з наших окопів. Та сама історія повторила ся і на 11-го с. м. і знову наші побили Москалїв. І так йде Москалям кождого дня. Вони сильно напирають на наші позиції, але все задурно. Наші війька не пішли й один крок у зад. Перед нашими перешкодами тисячі російських трупів. Москалї острілювали на 12. с. м. наш санїтарний відділ.

Населенє, як по селах так і в Чернівцях, заховує ся цїлком спокійно. Кождий робить свою роботу, часом прислухує ся дехто гуркотови гармат і далї до свого дїла. Спокій сей — се непохитна віра в побіду нашого війська! Від часу до часу з'являють ся над Чернівцями рос. лїтаки, але не мають часу кидати бомби, бо наші гармати їх прогонять.

Московські ґазети пустили були недавно звістку, що московські війська заняли місто Чернівцї і обсадили всї важнїйші позиції коло Чернівців. Сю звістку повторили й французькі та анґлїйські часописи і хотїли мабуть викликати сим для себе корисний настрій в невтральних краях та відвернути увагу від подій на Балканї та на турецькім фронтї.

Дай Боже й дальших таких побід для Москалїв, як сї, якими вони тепер хвалять ся!

Про сї борби на буковинськім фронтї пише нам один жовняр земляк: Москалї стоять від нас у деяких місцях яких 25 кроків і що днини на нас штурмують по два три рази на день. Але за кождим разом розбивають собі голови і сотки, ба й тисячі їх трупів лежить перед нашими окопами. Через сї трупи не можуть навіть іти Москалї до штурму, бо путають ся і падуть. Тай гадаєте, що то войско, що йде на нас? Та то дїтиска від 16—17 років, або старцї від 50—60 років. Таким войском хоче московський медвідь нас завоювати! Ті хлопчиска, як узріли наші баґнети та в плач, покидали свої карабіни, руки до Бога попідносили і почали нас просити, абим їм житя дарували. Ми змилували ся над ними і взяли в полон. Говорять нам, що ми взяли їх з пекла, та запровадили до раю. Як побачили московські резерви, що Москалї піддають ся, то почали бити в своє військо гарматами, аж земля дрожала. А ми сидимо в своїх окопах тай собі гремимо: Ще не вмерла Україна! — Москалї дуба скачуть, а ми сміємо ся з них.

В Галичинї й в Росії

тревають завзяті борби. Наступи ворога на наші окріпленя коло Устечка й в околици на північнім сходї від Бучача не увінчали ся успіхом. Єго страти великі. Перед нашими шанцями лежить яких 3000 вбитих Москалїв. На північнім сходї від Бучача полонено 1520 Москалїв. Поновні атаки Москалїв на позиції наших військ коло Устечка, Бучача, Язлівця й над цїлою Стрипою мали для Москалїв ті самі успіхи що й попередні. За цїлий час, від коли Москалї почали свою офензиву в Галичинї й в Буковинї, обчислюють їх страти на яких 60 тисяч вбитих.

Коло Чарторийська, над Кормином і Іквою відбували ся малї борби з патрулями.

На Балканї.

Армія ґен. Кевеса бореть ся в успішнім наступі на півночи Веране й на заходї Розай з Чорногорцями. В околици заливу коло Катаро бють з нашого і неприятельского боку гармати. Названа армія виперла неприятеля з єго позиций коло Мийльовач над колїном Тари, коло Ґедузи й Розаю. Коло Веране заняли наші війська важні горби й здобули одну гармату. Наші кольони, які йдуть на Берину, викинули знов Чорногорцїв з багатьох горбів, дійшли до Білки і очистили від ворога східний беріг Лїму. По завзятих борбах здобули наші Беране й гору Ловчен. В сих послїдних борбах здобуто між иньшим 26 гармат, з яких більшу часть уживають наші на неприятеля. Коло Іпеку викопали наші війська 13 гармат, які були закопали Серби.

На італїйськім фронтї.

Тут не було важнїйших подій. Як перед тим, так і тепер стоять наші твердо на своїм місци. Всї атаки неприятеля на наші позиції відперто. На півночи від місцевости Долє взяли наші війська від неприятеля шанець. Італїйцї старали ся всякими способами сей шанець відобрати, та се їм не вдало ся. Наші лїтаки обложили кілька разів військові маґазини і забудівля неприятеля в Алї й Стріньо бомбами.

На французькім фронтї.

Тут бють головно гармати. Місто Лес обстрілював неприятель. Лїтаки неприятеля обложили безуспішно місто Дуен бомбами а нїмецькі лїтаки присилували двох анґлїйських лїтаків до злету. В борбах коло Гартмансвайлерколф, Гірцштайч і в Шампань полонили Нїмцї 1586 французьких жовнярів і здобули 20 машинових крісів.

Турецький фронт.

Турецькі війська викинули Анґлїйцїв і Французів з Сед-іл-Бар, послїдної позиції на Ґалїполї. Европейська Туреччина вільна від ворога. Турки здобули опріч иньшого материялу ще й 9 армат. На фронтї Іраку відперли Турки наступи ворогів. При наступах стратили Анґлїйцї поверх 3000 вбитих жовнярів.

НОВИНКИ.

Українська чолобитня з нагоди Нового Року. Президія української репрезентації парляментарної вислала на руки директора кабінетової канцелярії барона Шісля отсю депешу: „Президія української репрезентації парляментарної з Галичини і Буковини просить Вашу Ексцеленцію передати Його Величеству, вселаскавійшому Цїсареви нашому слїдуючу чолобитню: З особливо піднесеними почуванями стають при сїй зміні року найвірнїйші українські піддані Вашому Величеству перед престолом Вашого Величества, бо замешкалу ними їх рідну землю, дякуючи горячо виблаганому нами провидїню Божому і світлим подвигам оружної славної армії Вашого Величества майже в цїлости вирвано з рук споконвічного ворога нашого. Переняті з всїм населенєм українським одною думкою, предкладаємо Вашому цїсарському і королївському Апостольському Величеству найщирійші, з глубини душі виходячі бажаня: Нехай Всевишнїй удержить Ваше Величество в повнім здоровлю, а часи панованя Вашого Величества довго поза недалекий мир, по всї часи укріпить міць і велич монархії та силу династії". — На сю новорічну чолобитню української репрезентації, зложену Монархови, наспіла отся відповідь: „Відень, Двірський Замок. Його ц. і к. Апостольська Величність дякують найщирійше за желаня, переслані з нагоди Нового Року президією української парляментарної репрезентації з Галичини й Буковини в імени українського населеня. На основі Найвисшого приказу — бар. Шісль.

Українська репрезентація до начального вожда і наступника престола. З нагоди Нового Року вислала українська репрезентація також до начального вожда і наступника престола чолобитні телеґрами, на які наспіли відповіди. Телеґрама до архикн. Фрідріха звучить: „Желаня, які з нагоди теперішної зміни року висловляє Вашій Цїсарській Високости, нашому славному вождови, і нашій покритій славою армії українська парляментарна репрезентація з Галичини й Буковини, наповнені високим почутєм глубокої вдячности за безпримірні успіхи нашої армії та її незрівнаних вождів, яким австрійські Українцї завдячують, що вирвано їх майже в цїлости з під панованя московського відвічного ворога і вернено під так горячо бажане австрійське пановане. Нехай Боже Провидінє далї береже побідних прапорів нашої хороброї армії". На се наспіла відповідь: „Найтеплїйша подяка за щирі желаня патріотичних Українців. Всемогучий був нам ласкавий минулого року; також в новім роцї буде він помагати нашому оружю і поведе нашу хоробру армію до побіди, яка верне нам усї части нашої дорогої вітчини". — До наслїдника престола українська репрезентація телеґрафувала: „В найбільш піднесенім почутю приступає при теперішній зміні року українська парляментарна репрезентація з Галичини й Буковини до Вашої Цїсарської і Королївської Високости, бо найгорячійші молитви нашого найвірнїйшого українського населеня за визволенє нашої австрійської рідної землї вислухав Всемогучий Бог, і австрийські Українцї можуть знов мати повну надїй певність щасливої будучности під розумним і справедливим володїнєм нашої загально улюбленої славної династії. Нехай Боже благословенє і в Новім роцї буде з нашого безпримірно хороброю армією і поведе її до рішаючої славної побіди для скріпленя могучости династії і великости Монархії". На се наспіла від наступника престола відповідь: „Його Цїсарська і Королївська Високість архикн. Карль зволив з великим вдоволенєм приняти до відомости незвичайно льояльну і патріотичну заяву президії і відповісти як найтеплїйше на желаня. З Найвисшого припорученя ґенералмайор кн. Льобковіц.

Лист українського буковинського еміґранта з Америки до посла Василька. „З нагоди Ваших іменин, які святкує 19. грудня вся Україна, — всї Українцї, які находять ся тут з Буковини і Галичини, молять Всевишного, щоб обдарував Вас всїм добром і продовжив Вам вік, аби Ви разом з своїми товаришами у віденській національній радї могли допровадити до кінця борбу за висвободженє наших закордонних братів з московської неволї і поміг повалити власть тьми, тюрми і кнута. З нетерпеливостою очікуємо часу, коли цїлковито буде розбита і знищена Росія, і на тих руїнах, та границї нашої дорогої Австрії, стане до житя мучений народ і повстане вільна українська держава. Ми тут горячо молимо Бога, щоб дав щасливу побіду мечеви нашої дорогої Австрії і очікуємо неперпеливо кінця війни, щоб могли як найскорше повернути до нашої вітчини. — Тяжко нам дуже, що не позволено нам їхати до любої Австрії і що не дано нам змоги стати в ряди австрийських героїв і бороти ся за нашого Цїсаря Франц-Йосифа. — На 31. листопада відбуло ся у Америцї у Ню-Йорку українське віче, на якім було більше як 15.000 учасників. Віче було скликане українською національною радою. Ми збираємо тут гроші для наших бідних братів у Австрії — більшої жертви, як ся, не можемо тепер принести. — Щиро сердечні поздоровленя . . .

Відзначений офіцир Українець. Др. Осип Маковей, надпоручник, зістав відзначений „Signum laudis".

Відзначений офіцир Українець. Костинчук Кость, хорунжий при артилєриї, зістав відзначений за хоробре поведенє перед ворогом великою срібною медалию на стяжці хоробрости.

Признанє за патріотичну роботу. Черновецький староства вислав до п. Константинюка Калиника, надуч. з Кичери, слідуюче письмо: Розпорядком з дня 17. грудня 1915 ч. 10.957/D ц. к. Буковинського краєвого правительства наказано мені, за Вашу надзвичайну роботу і Ваші заходи з нагоди корисного підпису III. воєної пожички висказати Вам сердечну подяку.

Датки. Для „Гуцулів-добровольців“ зложили: Громада Миліїв 20 К, пов. секр. Шармаркевич 6 К, ціс. радник Менкес 20 К, Етапне командо в Селятині 50 К, Йоахим Ретер 20 К, Пані Др. Сімович 6 К, паньство Ільніцькі 6 К, — Громада Прилипче зложила за старанєм о. Калинюка, Дор. Вітовського, Анни Малярик і Василини Ткачук для „Гуцулів-добровольців“ 50 К і передала сю суму до Староства. — Та сама громада за старанєм згаданих добродіїв зложила для „Українських Січових Стрільців“ 52 К. Дмитро Князький з Карапчева н./Чер. зібрав на „Укр. Січових Стрільців“ 10 К, Сидір Цурканович з нагоди визволеня посла Спинула дав на „Укр. Січових Стрільців“ 20 К, Староста Ромашкан 10 К, Ед. Добровольський 10 К, Осип Добровольський 10 К, на руки п. Спинула. — Заходом о. Ракочого в Суховерхові зібрано в громаді для „Гуц.-добровольців“ К 50.—.

Тов. „Українська Школа“ в Чернівцх складає отсим щиру подяку о. Н. Копачукови, полевому куратови, за щедрий дар в сумі 100 К, який прислав він на фонд запомог для убогої шкільної молодіжи, як також за 5 К, узбираних ним поміж підчиненими жовнірами — Буковинцями. — Крім того зложили на сей фонд при „Укр. Школі“ п-н.: Ю. Костюк 3 К, Н. Гарас 3 К, М. Левицька 2 К, В. Івасюк 2 К, др. Г. Цегельський 2 К, Адр. Артимович 1 К, Голубович 1 К, Г. Івасюк 1 К, П. Федорович 1 К, п-ї Петращук 1 К, інсп. Купчанко 1 К, І. Бекул 1 К, др. Кордуба 1 К, уч. Вольчинський 50 с.

Патріотизм в числах. До збираня підписів на воєнну пожичку в заставнецькім повіті, про що ми згадували в нашій часописи, прислужив ся багато також о. Із. Радик з Василева і о. Ів. Андрійчук з Горошівців.

В справі збираня воєнних пісень. Музичне видавництво „Ліра“ звертаєть ся з просьбою до усіх, хто має записані або має нагоду записати пісні разом з мельодіями, які вяжуть ся з теперішною війною, щоби був ласкав переслати їх до ужитку названого видавництва, яке опісля видасть збірник воєнних пісень. При записуваню подати завсїгди місце і від кого записано. Яку вартість має записуванє народних пісень а головно в тім часї, про се кождий добре знає. Присилати прошу на адресу: Осип Залєский Wien, XVIII/1. Theresiengasse Nr. 50/6.

Шукають знайомих. Хто знає, де находить ся Манолій Скінтей, що був при 22. п. кр. об., та Кость Кашул при 41. полку піх., зволить донести на адресу: Іван Мельничук, фаєрверкер I. M. Kol. Nr. 1/11. Feldpost 80. — Вікторію Мітренко родом з Чернівців, 14 років, грек.-прав. була послідний раз у Лужанах — шукає Дмитро Остапович, різник, Заставна.

„Ще не вмерла Україна“. У вівторок, дня 4. с. м. переходив черновецьким ринком більший відділ російських полонених і вони співали .... співали наш народний гимн „Ще не вмерла Україна“. Звуки здіймали ся десь до неба і мішались з гуком гармат ... Кождому Українцеви котили ся слези слухаючи сего співу. Радісно і тяжко було на души ...

Наші підписи на воєнну пожичку. У Кіцманськім повіті зложили на пожичку: Селянське населенє 567.250 К, дідичі і арендори 54.700 К, політичні громади 30.400 К, урядники 24.900 К, дрібні купці і промисловці 17.325 К, учителі 11.425 К, духовенство 7825 К, повітова каса в Кіцмани 5000 К, райфазенські каси 3100 К, повітова сиротинська каса в Кіцмани 2000 К. Разом 732.725 К. На українське населенє припадає з сеї суми 651.975 К, на чужих 80.750 К. Велика заслуга в сім патріотичнім ділї належить ся тамошному старості п. Др. Єхови, який щиро і сердечно все і всюди підтримує патріотичний настрій серед населеня та йде тому населеню *словом* і *ділом* у поміч. Честь йому за се!

Пишуть нам з Рівні коло Вижниці. Невиличке наше село, всего 150 нумерів, тож і не похвалить ся оно такими датками як иньші, великі громади. Чим хата богата — тим і рада. Три збірці в селї дало „Червоному Хрестови“ 100 К. На III. державну пожичку зложили громадяни 998 К. На свята, на ялинку нашим Гуцулам вислано з Рівні 150 kg хороших овочів і оріхів а Українським Січовим Стрільцям 26 К грішми. Не забули і за нашого посла Николая р. Василька. І єму вислала Рівня в день його іменин не дар а щиру подяку за всї його добродійства для нашого села і цїлого українського народу. Зміст бажаня слїдуючий: „Ми горді з Тебе, наш Високоповажаний После, Николаю! Твої славні діла в небувало важній хвилї, в котрій рішає ся на полях битв і в державних кабінетах світа доля нашої Неньки — України — великі, честні, хороші! ... Істория України сплете Тобі з Твоїх діл безмертний вінець слави. Святий Отче Николаю! вимоли у Відвічного Отця світа для свого іменника а нашого любого заступника Николая Василька: многих літ, сил души і тїла, здоровля, долї! Укріпи Його в непохитній любови до свого Народу і Неньки України. За громаду і школу: Теофіль Роговський, управитель школи, Онуфрій Труфин, двірник, Фока Яремчук, присяжний. — Всїма справами, збірками і несенєм помочи мешканцям села займає ся лише двох людий: місцевий управитель школи, Теофіль Роговський і присяжний Фока Яремчук. Крім завідателя дібр гр. Пунїньского, в селї не був нїхто, за весь час війни нї караний нї арештований. — Рівнянин.

Зголошеня воєнних шкід. Буковинське ц. к правительство оповіщує: На підставі розпоряджeня ц. к. міністерства краєвої оборони має ся воєнні шкоди зголосити до 15. лютого 1916. Зголошенє має тільки на цїли осягнути перегляд всїх воєнними подіями в Буковинї спричинених шкід і недає ніякого права жадати вннагороди сих шкід з державних средств. Зголосити можна всї через безпосередне ділане війни на движимій й недвижимій посілости в границях краю (і єго водах) повсталі дійсні шкоди на річах, оскільки они не підходять під закон про воєнні чинитьби із дня 26. грудня 1912. в. з. д. ч. 36 зглядно під цїсарське розпоряджeнє із дня 9. січня 1915, в. з. д. ч. 7. Вислїдженє шкід тимчасом ограничене на приватне добро. Доходженє про ушкодженя державного-краєвого-повітового та громадського добра й фонлового та церковного майна застерігає ся. До згопошеня має ся уживати лишень урядових взірців, які видають громадські уряди безплатно. До зголошеня покликані особи або їх заступники мають свої шкоди зголосити у приналежнім уряді громадськім на приписанім взірци друку писемно або устно до протоколу. Приналежна є та громада, в якої области лежить недвижима річ або звичайно стояла движима річ. Пошкодовані, які перебувають поза границями области приналежної громади, можуть свою шкоду зголосити безпосередно в тій політичній власти, яка є приналежною після попередного означеня. Шкоду на торговельнім-промисловім та копальнянім заведеню, якого головний осїдок лежить поза границями Буковини, має ся зголосити на взірци друку Б у буковинськім ц. к. краєвім правительстві. Шкоди повсталі в філїях має ся зголосити окремо на взірци друку В у місцево приналежнім уряді громадськім. Громадські уряди як і в тій цїли наставлені інструктори будуть сторонам помагати при виповнюваню взірцевих друків. До зголошеня шкід покликані: До зголошеня шкід на движимих річах покликаний той, хто їх посїдав (переховував) або у кого находилась пропавша (евентуально через утечу полишена) річ, в часї, коли наступила подія, яка спричинила шкоду; також і власник може на єго всласности повсталї воєнні шкоди зголосити, коли він після попередного не бувби покликаний до зголошеня. Шкоду на движимій власности має з правила зголосити власник або посїдач, в випадку перенесеня власности по вибуху війни може й той зголосити шкоду, хто в часї, як наступила подія, яка спричинила шкоду, був власником або посїдачем. Коли потерпів шкоду арендар хлїборобського заведеня, має він зі своєї сторони зголосити шкоду на взірци А. Воєнні шкоди, які зголошено перед оголошенєм сеї оповістки без урядово приписаного взірця друку, не узгляднить *ся*. *Особи*, які свідомо подають не поправдї або неповно, що моглоби спричинити вислїдженє висшої, як дійсно істнуючої шкоди, будуть карані після цїсарського розпоряджeня з дня 20. цвітня 1854 в. з. д. ч. 96.

Ілюстрований календар „Руської Бесїди“ на рік 1916 вийде сими днями з друку. Зміст календаря ріжнородний і дуже цікавий. Містить оповіданя з житя наших жовнярів, вірші, статї про Гуцулів-добровольців, воєнний перегляд, багато образків і портрети наших провідників і т. д. Календар має 10 аркушів друку великого формату. Цїна 1 кор. Календар за посліплатого не висилає ся. Гроші і замовленя треба слати: Українська друкарня „Руська Рада“, Чернівції, Петровича 4.

Мужик у небі.

Умер раз бідний, побожний мужик і приходить перед небесну браму. Був там вже один богатий, богатий пан, що також бажав увійти в небо. Святий Петро отворив своїм ключем небесну браму і впустив пана. Мужика й не добачив і знов запер браму. І чув мужик із надвіря, як того пана приняли у небі з великою радістю та як ангели там грали і співали на його честь. Як вже стало тихо, прийшов святий Петро, отворив небесну браму і впустив мужика у середину. Мужик думав, що знов будуть грати і співати так як панови. Але все було спокійно. Ангели його зустріли, але нїхто не співав. Мужик думає собі: Пана скрізь витають, а хлопом не требують! Така то правда. Питає ся мужик святого Петра, чому його так не приймають, як того богатого пана. На се сказав святий Петро: „Ти нам так само любий, як і той богатий пан. Та диви ся: таких бідних мужиків, як ти, приходять що дня до неба богато. Але такий богатий пан приходить лиш раз на сто літ!

подав Д—о.

Пісня про війну.

Боже святий, вічний царю,
Серце моє в тяжкім жалю.

Боже святий, Ти, високо,
Жаль ми в серцю глубокий.

Боже святий, Твоя воля,
Лиш Ти знаєш, де є доля.

Де є доля, лиш Бог знає,
Жаль ми літа коротає.

Пішов милий за ліс, за ліс,
Моє щастє з собов заніс —

Білі слідки з собов забрав,
Мому серцю жалю завдав.

Пішов милий воювати,
Лишив мене бідувати.

Лишив менї дрібні дїти,
Тяжко менї жити в світї.

Десь є доля, я не знаю —
Десь є воля, я не маю.

Анї долї, анї волї,
Лиш серденько ми в неволї.

Боже, царю над царями,
Дай спокій вже межи нами ...

Елена Цуркан.

Українська Друкарня „Руської ради“ бажає своїм покупцям-гостям з новим роком всего добра і щастя.

Відвічальний редактор: Евг. Шушковский.

З української друкарні „Руска Рада“ в Чернівцях.

Число 4. Чернівці, дня 22. січня 1916. Рік 1916.

„БУКОВИНА“
виходить поки що кождої суботи.

Редакція і Адміністрація
Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Передплата:
річно . . . . . 5 К
піврічно . . . . 3 К
чвертьрічно 1 К 50 с.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“
Organ des Verbandes der ukrainischen Reichsrats- und Landtagsabgeordneten der Bukowina.

Redaktion und Administration:
Czernowitz,
Petrowiczgasse Nr. 2.
versendet an Militär-Spitäler und -Lager unentgeltlich.

Pränumerationspreise:
ganzjährig . . . . . 5 K
halbjährig . . . . . 3 K
vierteljährig 1 K 50 h.

Einzelnummer 10 h.

Стрілецький привіт послови Василькови з нагоди його іменин.

Постій, дня 19. грудня 1915.

До Високоповажаного Добродія Миколи Василька, заступника голови З. У. Р., посла до Сойму і Державної Ради у Відни.

З нагоди Ваших Імянин складають офіцири „Укр. Січ. Стрільців“ Вам свої сердечні бажаня: здоровля, щастя і найвисшого вдоволеня з Вашого трудящого житя для високих цілий нашого Народа.

Отсе вже вдруге вертає день Ваших Імянин від коли Укр. Січ. Стрільці стоять в лютій, крівавій борбі з ворогом, що настає на житє нашої нації, що хитростю, підступом, насильством зіпхав Україну в її теперішне незавидне положенє.

Богато полялось молодечої-предорогої крови і як колись — під небо знялись нові могили, як знак нашого протесту проти національної смерти і як арґументи нашого непоборимого бажаня маціонального житя.

І Ви, наш Достойний Президенте, стоїте тепер в сій борбі рокозій, лиш на иншім фронті, преважнім фронті тим небезпечнійшім і тящім, що там не стоять отверто муж проти мужа у відкритім бою, лиш потемки ворог копає доли, закидає міни та безкарно уживає затроєної збруї.

Ми з далека з напруженєм ждемо вислїду сеї борби; ми певні, що Ваш невтомний труд, Ваша зелїзна воля і висока освіта, Ваш досвід у сїм дипльоматичнім бою зможе праведну українську справу довести до побіди.

Ми разом з Вами твердо віримо в невмирущу силу нашого Народа.

Многая літа Вам і Йому!

Гриць Коссак. полков. У. С. С., др. Осип Суховерський, адютант І. кур., Микола Іжак, курат пол., М. Нижанковский, хорунж. У. С. С., Зенон Носковський, сот. У. С. С., Тадей Ковалик, хорунжий, др. Августин Беляй, нач. полк. лїкар, Сушко Роман, сотн. У. С. С., Роман Ґаваньский, сан. хорунжий, др. Михайло Новаковський, полков. писар, Василь Коссак, четар У. С. С., Семен Ґорук, атам. І. кур. У. С. С., др. Володимир Н. Білозор, лїкар І. кур., Яримович Осип, сот. У. С. С., Роман Дудиньский, сот., В. Ванец, четар У. С. С., М. Білецкий, сан. хорунжий.

На се відповів посол Василько слїдуючим письмом:

До Високої Команди Українських Січових Стрільців в місци постою.

По півторарічній — як я сам признати мушу — совістній працї для нашого бідного якраз сею війною так тяжко діткненого Народа, приніс менї день моїх імянин честь, яка дійсно мене робить щасливим. Ті Мужі нашого Народа, котрі в безпримірнім самопожертвованю все, що їм було дороге, лишили судьбі і з чистого патріотичного ідеалїзму віддають в борбі своє житя; ті Мужі, котрі через сю жертву віддають безпримірну прислугу нашому Народови, наповняють серце моє радостію, згадуючи мене такими підхлїбними словами.

Кожде слово, яке в Вашім ласкавім письмі присвячене моїй скромній діяльности, є для мене великої ваги, — бо я знаю, що се письмо походить від Мужів, котрі не руководять ся опортунїзмом і рабством, але котрі доказали, що они є вільними Мужами вільного переконаня в найлїпшім значіню сего слова і так дїлають!

Моя мова в тій хвилї за слаба, щоби Вам, Високоповажані Панове Офіцири, сказати се, чим переповнене в тій хвилї моє серце — Ви, мої Панове, не належите до сих людий, котрим би підхлїбляли гарні слова — Ви доконуєте дїл і дїл жадаєте! Тому думаю, що я тепер лиш маю зложити в Ваші руки торжественну присягу, що мої інтенції від першого дня вибуху війни були найчистїйші і мали лиш добро нашого Народа на оцї, що я дальше стараю ся працювати в тім напрямі і що я маю се сильне переконанє, що та наша праця за фронтом, підперта випробованим геройством наших дорогих „Січових Стрільців“ і хоробростію наших синів-героїв на фронтї, яка найшла стільки разів признанє, не буде для нас без успіху!

В тій думцї кличу до Вас мої Дорогі і Високоповажані Панови Офіцири сердечним

Многая лїта!

Що дїє ся у світї?

Отже ми одного ворога вже поконали! Не великий він, але саме значінє велике. Чорногора була в послїднім часї російським поплечником і робила все то, що її приказувала Росія та почасти Італія. Чорногора виповіла нам війну і се було смішне, але за нею стояла велика Росія і в сїм треба шукати сути річи і з сего становиска осуджувати справу. Разом з Чорногорою завдали наші війська і великий удар Росії та всїй її чесній кумпанії!

Чорногора піддала ся нам і просить о мир. Як наші війська заняли важну гору Ловчин, а відтак помашерували на Цетинїю, побачила Чорногора, що нема що далї крутити і попросила о мир. Наші сказали, щоби Чорногорцї зложили оружє, а відтак буде мова про мир Чорногорцї на се згодили ся. Все військо чорногорське мусить віддати збрую і всї здібні до війська мущини будуть приперті. Крім сего займуть наші війська всї міста, села, дороги, зелїзницї, почти і т. д. і відтак пічнуть ся мирові переговори. Як сї переговори скінчуть ся і коли, сего тепер ще не знати. Річ у тім, що Чорногора вже побита! Дасть Бог і за якийсь час ми впораємо ся з другими також. Нам помагає Бог, бо ми боремо ся за правду.

*

У Грециї дїють ся дивні річи. Злодїй силою впхав ся до хати, завоював весь дім і знущає ся над господарем. Таке з Грецією. Французи та Анґлїйцї стали панами в Сальонїках, не питаючи ся Греків, заарештували всїх Австрійців, Нїмців, Болгар та Турків, забрали в посїданє зелїзницю, почту, ба навіть деякі потрібні їм землї-острови і добирають ся до столицї Грециї, до Атен. Навіть самий король став непевний свого житя. Отаке то нахабники виробляють. Наші мовчали що мовчали, а нарештї почали всї разом бити ворога в Сальонїках. Вороги добре вкріпили ся, але се їм нїчого не поможе! От, от почуємо і наші наженуть нахабників з Грециї і освободять нещасний край від ворогів, який самий не мав відваги дати собі з ворогами ради.

*

Що буде з Румунією, нїхто не знає. Вона з нами і проти нас, вона з всїма. Продала нам збіже, продала і Анґлїйцям. Заборонює нам возити до Болгарії санїтарну поміч, заборонює і Москалям вступати на свою землю і йти проти Болгарії. Купує деякі річи в нас, купує і в Росії і так воно тягне ся з дня на день. Часописи принесли в послїднім часї вістку, що Румунія змобілїзувала свої війська. Всего війська буде 400 тисяч. (Болгария має тепер близько 600 тисяч!) Недавно говорили румунські посли в парляментї, що військо не дуже добре приготоване і нема подостатком збруї, щоб можна провадити війну. Один румунський полїтик сказав недавно, що Румунія прилучить ся до того, що буде побідним. Пожиємо, побачимо, що то буде.

*

Найпоганїйшу ролю грає тепер Анґлїя і вона найбільше покрила ся до тепер соромом. Анґлїя все дуфала в своє богацтво і свою силу. Вона троюдила всїх проти нас і обіцювала поміч мілїтарну і грошеву. Хто сему вірив, все зле на тім вийшов. Анґлїя програла своє слово. Бельґія, Сербія, Чорногора впала, війська і гроший їм недала Анґлїя, бо й сама не має, тай нїхто не хоче вже вірити в анґлїйську силу. Анґлїя хотїла вдерти ся була до Царгороду і вже снувала золоті мрії, але тим часом Турки дали їм такого бобу, що десятому будуть заказувати зачіпати ся з Турком. (До турецької побіди причинили ся дуже і наші моздїри.) — Тепер запала в анґлїйськім парляментї ухвала про примусову військову службу і Анґлїя знову пічне дурити своїх союзників. Хто дурний, най вірить їм. Ми йдемо побідно вперед і нїхто не годен нам оперти ся. Ми мусимо побідити!

Воєнний перегляд.

(Від 14-го до 20-го січня 1916.)

На Буковині.

Буковинський фронт почав приберати „світову славу“. Наші пограничні села Раранче та Топорівці стали голосними на цілий світ, а для Москалів станутъ вони сумним спомином на вічні часи.

Як ми вже писали, Москалї провадять вже від довшого часу коло сих околиць величезну битву, але до тепер не вдало ся їм нїде перебити наші ряди і нїяк не вдасть ся. День і ніч йде борба завзята і страшна. Гудять канони і клекотять кріси — наче пекло свій пир справляє. Москалї розпочинають борбу найбільше у вівторок та свята. На наш новий рік почали Москалї наступ на наші позиції, а то від Боян аж до Добринівців. Найбільша завзята борба була коло Раранча і Топорівців. Кільканацять разів ішли Москалї до наступу і все задурно. Наші їх відбили а перед нашими перешкодами встелило ся поле битви густо російскими трупами. По сїм борба була трохи притихла. На 18. с. м. вибухла вона знову і то з небувалою доси силою. У вівторок, 18. с. м., почали Москалї вже з ранка сильно стріляти з гармат і та стрілянина тревала до обіду. Підчас сего йшли Москалї кілька разів до наступу і знову задурно. Сотки їх впало, тисячі зістали ранені, багато попало в полон. Москалї зістали цїлком побиті. Та вони не втихали, а провадили дальше борбу. З вівтірка на середу стріляли Москалї цїлу ніч, а в 2-ій годинї рано почав ся так зв. „Trommelfeuer“ і се тревало аж до 3-ої години пополудни. Се була найбільш сильна стрілянина, яку взагалї Буковина коли бачила та чула. В Чернівцях трясли ся доми, звенїли шиби в вікнах, глушило уха. Безперестанку греміли наші і рос. гармати, а наші мерзери завершували те страшне пекло. Наші шрапнелї та ґранати сїяли смерть між Москалями. Полонені Москалї вповідають, що на однім місци вдарив наш моздїр і забив близько 400 Москалїв. Недалеко Магали пустили наші Москалїв трохи до себе а відтак взяли їх у перехрестний огонь і знищили цїлу російську дївізію; лиш 200 живих Москалїв могли втечи до наших, решта впали. Цїле поле битви між Раранчем а Топорівцями се один великий московский гріб. Тисячі а тисячі московських трупів лежить на поли. Вповідають, що сего дня мали Москалї разом з вбитими і раненими близько 20 тисяч страт. Москалям не вдало ся нїде перебити через наші ряди і наші стоять там, де й перше стояли.

Московські гармати знищили майже цїлковито наші пограничні села, а найбільше Раранче, Топорівцї і Добринівцї. Раранче опорожнене цїлком, иньші лиш у частинї.

На 19. і 20. кружляли російські лїтаки над Чернівцями і кидали на місто бомби, але не зробили нїякої шкоди.

Населенє заховує ся супроти всего надзвичайно спокійно. Всї твердо вірять у нашу побіду.

Сербсько-Чорногорський фронт.

По впадку чорногорскої столицї Цетинїї відтягають ся Чорногорцї з полудневого й західного фронту. Наші війська ідуть за ними й перейшли лїнїю Будуа—Цетинїє—Ґроб—Ґрагово. Коло Ґрагова здобули наші 3 гармати, 500 крісів, один машиновий кріс, багато муніції і иньшого воєнного матеріялу.

В погонї за побитим ворогом заняли наші війська Спіцу. В Цетинїї здобуто 154 гармат ріжного калїбру, 10.000 крісів, 10 машинових крісів, багато муніції й воєнного матеріялу. Число здобутих на Ловченї гармат зросло до 45, число полонених на 300. Коло Беране взяли наші війська укріпленя на височинї Ґраціни і полонили 500 Чорногорців. В дальшім походї заняли наші війська міста Вірпазар і Рєку. Коло Вірпазар здобули наші 20 канон. Сим кінчить ся покищо війна з Чорногорцями, бо їх правительство просить о застановленє воєнної ворожнечі. Наші згодили ся на сю просьбу під тим услівєм, що цїле чорногорське військо зложить своє уружє. Чорногорське правительство згодило ся на се.

На російськім і галицькім фронтї.

На галицькім фронтї не було нїчого замітного. Над Кормином і в окрузї армії арх. Йосифа Фердинанда відперто російські наступи в малих борбах. На полудни Карпилївки на Волини напали наші війська на передні позиції ворога й побили єго. Після послїдних донесень стягає ворог на галицький фронт свіжі війська.

На нїмецько-російськім фронтї відперто неприятеля в малих борбах.

Італїйський фронт.

Неприятельский гарматний огонь був звернений головно на область Малоборґету й Райбля. Коло ґорицького примістка здобуло наші війська у Італїйців сильно укріплене місце коло Ослявії. Тут полонили 933 Італїйців і здобули 3 машинові кріси й 3 машини до підмінованя.

На тирольскім фронтї і в околици Ґориції був сими днями завзятий гарматний огонь. Впрочім нїчо нового.

Події на морю.

На 17. січня с. р. кинула ескадра маринарських лїтаків бомби на зелїзничу стацію, електричне заведенє й на одну касарню в Анконї, і сї будівлї заняли ся. Помимо сильного острілюваня вернули ся наші лїтаки невшкоджені назад.

На французькім фронтї

не було нїчого нового, опріч того, що по обох сторонах лїтають лїтаки й що від часу до часу бють гармати.

Наші герої над рікою Ізонцо.

З поля битви пишуть нам: Світова війна розсїяла вірних синів нашого українського народу по цїлім світї. Вони борять ся в полках ц. і к. армії та в осібних формаціях як Українські Січові Стрільцї і буковинські Гуцули Стрільцї. Наші борцї не роблять нам нїгде стиду а борять ся зі львиною хоробростию як проти віковічних ворогів Москалїв так і проти иньших ворогів австрійської держави. Доказом їх хоробрости і завзятости се сотки і тисячі похвал, медалїв і иньших нагород, які признано нашим борцям за їх хоробре поведенє перед ворогом. Всї вони, чи то як вояки ц. і к. армії, чи Січові Стрільцї і Гуцули Стрільцї доконують подиву гідних дїл.

Про настрій, який панує тут між нашим військом пише таке один жовняр до посла Лукашевича: У нас ось таке житє: Зрадник Манолїй починає пчихати тяжкими. „Де він ударив?“ „От там у доблину“. „Там може собі бити“. І туди пустив він яких 20 стрілїв. Ми й ухом не ведемо, а він певно міркує, що вже цїлу нашу резерву вибив. — Бере він блисше і бє два-три дни в наші позиції тай гадає, що вже і душі там нема. Пускає ся він відтак на нас з наїженими баґнетами тай мріє про Віденъ. А то лиш декотрому з них удасть ся підсунутись під наше тернє. Решта давно погубила ся по дорозї, хоч всего на всего мали яких 50 до 80 кроків до нас. Живий мур стоїть непохитно! — Сегодня мали ми добрий „фасунок“, бо аж по цїлій „фельдфляші“ прийшло нам вина. Ми сидимо в окопах, дрова траскотять у грубцї, а ми співаємо і грїємо собі вино горяче („Glühwein“). Віват Австрія! Віват Вільгельм! Prosit Mahomed! Zdravija Ferdinand! Oibo Italia! (най гине Італїя!) несе ся все з окопів. Отак ми жиємо.

Які довги мусить ся платити підчас війни?

Над сим питанєм годилоб ся трохи застановити, а то тим більше, що не кождий є о сїм достаточно обучений при великій скількости досї виданих законів, зглядно роспоряджень о пересуненє речинця платности довгів.

Послїдне тепер обовязуюче роспорядженє, однакове для Буковини і Галичини, вийшло з днем 22. грудня 1915 р. Треба тут вже з гори зазначити, що сим законом можуть хіснувати ся лиш довжники замешкалї стало на Буковинї і Галичинї, а не Буковинцї зглядно Галичани замешкалї стало деінде.

Через цїлковитий переворот у нашій економічній господарцї наслїдком війни не є то кождий в силї на речинець сплачувати своїх довгів, і тому то постановлено законом, що пересуває ся на дальший речинець платність певних зобовязань і довгів; в такім разї не поносить довжник жадних наслїдків (крім відсотків за певні довги) за недодержанє угодженого речинця, наступах продовжень речинця (так звана — моратория).

Тут обговорю лиш такі постанови, які для нас при мораториї найважнїйші.

Взагалї мусить ся при сїм питаню підчеркнути трояке:

I. Речинець платничий пересуває ся лиш при правних приватних належитостях, то значить таких, які основують ся на угодї двох приватних сторін. В противеньстві до сих стоять з'бовязаня публичні, яких потреба залагоджувати на підставі законів державі, краєви, громадї і иньшим публичним інституциям, як пр. податки, додатки до податків, плати до каси хорих і т. д. Сї належитости треба платити на означений час.

II. Моратория має вагу лиш при грошевих претенсиях а не можна нею послугувати ся при угодах, що до достави товарів. Сї послїдні мусить ся поповнювати на угоджений речинець.

Виходилоб може тут і на таке, що купуючий побирав би товар, покликуючись на мораторию не платив би на разї, то вкажу тут на наше цивільне право, після якого є постановлено: „платиш, даю товар“.

III. Найважнїйше при мораториї є на кінець те, що тут підходять лиш такі приватні довги і зобовязаня, які були по[illegible] ще перед війною, значить перед [illegible]шим

серпнем 1914. Всякі довги пороблені по сім часї мусить ся безуслівно заплатити, як була угода.

Речинець платности довгів і залеглостий повсталих перед 1-шим серпнем 1914 а 1-шим січнем 1917 пересуває ся отсим законом аж до включно 31-го грудня 1916.

Так само пересуває ся речинець при векслях навіть і тоді, коли виставлено їх перед 1-шим жовтнем 1915.

А) Однак не до всїх приватних довгів відносить ся моратория. Слїдуючі зобовязаня треба конче на час угоджений залагоджувати:

1. претенсиї із службової угоди як і за денну роботу;

2. претенсиї при угодах за наєм і при арендах земельних;

3. зобовязаня за продаж товарів навіть і в тім разї, коли угоду заключено ще перед 1-шим серпнем 1914 і передано сей товар по 31-ім липни 1914. Тут треба замітити, що речинець платности пересуває ся, коли після угоди продавець мав обовязок товар передати перед 1. серпнем 1914;

4. платности відсотків і рат за інтабульовані довги;

5. ренти і претенсиї на удержанє житя (алїменти);

6. претенсиї товариства Червоного хреста;

7. премії при обезпеченях житєвих, коли они були платними по 31. грудни 1915; були премії вже передом платними, то платить ся на рахунок залеглих премій лиш по 50 К на 1. цвітня і 1. жовтня 1916.

Б) Дальше можна без огляду на мораторию жадати сплати, як слїдує:

1. претенсиї на пожичку лише в висоті 300 К;

2. при всяких инших обезпеченях (на пожарні шкоди, шкоди від граду і т. д.) вільно жадати сплати відшкодованя лиш 2000 К. Виносить сума відшкодованя поверх 2000 К, то вільно жадати 12% від суми перевисшаючої 2000 К. Але сї 2000 К разом з надвишкою 12% не сміють виносити більше чим 5000 К;

3. вкладок при ріжних касах щадничих і банку краєвім вложених ще перед 1. серпнем 1914 виплачує ся сторонам в висоті по 200 К. місячно, при инших інституциях по 100 К, а у райфайзенських касах по 50 К місячно.

Розуміє ся, що не мож вносити скарг судових за довги, яких сплата відрочена через мораторию. Також і езґекуциї не вільно в сих випадках переводити.

Що до претенсий платних навіть помимо війни (А 1—7, Б 1—3) постановлено законом деякі полекші.

На внесок оскарженого довжника замешкалого в Буковинї або Галичинї може суд признати до заплати довший речинець, як звичайно се по законї буває (14 днів), а то лиш в тім випадку, коли довжник викаже ся лихим материяльним положенєм а віритель через се продовженє не поносить значної шкоди. Таке судове відрочене може відносити ся до цїлої залеглої квоти або якоїсь части, але в жаднім випадку не сміє судия пересувати речинець поза 31. грудням 1916. Але коли судия на підставі попередної мораториї пересунув був речинець платнї до 31. грудня 1915, то той речинець пересуває ся отсим законом до 31. марта 1916, навіть і без дальших заходів. Дальше може судия в сїм випадку на внесок одної а по переслуханю другої сторони пересунути речинець аж до 31. грудня 1916.

Важною пільгою закона є та обставина, що при довгах, які не підходять під мораторию, довжник хоч не оскарженнй, може вносити просьбу до суду, в окрузї якого мешкає віритель, щоби єму суд зволив пересунути речинець платности, коли не хоче, щоби не поносив наслїдки за проволоку (відсотки проволоки). Розуміє ся, що кошта при такім внеску поносить довжник.

Не малої ваги є постанова в сїм законї, що віритель може домагати ся судово сплати навіть і довгів, котрі підходять під мораторию, коли удасть ся єму удостовірити судови, що довжник є в силї платити. Тут судия постановляє, на яку квоту і на який речинець не сміє довжник користати з мораториї. В сїм разї може судия назначити до платнї у нас на Буковинї 3 речинцї (у Галичинї 4 речинцї), а то 30. май, 30. вересень і 31. грудень 1916. На цїлу квоту може судия скоротити речинець, коли залегла квота виносить лише 30 К. Перевисшає залегла квота суму 30 К, то судия може лиш на 10% від суми 30 К перевисшаючої назначити на кождий з трох надмінених речинців.

А по сїй правосильній судовій постанові може віритель скаржити, коли довжник не платить точно, і переводити еґзекуцию. Само собою розуміє ся, що тут судия не може пересувати поновно речинця.

Авскультант Костецький.

Спостереженя підчас московскої неволї.

(посла Николая Спинула).

(Конець.)

В Росиї і в Сибірі панує справдїшний культ образів святих. Куди прийдеш, всюди побачиш святі образи, і в бюрі кождого „чиновника“, і в кождій комнатї на зелїзничих двірцях, у кождім ваґонї зелїзницї і кождій каютї на пароходї, у кождій комнатї готелю, а навіть у кождій комірцї тюрми і полїцейского арешту та у кождій купальнї. Куди око тільки погляне, всюди образи. Та нарід російскій помимо того не дуже побожний. У місци нашого пробуваня на Сибірі, у Колпашеві, була церква підчас Богослуженя постійно порожна. Крім священника, даскала і паламаря подибав я у тій церкві хиба засланців — православних. Нї старший селянин, нї мала дитина не поздоровить священника і не цїлують єму руки навіть при роздаваню дори. У недїлї і свята обтїсує тамошний селянин бальки сокирою або занимає ся в иньший спосіб так само, якби в будний день. Священничий стан стоїть там на дуже низкім уровени образованя. Із 740 священників томскої ґубернї мають висше образованє тільки коло сорок, стодвацять з них покінчили лиш середну школу а всї прочі мають лишень знаня там запровадженої двоклясової народної школи. Навіть владика із Іркустка має мати образованє лишень народної школи.

Писати про російську корупцию, правлїнє-самоволю і др. тепер не пора.

Як студїнь у зимі так горячість у лїтї там прямо невиносима. Нема там нї весни нї осени, і найбільша студень переходить в протягу вісїмох днїв у найбільшу спекоту і навідворотъ Зміна температури взагалї буває там дуже нагло і дуже часто. Одного дня підчас таяна леду на Обі було з ранку 20° холоду а пополудни 20° горячости, отже в однім дни температурна зміна о 40°. Тепла пора року зачинає там оден місяць пізнїйше і кінчить оден місяць скорше як у нас, проте триває лїтна пора тільки три місяцї, а то червень, липень і серпень. У місяцях червни і липни, значить в час найдовших днїв а найкоротших ночий, бувають там так звані „білі ночи“, в котрих можна читати без жадного світла навіть в 12. годинї, значить опівночи.

Гадав би хтось, що „Наримскій край“ то „край дармоїдів“ або неначе „обіцяна земля Конаан“ для Ізраільтянів старого завіту. Крім риболовства тамошні мешканцї майже немають нїякого иньшого занятя. Їм вільно брати в стале посїданє пасовиска і сїножати де хто хоче і кілько хто хоче. Із поблизких безмірних березових і соснових лїсів можна їм брати безплатно до схочу так материялу на будову як також дров на опал. Вони не платять нїяких податків і не дають рекрутів, мають свобідне право польованя (охоти) і безплатну лїкарску поміч у обох шпиталях, не даючи й „копейки“ нї лїкареви, нї за лїкарства нї за поміщенє в шпитали. Кілоґрам найлїпшої телятини коштує 7—10 копийок (коло 30 гелерів), так само кілоґрам найсмачнїйшої риби, а горнець молока, що містить в собі 8—10 водяних шклянок, платить ся по пять копийок. Та помимо того всего та країна, де навіть й вовки не можуть більше жити, не відповідна для людского житя. В зимі панують невиносимі морози а сухе лїто нестерпучо горяче. Підчас пори докучають мілїярди „москітосів“ так сильно, що селяни ставляють великі купи дров на краю села і підпалюють потім, щоби дим відгонив ті малесенькі але дуже в'їдливі мушки від них і їх худоби. Навіть найгустїйші сїти на голові не охоронять цїлком від тих мушок, що кусають так болючо. В наслїдок посухи повстають там дуже часто пожари пралїсів і „тундрів“, занимаючи нераз і тисячі квадратових кільометрів. Ті величезні вогнї не в силї погасити рука чоловіка, хиба сильний раптовий дощ. Дими, що стелять ся по земли, тривають цїлими тижнями а навіть місяцями і бувають часами так густі, що в білий день не видко й три кроки перед собою а рибаки блудять на човнах по Обі й по десять годин, не могучи натрафити на беріг. Від того диму стає чоловікови тяжко дихати і очи запалюють ся. Від нездорової води до питя як також від випаровуваня із мочаристого терену захоровують люди дуже часто на пропасницю (фрибру), на малярию і дезинтерию, і мусить нераз так тяжко хорий їхати до лїкаря пятьдесять, сто або й більше кільометрів. У тих двох місцевостях, що мають почтовий уряд, приходить почта із Томска тільки один раз на тиждень, а у всїх прочих селах сеї країни мушуть бідні засланцї чикати нераз на почту місяць і більше.

Тамошні жителї не мають змоги полюбовати ся лїтною порою співом жайворонка, цвітом овочевого дерева або запахом цвітки. Вони провадять безвідрадне, сумне і від культурного світа відтяте житє. Тут живе тільки той, хто тут жити мусить.

Чернівцї, в грудни 1915.

НОВИНКИ.

Відзначенє о. К. Костецького. Відень, дня 5. січня 1915. До Високопреподобного Отця Папского Пралата Келестина Костецького в Чернівцях.

З великою радостію довідав ся Союз українських парляментарних і соймових послів Буковини про високу церковну відзнаку, якою наділив Вас, Високопреподобний Отче Пралат, Святійший Отець. Ваше Високопреподобіє берегли як душпастир через майже пів століття, з того 30. літ в Чернівцях, душі Вам повіреної української громади. Попри се найстрогійше сповнюванє обовязків в рамах круга діланя, наданого Вам через Бога і нашого Цісаря, Ваше Високопреподобіє все почували ся правдивим сином українського Народа і дали своєю діяльностию докази сего. Найвисшим вершком сего наслідування гідного діланя незворушиме патріотичне поведенє Вашого Високопреподобія в відношеню до Цісаря і Народа в страшних часах московського наїзду в Чернівцях. Нема слів, щоби висказати ті чутя, які мають в своїх серцях Українці для Вашого Високопреподобія з сеї нагоди. Коли в грядущім часї кине ся оком на поведенє українського населеня Австрії а з осібна буковинських Українців, то серед многих геройських чинів наших Синів і Братів, серед безчисленних примірів пожертвовань і вірности для Цісаря і Народа, імя Вашого Високопреподобія буде поміж першими завсїгди називане як взір для будучих поколїнь. Ми, щасливі сучасники мужа такого характеру, можемо лиш в слабих словах дати вираз своєї вдячности і просити благословеньства Всемогучого, щоби зволив Вашому Високопреподобію трудити ся ще многі а многі літа в нашій громаді, яко взорови священника і горожанина! Щиро віддана Вашому Високопреподобію Президія українських парляментарних і соймових послів Буковини.

Новорічний привіт Українським Січовим Стрільцям. Товариші! Уже другі Різдвяні Свята і другий Новий Рік переживаєте Ви під збруєю в боротьбі з найтяжшим ворогом нашої національної самостійности. Не численні Ваші ряди — та не Ви тому винні, анї наш народ, анї його центральні орґанізациї. Ворожий вітер і тепер, в часї сеї всесвітної заверухи — віє нам в очи і треба лиш подивляти, що помимо того, помимо численних боїв і страт, які Ви в них понесли — ряди Ваші майже не рідшають, а пороблені в них ворожими кулями прогалини — виповняють ся новими добровольцями. І се вже доказ великої жизненности ідеї, за котру Ви виняли з піхви меч Богдана, і пішли у кріваві бої! А бої ті принесли славу і Вам і цілому українському народови та справі його остаточного визволеня. — Бої ті доказали цілому світови, а передовсїм тим із наших земляків, що притиснені ворожою силою попали в зневіру і стратили надію на красшу будучність, — що кров Богдана, Богуна і Виговського пливе в жилах нашого народа і що треба лиш іскри, як та, що упала підчас теперішної всесвітної пожежі, щоби любов до Вітчини і її Свободи проявили ся в чиннім і геройськім виступленю зі збруєю в руках. Ваш виступ Ваша боротьба — се перший свідочий чинний обяв збруйної боротьби за нашу національну самостійність від славного, хоч нещасного полтавського бою і золотими буквами запише історія на своїх скрижалах імена тих, що брали участь у Ваших боях і подвигах... Українська Боєва Управа пильно слїдить за тою дорогою слави, котрою Ви ідете, що значена кровю найкрасших синів України. — Ми твердо пересвідчені, що та кров не на дармо пролита і що Ваші геройські діла так, як вже тепер принесли велику користь нашому народови в надзвичайно тяжкій порі — так ще більше принесуть єї в нашій найблизшій і дальшій будучности. З нагоди Різдвяних Свят — вислали ми спільно з віденьським Жіночим Комітетом — через нашого делеґата проф. Боберського — наші святочні дарунки. — Нехай мале стане за велике і буде доказом тої любови, якою оточує Вас і Ваше Імя український народ. Українська Боєва Управа — засилаючи Вам на вступі у Новий Рік, що так много може заважити для нашої будучности — свій щирий привіт, бажає Вам і дальших щасливих успіхів, бажає Вам завзятя, витревалости і єдности, та кличе: Слава воскресителям української воєнної Слави! За Українську Боєву Управу: Др. Кирило Трильовський, Вол. Сїнґалевич, Вол. Темницький.

Посмертна згадка. † Д-р Олександер де Балошескул, правительственний концціпіст при старостві в Вижниці, помер у 27-ім році житя дня 19. с. м. у домі свого батька, пароха в Карапчеві н./Чер. В Покійнім тратить буковинська Україна чесного і свідомого робітника, а й так не многі наші урядники доброго і щирого товариша. Покійний брав живу участь у студенськім житю, був якийсь час заступником голови акад. тов. „Союз“, а пішовши на посаду, продовжав сю роботу дальше серед нашого населеня. Деякі наші громади в вижницькім повіті іменували його за се почесним членом. Коли вибухла війна, він провадив аґенди староства в Вижници і мусїв втїкати перед рос. наїздом. Під час втечі перестудив ся, захорував і се було причиною скорої смерти. Кидаємо грудку рідної землї на свіжу могилу незабутного Покійника і най та земля буде Йому пером.

† Анна Мицак, донька нашого визначного діяча-патріота і провідника міщанства п. Осипа Мицака, учениця прив. семинара, упокоїла ся дня 10. с. м. у розцвіті житя. В. Ї. П.

Подяка. Не в силї подякувати устно всїм учасникам, що взяли участь у похоронах моєї найлюбійшої доньки Анни Мицак і потїшили мене в тяжкім горю, складаю сею дорогою сердечну подяку і то: Всеч. о. Балицькому і о. Білинському, сестриці і настоятельці Марії Перлїнській, послови Спинулови, учительському тїлови III. і IV. року школи „Маріянок“ і всїм иньшим присутним Паням і Панам. — Осип Мицак з Родиною.

Наші патріотичні збірки. Українська народна канцелярія у Сторожинци при помочи пол. інсп. п. Вол. Ілюка і секр. п. Шармаркевича зібрала 645.80 К на свята для Українців вояків стаціонованих у Сторожинци. З того вручила команд. оберстлятн. Ан. Гавелці 500 К готівкою, а відтак 4800 папіросів, 50 kg яблок і 200 пуд. сїрників. Се все розділено між жовнярів Українців.

Подяка гуцульського куріня за різдвяні дарунки. До хвальної президії українського запомового жіночого комітету в Чернівцях. Полева почта 162, дня 6. січня 1916. Доручені куріневи і для офіцерів та жовнярів призначені дарунки отримав і їх відповідно розділив. Висказую за се хвальному жіночому комітетови сердечну подяку. Браві Гуцули тїшать ся, що в теперішний прикрий час їх згадує ся і так щиро про них дбає ся. Желаємо рівнож веселих різдвяних свят, з поважанєм Осип Вайкерт, капітан в. р. — Жіночий комітет, як вже згадувано, вислав передше для Гуцулів багато річий зимових і капітан Вайкерт прислав за се також дуже щиру і сердечну подяку.

Осторога. Одна чужа нам черновецька книгарня і папірня продає кацапський Календар виданий у Будапешті. Календар написаний майже цїлком московською мовою і московською правописею. Остерігаємо наших людий, щоби не купували се кацапське смітя, а від властий жадаємо, щоби заборонили дальшу продаж сего календаря.

Наші патріотичні громади. В громаді Лукавець н./С. завязав ся Комітет з п. о. Семена Бойчука, Ізидора Годованського, Івана Іпатія, Дмитра Софроняка, який зібрав межи народом квоту 616 К 60 с. на коляду для жовнїрів. Сї гроші відіслано до ц. к. Староства у Вижници з просьбою, щоби розділив по рівній части для: 1. Січових Стрільців, 2. Добровольців-Гуцулів, 3. для полонених жовнїрів у Росії.

Датки на болгарський „Червоний Хрест“ зложили слїдуючі Українці: Омелян Попович 10 К, Николай Спинул 5 К, Гаврило Гордий 5 К, Др. Артимович 5 К, Ілярій Федорович 3 К, Лев Вольський 1 К, Матей Якимович 2 К, Василь Марущак 1 К, Самсон Тиндель 1 К, Іван Могильницький 2 К, Осип Дутковський 1 К, Іван Бекул 2 К, Евзебій Галензовський 2 К, о. Кость Балицький 2 К, о. Леонтій Білинський 2 К, Олекса Білинський 2 К, Роман Івасюк 1 К, Іван Вишиван 1 К, Іван Созанський 1 К, Іля Ілюк 2 К, Теофіль Бриндзан 1 К, Володимир Копачук 1 К, Николай Дрогомирецький 5 К, Др. Филипович 10 К — разом 68 К. Гроші сї передано маґістратови в Чернівцях.

Нова бранка на Буковинї. Дня 3. 4. і 5. лютого с. р. буде урядувати в Черновецькім маґістратї о год. 9-ій рано доповняюча асентерункова комісія. Всї ті особи, що не відповіли доси оповіщеним вимогам бранки, мусять завчасу зголосити свій побут у дотичних полїтичних властях своєї приналежности і доручити потрібні для бранки документи. Ті особи, що зістали здібними до війська, мусять рукувати в протягу 48 годин, або разом з другими свого річника.

Московські зрадники засуджені на смерть. Найвисший військовий трибунал потвердив засуд смерти проти бувших москвофільських послів Маркова і Куриловича і проти ще чотирох москвофільських аґітаторів. Черновецькі нїмецькі часописи подаючи сю вістку написали, що засуджені „Ruthenen“. Се неправда, що засуджені є „Ruthenen“. Вони нїколи такими не були а називали себе „Russen“ і отверто признавали ся до Москалїв. Наш нарід нїчого з москвофілами і з зрадниками спільного немає і панове з нїмецьких часописий, живучи між нами, повинні чейже се знати!

Подяка. Для найбіднїйшої з поміж бідної дітвори передмістя Калїчанки зложили на руки учительки Мелянії Цегельскої Вп. Пані і Панове: о. Николай Любович ц. і к. полевий курат 50 К, Совітникова Галїпова 10 К, о. Лучко 10 К, одна служниця на руки о. Мітрата Костецкого 10 К, о. Др. І. Цегельский 5 К, дир. Артимович 4 К, о. проф. Левинский 3 К, Теодозия Маєрова 3 К, о. Кость Балицкий 2 К, о. В. Барнич 2 К, проф. Миколай Гарас 2 К, дир. Костюк 2 К, Катерина Костецка 2 К, проф. Лев Рудницкий 2К, проф. Іл. Федорович 2 К, проф. Др. Р. Цегельский 2 К, проф. А. Артимович 1 К, о. Л. Білїньский 1 К, проф. Боднарюк 1 К, З. Бурачиньска 1 К, проф. В. Винницкий 1 К, проф. В. Копачук 1 К, о. Із. Радик 1 К, Г. Томович 1 К. За ті датки куплено 9 пар чиревиків для бідних дітий: Осипчук, Салагорі, Тремович, Мельничук, Присяжнюкови, Климкевичеви, Кірякови, Михалецкому, Білїньскому. Крім грошевих датків зложили Вп. Пані теплу одежу головно пані Теодозия Маєрова, дальше: З. Бурачиньска, К. Кобриньска, Е. Кордубова, Е. Кумановска і Б. Левиньска. Всїм Вп. жертводавцям, котрі мимо тяжких часів не відказали помочи для найбіднїйшої дітвори, складає заряд школи щиру подяку, а слези радости у дітвори і материй при обдаровуваню, хай буде заплатою за їх добре серце. — Петро Маґас, управитель школи.

Шукають рідні. Хто знавби, де находить ся мій батько Нестор Коляска і матїр, та братя Дмитро, Тодор і Лазар з Слоб. Раранча, зволить донести на адресу: Іля Коляска, I. Seebataillon, IV. Komp. III. Zug, Marinefeldpostamt Pola. — Хто знавби, де находить ся Анастазія Гнатів з села Шупарка повіт Борщів, зволить донести, чи позістала в селї Шупурка. Упрашаю много пов. п. ті. ласкаво доности на адресу: Kyrylo Hnatiw, Landst. Inf. Komp. 1/175. Feldpost 224/VII.

Ілюстрований календар „Руської Бесїди“ на рік 1916 вийде сими днями з друку. Зміст календаря ріжнородний і дуже цікавий. Містить оповіданя з житя наших жовнярів, вірші, статї про Гуцулів-добровольців, воєнний перегляд, багато образків і портрети наших провідників і т. д. Календар має 10 аркушів друку. Цїна 1 корона. Календар за посліплатою не висилає ся. Тому, що почта не приймає більших посилок і не ручить за доручене, є пожадане, аби поодинокі люди збирали в селї гроші на календар і самі в Чернівцях закуповували його. Гроші і замовленя треба слати: Українська друкарня „Руська Рада“, Чернівці, Петровича 4.

Датки. Яків Бурда, бурмістер з Кучурова-Малого зложив: на „Укр. Січових Стрільців“ 15 К, — на „Гуцульських-добровольців“ 15 К, а на бурсу ім Федьковича 10 К. — Сю суму зібрав уряд парох. і уряд громадський. — Для „Гуцулів-добровольців“ зложив адюнкт Ґрендінґер на руки посла Спинула 4 К. — Для буковинських „Гуцулів-добровольців“ зложили: о. Александер Циґанюк 10 К, Анна Тацюк, Анна Кушнєрик, Анна Тимофійчук і Марфта Колотилюк по 2 К, Тодосія Маркович і Онуфрій Мельничук по 1 К всї із Малятинець. — Збірка о. Григорія Стрільчука в Хлївищах 20 К 30 сот.

Українська Друкарня

Тов. „Руска Рада“

Чернівці, улиця Петровича число 4

виконує всїлякі роботи в галузь друкарства входячі як:

дїла, брошури, часописи в ріжних мовах, заголовки на листи, коверти, фактури, білети візитові, запрошеня, пропустки і т. и.

Відвічальний редактор: Евг. Шушковский.

З української друкарні „Руска Рада“ в Чернівцях.

Число 5. Чернівці, дня 29. січня 1916. Рік 1916.

„БУКОВИНА“
виходить поки що кождої суботи.

Редакція і Адміністрація
Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Передплата:
річно . . . . . 5 К
піврічно . . . . 3 К
чвертьрічно 1 К 50 с.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“
Organ des Verbandes der ukrainischen Reichsrats- und Landtagsabgeordneten der Bukowina.

Redaktion und Administration:
Czernowitz,
Petrowiczgasse Nr. 2.
versendet an Militär-Spitäler und -Lager unentgeltlich.

Pränumereationspreise:
ganzjährig . . . . . 5 K
halbjährig . . . . . 3 K
vierteljährig 1 K 50 h.

Einzelnummer 10 h.

Не нарікати — а працювати.

Воєнне діло жадало, що недавно тому наші селяни з Раранча мусіли в протягу кількох годин опорожнити село і перенестись на якийсь час до другого села. Чому се сталось і для чого воно та чому так скоро — не наша се річ. Се річ військових властий, які одні знають, що роблять і за все відповідають. Та не в сім річ, що ті інтеліґенти обурюють ся поступованєм клеветників нашого народу, а в тім, що такі нарікання, се кивані пальцем у чоботі і що вони тепер просто приносять нам всім шкоду. Такий „поборник“ народної справи і народної чести не має відваги виступити явно і покликати на поміч покликані до того орґани, ні, він пійде до свого гуртка і там пічне домагатись правди і захисту перед законом. І дивись, з мухи зроблено вже вола, вже повстали незадоволеня, повстали нові нарікання і все скропилось на наших провідниках, які навіть не чули та не видали, що воно таке сталось та не знають, що треба проти того зробити. І так ширить ся між людьми непотрібний заколот і поріжнюєть ся народ з його провідниками.

Се один такий приклад, що діесь майже що дня і то не лиш тут, але скрізь — і на Буковині і в Галичині. Є між нами люди, які нічого не роблять, а займають ся лиш звичайними говірками і сплетнями. Ті люди знають „з певного жерела“, що наша університетська справа стоїть зле, що наші відносини на завойованій теріторії просто під псом — і сему всему винні знову наші провідники, що нічим не інтересують ся, нічого не роблять і т. и. І дивись, знову повстають кваси, знову нові розумованя і знову нові невдоволеня. І так воно йде без кінця і міри!

А тим часом що воно діє ся і що треба діяти? Недалеко нас бушує страшна війна. Тисячі, а тисячі російського війська йде навалою на Буковину і ріками леть ся кров. Треба робити все можливе, аби Москаля не пустити до краю і се робить як найкрасше наше військо. Як справа жадає, аби селяни опустили село, так треба се зрозуміти! Як лихі люди нас ображують, треба тягнути їх до відвчальности! Але як наші люди потребують помочи, треба їм помочи! Се найсвятійший обовязок кождого з нас! А що-ж роблять наші? Нічого! Сотки бідних селян ходить безрадно по місті, шукає захисту то тут, то там, шукає ради й поради і ніхто з тих „поборників“ і в той бік не подивить ся. Мужика треба справити до властий, треба з ним поговорити, написати йому картку, лист, просьбу, требаби справити от хоч до „Укр. Нар. Канцелярії“ — ніде нема „патріотів“. Всї вони встидають ся мужика, погорджують ним. От маєте роботу! А дома, в теплій хаті, за ситим столом та безжурним житєм — „патріот“ будує Самостійну Україну!

Оце наше лихо! Праці треба тепер, великої і щирої праці і то скрізь і всюди! Ніхто нас в сім не спиняє, ніхто не заказує робити добре діло для народу — лиш треба всюди вирозумілости і розваги. Над сим всім треба порадити ся і роздумати. І се повинні люди доброї волї сейчас зробити. Хто инакше думає, хто гадає, що говірками і сплетнями буде пособляти відбудованю нашого народного житя, так дуже помиляє ся.

Німці а Українці.

Наш нарід має свою стародавну культуру. Та культура жиє тепер в поведінках і звичаях лиш по селах. Наша висша культура відчахнена від народної через те, що ми

підпали під вплив

Москалів

Тільки дуже незначна частина української інтеліґенції користає і то мало з первого жерела високої німецької культури.

Такий стан дуже некорисно відбив ся на нашім народнім житю. Українська інтеліґенція не переняла ся в нас ідеалами, які зміцняли би нашу відпорну силу проти винародовленя на всїх полях людської культури. Ми перебирали наші ідеали від наших сусїдів і не питали ся, чи те жерело щире і для нас придатне. Не розуміли гаразд і того, що наші сусїди не мають власної культури. Вони перебрали її від західноевропейських народів мішми, не приподоблювали її до своєї питомої народної культури. Витворив ся в наших сусїдів дивогляд: в московськім народі вчинили ся два народи з відмінними собі культурами. Простолюдин має собі свою а інтеліґент свою культуру, цїлком відмінну від народної. В тім самім народі одні одних не розуміють, говорять один попри одного. Нема безперервного ланцуха розвою від простонародної до висшої і найвисшої культури.

від сусїдів

не можемо ми нічогісїнько навчити ся, бо в них нема свого, а є позичене. І ми не маємо контролї, що вони брали з первісного жерела те, що придаєть ся їм, а не то вже нам. Про се треба би богато говорити, щоби виснити справу добре. На се не тут місце.

Се культура середних віків. Хто приглянеть ся до катальоґу московських книжок, міг би собі погадати, що Москалї цїлком промисловий нарід а хліборобство грає незначну ролю. Всюди повно книжок про промислове соціяльне питанє, і хліборобські суспільні справи обговорюють ся зі становища промислового соціялїзму, і то надто соціялїзму в його первісній не виробленій ще формі. Зараз і видко, що все те позичене і не гаразд підібране.

Всесвітна війна перевела не одну переоцїнку цїнностей, розширила наш погляд на світ. Ми бачимо, що в світї діеть ся таке, про що ми доси нїколи не думали і не гадали. Настали великі часи. Рішаєть ся доля народів, а між иншим і наша доля на полях битви. Не таке буде житє після війни, яким воно було перед війною. Чи воно буде для нас лїпше, чи гірше, се залежне передусїм і від нас самих, від того, чи ми навчимо ся потрібного нам і приподобимо до наших питомих обставин. Українцям найлїпше відповідає німецька культура, так через те, що вона стоїть на висоті новітних змагань, що вона питома німецькому народови, отже тим самим щира, а вкінци і тому, бо в нас нема з Німцями ніяких суперечок і в них для нас виявляєть ся чим раз більше зацїкавленє в нашім і їх інтересї.

Недавно ми оповістили, що в Німеччині завязав ся союз пособників визволеня України під проводом німецького ґенерала Ґебзателя, себто під напівофіціяльною фірмою. Тепер видає той союз на спілку з товариством придунайських і балканських країв двотиждневник під заголовком „Osteuropäische Zukunft“ (Східно европейська Будучність) почавши від січня 1916 р. В двох числах, які вийшли до тепер, були такі статї: Від редакції — слово, професор Галєр, Українське питанє, Др. Шуп, ґенеральний секретар „України“, Відродженє Болгарії, Др. Кеслєр, Економічне значінє України, ґенеральний секретар товариства придунайських країв Др. Раше, Дунай вільний!, Др. Евген Левицький, Україна в інтернаціональнім зрозуміню, надінжінєр Клєцер, До питаня про екномічнополїтичне зближенє Німеччини й Австро-угорщини, Фітер, Німці на Україні, Сільна промисловість на Україні, Лгоцький, Нова земля — нова сила, проф. Галєр, Кінець російської переваги, Визвольні змаганя турецько-татарських народів Росії, Др. Евген Левицький, Українські леґіонери.

Окрім сих великих статей є ще 14 меньших і обговореня книжок на теми, які входять в програму видавництва. Піврічна передплата виносить 8 марок, адреса накладні: J. F. Lehman, München SW. 2, Paul Heyse-Straße 26.

Українській інтеліґенції щиро припоручаємо сю часопись. Вона не в однім зглядї поширить світогляд і познакомить з предметами, про які в нас мало хто думав а які рішають в конкуренційнім змаганю народів у світї. Часопись пишеть ся, очивидно зі становища інтересів нїмецького народа. Але ті інтереси сходять ся з нашими змаганями, бо й ми й Нїмцї стремлять до тої самої цїли, до визволеня українського народа з московського ярма. Нїмцї бажають собі спокою зі сходу від Москалїв, яких воєнна сила росте й загрожує европейський мир та через те примушує Нїмеччину вкладати великий капітал в зброїнє. Нїмцї знають, що без заселених Українцями земель Росія не важила би ся вести заборчу полїтику супроти середно-европейських держав. Українцї знову змагають до витвореня власної культури й полїтичної свободи. А сего годї сподївати ся в межах російської держави.

Понадто інтереси нїмецького й українського народу сходять ся ще й у тім, що продукції сих обидвох народів взаїмно доповняють ся. Українське хлїборобство зможе успішнїйше розвивати ся, коли опреть ся на промисловість середноевропейських держав. І одні й другі при такім обмінї можуть тільки зискати. Полїтичне зєднанє українських земель з Чорним Морем творило би з мілїтарного боку такий сильний союз, в якого непобідність годї сумнївати ся. Таким чином запевнений би був европейський мир, бо нїяким способом не могла би наново утворити ся така спілка ворожих нам держав, як тепер, що числять на наш розгром. Мира потребуємо й ми. Для його запевненя конечно визволеня Українцїв.

Наш нарід зискав би ще й тим, що визволена Україна зближила би ся культурно до Европи. А се зближенє піднесло би нас до блискучої будучности.

—в—т.

Воєнний перегляд.

(Від 21-го до 27-го січня 1916.)

На Буковинї.

По величезній битві на самий Йордан стрілянина на буковинськім фронтї трохи притихла і московська офензива зломила ся. Москалї йшли до наступу вісїм разїв у кільканацятьох рядах і кождий раз задурно. Сильний живий мур становлять наші славні війська і сей мур Москалї не перебють нїколи.

Мимо величезних страт Москалї все таки пробують дальше свого щастя. Від 20-го до 26-го греміли від часу до часу гармати, а ночами робили Москалї свої наступи на наші позиції. Всї їх з'усиля оставали без найменьших успіхів. Наші все відбивали Москалїв, а 24. навіть осягнули неабиякі успіхи, бо відібрали Москалям коло Боян важну позицію так зв. лїсок Довжок. В сїй сторонї підмінували наші вояки московські окопи і висадили відтак всї укріпленя у воздух. З цїлої московської залоги, поверх 300 людий, лишило ся при житю ледво 20. Наші заняли відтак московські окопи. Також попало ся багато московського війська в наш полон, між ними один ґенерал і 7 офіцерів.

На 25-го в ночи почали Москалї знову свої наступи в сторонах Топорівцїв, Раранча і Боян. Ніч була темна, падав густий дощ і Москалї думали, що неспостережно підсунуть ся під наші окопи. Та дуже помилили ся. Наші ракети і рефлєктори освічували раз пораз цїлий терен і Москалї не могли й крока зробити вперед, щоб не дістати доброго прочуханця від наших. На 26-го рано в год. 3-ій почав ся головний московський наступ. Москалї йшли густими рядами і то по кілька разів до наступу, але наші привитали їх таким страшним градом гарматних куль, що аж земля здрігала ся. Се був знову „Trommelfeuer" на нашім фронтї. Страшна стрілянина наших моздїрів та гармат більшого калїбру просто стрясла Чернівцями. Цїлий небосклін на схід від Чернівцїв був освічений сильно то від експльозій гарматних куль, то від наших ракет і рефлєкторів. Страшна стрілянина тревала до 5 години, а відтак трохи притихла. Москалї зістали цїлковито розбиті. Багато їх впало, решта відтягнула ся назад.

На 26-го цїлий день греміли гармати. Москалї знову пробували щастя пійти вперед, але нїде їм се не вдало ся. На 27-го так само повторили ся московські наступи і так само, як попередного дня відбили наші Москалїв всюди.

Москалї потерпіли за цїлий час офензиви, себто від 25-го грудня 1915 до нинї, великі страти. Їх страти виносять до тепер поверх 90 тисяч людий. Мимо всего сего збирають Москалї все нові сили, але все задурно. На Буковинї вони не будуть. Се повинно бути й для Румунії великою осторогою!

На російськім і галицькім фронтї.

В східній Галичинї бють цїлий час переважно гармати. Коло Устечка старають ся Москалї цїлою силою взяти один шанець коло моста й майже що дня приходить до рукопашної борби. Та наші війська відперають хоробро всї наступи Москалїв. Більша скількість російских лїтаків перелетїли околицю на полудневім сходї Бережан і кинули бомби, які не зробили жадної шкоди.

Коло Дубна почав неприятель по великім приготовленю бити артилерією на наші позиції. На Волини коло Берестян відбили наші війська більші ворожі віддїли.

На нїмецько-російськім фронтї бють коло Сморґона й Двиньска переважно гармати.

Чорногорський фронт.

Зложенє оружа чорногорського війська йде вперед. Тому ідуть австро-угорські війська в глубину Чорногори. Чорногорські війська мають оружє зложити й можуть, коли не будуть ставляти опору, вертати домів до своїх денних робіт. На північно східнім фронтї Чорногори піддали ся 1500 Сербів.

Наші війська заняли на Адрії пристань Антівари й Дулаціньо й місто Скутарі, Нікзіч, Даніл овґраді Подґоріцу. Всюда відбуває ся зложенє оружя без жадних перепон.

Італїйський фронт.

По малій тишинї почали Італїйцї обстрілювати артилєрією наші позиції на горі Кольділяна дуже сильно через дві години. Так само розвиває італїйська артилєрія більшу дїяльність на адріятськім побережю й в Дольомітах. Проби ворога, щоби наближити ся до наших становищ у Ляфран і Ромба, відбито. На горицькім примістку коло Ославії почали ся наново завзяті борби. Наші війська взяли тут частину позиций неприятеля й полонили 1127 жовнярів, між ними 45 офіцирів, і здобули 2 машинові кріси. На иньших фронтах Ізонца розвинула ся завзята борба. Всї наступи ворога на всї иньші наші позиції відперли хоробро наші війська. Наші лїтаки обложили ворожі позиції й маґазинн в Борго й Алї бомбами.

На французькім фронтї

відбувають ся малі борби. Коло Невіль і в Арґонах заняли Нїмцї передні ворожі позиції на 250 метрів широкі. Впрочім розвиває по обох боках свою дїяльність артилєрія й лїтаки. Більша скількість ворожих лїтаків оближила місто Мец бомбами. Одна бомба впала на епископску палату а друга впала на подвіря лазарету. Один ворожий лїтак впав на землю. Коло Невіль полонили Нїмцї кілька сот жовнярів і взяли 3 машинові кріси.

Щирий патріотизм українських селян черновецького повіту.

Заходом голови філії „Червоного хреста" на повіт черновецкий заміский п. Краля, старости і теперішного правительственного комісаря міста Чернівцїв, треба завдячити основанє стациї для підкріпленя хорих і ранених жовнярів на желїзничим двірци в Жучцї. Ітак головою сеї інтеліґенциї назначено нач. стациї Жуки п. Віднера а технічну управу повірено п. Віднеровій та п. С. Ганчарюкови. П. інсп. шк. Купчанко з'орґанїзував із дооколичного українського учительства ґрупу трудовиків-самаритян, котрі із подиву гідним пожертвованєм сповняють щиро, точно і совістно переняті на себе обовязки.

І так підпирають сю гуманну інституцію єще слїдуючі панї і панове: п. Горвацкий, директор і тимч. бурмістер Ленківцїв приватних і камеральних, звісний орґанїзатор укр. товариств просвітних і полїтичних; п. уч. Томорук, панї учительки: Кукелка, Іванович, Суханос, Мігалескул, Ґерман і Сторожук. Далї бурмістер із Рогізної пан Меленка, окрім того доходять єще п. інсп. Нуцу і Єраст. На перший поклик зносять для ранених і хорих жовнїрів все що мають, як молоко, сир, масло, яйцї, хлїб, цукор і то одна громада конкурує другій так, що часто-густо лишають ся артикули поживи аж до слїдуючого дня. Ся жертволюбивість так української інтеліґенциї, як й укр. селяньства взбуджує подив і пошану для Українцїв навіть у чужих.

От приміром підписаний був свідком такої уваги одного високого мінїст. достойника, який переїзджав через Жучку і приглянувшись жертволюбивости наших селян, замітив до голови комітету: „Дуже чесний і патріотичний український нарід, се гарно! се дуже гарно! Се зрадники?"

Укр. пос. клюб а особливо вельми заслужений, селяньством і інтеліґенцією високошанований, заступник сего повіту посол Семака, можуть супокійно і на дальше віддавати ся своїй тяжкій і під сю пору надзвичайно важній працї, там далеко в серцю Монархії, бо зерно правди, яке они сїяли безнастанно між народом лїтами, вже зійшло і дозріло і видало плоди, що наповняють серце радостею навіть і найвибагливійшого Українця.

Жучка, в січни 1916.

Ганько Сеньчерский.

Казочний їздець в Карпатах.

В одній частині карпатського фронту оповідали російські полоненці, що їм робило ся ніяково на гадку, що їх приневолюють іти разом із тими, які вбили наслідника австро-угорского престола.

Російскі салдати розповідали з питомою їм забобонностию, що в ясні, місячні ночі бачили духа в постаті білого їздця, що мчав ся попри їх окопи. Коли сей їздець з'явить ся, кидаємо (говорили они) збрую й переходимо в тот раз до наших ворогів, бо се є дух вбитого архикнязя, що нас навіщає й винує нас о співучасть в злочині.

(Свен Гедін. Вражіня із східного фронту).

Не повівають російскі прапори на верхах Карпат; союзні армії посувають ся побідно вперед, чимраз дальше й дальше із заходу на схід, з полудня на північ. На російскім начальнім вожді слідно те саме пятно, що на Каїні по вбитю брата; єго армія ходить блукає та не знає ранком, як далеко прийде ся їм відступати назад, коли западе ніч... Галичина — се кладовище для російскої армії... Не повівають російскі прапори з Карпат, в головній кватирі великого князя творять ся неначе в замку Макбета, де вістка за вісткою наносить страх — трівогу, поки не зніме ся ліс і жадоба чести, що в крови купає ся, не найде справедливу скаргу.

(Neue freie Presse з 5. червня 1915).

Даремне немагаємо ся найти в отсих важких часах вислів на означенє великих подій, які ідуть собі на здогін, одна грізнійша від другої, та спокійному видцеви відітхнути не дають. Побачити їх бодай в части у відповідно змальованому образі, було би великою пільгою для подразненої уяви. В пору, коли відбуває ся шалене суперництво небувалих досі технічних воєнних средств і нашу увагу приковує до найбільше реальної дійстности, ми глядаємо про те метафор, які прим. подав Мільтон, оповідаючи про винахід гарматних стрілів в пеклі. А також личности аж просять ся, щоби найшов ся якийсь поет для їх змальованя.

Найлекше приходить се маляреви: начеркує в часописи „Simplicissimus" сухорхяву стать злочинця: начального вожда російскої армії — бродячу по коліна в морі крови — й пише в додатку звісні слова Макбета, з яких говорить льогіка розпуки.

Признати треба, що правдиву вартість такого Юрія V. і єго політичних дорадників міг би з'образити лиш їх земляк, льорд Байрон, чого знаменитою пробою хай буде єго „Візия страшного суду". Чи найшов би ся чоловік, що з'умів би з'образити зібраних в поетичнім пеклі ad maiorem gloriam diaboli — такого Поанкарого, царя, Віктора Емануїла й прочих княжих і горожанських злочиників? Одним словом: недостає нашим часам свого Данта.

Але за те овид, що передше на кордонах немов тонув у мраці так, що рухи сусідних народів давали ся бачити лиш в обрисах, — ба, що більше, усували ся зовсім з під нашої уваги, тепер розширив ся для нашого ока в безмір — в хвилі, коли всі народи з могучим розгоном вдарили одні на других. Око лине через доли й гори, неначе би спала із него полуда, аж на далекий беріг моря й гень поза його филї. Межі країв і держав затерли ся й

Володарі побідних держав: Цїсар Франц-Йосиф I., німецький цїсар Вільгельм II., болгарський цар Фердинанд, султан Могамед V.

счезли, а нам робить ся на душі так само, як зчудованому народови в Гоголевій казці.

„Поза Київом показало ся нечуване чудо. Всї вельможі й гетьмани зійшли ся подивляти се диво: невдовзї стало оно видне на весь далекий світ. В долинї синїв беріг моря, а за ним розлило ся чорне море. Кождий із тих, що там були, пізнав і Крим, що виступав із моря — і багнистий Сіваш. А по лївій сторонї видко було галицьку землю.

„Се що таке? — питав зібраний нарід, показуючи на сїрі верхи, що неначе хмари мріли в далекій долинї. „Се Карпати!" казали старі люди; а межи сими горами є такі, що на них заєдно білїє снїг — і ночують на них хмари".

Російське море — після ідеольоґії панславістів призначене Богом і єго заступником на землї — царем на те, щоби в нїм зілляли ся всї славянські ріки — застановило по безконечних місяцях в славні, маєві днї силу свого напливу; розбурхані єго филї, які не непроглядною масою переливали ся по галицкій землї, вдаряючи з клекотом і шумом о шпилї Карпат, — відпливають поволи, але безперервно, з природною постійностию. Люта борба в Карпатах в таких страшних условинах, які спричинила природа й тисячкратно уоружений противник; розміри тих боїв такі великі, що для їх порівнаня слїд зібрати хиба всї ті битви разом, що в середних віках рішали про мандрівку народів.

І так панславістичні ідеї розвіяли ся на гострих карпатських верхах неначе імла. В страшенних боях поплили потоки крови, а за ними потечуть ріки сльоз. Тому й згадка про них виоре глибокі слїди в душах тих народів, що виступають на воєнній арені. Сини й внуки вбитих говорити муть про те зі скаменїлим поглядом, а від оповідань людий, що чудом винесли житє з отсеї борнї, піде жах по цїлім російскім народї. І може нарід сей прокине ся із криком лютої відрази, аби скинути із себе змору, що цїлі столїтя давила єго грудь — і широко отвореними очима глядати ме виновника, щоби зажадати своєї мести!...

Дальше буде.

НОВИНКИ.

Стрілецький святий вечер у Віднї. Секретаріят Української Боєвої Управи подає до відома: Ще кілька тижднїв перед різдвяними святами почали ся приготованя, щоби заходом і коштом Української Боєвої Управи і „Українського Жіночого Комітету помочи раненим Жовнїрам у Віднї" — прилагодити та вислати Українським Січовим Стрільцям святочні дарунки і уладити святий вечір для Українських Січових Стрільців, що перебувають у Віднї. Приготовані дарунки вислано зелїзницею дня 2. січня с. р. На святий вечер, уладжений 6. січня для Стрільців і слїпих Жовнїрів-Українців явили ся представники Загальної Української Ради, Укр. Боєвої Управи, українського буковинського парляментарного клюбу посольського і Українського Жіночого Комітету. Ми бачили між присутними пп. послів: М. Василька, Дра. К. Трильовського, В. Сїнгалевича, Семаку, Лукашевича, та о. Жука, п. В. Темницького, сотника Івана Коссака і четаря Дмитра Катамая, команданта Збірної Станиці У. С. С. у Віднї. Панї з „Жіночого Комітету" заняли ся приготованєм і поданєм вечері, підчас котрої виголошено цїлий ряд красномовних промов. Перший промовив п. сотник Ів. Коссак. Він порівнав торічні свята стрілецькі із сегорічними та підчеркнув ту велику переміну в настрою Стрілецтва, що відбула ся через той час. По сїй патріотичній промові відспівали зібрані наш гимн „Ще не вмерла Україна". Др. К. Трильовський, голова Укр. Боєвої Управи, підніс значінє Стрілецтва для нашої національної справи та згадав про труди Стрільців серед тяжких обставин півторарічної війни і двох зимових кампаній. — Іменем присутних Українських Січових Стрільців подякував підхорунжий Микола Опока Українській Боєвій Управі та Укр. Жіночому Комітетови за їх старанє та опіку над Українськими Січовими Стрільцями. Промовець підчеркнув, що Укр. Січові Стрільцї продовжають воєнні традиції українського народу, та що вони творять оружну силу в боротьбі за державну самостійність України і є одним з найважнійших чинників в тій боротьбі. — Пос. Семака висказав привіт Укр. Січ. Стрільцям від українського буковинського клюбу посольського. — П. Вол. Темницький зазначив у своїй промові, що з початком війни наставали дві великі сили на загладу нашого національного організму. Російські війська заляли Галичину, а російська адміністрація старала ся викорінити все, що українське.

Оборону проти обох тих навал на нас перевів наш нарід успішно. Проти російського ворога бороли ся й борють ся Українські Січові Стрільцї з оружем в руках.

— Крім того промовляли ще і вносили тоасти: Др. К. Трильовський, п. Іван Коссак, п. Гриневецький і підхорунжий У. С. С. Федь Бодків. По вечері слїдувала роздача дарунків присутним Стрільцям та коротка весела забава.

Дня 27. с. м. були іменини німецького цїсаря Вільгельма II-го і сей день святковано святочно в Чернівцях і на Буковинї. Черновецький маґістрат був прикрашений нашими та наших союзників прапорами. На „Українськім Народнім Домі" в Чернівцях повівали з сеї нагоди також прапори.

Адресуйте почтові посилки по українськи.

Проти сего протизаконного поступованя п-ни Боканча вніс о. Кордовський з Глїбокої скаргу до ц. к. дирекциї почти у Дорнї і дістав на се таку відповідь: Дорна-Ватра, дня 18. січня 1916, Ч. 870/Д. 1916. На Ваше письмо з дня 28. грудня 1915 повідомляємо Вашу Всечесність, що уряд почтовий в Глїбоцї дістав наказ приймати почтові посилки адресовані кирилицею. — Подаємо се до відома нашим людям з тим, що се письмо вказує найлїпше на обовязки наших почт зглядом нашої мови. Пишіть отже адреси на почтових посилках по українськи.

Патріотизм у числах. Наше українське населенє зрозуміло, як нїхто иньший, вагу теперішної

хвилї і на жертвеник добра і щастя дорогої Австрії віддає своє житє і своє майно. Відвага наших жовнярів, наших добровольців Січових Стрільців та Гуцулів викликує подив навіть у чужих, а про патріочний настрій серед нашого населеня висказували ся горячо вже нераз високі військові достойники. Кождий памятає недавний підпис третої воєнної пожички, на яку зложував наш загал послїдну свою лепту. Богач віддавав всю готівку, бідний — послїдний сотик. Все давало радо, бо все для Цїсаря. А кілько то добровільних жертв зложив наш нарід на воєнні цїли?! Багато про се писалось у своїх та чужих часописях, багато, дуже багато ще й не писалось... Про патріотизм у числах нашого населеня в самім повітї Кіцмань згадаємо тут пару словами. Зазначуємо, що виказані суми зложили виключно наші люди і то лишень за час урядованя нашого земляка старости п. Др. Єха, протягом несповна чотирох місяців. І так зложено в кіцманськім старостві за час від 10. серпня до 31. грудня 1915. На „Червоний Хрест" суму 2000 К, на опіку у війнї осліплих жовнярів зібрано за час від 1. листопада 1915 до 15. січня 1916 суму 3060·87 К, на штучні ноги і руки окалїчілих жовнярів зібрано в часї від 1. жовтня до 31. грудня 1915 2000 К, на різдвяні дарунки для жовнярів (загальна збірка в р. 1915) 1057 К. на різдвяні дарунки для жовнярів, що стоять на буковинській границї 1000 К, на різдвяні дарунки для хорих жовнярів у буковинських шпиталях 371·52 К, на австрийське підводне судно зібрано в місяци грудни 750 К, на спомагаючий фонд вдів і сиріт по впавших у полю жовнярях зібрано в грудни 1915 270 К, на дарунки для полонених у Росії зібрано в грудни 1915 692 К, на болгарський „Червоний Хрест" зібрано від 20. листопада 1915 до 15. січня 1916 1411·60 К. Разом зібрано готівкою 12.612 К 99 сот. Крім сих гроший зібрано кільканацять тисяч штук ріжних річий, як сорочки, рукавиці, огрівачі пульсів, панчіх, шалів і т. д. Зібрано також 6330 kg вовни і 351 kg металю. Отсї числа говорять найкрасше про патріотизм нашого селянства. Честь належить ся за се старостови п. Др. Єхови, всїй інтелїгенції, що заняла ся збіркою і всїм чесним жертводавцям!

Відзначені жовняри Українцї II. комп. VI. батал. жандармерії. Всї отримали бронзові медалї: Рядовики: Василь Гнатюк, Яків Калинюк, Николай Петрюк, Тодер Скеданюк, Прокіп Торопчук, Николай Дронек, Григорій Дмитрюк, Танаско Гаврилїца, Николай Ротар, Дмитро Семенишин, Артемій Деліцой, Петро Коваль, Іван Руснак, Дмитро Хрипливий, Григорий Унгурян, Николай Гуцуляк, Стефан Николайчук, Ґеоргій Шевчук, капраль Андрей Перзул. Цугсфірери: Петро Житарюк, Володимир Коверчук і помершій капраль Ґеор. Михайлюк.

Документи про москвофільську полїтику Сербії. В палатї сербського кронпринца в Нїшу найдено в однім куфрі цїкаві документи, з яких виходить, що Сербія була цїлком на услугах Росії. В двох листах і однїй телеґрамі жадає російський цар, щоби кронпринц сповнив всї зарядженя Росії, коли хоче, аби сповнили ся великосербські ідеали. Сї листи були доручені спеціяльним царським післанцем. В першім листї, що був написаний зараз по замордованю престолонаслїдника Фердинанда, взиває цар кронпринца Олександра, аби нїяк не допустив до розвязаня „Народної Охрани". В телеґрамі наказує цар кронпринцови не приняти нїяк цїле австрійське ультіматум, а якби Австрія зачепила Сербію, то Росія пійде Сербії з збруєю в руках на поміч, бо російські війська вже змобілїзовані. В другім листї говорить цар докладно про здобутки, які буде мати Сербія, коли буде слухати полїтичних порад Росії. Вкінци радить цар витримати до кінця, бо воєнна сила Росії є не зломна. — Як видно з сих документів, убийство нашого незабутного Фердинанда спричинив російський цар. Цар — кровопийця сам хотїв війни з нами і сам дав причину до сеї страшної людської різнї. Сербія пішла за покликом царя-розбишаки і за се тепер терпить, а з нею так само й Чорногора.

Жертвуйте книжки для полонених. Союз визволення України поновлює свій поклик до українського громадянства в справі жертв книжками та грішми для полонених земляків з російської армії. Від довшого часу Союз визволення України, де тільки міг і на скільки міг, закуповував українську лїтературу для поширення серед полонених, а крім того видав власним накладом сотнї тисяч примірників ріжних книжок. Але тепер як закуплені книжки, так і власні видання на вичерпаню, засобів на дальше виданнє немає, а попит на рідну книжку серед полонених щораз зростає і Союз не може заспокоїти всїх, хто до него о се звертаєть ся. Не потребуємо тут говорити, якої великої ваги справою є — ширенє корисної національної лектури серед полонених — російських Українців! І не сумнїваємо ся, що українська громада зрозуміє се та щедрими жертвами допоможе Союзови підтримати розпочату з великим накладом працї та гроша роботу національного освідомленя своїх земляків. Багато в краю знайдеть ся інтелїгентних родин, які не комплєтують систематично родинних бібліотек, але мають багато ріжнородних книжок і моглиб для доброї справи пожертвувати сї припадкові збори. Не мало є в краю і громадських організацій, як читальнї „Просвіти", Січи, Соколи, які свої маленькі бібліотеки, без особливої для себе шкоди, а з корстю для національної справи моглиб відступити для полонених. Але багато книжок треба купити й на се потрібні гроші. Тут знову громадскі організації, а особливо священство, скорше нїж хто инший, можуть прийти з помічю. Найбільша є потреба в творах красного письменства, особливо за повним Кобзарем кождий полонений добиваєть ся. Дуже потрібні видання з історичної области, спіціяльно популярні історії Аркаса та Грушевського. Є також великий попит на видання з господарства, полїтичної економії, кооперації. Дуже потрібні такі періодичні видання, як „Лїтературно-науковий Вістник", „Світло" і пр. Виключені від поширення видання, друковані галицькою етимольоґією. Видання, друковані російською ярижкою, можуть бути. Посилки в книжках і грошах адресувати до адміністрації „Вістника Союза визволення України" Wien VIII, Josefstätterstrasse 79, Tür 19. з дописскою: „для полонених". Виказ жертв містить ся в „Вістнику".

Датки. Пилип Андрюк у Шишківцях зібрав між шкільною дїтворою 10 К для „Укр. Січових Стрільців", а 10 К для „Гуцулів-добровольців". Іван Тотоєкул з Южинця зібрав на „Укр. Січових Стрільців" 10 К, на „Гуцулів-добровольців 10 К.

Спростоване. В 42-ім числї нашої часописи подано через помилку, що збіркою воєнної пожички в Борівцях займав ся тамошний начальник громади п. Скорейко. Тим часом доносять нам, що начальником громади є п. Олександер Пугач і він найбільше поніс заслуги коло збираня воєнної пожички.

Наші воєнні здобутки. Осередні держави мають за 17 місяців війни такі здобутки: завойованої землї мають 470.000 квадратових кільометрів, 10.000 гармат, 40.000 машинових крісів, багато иньшого воєнного материялу. Полонених ворожих жовнярів мають за сей час три і пів мілїона.

Шукають рідні. Хто знає, де находить ся Семен Люпківський з Карпачева н./Чер., що вже другий рік служить при війську і не дає за себе жадної вістки, зволить донести на адресу: Христина Люпківська Семена в Карпачеві н./Чер.

Втрачені мілїони. Почвірне порозумінє випожичило чорногорському Микитї 750 мілїонів франків. Гарна се сума, але користи не має з неї нїхто, вже найменьше Чорногорцї. А наші війська мусять тепер годувати Чорногорців, щоб не вимерли з голоду.

Шпекуляційні шахрайства. В пограничних румунських містах Сучаві та Іцканах осїли ся вже від довшого часу пару купців і провадять ґешефти з Румунією. Сї „патріоти" закуповували з Румунії збіже і иньші річи і продавали їх у нас з великими зисками. Та сего їм було за мало. Послїдними часами впали вони на таку думку: Румунія жадає платности за свої товари золотом. Отож ті шпекулянти жадали від наших банків золотих монет нїби то на закупно товарів. Тим часом вони купували в Румунії австрійські корони цїнї і за корони купували знову золото і заробляли тим способом великі суми. Наші власти впали вже на слїд сего нечуваного шахрайства і заарештували до тепер яких 15 осіб. Один сучавський банкир мав застрілити ся з сего приводу. В справу мають бути замішані також деякі черновецькі „гурапатріоти". Сподїймо ся, що власти зроблять конець такій роботї і потягнуть винних до строгої відвічальности!

Концерт. Заходом питомців ц. к. II. державної ґімназиї в Чернівцях при помочи учениць жен. учит. семинариї тов. „Українська Школа", питомців теольоґії і держ. учит. семинариї та при ласкавій співучасти артистки львівського укр. театру п-нї К. Рубчакової, п-ни Пігуляківної і п-на Вол. Ілюка відбудеть ся у вівторок, 15. лютого 1916. р. о 4ій год. попол. в салї „Музичного Товариства" концерт, з якого чистий дохід призначений „Укр. Січовим Стрільцям" та „Гуцулам-добровольцям". Близші інформациї подамо в слїдуючім числї.

Мораторія. В послїднім числї закрали ся два важні блуди в статї про довги, які мають бути підчас війни заплачені, або нї. На ст. 3 має другий уступ звучити: Речинець платности довгів і залеглостей, повсталих перед 1. серпнем 1914. і платних в часї між 1. серпнем 1914 а 1. січнем 1917 пересуваєть ся отсим законом аж до включно 31. грудня 1916. Дальше під Б) 1. має звучити уступ: претенсії на пожичку з житєвих обезпечень лиш у висотї до 300 К.

Ілюстрований календар „Руської Бесїди" на рік 1916 вийшов вже з друку. Зміст календаря ріжнородний і дуже цїкавий. Містить оповіданя з житя наших жовнярів, вірші, статї про Гуцулів-добровольців, воєнний перегляд, багато образків і портретів наших провідників і жовнярів і т. д. Календар має 10 аркушів друку. Цїна 1 корона. Календар за послїплатою не висилає ся. Тому, що почта не приймає більших посилок і не ручить за доручене, є пожадане, аби поодинокі люди збирали в селї гроші на календар і самі в Чернівцях закуповували його. Гроші і замовленя треба слати: Українська друкарня „Руська Рада", Чернівцї, ул. Петровича 4.

Українські датки на болгарський „Червоний „Червоний Хрест". Др. Литвинович 1 К, Юрій Добровольський 2 К, Дмитро Томоруг 1 К, Памула 2 К, Павло Шухевич 2 К, Осип Яворський 2 К, „Українська Народна Канцелярія" (збірка) К 22.

Нарід творить...

Сказав цар до своїх салдатів: „Як до Святого вечера не будете менї в Чернівцях, то памятайте, що кождого десятого я сам розстріляю. А як возьмете Чернівцї, то кождий дістане по 6 рублїв і 3 дни „фраю" і може робити, що сам схоче". Слухали се жовнїри, а тодї виступив ґенерал і дав цареви руку, що на свята буде їсти пшеницю в Чернівцях і звідси пішле йому „повінчоване". Зібрав він 6 реґіментів войска і ще було 10 днїв до Свят, а він вже хотїв бути в Чернівцях. Поклав ті реґіменти один за другим, бо гадав, що як один реґімент не пробє нашу лїнію, то пробє другий, третий, шестий. Зачало йти його войско на наші „дикунки" а наші нїчого не стріляють. Москалї тїшать ся. Гадають собі: „Австріяки вздріли таку нашу велику силу і повтїкали". А наші притаїли ся і лиш чекають, щоби они прийшли „май" близше. Вже прийшли они на 3 кроки до наших дротів, а наші як пустять „литрику" — а они всї ґвери покидали, руки попідносили в гору і почорнїли як земля... Се така смерть від тої „литрики". Той другий реґімент, що йшов за ними, гадав, що они всї піддали ся кажуть: „Чекайте, дамо ми вам піддати ся!" і вистріляли всїх до одного, аж доки всї не попадали. Потому зачали они йти. Та лиш зближили ся на 3 кроки до наших, а наш як не „впарить" їх „литриков", а они як не покидають ґвери, як не почорнїють всї... А третий реґімент гадав також, що они піддали ся і вистріляв їх з заду. До полудня з 6 реґіментів не лишив ся анї оден Москаль. Наші відтак через 2 дни і 2 ночі мусїли їх закопувати, бо така сила нападала їх. Всї ґвери від них позабирали і богато мунїциї, хоч самі не дали анї одного „шуса". Най на другий раз не зачіпає Москаль наших!

Підслухав підчас свят і подав **М. Г.**

Відвічальний редактор: Евг. Шушковский.

З української друкарнї „Руска Рада" в Чернівцях.

Число 6. Чернівці, дня 5. лютого 1916. Рік 1916.

„БУКОВИНА“
виходить поки що кождої суботи.

Редакція і Адміністрація
Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Передплата:
річно . . . . . 5 К
піврічно . . . . . 3 К
чвертьрічно 1 К 50 с.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“
Organ des Verbandes der ukrainischen Reichsrats- und Landtagsabgeordneten der Bukowina.

Redaktion und Administration:
Czernowitz,
Petrowiczgasse Nr. 2.
versendet an Militär-Spitäler und -Lager unentgeltlich.

Pränumerationspreise:
ganzjährig . . . . . 5 K
halbjährig . . . . . 3 K
vierteljährig 1 K 50 h.

Einzelnummer 10 h.

Наше положенє.

Минуло вже півтора року як боронимо ся ми від наших ворогів-напасників зі всїх боків. Наша оборона дала ся вже добре в знаки всїм нашим ворогам. Вони рахували, що скоро вдасть ся їм розбити наші війска цїлком. А тимчасом ми виперли їх далеко поза границї союзних держав. Чотири королївства вже в наших і союзних з нами руках. Бельґія, Польща, Сербія й Чорногора, все се слухає наших приказів. До того заняли ми в Росії ще й Литву, Курляндію й частину Волини, у Франції найбогатший пограничний з Бельґією край. Наші війска ідуть побідним походом в Альбанії і заняли її майже до половини. Російський наступ на бесарабській границї і над Стрипою провалив ся з великими стратами для ворога. Найменьше 80.000 російських салдатів лягли трупом, не осягнувши нї найменьшого успіху. Цар вислав до сего невданого наступу цїлих пять нових корпусів і одну бриґаду окрім того війска, що стояло вже на тім фронтї під командою ґенерала Іванова. Ґенерал Іванов розпочав свою офензиву з армією щонайменьше 800.000 жовнїрів. І помимо того всего наступи закінчили ся так нещасливо для Москалїв. Нїчого не помогли нї японська артелєрія, нї муніція, нї сила війска.

Се мабуть найбільше російське напруженє, на яке може спомочи ся московська воєнна сила. Послїдні наступи Росії мали показати цїлому світови, що не знищена ще російська воєнна сила, а доказали лише свою цїлковиту неміч. Московські наступи не мали навіть того успіху, щоби стримати наш побідний похід в Чорногорі. Відбороняючи успішно московські наступи, ми рівночасно приневолили рішучим наступом чорногорську армію до капітуляції на ласку й неласку побідника. Занявши гору Ловчен наші війска мали Чорногору в руках. І тому чорногорське війско на приказ свого короля Микити піддало ся і зложило оруже. Сам Микита втїк через Італію до Франції. Московські зусиля на східнім фронтї не вратували одинокого вірного приятеля Росії на Балканї від розгрому.

До того покладала Росія великі полїтичні надії на свою офензиву. Найупертїйші наступи були саме в сусїдстві невтральної Румунії, на бесарабськім фронтї. Росія хотїла там показати Румунії свою воєнну силу і спонукати її піти з своїм 400.000ним війском против Австро-Угорщини. На се в Румунії може була би добра воля, як би не страх перед нашою непобідною силою. З цїлого інтересу не вийшло нїчого. Румунія могла переконати ся, що воєнна сила Росії вже беззворотно зломлена і що се була би дуже варівка річ, запускати ся у війну по сторонї немічної Росії і її не меньше немічних західних союзників. І виходить таке, що Румунія буде й на далї стояти осторонь сучасних світових подій і там вратує собі хиба саме чисте житє. В послїдній балканській війнї присвоїла собі була Ромунія легким коштом провід між балканськими державами. Тепер дві з тих держав заняли наші побідні війска, Сербію й Чорногору. Болгарія й Туреччина борять ся разом з нами з спільними ворогами. Між балканськими державами виринула на перше місце Болгарія. Болгари зєднали оружною рукою всїх Болгар в однїй суцїльній державі під проводом болгарського царя Фердинанда, нашого найновійшого союзника.

На Балканї є ще грецьке королївство. Король Константин не хоче мішати ся до сеї війни. Але Франція, Анґлїя й Росія силоміць хотять примусити Грецію стати по їх боцї. А що король тому противний, Французи й Анґлїйцї лагодять ся завести в Грецї републику і скинути короля. Тодї гадають вони за помочею грецького війска взяти верх над нїмецькими, австрійськими, угорськими, болгарськими й турецькими війсками на Балканї. Даремна їх робота. Що не вдало ся їм в півторарічній війнї против двох, а потім трох союзників, те не вдасть ся їм тепер проти нас чотирох. Ми готові на все. Нехай станутъ проти нас ще Греція і Румунія. Природного ходу подій се не стримає а побідниками вийдуть з сеї війни кінець кінцем Австро-Угорщина, Нїмеччина, Туреччина й Болгарія.

—в—т.

Воєнний перегляд.

(Від 28-го сїчня до 3-го лютого 1916.)

На Буковинї.

Мимо тото, що московська офензива на буковинськім фронтї трохи притихла, все-ж таки борба між нашими а Москалями нїяк не перестала. Нема не то дня, але нема й хвилини, щоби не греміли гармати, та не клекотїли звичайні й машинові кріси. А гремлять одні й другі мов у пеклї нечиста сила бенькет справляє. Наші тяжкі гармати посилають Москалям свій „привіт“, а в Чернівцях здає ся, що пів світа летить у безвісти і котять ся десь у пропасть велечезні скали. Доми і вікна дрожать і стїни хитають ся. — В ночи кріси мають свою мову також. Мов-би хто бив тяжким молотом безперестанку в якесь тяжке тїло й від того йде відгомом далеко і широко. Сю стрілянину переплїтає від часу до часу тарахкотїнє машинових крісів. А небозвід світить ся від ракет та рефлєкторів. І так йде воно що дня і що ночи.

Великих битв у послїднім часї не було. Менші і більші російські патрулї пробували наступати на наші позиції, але наші їх відбили. В багатьох місцях знищили наші гармати російські укріпленя і не дали Москалям змоги направити їх знову.

В середу з'явив ся над містом рос. лїтак, але сейчас зник назад, бо наші гармати привитали його сильним огнем.

На російськім і галицькім фронтї.

На сїм фротї не стало ся сего тижня нїчо замітного. Перед примістком на північнім заходї від Устечка старає ся неприятель єще всїма силами перебити ся. Наші війска все єго відпирають і взяли передні ворожі окопи. Впрочім опріч малих сутичок патруль нїчого нового.

На чорногорсько-альбанськім фронтї.

Розоруженє чорногорських військ зближаєть ся до кінця. Наші війска обсадили в Альбанії околицю Ґузінє, місто Алесїа й Сан Джіовані ді Медуа й дійшли до полудневого берега ріки Маті. В Сан Джіовані ді Медуа здобули наші війска 2 гармати, багато артилєрийної муніції як також великі склади кави й збіжа. Населенє в Чорногорі й в Альбанії заховує ся спокійно.

На італїйськім фронтї.

В долинї ріки Суґана відперли наші війска багато атаків одного ворожого куріня. На горі Кольділяна взяли наші в рукопашній борбі одну позицію. Над Ізонцом бє тілько артилєрія. Впрочім поминувши звичайні боротьби артилєрії і меньші підприємства, минув сей тиждень без особливих подій.

На французькім фронтї

Нїмцї відперли атак Фрацузів на полудни від дороги Вінні—Невіль. На полудни від ріки Сом здобули нїмецькі війска ворожі окопи на 3500 метрів в глубину а 1000 ширини і полонили 1287 Фрацузів. Стараня неприятеля відобрати страчені позиції були безуспішні. В нічнім нападї виперто Анґлїйцїв з позиції коло Месен. Ворожа артилєрія розвиває в Шампань і на схід Сенді живійшу дїяльність. В відповідь на кидане бомб французькими лїтаками на отверте місто Фрайбурґ, положене поза операційним тереном, наші лїтаки двох останнїх ночий заатакували кріпость Париж, здаєть ся з задоволяючим успіхом.

Великий французький лїтак впав коло Шоні на землю. Кермуючі офіцири ранені й їх взяли Нїмцї в неволю.

З Буковинської краєвої шкільної Ради.

По півторарічній перерві відбуло ся 1. с. м. знов засїданє бук. краєв. шкільної Ради. Головними точками порядку дня були

справозданя адміністративного референта та інспекторів шкіл про діяльність Ради за час воєнний. З першого звіту підносимо факт, що численні доноси на українське учительство показали ся безпідставними, противно поведенє загалу укр. учительства було високо патріотичне; найшов ся тільки один однїський негідник, Григорович із Погорилівки, що зі своєю жінкою здезертував до Росії. — Посол Попович зазначив із вдоволенєм гарний вислїд патріотичного вихованя українського учительства на Буковині, яке почало ся ледво 20 років перед вибухом війни із запровадженєм фонетики і доказало, що щирі Українцї так само щирі Австрійцї. Ми певні, що все українське учительство дасть і до послїдної хвилї війни незбиті докази свого непохитного патріотизму як світлий приклад для усего народу.

З буковинських учителїв служить кругло 700 при війську. В інтересї нашого шкільництва ухвалено реклямувати всїх учителїв, що повнять військову службу без збруї.

За час війни роздано між учительство на дотичні просьби 128.400 К запомог. На внесок посла Поповича ухвалено роздїлити в порозуміню з краєвим видїлом в сїм роцї не тільки суму призначену на запомоги, але й усї заощадженя прелімінару між усе учительство в міру родинних обставин без осібних просьб.

Із справозданя педаґоґічного вийшло, що українська частина краю потерпіла й на полї науки найбільші шкоди, бо українські школи отворено найпізнїйше а деякі, між ними й ґімназія в Кіцмани, замкнені й доси, тай що число українських учеників середних шкіл зменшило ся на одну третину числа, яке було перед війною, та що й до народних шкіл ходить мало а декуди навіть дуже мало дїтий. На внесок посла Поповича прирік Є. Е. президент краю старати ся, щоби в другім півроцї отворити й кіцманську ґімназію тай замкнені ще народні школи, подбати о лїпше посїщенє шкіл народних і поручити заступництво пов. інспектора шкіл в Сторожинци аж до єго увільненя з війська українському учителеви.

Принято до відома ревну участь бук. шкіл у збираню датків на „Червоний Хрест“, на вдови і сироти по вояках і на різдвяні дарунки, у збираню металїв, вовни і кавчуку, листків ягід і та у виконаню теплого одїня для війська.

На остаток одобрено перенесеня учительських сил тай спенсіонованє ґімн. директора Корнила Козака, учительок Лукіяновичевої, Данилюкової, Штокерівної і и. на їх власну просьбу.

З нових книжок.

Dmytro Donzow: Gross-Polen und die Zentralmächte.

Берлїн, у грудни 1915. 8⁰, 63 стор.*) Цїна 1 Марк.

Здобутє російської Польщі осереднїми державами спричинило, що польське питаннє (а так само й українське) стало на стільки важним чинником в міжнароднїй полїтицї центральних держав, що про нього заговорили полїтичні мужі Европи, присвятивши йому цїлі десятки ріжнороднїх брошур та поважних студій, до ряду яких належить також вище наведена праця, нашого земляка д. Дмитра Донцова, яка появила ся при кінцї минувшого року. Шановний автор розглядає польське питаннє зі становища обох центральних держав, зупиняєть ся на складі майбутньої „Великої Польщі“, до якої раді-б польські полїтики прилучити кромі дїйсно польських провінцій також землї українського, литовського та білоруського народу, хоч тому противить ся історія та суспільно-економічне положення мешканців сих територій. І автор мотивує свої висловки богатим статистичним апаратом з творів польських, російських й нїмецьких економістів — доказуючи, що таке насильне прилученнє до Польщі просторів з чужим елєментом, мало-б передувсїм фатальні наслїдки: а) для польської держави, б) для населеня сих провінцій, в) для полїтики осереднїх держав. Для „Великої Польщі“ тому, що аґрарно-полїтичні шляхоцькі відносини спричинили-б безупинну боротьбу з прилученими народами, які в одно стреміти будуть до власної самостійної держави, — для українсько-селянської приватної власности втягненнє їх в границї Польщі підчинило-б їх невільниками велико земельної посїлости, — а центральним державам безнастанні національно-полїтичні спори сусїдів спричинили-б чимало клопоту, евентуально висунули-б потребу чинної інґеренції, що знова могло-б довести до нового оружнього конфлїкту та війни. Далї обговорює шан. автор. ріжні нїмецько-польскі проєкти полагодження польського питання, які вирунули в часї теперішної війни, а саме: 1. Чи належить перевести подїл Польщі поміж центральні держави? 2. Чи сотворити більшу, чи меншу самостійну польську державу із здобутих земель давної російської Польщі? і 3. Чи утворити з Польщі автономічну державу під протекторатом осереднїх держав, прилучивши до Великої Польщі також східну Галичину, евентуально також українські, білоруські та литовські землї — над якими панувала до недавна Росія?

На отсї питання дає д. Донцов основну відповідь, зупиняючись довше над останнїм проєктом, доказуючи річевими арґументами, що таке полагодженнє польсько-української проблєми витворить поміж ними вікову завзяту боротьбу, а по друге національна і аґрарна полїтика Польщі відчинила-б для Росії — широке поле для поширювання руссофільства поміж Українцями (в цїли спинення їх розвою), що знова російські яничари-емісари використали-б для ведення підпольної роботи та деморалїзованим грішми малосвідомих елєментів. — Одинока рада — прилучити відорвані частини української землї до східної Галичини та Буковини і утворити з них один австрійський коронний край під опікою осереднїх держав, де всї аґрарно-національні відносини уложило-б ся в той спосіб, щоб раз на все виключити можливість російської інґеренції. Бо тільки того рода розвязка польсько-українського питання може забезпечити спокій центральним державам, а Европі — мир через сотвореннє природного охоронного валу з автономічних провінцій Польщі та незалежної України тільки утворенє такого охоронного муру може зупинити похід варварського сходу на захід Европи і покласти конець експанзивним стремлїням Росії. — Для повноти образу працї д. Донцова подано заголовки поодиноких уступів, з яких складаєть ся „Велика Польща“, а саме: Вступ (стор. 5—7). I. Польща а центральні держави (стор. 8—17). II. З історії Польщі (стор. 18—25). III. Аґрарні відносини на землях колишньої Польщі (стор. 26—41). IV. Пануючі кляси в Польщі (стор. 42—49). V. Аґрарна полїтика Польщі (стор. 50—53). VI. Національні відносини та національна полїтика Польщі — Кінцеві висловки (стор. 54—63). —

Слїд замітити, що нововидану публїкацію д Донцова стрінула нїмецька преса незвичайно прихильно присвятивши її окремі статї та рецензії, з яких важнїйші отсї: „Rheinisch-Westfälische Zeitung“ (в числї з 15. грудня 1915. ч. 981), обговорює цїлий ряд брошур присвячених польському питаню, а в тому рядї подає оцїнку „Великої Польщі“ . . ., яка по словам редакції виказує, що польське забороло проти російської перемоги — було від 400 лїт всїм иншим тільки не заборолом проти Росії“. Прихильно згадали працю д. Донцова: турінґська часопись „Geraisches Tageblatt“ (в числї з 8. грудня ч. 287), „Temmiger Volksblatt“ (в числї з 27. грудня ч. 298), Берлїнська „Deutsches Lehrer-Blatt“ (в числї з 7. грудня ч. 286) і „Deutsche Warschauer-Zeitung“ (в числї з 25. грудня ч. 138) а польських часописей обізвав ся до тепер (очивидно на свій лад львівський „Wiek Nowy“ знаменою статею п. з.: Z worka judaszowego (в числї з 9. 10 і 11. січня б. р.. ч. 4377—8—9.), в якій єзуїтською методою доказує автор, що „Велика Польща“ . . . се невинне ягня в шкурі вовка, юдин мішок — (певно з „пруськими марками“) метода, якою залюбки рослугують ся Поляки, коли брак їм річевих арґументів на поконанє супротивника. З наших українських часописей відозвало ся львівське „Дїло“ (у двох передовицях з дня 12 і 14. грудня м. р. ч. 122 і 124) і нововиданий під редакцією д. Ф. Федорцева журнал „Шляхи“ (в числї з 31. грудня зошит 2, стор. 70—71) незвичайно прихильною оцїнкою, на яку заслужив собі шан. автор „Української державної ідеї“ та „Великої Польщі“, даючи вичерпуючу та основну відповідь на всї польські полїтичні комбінації й концепції, дотично польсько-українського питаня і подаючи спосіб розвязаня спірних національних справ з настанєм нових границь та полїтичних відносин.

Іван Калинович.

*) Verlag Carl Kroll, S. 14, Sebastianstrasse 76.

Казочний їздець в Карпатах.

(Дальше.)

Дрімуча свідомість народа була звернена на той величезний гірский вал, що сїрів на далекім полудни, — неначе-б прочувала, що там жде єго страшна катастрофа. Найбільший повістяр славянського світа — Гоголь, який підхопив лїпше чим хто другий таємні рухи народної душі та єго ясновидні мрії, — говорить про чудесний сей утвір природи зворушеними словами:

„Далеко від України, як переїде ся Польщу й густо заселене місто Львів, біжуть пасмом високоверхі гори. Гора за горою, неначе ланцюхом з ґранїту, перекинула на право й ліво землю й оперізала єї камяним тином, щоби шумне й буйне море доступу не мало. Камяний ланцюх тягне ся у волоску країну й семигородску землю й став у видї підкови межою поміж галицьким і угорским народом. В наших сторонах таких гір нема. Око жахає ся поглянути на них, а на їх верхах не станула людска нога. Чудесний вигляд їх: чи не море виступило підчас тучі із широких берегів, підняло вихром високі хвилї, а ті закаменїли недвижно у воздусї? Про Карпати вже говорить казка; за їх верхами озове ся де-не-де рідне слово; а там вже й не та віра й бесїда не та. Живе многолюдний народ угорский; їздить верхом, бє ся й пє не гірше козака, а за кінну збрую та дорогі жупани не скупить червінців. Межи горами розлили ся великі й широкі озера. В їх недвижнім — немов скло — плесї відбивають ся голі вершки гір та зелені їх збочі!

Гоголь, то правда, вихованець української народної культури, і цїлою душею був привязаний до українського народа. Тверезий сатирик на нужденний світ „чиновників“ і на нечуваний торг „мертвими душами“ має дуже вражливе ухо на глухий відгомін переказів і казок. Заєдно стежить за загадочними творами народної уяви. Нї на мить не зводить ока із тих тїний, що їх кидають страшні подїї бувальщини; він втопив свій бистрий зір і там, де будучність очима сфінкса дивить ся на нас.

Єго подвійна душа, ще більше поглублена внутрішним національним розломом, дає єму змогу, так сказати-б, в день страшним реготом насьміхати ся із суспільних і полїтичних хиб російської держави; а в ночи він неначе сам здрігає ся на страшний реґіт демонів. Одного з тих демонів видав Гоголь в Карпатах: „Але хто-ж се і в зоряну і в беззвіздну ніч їде на великім, воронім конї? Що се за боярин, надлюдский ростом, стрибає через

озера й верхогіря, а стать єго і єго величезного коня відбиває ся в недвежнім зеркалї вод, — а безконечно довга тїнь страшенно мелькає по горах? Сяє вибиваний панцир; на плечах спис, бряжчить при сїдлї шаблюка, причіллє запущене, чорнїє вус, заплющені очі прикриті рязницями — він спить і спляче держить поводи; за ним сидить на тім самім конї хлопець — чура й спить також, та спляче тримає ся їздця. Се хто, куда й за чим їде? Хто знає!"

Заки на сї питаня відповість поет, ми наведемо контраст до сего героя. Як сї Гоголеві постатї, так і ті в оповіданю „Страшна месть" наводять на нас мрачну задуму. Головною особою в тім оповіданю є могучий чародій, що находить ся в порозуміню з пекольними силами. З'являє ся він в постатї сивоволосого, сухорлявого старця; очі його грають зеленим огнем, а великий, орлиний ніс висушений над ротом, що озубнений в кломи, неначе в дика; його наглі й острі рухи вказують на лукаву й злосливу вдачу. В його єстві є знамена татарсько-азиятскої душі. Мимо своїх взаємин зі запорожзкими козаками (хороброму атаманови Данилови дає навіть свою доньку за жінку), є Петро заїлим ворогом їх святої справи, тихцем тримає з Ляхами, дає їм захист в своїм замку й заколочує родинний спокій нарочною сваркою зі зятем. Не чужі йому навіть плюгаві похоти до своєї доньки; єї синкови в колисцї відбирає житє за помочию чарів, а сейчас потім вбиває зі за їдки хороброго Данила, коли сей на чолї українських козаків боре ся з Ляхами. Й се доводить красавицю Катерину до божевіля. Тут зачинає ся властива сказка, а що остали ся слїди єї в устах народа, свідчить про се Свен Гедін (гляди цитат на вступі).

(Дальше буде.)

Великодні свята у засланю посла Спинула.

Дня 6. січня 1915. р., значить саме на наше Різдво, прибув я з моїми чотирма товаришами до села Колпашева в „Наримскім краю". На нашу просьбу призначив нам дотичний урядник в Томску яко „австрийському начальству" сю місцевість, що задля свого високого положеня в сїй мочаристій країнї як також з тої причини, що там находить ся почтовий уряд, шпиталь і що ся оселя лежить найблизше міста Томска, є в цїлім „Наримськім краю" ще найвідповіднїйша для людского житя. Позаяк ми застали тут вже велике число иньших полїтичних засланців, то прийшло ся нам дуже трудно знайти якебудь помешканє. Тільки за помочию полїцийського сторожа, що дістав кілька рублїв на руку, вдало ся нам примістити ся сяк-так. В Росиї можна за гроші взагалї осягнути нераз майже неможливе.

Я мешкав разом із др. Вайсельберґером, радником двору Дузїнкевичом, і з др. Менчлем а прокуратор Лазарус жив осібно. Ми застали в сїй громадї засланців Поляків із польского королїства, Жидів із східної Галичини і Нїмців-кольонїстів з Росиї. Дальше були тут із російської нациї робітники — бідаки і барони-богатирі, були адвокати, лїкарі, підприємцї, всякі урядники а навіть оден полковник в унїформі і оден „штатський совітник". Більша часть з них мусїла вижити із десять копийок, що діставали денно від полїцийських властий. Але були між ними й такі, що купували собі коня з возом для прогульки й тримали довгокосих Китайців для своєї обслуги.

Посол Николай Спинул і товариші в дорозї на Сибір.

Довідавши ся від нас деякі тамошні засланцї, що ми дістали ся до села Колпашева без жадних коштів, сказали нам, що ми не набудемо тут довго. Минули заледво два тижнї від нашого приїзду, як наспіло справдї розпорядженє із Томска до „пристава" в містечку „Нарим", вислати трох із нас сейчас дальше на опівніч сеї країни. Найстарший з нас лїтами радник двору Дузїнкевич мав остати ся дальше в Колпашеві, я мав їхати дальше на 75 кільометрів до оселї Інкіпо, др. Менчель 140 км. до Парабелю а др. Вайсельберґер 180 км. в Карґазок. Прокуратора Лазаруса покликано кілька день перед тим завдяки знакомству єго брата-лїкаря у Берлїнї із високо поставленими особами в Петербурзї до міста Томска. Ми всї пять були з одного міста, зісталим арештовані одної ночи і находилим ся до тепер все при купі. Оден другого спомагав грішми, розраджував, потїшав і доглядав підчас слабости, а тепер мали нас роздїлити поодиноко поміж чужих людий та по нездорових, мочаристих закутках. Але ще й з иншої причини находилим ся тодї у дуже прикрім положеню. Вибирати ся в далеку дорогу при так сильних морозах і то у сторони чим раз зимнїйші і пустїйші в тім часї, коли ми в наслїдок недавно перебутої „етапної" подорожи ще не прийшли зовсїм до себе нї тїлесно, нї душевно, — се було для нас неможливо, бо понад наші сили. До того вповідали нам, що дальше на опівніч бувають часто страшні заверухи, так звані „гураґани". Від сильних морозів стає снїг сухий, перетворяючи ся при тім в пил. Повстане такий „гураґан", то підносять ся цїлі хмари снїжного пилу у воздух, прикриваючи при тім людий і звірів, як се дїє ся підчас горячого вітру „самум" у піскових пустинях. Крім того завдавала нам грошева справа не мало клопоту. Я мав разом з др. Вайсельберґером в той час всего лишень двацять рублїв. У місцевостях, що були призначені для нас, треба було чикати на почту нераз цїлими місяцями, а запомочи ся у других засланців було не можливо, бо нїхто з осіб, що були заприязнені з нами, не мав подостатком гроша. Отже щоби відсунути нашу їзду хоть на кілька недїль, заки попустять морози з надходячою весною, заки поправимо своє здоровя та роздобудемо гроша, пішли ми до місцевого лїкаря по свідоцтва слабости. Вайсельберґер був хорий на серце, а я міг доказати суставний ревматизм. На підставі одержаних свідоцтв полишено нас на короткий час дальше в Калпашеві. Др. Менчель, не могучи отримати такого свідоцтва, мусїв виїзжати на нову місцевість. Сей образок представляє нам ту хвилю, коли ми прощали др. Менчля при єго від'їздї до Парабелю. Тяжка була ся наша розлука. Кождому з нас тиснуло ся питанє на думку: Чи побачимо ся ми ще колись?

— — — — — — — — —

Я з моїми двома товаришами провадив дальше сумне, невідрадне житє. Короткі дни минали нам ще сяк-так. Заледво зійде сонце і піднесе ся крихітку понад видокруг, криє ся воно по кількох годинах знов під землю. Вийдемо нераз на двір тільки задля того, щоби налюбувати ся чудовим заходом сонця. Низша часть сонечного кружка починає вже крити ся під видокруг, але треба ще чекати майже чверть години, заки скриє ся цїлий кружок під землю. На цїлім видокрузї палає потім небо майже ще годину по заходї сонця прекрасними, ріжнородними барвами. За те як настане безконечна, тиха ніч, то ми минали ся від нудьги. Так проминули нам знов два тижнї. Я сиджу з Вайсельберґером одного дня у нашій низенькій кімнатцї, побоючи ся, що кождої хвилї надійде полїцийський надзиратель і прикаже нам, як се дїяло ся вже нераз перед тим, збирати ся в далеку дорогу. У зелїзній печцї горить огонь без перестанку від раня до вечера, щоби огріти воздух у нашій тїсній комнатї. Крім того горить огонь від полудня у другій величезній печи, що має огрівати комнату в ночи. У комнатї досить тепло, але в наслїдок сильних морозів на дворі білїє ся снїг помимо того на підлозї попід стїни. Тепер нас хоть два разом, кажемо оден до другого, то час все якось минає, але що буде тодї, як нас обох роздїлять? Коби протягнув ся наш тутейший побут хоть до весни, думаємо дальше, тодї поїхалибим пароходом на призначене нам місце. Така їзда коротша і приємнїйша. Якраз підчас тої нашої журби утворяють ся двері і в середину вступає старший полїцийский надзиратель. Ми оба майже засторопіли зі страху. „Збирайте ся", сказав він до нас надзвичайно милим голосом, „поїдемо до Томска!" „Куди, кажете, до Томска?" питаю я, не довіряючи своїм ухам. „Да, да пойдем (читай: пайдьом!) в Томск", повторив „старший". „За сиротою Бог з калитою" каже приповідка. Ся вістка була для нас великою і приємною несподїванкою.

(Дальше буде.)

НОВИНКИ.

Від Редакції. Пан посол Тодор Іваницький жертвував на „Буковину" 80 К, за які ми готові висилати цїлий рік безплатно ґазету 12-ом „Читальням", касам, або громадам сторожинецького повіту, котрі в нас зголосять ся.

Від адміністрації. Просимо при зміні адреси подавати все стару адресу.

Православний цар. Різдвяні свята вже другий раз від початку сеї кровавої війни приносять нам більше смутку як радости. Майже кожда родина тужить за одною а може й за кількома особами, котрих не видить в своїм кружку, а може вже і ніколи не побачить. Одні наставляють свої груди, щоби відперли лютого ворога, другі лежать тяжко ранені, инші знов попали ся у неволю — або десь пропали, може вже й не жиють... Сумно й нашим славним героям по окопах і по шпиталях і на чужині; однак вони не мають коли тужити, бо мусять сповняти свій обовязок супроти держави, вони добувають слави, запевнюють ліпшу долю своїм дітям і внукам. Тому не дивно, що цілий культурний світ, подивляючи геройство нашої славної армії, всіми силами старав ся зробити сї памятні і дорогі дни Рождества Христового як найприємнійшими для наших героїв. По цілій державі збирають подарунки то в живностях то в грошах і посилають на поли битви і в шпиталї, щоби в сї великі дни розвеселити тих, що ставлять свої груди і проливають свою кров за нашу красшу долю. До сего благородного діла причиняють ся богаті і бідні, християне а навіть жиди. Тілько цар Росії, де жиє таке велике число православного народу, той цар, що називає ся царем православних і хоче бути покровителем православія на цілім світї — тілько він не має милосердія з православним народом у сї великі свята. Підчас цілої сеї кровавої війни Москалї саме в неділї і свята починають гірше воювати; однак на саме Різдво, на Новий рік і на Йордан набрали їх напади на наші ряди нечуваної лютости. Як довідуємо ся, походить се відти, що сам цар заохочує і силує свої війська нападати у великі свята на наші ряди. Наш православний нарід уважає і найконечнійшу роботу в неділю і свято за гріх, а російський цар гонить невинних своїх салдатів в так великі дни на неминучу смерть. От такий то найбільший православний російський цар! І не дивно. Коли він міг українському і иньшим народам видерти народні права, то чи боїть ся він Бога, вбивати людий в самі найбільші свята? Та, Бог не бє буком, а карає грішників тяжкими погромами!

Почетні члени. Українська громада Лукавець н./С. віддала найвисшу почесть — іменуючи почетними членами на внесок Дмитра Софроняка як радного громадского слїдуючих панів: Президента Буковини Ексел. п. графа Мерана, п. пос. Николая р. Василька, п. старосту Ліндеса п. інспектора шк. Василя Чаховського, п. надучителя Ізидора Годованського і вахмайстра жандармериї Франца Нуберта, які щиро і невтомимо працювали для українскої суспільности як і взагалї для цілого рідного краю. Заслуги великих і тихих діячів уміють оцінити наші селяни як і весь наш народ.

Іменоване. Поручник Осип Проскурницький іменований надпоручником. — Кадет 41. пол. піх. Олександер Найда і хорунжий 95. п. п. Ілярій Сваричевський — поручниками.

І чи се зрадники? Одна селянка дівчина з села Ілинців пише до своєї товаришки в Чернівцях між иньшим таке: Мій брат відай не жиє, бо вже 8 місяців нема нічо від него, а ні за него. Певно написавби, якби жив. Та що робити? Така судьба стрінула нас. Настав час, що треба свої обовязки виконати. І не лишень мій брат, але тисячі таких, як він, зложили своє молоде житє за нашу державу й дорогу нам Україну. — Різдвяні свята були сумні дуже, бо як у теперішний час веселити ся? Ми ходили колядувати на фонд „Укр. Січов. Стрільців"; молодиці і дівчата, і файну коляду зібрали на добровольців і на вояків взагалї. — Що чувати коло Тебе про теперішне положенє? Цілую Тебе — Тетяна.

Посмертна згадка. † Теофіль Гнїдий, надуч. в Хлївищу, помер по короткій недузї дня 23. січня с. р. в 39-ім році житя в Белтен на Моравії, де служив при 36 ім полку піхоти. Далеко від рідного краю спочив дорогий Покійник сповняючи вірно обовязки жовнїра-героя супроти Цїсаря і держави і супроти дорогої всїм нам України. Вічна Йому Память!

Новий український Буквар, який уложили Антін Крушельницький, Омелян Попович і Богдан Лепкий а прикрасила гарними образками Кульчицька, одержав апробату міністерства, вийде накладом видавництва шкільних книжок у Відни. Готова вже й друга читанка тих самих авторів а ладить ся третя, за якою піде й четверта.

Шукають рідні. Мій муж, Николай Миронко, служив при 24. полку піхоти, 10. компанія і вже від 16. місяців не маю від него ніякої відомости. Хто знавби що про него, зволить донести на адресу: Юлїнна Миронко в Карапчеві над/Чер., Буковина.

Скарб У. С. С. у Відні звертаєть ся отсею дорогою до усїх патріотів, які ще досї не заплатили за одержані почтові картки, видівки і відзнаки, щоби належні гроші, як найскорше надіслали переказом або чеком на адресу: Zentralkasse der Ukrainischen Legion Wien XIV. Goldschlagstrasse 106.

До читачів. Збираючи матеріяли для „Военної Ucrainic"-і- підписаний звертаєть ся з просьбою до Шановних читачів, коли хто із них має зайві числа „Буковини" з 1914 року (від ч. 1 аж до кінця) і ч. 2, 7, 8, 9, з 1915 р. або „Народний Голос" за 1914 (комлет) і від ч. 1 до 10 за 1915 р. — хай зволить ласкаво відступити їх підписаному (евентуально за заплатою), бо вони потрібні йому для бібліографії военного часу. — Іван Калинович, Борислав, Галичина.

Подяка. Сими днями прислав п. Володислав Кукелка, ц. к. повітовий інспектор шкільний із Серету, на мої руки збірку в сумі 1017 К 41 сот. для „Українських гуцульских стрільців". На сю суму зложили ся: п. Антін Йозифович, ц. к. староства 10 К, громада Рогожешти 127 К, громада Ґропана 31 К 60 с., громада Стирче 33 К 60 с., громада Балківці 91 К 14 с., громада Ботушаниця 10 К 70 с., громада Тарашани 30 К, громада Кіндешти 129 К 25 с., громада Вовчинці 86 К 50 с., громада Глїбока 100 К 30 с., громада Негостина 121 К 4 с., громада Каменка 185 К 38 с., громада Синівці дол. 20 К, громада Черепківці 20 К, Кіно „Уранія" 22 К разом 1018 К 51 с. порто 1 К 10 с. решта 1017 К 41 с. Передаючи сї гроші на призначену ціль, висказую заразом в імени наших славних Гуцулів-героїв найщирійшу подяку за так щедрі датки всїм висше наведеним громадам а особливо ц. к. старості Вп. п. Антонови Йозифовичеви, що послужив добрим приміром підчиненому повітови. Сердечне „Спаси Біг" також й Вп. п. інсп. Кукелці, що додав собі тілько труду в сїй патріотичній справі. Николай Спинул, посол.

В справі военних шкід пишуть нам з околичних сіл: Деякі наші писарі громадські відмовляють часто просьб наших мужиків, щоб списати з ними протоколярно понесені шкоди. Деякі писарі та їх заступники сміють ся мужикам в очі, що їм забаглось відшкодованя за военну шкоду, щоб в такий спосіб знеохотити їх до ліквідованя шкоди. Звертаємо проте увагу наших властий, щоб вглянули в сю справу та видали гром. писарям відповідні острі накази.

Датки. Ф. Олїйник зложив на „Гуцулів-добровольців" 2 К. „Укр. Народна Канцелярія" в Сторожинци зібрала 22 К а то: Занд (угода з Якимовичем) 8 К — п-ні Зибачинська, (збірка в Вол. Банилові) 10 К. — п-на Ев. Козак упр. школи в Панці 4 К для „Укр. Січових Стрільців". — Михайло Царевич, фельдвебель при „Гуцулах-добровольцях" зложив на бурсу „Жіночої Громади" 10 К.

Відзначенє. Срібну медаль хоробрости І. кляси одержав наш земляк, студент фільософії черновецького університету кадет п. Михайло Гнатюк при ц. і к 24. п. п. за свої хоробрі учинки і за влучне поведенє перед ворогом, защо і іменовано його хорунжим.

Скарб У. С. С. у Відни подає: 8 серий карток з видами (житя У. С. С. в Карпатах): срібно друки по 20 с., цинкодруки по 10 с. Чотири роди відзнак по 20 с. Відзнаки емалїовані, тревалі по 2 К. — Брошури, „У. С. С. в Карпатах" по 1 К, люксусове виданє по 2 К. Гарні Українські полеві литівки по 2 с. Білі листівки з львом по 6 сот. Поручена посилка 60 с. більша 80 сот. — Наші видавництва можна набути також в Галичині у всїх більших містах як: у Львові, Перемишли, Станиславові, Коломиї, Стрию, Самборі і Чернівцях, у всїх Українських Торговлях, Базарах і Книгарнях. — Чистий дохід виключно на потреби У. С. С. — Спішіть із замовленями. — Адреса: Скарб У. С. С. Wien XIV. Goldschlagstr. 108. Ukrain. Legion.

Відзначений жовняр Українець. Михайло Царевич, фельдвебель при „Гуцулах-добровольцях" зістав відзначений срібним хрестом хоробрости з короною.

З укр. акад. тов. „Союз". Слїдуючі Вп. Пани і Товариші зволили ласкаво прислати жертви на відновленнє житя товариства: Всч. О. віцемаршалок Теофіль Драчинський 10 К, Всч. О. Александер Циганюк 20 К, поручник тов. Ф. Савицький 10 К, і цугсфірер тов. І. Киселиця 5 К, разом 45 К, за що їм складає Заряд товариства сердечне Спаси біг. Заразом просить заряд о дальші жертви, бо товариство „Союз" одиноке зі всїх черновецьких академічних товариств, яке Москалї сплюндрували, потребує ще много коштів і труду, щоби залагодити всї завдані йому рани. На жаль трапляли ся случаї, що — як заряд від посторонних людий довідав ся — листоноші завертали гроші прислані від деяких Панів, бо не могли найти нового льокалю товариства. Тому, щоби такі случаї не повторяли ся, просимо дописувати конче при адресї: Wächterweg 2, а як би кому з Вп. Добродіїв вернули ся гроші, просимо уклїнно вислати їх на адресу: „Союз" Чернівці Wächterweg 2. — За товариство: Кость Радиш, містоголова, Корнило Костинюк І. писар.

Ілюстрований календар „Руської Бесїди" на рік 1916 вийшов вже з друку. Зміст календаря ріжнородний і дуже цікавий. Містить оповіданя з житя наших жовнярів, вірші, статї про Гуцулів-добровольців, военний перегляд, багато образків і портретів наших провідників і жовнярів і т. д. Календар має 10 аркушів друку. Ціна 1 корона. Календар за послїплатою не висилає ся. Тому, що почта не приймає більших посилок і не ручить за доручене, є пожадане, аби поодинокі люди збирали в селї гроші на календар і самі в Чернівцях закуповували його. Гроші і замовленя треба слати: Українська друкарня „Руська Рада", Чернівці, ул. Петровича 4.

Лїсти страт наших жовнїрів можна переглядати в нашій Редакції.

Заборона продажи кацапського календаря. Ц. к. дирекція поліциї у Чернівцях прислала нам таку оповістку: Покликуючись на розпорядженє спільного міністерства з дня 25. липня 1914 Ч. 158 В. з. д. і § 7 буква а і закону з дня 5. мая 1869 Ч. 66 В. з. д. забороняє ся дальше ширенє календаря „Пріятель Селянъ" на рік 1916, що вийшов заходами Мих. Вробля і накладом Вільгельма Мойнора (спілка Франклї) в Будапешті написаного російською мовою і російською правописею.

Продовженє речинця зголошеня военних шкід. Буковинське ц. к. правительство оповіщує, що речинець зголошеня военних шкід продовжений до 15. марта 1916 р. По впливі сего речинця дальші зголошеня не будуть узгляднені. Виїмок становити муть ті шкоди, які повстануть по сїм речинци, або ті, які не могли бути зголошені через неприсутність до того покликаних осіб. Перші шкоди мусять бути зголошені по 14-ох днях, як вони повстали, а другі до 14. днів по повороті інтересованих осіб на місце шкоди.

Українська Друкарня
Тов. „Руска Рада"
Чернівці, улиця Петровича число 4

виконує всїлякі роботи в галузь друкарства входячі як:

дїла, брошури, часописи в ріжних мовах, заголовки на листи, коверти фактури, білєти візитові, запрошеня, пропустки і т. и.

Перша українська пральня

ЮЛІЇ ЧОБАНІВНИЇ

в Чернівцях,

ул. Ратушева ч. 14. (Mathildenhof)

перебирає всякі роботи, що входять в обсяг того заводу, як праня й прасованя ковнїрів, маншет, білизни і т. д., по умірковaній цїні. Для учеників бурсаків дасть ся відповідну знижку. Свій до свого! Нехай кождий Українець знає свій обовязок й у всїм підпирає своїх.

Відвічальний редактор: **Евг. Шушковский.**

З української друкарні „Руска Рада" в Чернівцях.

Число 7. Чернівці, дня 12. лютого 1916. Рік 1916.

„БУКОВИНА“
виходить поки що кождої суботи.

Редакція і Адміністрація
Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Передплата:
річно . . . . . 5 К
піврічно . . . . 3 К
чвертьрічно 1 К 50 с.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“
Organ des Verbandes der ukrainischen Reichsrats- und Landtagsabgeordneten der Bukowina.

Redaktion und Administration:
Czernowitz,
Petrowiczgasse Nr. 2.
versendet an Militär-Spitäler und -Lager unentgeltlich.

Pränumerationspreise:
ganzjährig . . . . . 5 K
halbjährig . . . . . 3 K
vierteljährig 1 K 50 h.

Einzelnummer 10 h.

Освідомленє буков. Українців.

Із звіту буков. краєв. шкільної Ради, про який ми згадували в попереднім числі, дізнали ся ми про радістний факт, що поведенє українського учительства на Буковині було за весь час війни високо патріотичне і льояльне, яке не може ні крихітки затемнити один-одинокий випадок, що найшла ся одна-однїська негідна людина на кількасот учителів, яка і то не з політичних причин а з особистого інтересу замість станути в ряди товаришів-борців за долю-волю не тільки вітчини, але й рідного народу, спасла своє нікчемне житє утечею до Росиї, де має кревних. І хоч як заходили ся всїлякі „приятелї“ нашого народу, щоби кинути на него пятно нельояльности-зради і тим убити єго будучу ліпшу долю, то таки остали даремні їх нікчемні затії, бо одинокий учитель-дезертир, кількох попів-кацапів та кількох або й кільканацять иньших давно звістних московских наймитів чи застрашених темних слабодухів-мужиків, се все ще нїчо супроти незломної вірности і льояльности усеї української інтеліґенції ба й великої маси нашого народу підчас обох ворожих наїздів на наш край, супроти геройської борби рідних синів нашого народу не тільки в ріжних полках австрийського війська але й у рядах „Гуцульских Добровольців“ тай „Січових Стрільців“, що удостоїли ся похвал і відзнак з боку найвисшого начальства, ба й самого Монарха.

Буковинські Українці можуть сміло гордити ся отсим славним фактом, тим більш, що се добуток їх власної щирої праці над національним освідомленєм а тим то й патріотично-льояльним вихованєм рідного народу супроти Цїсаря і держави. Ми можемо радїти сим блескучим успіхом мозольної праці наших народних провідників і всїх їхнїх ревних помічників-робітників тим більше, що се плід сорозмірно короткого часу, що се солодкий овоч гіркої борби не тільки супроти нашого відвічного ворога, але й супроти всїх, що спирали єго затії у своїм власнім інтересї, бо спомагав посередно збаламученє, винародовленє і поневоленє нашого народу на Буковині.

Коли згадаємо, що нема ще й 50 років, коли буковинські Українці не проявляли ніякогіського національного житя, а коли то 1869 року із заснованєм „Русскої Бесѣд-и“ нібито „пробудила ся Русь“, то був се початок кацапської аґітациї на Буковині за московські рублї, що росла і ширшала поверх десять лїт нїким неспинена, а навіть у горі толєрована, ба й протеґована. Аж кількох людий незапоморочених кацапством почало своїми слабими силами у нутрі „Русско-ї Бесѣд-и“ і Русско-ї Рад-и“ тай у иньших товариствах, що згодом повстали, борбу за національне освідомленє тої горсточки інтеліґенції, що гуртували ся в них, і допровадили до того, що саме трицять років перед вибухом нинїшньої світової війни стають наші буков. товариства на твердім національнім ґрунтї, а висловом того й протестом проти усїх а то й кацапських ворожих затїй являє ся ґазета „Буковина“.

Не рік і не два була вона „голосом вопіющого в пустинї“, бо про нас рішали всюди без нас, отже й проти нас. Ширшаюче національне освідомленє буковинських Українців затрівожило усїх ворогів нашого народу, не тільки кацапів, які справедливо добачували в нїм смертельний удар для своєї підпольної роботи, за яку побирали рублї, але й усї инші наші вороги пізнали, що тим загрожене їхнє пановане над нашим народом, а то й єго визискуванє і знищенє. Трівога усїх ворогів нашого народу росла тим більше, що ми відразу проголосили і все щиро визнавали тотожність українського і австрійського патріотизму, що ми Українцї вірні й льояльні супроти австрійської держави, бо добачуємо в нїй одинокий захист супроти відвічного і найгіршого ворога-Москаля.

І ото, саме двацять років перед вибухом нинїшньої світової рідні признано буков. Українцям деякий вплив, передусїм на поли шкільництва, усунено кацапську етімольоґію а з нею й язичіє з шкільних книжок а управу осьтак зреформованого шкільництва а тим то й провід нашого учительства дістав ся, хоч ще під пильним чужим надзором, у наші власні руки.

І ото за тих двацять років успіли ми виховати не тільки національно свідоме але й високо патріотичне і льояльне учительство, що так світло перебуло огненну пробу, але наша національна школа, хоч яка ще молоденька, виховала поколїнє, що пішло радо, бо навіть добровільно у бій, на смерть за Австрію, бо й за свою націю. Українські патріоти-діячі, українське учительство, українська школа і читальня, українське духовеньство ба й свідоме мужицтво дало безлїч світлих доказів свої вірности й льояльности супроти держави-вітчини, відаючи добре, що в нїй наша єдина охорона супроти відвічного ворога-Москаля тай надія на красшу долю, на оборону і від инших ворожих затїй, які показали ся тепер не меньш небезпечними й для самої держави.

Буковинські Українці а й їх прочі брати показали й доказали у сїй світовій пожежі перед усїм світом, що вони такі самі щирі патріоти австрійські як українські, бо доля Австрії, то й доля українського народу.

Надїємо ся, що отсей за такий короткий час так світло переведений доказ нашої патріотичної вірности й льояльности, переконає раз на все правлячі круги, що інтерес австрійської держави вимагає піддержати у всїм як найгарнїйший розвій українського народу, сего найщирійшого, бо свідомого інтересованого сторожа держави проти й свого власного найгіршого ворога-Москаля.

Воєнний перегляд.

(Від 4-го до 10-го лютого 1916.)

На Буковинї.

Борба на буковинськім фронтї трохи притихла. Все-ж таки Москалї пробують щастя і від часу до часу нападають на наші становища. Московські напади відбувають ся звичайно в ночи. Послїдними часами були дуже хмарні дни і темні ночи і Москалї думали, що зможуть зближити ся незамітно до наших окопів. Сї штучки Москалям не вдали ся. Чуйне око наших бравих жовнярів добачувало скрізь Москалїв і кріси та гармати відганяли Москалїв. До поважнїйшої борби прийшло 7-го с. м. на фронтї між Добринівцями а Топорівцями, на горбі Савчинї. Москалї йшли тут до наступу в шіштьох густих рядах. Перші три ряди змели таки зараз наші кріси і гармати. Решта почала назад втїкати, але самі Москалї почали острілювати втїкаючих і знищили в сей спосіб два ряди свого власного війська. Шестий ряд пустив ся відтак на наших знову, але нїхто живий не дійшов до наших окопів. — На иньших місцях вела ся борба мінами і ручними ґранатами. — На 10. прийшло знову до поважнїйшої борби на схід від Чернівців, в якій мали Москалї неабиякі страти.

Як доносять часописи, Москалї почали вкріпляти сильно цїлий бесарабський фронт аж до Одеси і стягають сюда величезні війська. Москалї приготовляють ся мабуть до нової офензиви на буковинськім фронтї. Даремна їх робота! Буковини вже не будуть вони оглядати!

На галицькім і російськім фронтї

не було сего тижня нїчо нового. На 7. с. м. почали частїйше стріляти на північно східнім фронтї гармати. На північно західнім фронтї від Тарнополя відперли наші війська напади російських військ. На одній позициї на східнім березї Шари атакували кілька разів російські війська безуспішно нїмецькі позициї. Коло Відзи попав ся Нїмцям невшоджений російський лїтак в руки.

На чорногорсько-альбанськім фронтї

перейшли наші війська ріку Ізмі і обсадили місцевість Преза і навколишні горби. Неприятель відтягнув ся на полудни. Тілько при обсадженю місцевости Валяс прийшло до коротких перепалок, з котрих неприятель відтягнув ся. Наші лїтаки обложили місце

постою війська і італійські пароплави в пристани коло Дураца успішно бомбами. Розоружене в Чорногорі закінчене.

На французькім фронті.

Меньші анґлійські відділи, які на південний захід від Мессін і на південь від каналу Ля-Бассе пробували посунути ся наперед, відперто. На сім місце працює особливо по обох сторонах артилєрія. На південь від ріки Сом ішла оживлена діяльність. В ночи з 6. на 7. с. м. втратили Німці малу часть рова їх позиції. Вечером противний атак віддав знов в німецкі руки цілу позицию назад.

На захід від Вінні здобули Німці французькі окопи на яких 800 метрів широкі і полонили 100 жовнярів та здобули 5 машинових крісів.

Німецька ескадра літаків заатакувала зелізничі урядженя в Поперінґ і табори анґлійського війська між Поперінґ і Діхмід. По кількократних боях з ворожими летунами ескадра вернула без втрат.

На вигнаню.

Російська офензива на буковинськім фронті не принесла Москалям ніякої користи, а нашому військови майже ніякої шкоди. Потерпіли лишень деякі наші українські села, а найбільше з них Раранче. З воєнних причин мусіли мешканці Раранча опустити село, а що се мусіло стати ся скоро, не було часу забрати з собою всего, що до житя потрібне, а найголовнійше средств поживи. Само собою розуміє ся, що селяни опинили ся у прикрім положеню. Хто немав при собі будьяких гроший, того стрінула нужда, а таких на жаль дуже багато.

Селяни розмістили ся у Великім-Кучурові, Камені, Михальчу а одна частина в Горішних Ширівцях, деякі знову в Чернівцях. Найбільше Раранецьких селян перебуває у Великім-Кучурові, бо більше як три тисячі. Раранчанами заопікували ся щиро наші власти, а найбільше наш новий староста п. Ромашкан і голова запомогової комісії п. др. Ґутгерц. Наш щирий і невтомимий заступник п. посол Василько віднїс ся зараз телеґрафічно до властий в справі опіки над нещасними жертвами війни. Запомогова комісія вислала свого урядника до Раранчан, який роздав тимчасово потрібну суму на житє. Та біда селян була велика і щоб справу запомоги, як слід на місце розслідити, вдав ся п. др. Ґутгерц з п. Томоруґом дня 29. січня до Кучурова і попідвисшував та навіть нові признав запомоги багатьом людям. Сій комісії товаришував і представитель „Україн. Народної Канцелярії“ п. Г. Гордий.

Багато людий дістали поважні суми гроший, багато бідаків дістало запомоги. Люди з слезами в очах дякували прибувшим добродіям і вислано з рамен присутних до п. посла Василька телеґрафічну подяку за щиру опіку над нещасним народом.

Тим людям, що не поберають запомоги по жовнірах, дано осібну запомогу грошеву і доставлено для них муку. Багато людий дістає муку даром. Сю запомогу виклопотав на інтервенцію наших послів у правительстві староста Ромашкан. Президент краю ґраф Меран не лишень радо згодив ся дати запомогу, але зараз казав її виплатити. За се належить ся йому й щира подяка.

Староста Ромашкан з др. Ґутгерцом були дня 8. і 12. с. м. особисто між Раранчанами і розділювали між них грошеві запомоги. Розділили кілька тисяч корон. Староста Ромашкан і др. Ґутгерц дуже горячо заняли ся долею нещасних воєнних жертв, майже з кождим говорили щире слово і обіцяли і на далі помагати бідакам кілько лишень зможуть. Дякували їм за се й селяни, дякуємо за добре се діло й ми!

Раранецьке населенє, що перебуває тепер на вигнаню та буває небажаними може гостями в чужих селах, заховує ся дуже спокійно, а їх щирий австрійський патріотизм викликує подив навіть між чужими. Ні слова нарікання, ні найменьшого невдоволеня не проходить через їх уста. Для воєнного діла, для добра Австрії і Цїсаря вони готові дати і своє житя, не лишень жертвувати свої маєтки. І вони все роблять! Їх сини, батьки, їх рідня, проливають кров у борбі з ненаситним ворогом, а вони також жертвують для доброго діла все своє майно, а навіть житє, бо багато вже їх й головою лягло. Се дійсні Тирольці Сходу, се дійсні і щирі австрійські патріоти!

Дещо про господарські відносини в Болгариї.

Болгари дорогі нам не лишень тому, що стали тепер нашими союзниками, але й тому, що вони єдиним славянським народом на світі, що зрозумів наше положенє і наші змаганя. Болгари також проливали свою кров за самостійність народу й стогнали також під чужим панованєм. Року 1878-го зискала Болгария назад свою независимість, а року 1908-го стала самостійним королівством. Болгари все інтересували ся українським питанєм і поширювали наші культурні здобутки між своїм народом. Наш найбільший вчений муж, Михайло Драгоманов, був гордощами їх університету в Софії, наш Шевченко став ся для них таким самим дорогим як і для нас. З вибухом війни стали Болгари перші на стороні наших змагань і почали в своїй пресі пособляти нашому рухови. Болгари, як і ми нарід хліборобський, нарід славянський, православної віри, (не царославної!) нарід переслідуваний і мучений, нарід чесний, тверезий і наскрізь демократичний. Болгари є великі наші прихильники і великі і невмолимі вороги деспотичної Росії.

Якже виглядають господарські відносини в сім краю? На се хочемо коротко відповісти. Болгария має 139 тисяч квадратових кільометрів і близько пять міліонів мешканців. Поверх 80 процентів сих мешканців, се селяни і всї вони займають ся хліборобством. В Болгариї находить ся майже вся земля у руках селянського народу. Близько 70 процентів всеї землї мають мужики і громади в своїх руках, решта землї належить до держави, церков шкіл і монастирів. Дідичів у Болгариї нема майже ніяких. Людий, які мають у своїх руках землї до 500 фалеч, є в цілій Болгариї ледво яких вісімдесять.

Вся земля ділить ся: поверх 3 і пів міліоів фалеч є орної землї, один міліон і пів фалеч — се сїножати, близько 3 міліони фалеч є ліса, поверх півтора міліона невроджайної землї, а яких 100.000 фалеч припадає на городи, виноградники і т. и.

Управа поля поступає чим-раз красше вперед і робить землю видатнійшою. Стару прадідівську управу землї заступають тепер вже машини, желїзні плуги. Довіз господарських машин до краю у році 1899 представляв вартість 201 тисячу франків, а в році 1911 той самий довіз представляв вже вартість 3 міліони 800 тисяч франків. Крім сего коштував довіз господарських знарядів і плугів у сім році близько один міліон 500 тисяч франків. Се все діяло ся і діеть ся за почином самої держави. Держава звернула головну увагу на направу доріг, реґуляцію рік, дренажі мочаристого поля і почала вряджувати по краю господарські курси, видавати господарські часописи, словом, робила все можливе, щоб піднести хліборобство. Се й мало добрі наслідки. Видатність землї почала бути чимраз красша.

Коли в році 1905 видавала одна фальча поля 9 корців пшеницї, то в році 1911 видавала фальча вже 12 або навіть 13 корців.

Хов худоби піднїс ся також. Року 1892 було в Болгариї 314 тисяч коний, 1,4000.000 расової худоби, 6 міліонів овець і т. д. Року 1905 се число підійшло в гору, бо було вже 600 тисяч коний, 1 міліон 700 тисяч рогової худоби і поверх 8 міліонів овець.

Вивіз товарів з Болгариї підносить ся так само рік річно. Року 1911 представляв цілий вивіз суму близько 200 міліонів франків. Болгария вивозить найбільше збіжа (130 міліонів), 8 і пів міліонів худоби, 7 і міліонів рожевих олійків, близько 4 міліони шкіри і 7 міліонів ткацьких виробів. В послїднім часї піднїс ся особливо вивіз ткацьких виробів, а то на 58 міліонів, а відтак вивіз металїв на 24 міліони, дерева на 9 міліонів, а шкір на 12 міліонів. Довіз товарів до Болгариї спочивав до тепер найбільше в руках Австрії. Найбільше своїх товарів вивозила Болгария до тепер до Туреччини.

Болгарське правительство почало послїдними часами засновувати промислові підприємства і видало для сих підприємств дуже корисні закони. Число промислових підприємств в році 1914 виносило 388, а їх річний виріб доходив до 100 міліонів франків.

Желїзниці починають процвитати також у Болгариї, а так само почтові і телеґрафічні заведеня. В році 1911 було 374 почтових урядів.

Року 1889 засновано в Софії „Болгарський Народний Банк“. В році 1911 мав він вже 20 міліонів основного капіталу, 7 міліонів резерви і 390 міліонів загального обороту. „Болгарський господарський Банк“ мав у р. 1911 234 міліони обороту і близько 6 міліонів резерви. Крім сих двох грошевих інституцій є ще більше меньших і 2 банки, засновані Австрійцями.

Купецтво находить ся у початках, а то що є, находить ся ще в руках чужинців, особливо жидів і Греків.

Болгари, як згадано, нарід хліборобський. Вони дуже пильні і роботящі та тверезі і ощадні. Болгарин любить свою землю і понад все любить свою дорогу Болгарию. Злучивши ся з нами, чекає Болгар тепер світла будуччина!

Казочний їздець в Карпатах.

(Дальше.)

І ось прийшла година відплати для страшного чарівника. Під Київом — як сказано — зібрав ся народ весь, щоби оглядати диво. „А оно було дійсно чудне: світ у всїх найдальших напрямах був видний

для ока. На краю незбозвода заяснїло пасмо карпатських верхів, немов світляна мана. Тут показало ся нове диво: опали хмари з найвисшої гори, а на єї вершку показав ся сповитий в лицарску збрую чоловік на кони зі закритими очами, виразний такий, не наче-б стояв в близи. — А межи народом, що з острахом на те глядів, допав хтось коня й озираючись дико на всї сторони, наче би глядав очима, чи не жене хто за ним, — стрівожений пігнав що сила вперед. Се був чародій. Чого-ж він налякав ся так? Подививши ся зі жахом на чудного їздця, пізнав він в нїм ту саму людину, що єї лице, не кликане зовсїм, показало ся єму тодї, як він ворожив . . .

„Дубом станув волос на голові чародія. Дико зверещав він і заголосив, неначе божевільний, та пігнав конем прямо в Київ. Йому здавало ся, що всьо із всїх сторін бігло єму на здогін. Дерева окружили єго темним лїсом і — неначе живі — киваючи чорними бородами й витягнувши довге гилля, намагали ся єго задусити; звізди — здавало ся — бігли поперед него, показуючи всїм грішника, а навіть дорога мчала ся вслїд за ним“.

В тій розпуцї помчав чародій у Київ до святих місць, увійшов у славну Печерску Лавру, щоби у святих черців найти розраду. Та даремно! Старий чернець з відразою подав ся перед ним в зад; книга, з якої молив ся, випала єму з рук на землю: „Нї! Ти такий грішник, якого ще не було на світї! Нема помилуваня для Тебе! Йди, я не можу молити ся за Тебе! Глянь, святі стрічки євангелія забагрили ся кровю . . . Світ ще не бачив такого грішника“!

В одвіт на се вбив страшний злочинець старця.

Мистецкими почерками з'ображує поет стан душі батоженого докорами совісти чародія: Нї один чоловік на світї не був би в силї розказати, що діяло ся в души чародія, а коли би хто заглянув в душу єго й побачив правду, той вже не досипляв би ночий та не засміяв би ся нї разу. Не була се нї злість, нї жаль, анї люта досада. Нема такого слова на світї, яким би можна всї ті почуваня назвати. Єго парило, пекло, єму хотїло ся весь світ стоптати своїм конем, затопити в Чорнім Морі всю землю від Київа до Галича — з людьми й зі всїм, що на нїй“ . . .

Не дає нам Гоголь сумнївати ся, що в постатї чарівника з'образив найбільшого злочинця людскости. Се братовбійник. Але не саме братовбійство становить головну суть єго вини. Чарівник ще побіч сего допустив ся незчислимих злочинів на своїй власній рідні: на своїй донцї, єї дитинї та на свому зятеви, що не відмагав ся, всьо, що найдорозше, пожертвувати для святої козацкої справи. Але доперва цїлість обставин та наслїдків, сповязаних тїсно з єго братовбійством, дає нам пізнати цїлу вагу єго вини. Ізза надмірної, честилюбивости і брудної жадоби наживи скинув чародій Петро (звідси поет зве єго також Юдою) в пропасть свого брата Івана, коли сей їхав на кони гірским плаєм в Карпатах, — разом з єго синком, що з батьком сидів на сїдлї, — коли они оба, завдяки лиш случаєви, зачіпили ся за вистаючий пеньок, Петро не дав ся умолити благанєм брата, бодай дитину при житю лишити, зіпхнув своїм ратищем вдруге їх обох в глибину, де они смерть найшли.

Полковник „Укрїнських Січов. Стрільців“ Гриць Коссак.

Тому Іван, станувши перед вічним судиєю — Богом, заніс страшну скаргу на Петра: „Велику кривду заподіяв менї сей чоловік: продав свого брата, мов Юда, позбавив мене мого чесного роду й потомства на землї. А людина без роду й нащадків, — се житне, кинене в землю зерно, що знидїло даром. Не зійде оно й нїхто не познасть, що був колись такий рід“.

Аби зазначити, що той погляд зродив ся на почві народної етики, передав Гоголь якраз ту частину свого оповіданя точно після народного переказу, вкладаючи єї в уста старого бандуриста.

(Конець буде.)

Великодні свята у засланю посла Спинула.

(Дальше.)

Я, др. Вайсельберґер і радник двору Дузїнкевич виїхали із Колпашева дня 7. лютого назад до Томска. Їхали знов саньми по ріцї Обі. Др. Менчля полишено із незнаних нам причин дальше в Парабелю. У Томску заявив нам поліцаймайстер, що після розпорядженя мінїстерства внутрішних справ поїдемо разом із прокуратором Лазарусом до Київа. Заразом доручено нам тут велике число листів від наших кревних і знакомих а також по кілька сот рублїв, що прислало нам наше правительство в дорозї американьского посольства. Я, що мав із собою найменьше гроший, бо російский офіцер не сказав менї при моїм арештованю, що мене вишлють до Росії, отримав крім гроший від нашого правительства ще й триста рублїв від мого друга посла Василька. Ті гроші післав він менї „чеком“ в дорозї „Російского банку“ в Москві, що має свої філїяли у Томску і Київі. Дотичне писемне повідомленє до мене підписав посол Василько ізза осторожности іменем „Гаврило“. Я знав сейчас, хто має ся розуміти під тою назвою. Мої товариші розсміяли ся сердечно при прочитаню того імени.

Якби не висше згадане розпорядженє із Петерсбурґа, то булиби чикали ще довго на наші листи і гроші. Взагалї обходили ся з нами від тепер власти не як з арештованими а як із вільними горожанами. Ми їхали до Київа вже не четвертою а другою клясою. Їхали на власні кошта, заплативши подорож туди і назад також й за двох поліцаїв, що супроводили нас. Оден з моїх товаришів, що задивляв ся на справи все більше песимістично, сказав до нас по дорозї, що нас в Київі запруть до арешту або поставлять навіть перед воєнний суд. У військовім осередку, яким є Київ, і в поблизкости границї нашої держави, додав він, нас не будуть тримати на вільній стопі. Я, як оптиміст, обізвав ся на то, що нас не завернули із далекого Сибіру до Київа на то, аби нас тут заперти. Думаю, запримітив дальше, що нас виміняють за російских плїнних, що находять ся в Австриї, і що ми скорше чи пізнїйше поїдемо з Київа через Румунїю до Відня.

Приїхавши до Київа 3. марта, заявив нам тамошний поліцаймайстер, що до дальшого мінїстерского розпорядку будемо жити в Київі на свободї під поліцейским надзором. Більше не міг він сказати нам нїчого про нашу дальшу долю. Аж із листів наших кревних і знакомих довідали ся пізнїйше, що між Віднем а Петерсбурґом ведуть ся нові переговори в справі нашої виміни.

„А що, не вийшло на моє“? сказав я до моїх товаришів. „Не кажи гоп, доки не перескочеш“! відповів менї на се товариш песиміст. Ми чули ся тепер дуже щасливими, бо від часу нашого арештованя був се перший раз, що могли ходити свобідно по містї і без жадного поліцейского сторожа. Надто мали подостатком гроша і жили не у холодних сибірских степах а під лагідним підсонєм та посеред людского житя. Особливо я чув ся одушевленим, пробуваючи у колишнїй столицї українських князїв.

Проживаючи тут з дня на день на воли, і приходячи на души і тїлї поволи до себе, прийшло ся нам одного разу знести великий смуток на серце. Ми не були взагалї за весь час російскої неволї нїколи веселі. Крім російских ґазет не мали ми в руках нїколи иньших, а сї ґазети писали про воєнний стан все тільки на свій лад. Так після них московске війско воювало все побідоносно, оно здобувало, йдучи постійно вперед, все нові і нові села та міста. Оно заняло вже цїлу Буковину та всю Галичину крім міста Кракова та твердинї Перемишля, що мало також наступити напевно в короткім часї. Оно обсадило дальше гори Карпати, спустило ся вже на їх полудневий склін і вступило навіть на угорську рівнину, прямуючи таким чином на Відень і Берлїн. Ті ґазети розносили заєдно вістку, що австрийска армія розбита на порох, що анї єї вже нема. Хоть не тільки ми, але навіть і розсудні Москалї не вірили великій части тих вістий, хотяй дальше ми, знаючи страшну корупцию у російскій суспільности як також пануючу деморалїзацию у російскій армії, вірили у певну остаточну побіду нашого і нїмецкого війска, то все таки було нам дуже прикро читати заєдно про величезні успіхи московскої а про страшні неудачі нашої армії. Надто сильно непокоїла мене ще й та обставина, що моя родина остала ся по моїм арештованю у Чернівцях і тепер я не знав, що з нею стало ся.

(Дальше буде.)

НОВИНКИ.

Високі відзначеня. Його Величество Цїсар відзначив Його Екс. краєвого президента графа Мерана великим хрестом ордену Франца-Йосифа, графа Ецдорфа офіцерським хрестом Франца-Йосифа на стяжці хоробрости. Рівночасно відзначив Його Величество Цїсар старосту Ромашкана рицарським хрестом ордену Франца-Йосифа, а так само відзначив й багато инших буковинських урядників. Між сими урядниками відзначено й слїдуючих Українцїв: директор канцелярій пан Гаврисевич дістав титул цїсарського радника, комісарі полїції п. Ганицький і Осип Яворський відзначені золотим хрестом заслуги з короною, прав. концепіст в Кіцмани п. Маєр відзначений золотим хрестом заслуги, директор уч. дер. семинара в Чернівцях п. Кушнїрюк відзначений рицарським хрестом ордену ФранцаЙосифа.

Уродини цїсаря Вілгельма. Громада Прилипче святкувала на 27. січня с. р. день уродин цїсаря Вілгельма дуже урочисто. Село і церква були украшені хоругвами. В церкві відбуло ся богослуженє з доксольогією, на котрім взяло участь військо, богато народу і шкільна дїтвора. Місцевий парох о. Калинюк підніс в своїй гарній промові превелике значінє особи нїмецького монарха в сїй світовій війнї і показав, як великі надії покладаємо ми Українцї на Єго Величество при будучім видвигненю нашого ідеалу — самостійної України. Нарід відспівав „Многая лїта“.

Відзначені жовняри Українцї. При ц. і к. вілдїлї телеграфів ч. 11 відзначено: цугсфірера Николая Шишуру срібною медалею 2-ої кляси, Стефана Шляхтича, Дмитра Стефанюка, Івана Лоцака і Івана Мелїнишина бронзовою медалию. — Николай Товстюк, штабсобереґер при 27-ім Стр. куріни дістав велику срібну медаль хоробрости, Николай Біновський, цугсфірер та унтереґер В. Вутук і провідник патрулї Бичинюк дістали бронзові медалї хоробрости. При 1-ій компанії 4-ого куріня жандармерії відзначено: фельдвебля Володимира Гундича, капраля Василя Личука, фрайтера Гриця Місьора, Івана Змияка, рядовика Петра Гуру, Івана Долинюка, Андрія Касияна, Данила Кіщука, Манолїя Бейка всїх бронзовими медалями хоробрости.

Святу Вечеру для жовнїрів Українцїв владила також кіцманська укаїнська громада. Великі комнати громадського дому ледви помістили учасників. Почала ся Вечера відповідною промовою, яка не одному витиснула слези на лицю. Се-ж день родинного свята. Але власне щоби показати, що они не зовсїм між чужими, і хоч не між родиною, то все таки між рідними, які незабувають на них — постановили через справленє святої Вечері зробити милу несподїванку. Добрі люди позносили святочні страви що хто міг, так що аж лишило ся. При веселій розмові і співі колядок, закінчив ся той гарний вечір народним гимном. На памятку подіставали учасники синьо-жовту відзнаку. Щира подяка належить ся тим всїм паням і селянкам що як все і всюди, так і тепер не пожалували трудів, щоби лиш се скромне принятє випало як найкраще. (М. Г.)

Що за людцї провадять у Румунії проти нас аґітацію? В Букарештї виходить москвофільська ґазета „Балканська ґазета“, яка сильно виступає проти нас та вставляє все нові пляни як би то нас побити. Ся ґазета писана в французькій мові і призначена для висшої верстви інтелїґенції. Недавно написала ся часопись, що як би Румунія виповіла Австрії війну, то скоро впорала би ся з нами, бо румунська армія переступила би сербську границю і до яких 4 днїв мусїв би Макензен здати ся. Що-ж то за „пташок“, той редактор, що так легко бє Макензена? Редактор сеї ґазети називає ся Якоб Ґрінберґ. Його річний гонорар виносить 20.000 франків, а про побічні доходи нема що згадувати. Се все платить почвірне порозумінє, себто Французи, Анґлїйцї, Москалї ну й Італїяни. Отой панок Ґрінберґ втїк свого часу з Румунії, щоб не служити при війську і опинив ся в Парижи. Тут займав ся він дуже поганими справами, між иньшими й змисловими і був караний кілька тиждневим арештом за вимушенє. З Парижу приїхав до Чернівцїв назвав себе „Жан Ґранбер Дава“ і хотїв стати лєктором французької мови на унїверситетї, але професори похопили ся зараз, що він за пташок і показали йому двері. Ґрінберґ почав відтак займати ся тими самими соравами, що в Парижи і в Чернівцях, а його „робота“ стоїть певно в памяти деяким „панкам-гостям“ нічних льокалїв. Він вишукував „дївчат“ для сих льокалїв і за се діставав харч і помешканє. Коли почала й тут ставати під ним „горяча земля“, він втїк до Константинополя і там дальше продовжав своє нечесне дїло. В Константинополи мав також вандрувати до Іванової хати, але заскочила війна, він зміркував письмо носом і на припорученє наших ворогів поїхав до Букарешту і почав видавати „Балканську ґазету“. Яку моральну вартість представляє отже ся ґазета та її начальний редактор — Жаж Ґранбер Дава — можна собі представити! І такі люди та така преса воює проти нас та „бє“ Макензена!

Наші патріотичні громади. Громада Добринівцї зложила на будову австрійського підводного судна суму 517 К. — Се не перша збірка, бо передше підписали люди з сеї громади досить поважну суму на воєнну пожичку та давали радо на иньші патріотичні цїли. Коли зважити, що ся громада лежить під самою боєвою лїнїю та що сильно потерпіла через воєнні операції, треба признати великий патріотизм сих громадян. — Повисшою збіркою займав ся вахтмайстер Олександер Максимюк і віцевахтмайстер Теофіль Горичка. Честь і слава чесним жертводавцям!

Російські лїтаки над Чернівцями з'явили ся у пятницю в полудни, кружляли якийсь час над містом і кинули кілька бомб, які не зробили нїякої шкоди. Наші оборонні гармати прігнали їх.

Концерт. Заходом питомцїв ц. к. II. держ. ґімназиї в Чернівцях, при помочи учениць жен. учит. семенариї тов. „Українська Школа“, питомцїв теольоґії і державн. учительської семинариї та при ласкавій співучасти артистки львівського театру панї Катерини Рубчакової, абсольвентки віденської академії музики панни Нат. Пігуляківної і пана Володимира Ілюка — бідбудеть ся дня 15. лютого 1916 р. в салї Музичного товариства концерт з якого чистий дохід призначений „Укр. Січ. Стрільцям“ і „Гуцулам-добровольцям“. Програма: І. часть: Вступне Слово, п. проф. П. Кумановський. 1. Грабовський-Стеценко: „Сон“, мішаний хор a capella. 2. а) Шевченко-Лисенко: „На городї коло броду“. б) Шашкевич-Січинський: „Веснівка“, сольо сопранове, п-нї К. Рубчакова в супроводї фортепяну, панна Ольга Малиновська. 3. „Значінє Укр. Січових Стрільцїв“ для укр. народу, відчит, тов. Юрій Мандрик. 4. Шевченко-Лисенко: „І широкую долину“, дует на сопран і тенор, п-нї К. Рубчакова і п. Володимир Ілюк, в супроводї фортепяну п-на Ольга Малиновська. 5. а) Іксвокалов: „Чолом перед укр. Стрільцями!“ б) Шуберт: піснї, дует на дві скрипки, п-на Нат. Пігуляківна і п. проф. Ю. Драґан, в супроводї фортепяну, панна Орися Пігуляківна. 6. Народна пісня: „Чорна ріля ізорана“, мужеский хор в супроводї фортепяну, панна Орися Пігуляківна. II. часть: 7. Шевченко-Нїжанковський: „Минули лїта молодії“, тенорове сольо, п. Волод. Ілюк, в супроводї фортепану, панна Орися Пігуляківна. 8. а) Рахманїнїв: Прелюдия, cis moll б) Шопен: Баляда, виконає на фортепянї п-на Нат. Пігуляківна 9. Шевченко: Холодний Яр, деклямация, п-на Я. Рубчаківна. 10. а) Ослісло: „Сон“, б) Завадзкий: укр. думка, сольо скрипкове, п. проф. Драґан в супроводї фортепяну, п-на Орися Пігуляківна. 11. Шевченко-Лисенко: „Менї однаково“, барітонове сольо, тов. Нестор Ілюк, в супроводї фортепяну п-на Ольга Спинулївна. 12. а) Шевченко-Колеса: „Як-би менї черевики“, мішаний хор в супроводї фортепяну. б) Пісня народна: „На Беріжку“, мішаний хор в супроводї фортепяну, п-на Орися Пігуляківна. — Управитель хору пан професор Ю. Драґан. — Початок точно о 4-ій год. по полудни. Цїни місць (враз з податком від карт): Льожі (на 4 особи): 14 К; місце за орхестрою: 3 К; І. крісло: 2·50 К; II. крісло 2 К; III. крісло 1·50 К; Партер: 1 К; для студентів і вояків: 50 сот.; галєрия: 40 сот. Добровільні наддатки приймають ся з подякою. — Карти вступу можна набути в Берти Клайн, ул. ратушева17., а в день концерту від 3-ої год. по полудни при касї.

Датки. Семен Чурюк і тов. з Корчівцїв зібрали на маланчин вечір суму 72·60 К для „Укр. Січ. Стрільцїв“ і передали сю суму на призначену цїль через „Укр. Нар. Канцеляр.“ в Сторожинци. — Омелян Гундич, поручник, жертвував на „Укр. Січов. Стр.“ 10 К, а на „Гуцулів-добров.“ 4 К, дальше жертвували: на „Гуцулів-добровольцїв“ громада Замістє н./Чер. 40 К, православна церква в Милїїв (збірка о. Кирстюк) 110 К, старший управитель почт. Іласевич 5 К і урядн. почти Герміна Варапп 5 К, о. екзарх Юрій риц. де Балошескул 4 К, о. сотрудник Константин Шесан 2 К, півець церковний Василь Петращук 2 К, Марія Григоращук 1 К, Назарій Івонческул 1 К, Алексей Корня 1 К, Дмитро Івонческул 1 К, Георгій Курка 1 К, Маргарета Івонческул 1 К, Александер Лека 1 К, Юлїяна Лека 1 К, Ольга Мариянчук 1 К, Елена Мариянчук 1 К, Домніка Кейван 1 К, Евфрозина Павлюк 40 с., Елисавета Курка 40 с., Домніка Опаєць 40 с., Евфрозина Лека 40 с.

„Українська Народна Канцелярія“ полагоджує даром справи наших людий, як писанє просьб о запомоги, писанє листів до вояків, полонених і т. д., дає раду і пораду і наші люди повинні з повним довірєм вдавати ся до нашої канцелярії. Тисячі а тисячі наших людий найшли вже добру пораду й поміч в „Укр. Народній Канцелярії“. Наші власти відносять ся з повагою до канцелярії, бо канцелярія заступає правду і пособляє не лишень народови, але й військови. Вдавайте ся отже з всїма справами до „Укр. Народної Канцелярії“.

Утеча полонених із Росії до Персії. На засїданю буджетової комісії російської думи заявив посол Н. Антонов, що частина полонених утїкла з Закаспійської области до Персії та прилучила ся до перських повстанцїв. Сей факт потвердив і мінїстер Сазонов, одначе признав його маловажним, бо втїкло тільки двох офіцерів і 200 жовнїрів.

Шукають рідні. Хто знає, де находить ся мій муж Николай Томко, що служив при 22-ім полку кр. оборони, зволить донести на адресу: Василка, Томко, Карапчів н./Чер. — Хто знає адресу Манолїя Скінтея, 22-ий полк кр. обор. і Костя Кашула, 41-ій полк, зволить менї донести. Іван Мельничук, Feuerwerker Inft. Mun. Kol. Nr. 1/11 Feldpost 80. — Хто знає, де находить ся Михайло Одинський з 24-го полку, що вже від 19 місяцїв не дає про себе звістки, зволить донести: Парася Одинська в Снятинї на горі ч. III.

Купуйте ілюстрований календар „Руської Бесїди“ на рік 1916, бо наклад вже вечерпує ся! Не тратьте нагоди дістати до рук добру, історичної ваги, книжку! Будете жалувати, як не купите сей календар! Зміст календаря ріжнородний і дуже цїкавий. Містить оповіданя з житя наших жовнярів, вірші, статї про Гуцулів-добровольцїв, воєнний перегляд, багато образків і портретів наших провідників і жовнярів і т. д. Календар має 10 аркушів друку. Цїна 1 корона. Календар за послїплатою не висилає ся. Тому, що почта не приймає більших посилок і не ручить за доручене, є пожадане, аби поодинокі люди збирали в селї гроші на календар і самі в Чернівцях закуповували його. Самі замовленя без грошевих посилок не будемо узгляднювати. Хто посилає гроші, мусить на переказї, або на осібній картцї зазначити, що посилає проші на календар. Гроші треба слати: Українська друкарня „Руська Рада“, Чернівцї, ул. Петровича 4.

Нові книжки. Коштом та заходом Загальної Української Культурної Ради, яка заспокоює духові потреби українських збігцїв в часї війни, а особливо на еміґрації, появились ось такі виданя: 1. Богдан Лепкий: „З Великих Днїв“ — В борбі за волю. Лїтературна збірка з ілюстраціями. Цїна 30. с. 2. Філярет Колесса: „Воєнні Квартети“ на мужеський хор, до сучасних поезій В. Лепкого, Осипа Маковея, Василя Щурата. Присвята Українським Січовим Стрільцям. Цїна 2 К. 3. Свящ. Ол. Коренець: Молитвенник для жовнїрів Українцїв Католиків. Цїна опр. 1 К. Розважана з нагоди війни 40. сотиків. 4. Др. В. Шурат Ф. Колесса: Жовнїрські Піснї О. Ю. Федьковича. З нотами цїна 40. сот. — Лагодять ся до друку: 1. Під чужим небом. Оповіданє з житя наших переселенцїв. 2. Б. Лепкий: Тим що полягли. Збірка поезій. 3. Б. Лепкий: Український Співаник з нотами. 4. Слово о полку Ігоря в перекладах Т. Шевченка, Максимовича, Мирного, Лепкого, Щурата і. ін. Згадані книжки набути можна по означеній висше цїнї за попереднім надісланєм гроший в канцелярії Загально Української Культурної Ради, Відень, VIII. Strozzigasse Nr, 32./12.

Відвічальний редактор: Евг. Шушковский.

З української друкарнї „Руска Рада“ в Чернівцях.

Бібліотека Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові

Число 8. Чернівці, дня 19. лютого 1916. Рік 1916.

„БУКОВИНА“
виходить поки що кождої суботи.

Редакція і Адміністрація
Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Передплата:
річно . . . . . 5 К
піврічно . . . . 3 К
чвертьрічно 1 К 50 с.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“
Organ des Verbandes der ukrainischen Reichsrats- und Landtagsabgeordneten der Bukowina.

Redaktion und Administration:
Czernowitz,
Petrowiczgasse Nr. 2.
versendet an Militär-Spitäler und -Lager unentgeltlich.

Pränumerationspreise:
ganzjährig . . . . . 5 K
halbjährig . . . . . 3 K
vierteljährig 1 K 50 h.

Einzelnummer 10 h.

Рік волї.

Отсе власне минув цїлий рік, як наші побідні війська вигнали Москалїв з Буковини і як у столицї Буковини почав знову повівати австрійський прапор. Не можна описати ту радість, ту велику втїху, що огорнула була серця наших людий в той час, як ми почули ся знову на воли.

Російський наїзд на Буковину був звернений в першій мірі проти нас Українцїв. Се-ж прийшов був наш історичний воріг, що сотками лїт поневолює і до вічного сну вколисує наше народне житє, се прийшов був кат-розбійник, щоб здійснити тут свої задушевні мрії і знищити наш національний доробок і знищити взагалї наш національний рух. І Москалї сповняли як слїд своє післаництво і переводили дуже точно в дїло пляни катів нашого народу. Нема України! Є лишень одна недїлимая Русь — заговорили російські наїздники і їм вторувала в сїм цїла зграя негідників, як Черовських, Романів і т. д. Смерть Мазепинцям! — закричали сї всї поплечники російського царату.

Москалї почали зараз таки переводити се все в дїло. Скасували нашу мову, знищили наші бібліотеки, знищили наші товариства, знищили школи, навіть церкви, палили села, згнущали ся над безборонним населенєм і зрабували народні маєтки. Куди переходили Москалї, там оставала одна велика руїна! Багато наших людий лягло головами, багато опинило ся у далекому Сибірі.

Тяжкий і гіркий жаль огорнув був наші душі і наші серця. Чи дїйсно вже пропала наша воля, чи на все затьмило ся золоте сонце свободи? Тяжкі се були питаня, тяжко було найти на них відповіди. А Москалї-рабівники гуляли безкарно по наших селах і нищили — нищили нас.

З початком лютого м. року загудїло в наших горах. Стрясли ся вони страшно. Се наступали наші війська на Москалїв. Закрівавила ся земля коло Кирлибаби, Ізвора і вкрили ся гори й доли густо московськими трупами. Москалї не могли втримати ся перед нашими і почали подавати ся в зад. Наші наступали Москалям на пяти і в страшнім непорядку почали опускати Буковину. Дня 17-го лютого 1915 р. опустили Москалї Чернівцї і від сего часу, мимо величезних з'усиль, не була їх нога більше в Чернівцях і більше не буде.

У північній частинї Буковини, себто на нашій чисто українській земли, вела ся ще довго борба між нашими і Москалями і конець кінцїв нашим таки вдало ся вигнати Москалїв з цїлої Буковини.

Ми опинили ся на воли! Лекше нам віддихнуло ся, лекше нам стало жити. З входом нашого війська на нашу землю, почали відрожувати ся наші товариства, почали в житє входити наші школи, почала оживати наша душа. Наші власти поспішили зараз з помочию нещасним жертвам, словом, ми знову опинили ся на воли.

Наші посли, які перед тим горячо заступали і обороняли нашу святу справу в Відни, почали свою щиру працю серед селян зараз таки на рідній земли. Заходом і з припорученя наших послів почали деякі наші люди їхати по наших селах, видавати відозви, почали підбадьорувати наш загал. З початком цвітня м. р. почав виходити в Чернівцях „Народний Голос“, який даром роздавано між селян і жовнїрів, посилано також з Відня „Буковину“ по всїх селах, роздавано календарі і т. д. До краю вернули деякі наші посли, засновано „Укр. Народну Канцелярію“, сотки людий мали даром раду й пораду, відбуто кілька нарад у справі бурс, жіночого комітету, почала знову виходити „Буковина“ в Чернівцях, вийшов календар, люди почали сходити ся і дїлити ся своїми думками, вряджено сходини, концерти, словом, хоч не в повнї, то бодай в части вернуло наше свобідне житє.

На пограничу нашого краю бушує дальше страшна війна. Москалї ще не покинули цїлковито своїх думок завоювати нас, але даремні їх з'усиля! Ми вже освободили ся з під їх ярма і дасть Бог освободять ся також і наші закордонні брати.

Дорога до поступу.

І. Наші славні побіди не довели ще до миру, бо вороги не хотять залишити свої нездїйснимі мрії про цїлковите розбитє нашої держави. І нам прийдеть ся новими тяжкими ударами переконати їх про даремність їх надій. Нема сумнїву, що се нам вдасть ся. І буде знову мир на світї і довго не відважуть ся наші вороги непокоїти нас.

Війна минеть ся і прийдуть на чергу дня нові культурні задачі. Нові вимоги відбудови всего занедбаного через ворожий наїзд і через пильнїйшу справу дня, викинути ворога з нашої хати, виринуть перед нами. Воєнні видатки покривають ся тепер воєнними пожичками. Після війни сподїваємо ся частину того довгу покрити воєнним відшкодованєм, яке дістанемо від наших ворогів.

Та треба би роздумувати нам тепер, як то після заключеня світового миру виконати заздалегідь укладену проґраму народної працї. Се повинні ми зробити на те, щоби не втратити зискані вже нами перед війною позиції, і поступити крок вперед по дорозї всесторонного поступу. Інакше грозить нам загальне зубожінє, коли наші сусїди візьмуть ся до працї скорше і зручнїйше.

Наш нарід показав своєю наскрізь патріотичною поставою у сїй війнї, що він зрозумів вагу сеї історичної хвилї для нашої держави й самого українського народу, якому грозило поневоленє через відвічного ворога українського народу. І коли гірка наша війна не минула нас через нахабний наїзд ворогів, то наша повинність подбати, щоби будучність нашого народу була остілько лїпша, оскілько зможемо її поліпшити по нашим силам.

Після війни мусить піднести ся видатність працї нашого народу. Нема сумнїву, що наше хлїборобство може ще подвоїти свою видатність, коли тільки ми возьмемо ся до лїпшої господарки. Українське громадяньство не буде мати ґрунту під ногами, коли не буде прикладати рук до такої працї, яка заповідає найбільшу дохідність і найпевнїйший розвій на будуче. Сї питаня господарські великої ваги, для яких в українськім громадянстві буває мало зрозуміня. А воно мусить бути инакше, як ми маємо на будуче стати повноправною нацією.

Провід у сїй працї повинна в нас взяти на себе інтелїґенція. Для того в неї ще великий брак вирозумілости. Ми часто ставимо ся на становище моральних засад і жадаємо від наших сусїдів, щоби вони не зачіпали нас на однім чи иншім поли, уступали нам і т. д. І ми не підозріваємо навіть, що ми тим полишаємо реальну дорогу дїйсности а ступаємо на дорогу нездїйснимих мрій. У всїм рішає дїйсна сила.

Не виявимо ми тої сили, то мусимо з конечности занепадати й не поможуть нам нїякі моралїзаторські деклямації про національне поневолюванє і т. и.

В Українцїв богато перешкод для їх культурного поступу. Найбільшою на нашу думку перешкодою являєть ся повна нехість до зміни вибраного раз занятя, себто дуже твердий консерватизм. Єго стрінемо в найбільшій мірі в українськім міщанстві, відтак в селян, і не брак єго в українській інтелїґенції. Через той консерватизм мають Українцї дуже прімітивний суспільний склад. Українець се або хлїбороб або міщанин або священник або учитель народних і середних шкіл, рідше судія, адвокат і лїкар. Кілька одиниць є в адміністраційній службі і на університетських посадах або мають які технїчні занятя. В купецтві, ремеслї і промислї пороблено в нас ледви перші кроки.

Ба й наше хлїборобство стоїть ще дуже низко в порівнаню з нїмецькою господаркою. Лїпша цїна на вислїд хлїборобської працї дасть хлїборобам можливість поліпшити і побільшити своє господарство. Лїпша цїна

на вислїд хлїборобської працї дасть хлїборобам можливість полїпшити і побільшити своє господарство. Лїпша цїна за працю зробить хлїборобів богатшими. Цїна на землю буде йти повільно в гору раз тому, що як виплачуєть ся робота, то й богато людий і охотнїще до неї беруть ся, а відтак і тому, що через кращу цїну на хлїборобські плоди злекшать і сплату довгів.

Висша цїна на землю буде показувати ся не нараз а повільно. Але з певностю можна передвидїти вже тепер скорий зріст цїни землї. Тому може в інтересї загального добра українського народа бути лиш одна рада, не пускати з рук землї анї худоби, особливо худоби придатної на розплід, а відтак купувати землю всюди, де лиш покажеть ся добра нагода.

Можна завважити, що в українських хлїборобів є ще в руках гроші. Ті гроші мусять піти на добру цїль. А лїпшої цїли, кращого способу вжитку нема, як придбати за них кавалок землї. Все, що нашим людям вдасть ся в перших роках після війни придбати для себе, се лишить ся їм і їх дїтям.

На се повинна українська інтелїґенція по селах звертати особливо увагу наших селян й освідомляти їх в тім напрямі. Вся вина за всякі національні невдачі після війни спаде на інтелїґенцію, бо нема в нас инших чинників, які могли би зробити за нас сю повинність.

Український нарід покищо хлїборобський нарід і буде таким ще богато поколїнь. Найзначнїйшим народним добром хлїборобського народа являєть ся саме земля. Се основа його добробиту. Колись вся земля на Українї була наша. Історичні лихолїтя ба й власна вина довели до того, що богато чужинцїв стали власниками української землї а тепер виводять з того свої права, бути панами на всїй українській землї.

В сїй війнї рішаєть ся доля всїх народів на світї на поколїня. Нарід, що не використає тепер всїх можливостей для свого дальшого розвою, буде пропащий, а тим більше нарід, що стоїть на самих початках культурного розвою. Тому дбаймо про нашу будучність, доки ще не минув слушний час. Не залишаймо нагоди здобути для нашого народу землю, щоби мати основу для дальшого поступу.

На Буковинї переводить ся хлїборобство останнїми роками через вічне дроблене і так вже малесеньких клаптиків мужицької землї на дрібничкові господарства, які самі не можуть дати утримок селянській родинї. Тому переходять селяни до міста і стають тут робітниками або й виселяють ся з краю. Сему лихови, зубожіню селянських мас і виселеню, може запобічи лиш здобуток нової землї до дотеперішної селянської посїлости яким би то способом не було. Тому нехай не марнуєть ся людський гріш а вкладаєть ся в скарбницю-землю, бо се найкориснїше заощаджене так для самих селян як і для всего українського народу. Нїколи не було й не буде на світї, щоб яке добро припадало людям без труду. А тим меньше може се стати ся з землею, найцїннїйшим людським скарбом.

Не щадїм нї гроший, нї труду, щоби лиш придбати собі, дїтям а тим самим всему народови як найбільше землї, щоби ми на своїй землї не стали колись наймитами-рабами. Як не піднесеть ся наших лїборобське господарство і не збільшить ся обсяг власної землї, тодї всякі мрії про кращий будучий лад марні, бо вони будуть, як нас вже не стане. —в—т.

Воєнний перегляд.

(Від 11-го до 17-го лютого 1916.)

На Буковинї.

На Буковинї ведеть ся тепер позиційна борба, в якій наші жовняри все беруть верх над Москалями. В сїй борбі визначну ролю відгравають наші славні „Гуцули-добровольцї“. Минувшого тижня нанесли Гуцули Москалям, підложуючи під їх позиції міни, великі страти. З кінцем тижня прийшло між Гуцулами а Москалями до рукопашної борби, з котрої Гуцули вийшли побідниками. Військові власти не мають просто слів похвали для наших славних Гуцулів. Комендант Гуцулів висловив ся, що нїхто так не навидить Москалїв як Гуцули і нїхто так відважно не йде до борби з Москалями, як Гуцули. А стрільцї вони дуже славні! Честь і слава нашим героям!

На російськім фронтї.

На фронтї армії архикнязя Йосифа Фердинанда атакують наші малі віддїли неприятеля. Так само і на нїмецько-російськім фронтї відперли Нїмцї в малих борбах постійні атаки неприятеля. Впрочім не стало ся на сїм фронтї нїчого замітного.

На чорногорсько-альбанськім фронтї.

На 9. с. м. заняли наші війська місто Тірана і горби між Презою а Базаз-Сейком. Італїйські сили воєнні старали ся відобрати нашому війську Тірану, та наші відперли всї атаки неприятеля. В дальшім походї дійшли наші війська до ріки Арзен. Неприятель відтягнув ся на полудневий беріг.

На італїйськім фронтї.

На адріятськім побережю почала ся знов живійша стрілянина артилєрій. Коло Флїч здобули наші війська неприятельські позиції в области Ромбона, взяли 3 машинові кріси і полонили 37 альпійських жовнярів. Стараня неприятеля відобрати назад страчені позиції, остали ся без успіху. При живійшім стріляню артилєрії неприятеля дістала і Ґорція кілька бомб. Поновні атаки на карентийськім фронтї, коло Флїч і на адріятськім побережю відперли наші війська неприятеля.

На 14-го с. м. обложили 11 наших лїтаків дворець зелїзничий і заклади фабричні в Медіоляні бомбами, почім побачили наші лїтаки великі дими. Неприятель обстрілював лїтаки, та мимо того кидали наші лїтаки пляново бомби. В борбі з неприятельськими лїтаками понесли наші побіду. Потім обложили наші лїтаки фабрику в Шіо з добрим успіхом бомбами. — Здобуті позиції нашим військом в области Ромбон старають ся все єще Італїйцї назад здобути. Перед нашим військом лежить багато вбитих Італїйцїв.

На французькім фронтї

здобули Нїмцї терен на яких 1200 метрів і взяли в неволю поверх 300 жовнярів та здобули 5 машинових крісів.

Патріотичні дїла наших громад і громадян.

Як цїлий наш український нарід, так і наші селяни у Українськім Банилові натерпілись досить багато підчас сеї страшної війни. Надоїли нам ті „освободителї“, та не меньше прийшлось нам терпіти і від наших звісних „приятелїв“. З самого початку війни не переставали вони на нас робити всякі доноси, та представляти нас зрадниками. Та правда все побідила. Навіть і таке підле поступоване, якого допустив ся один „патріот“, котрий нашій військовій власти, коли наша побідна армія прогнала Москалїв, сказав: „тут кожда хата самі зрадники“, не помогло їм. І в сїм часї, коли над нашим народом нависала чорна хмара, коли нам не було можливо нїде помочи шукати, старались ми самі собі помочи. Так заснували ми місцевий комітет, котрий взяв собі за цїль нашим братям, що лишили ся дома, бути порадником, а нашим славним борцям помагати тим, чим можна було. Перша наша робота була ось яка: Коли наших покликано і не одна жінка з дїтьми знайшла ся в нуждї, розійшлись ми по селу і зібрали 191 К 73 сот. грішми, а 8·92 q збіжа. Збіже дали змолоти і роздїлили потім муку бідним жінкам, а гроші післали до староства на „Червоний Хрест“. Окрім сего уряджувано ріжні толоки (клаку) і в той спосіб помагало ся жінкам обробляти поле. Та і наше жіноцтво не заложило своїх рук та не сидїло бездїльно. Панї Алексієвич, Клїшова, Комарницька, Реуцка, Харіновичева і панночки Драґінда, Харинович і Ямпольська заснували окремий кружок і старались нам роботу улекшити. Так справили они нашим борцям за 226 К 68 с. теплі річи, за 34 К тютюну, а за 15 К 93 с. чоколяди. Окрім сего зібрав місцевий комітет на Гуцулів-добровольцїв 100 К, на „Червоний Хрест“ 278 К 42 с., а на товариство опіки над дїтьми на полї битви поляглих 40 К, дальше зібрав місцевий почмайстер п. Симонюк 36 К для ґрупи полковника Паппа, 26 К на фонд інвалїдів, 7 К 80 с. яко дар для жовнїрів римо-католиків, які роблять службу при желїзничій дорозї, на різдво; начальник громади Михайло Андрич зібрав 192 К на фонд вдів і сиріт по упавших на полї битви і т. д.

Вкінци треба згадати, що наша громада зложила на 3. воєнну пожичку 92.800 К, подарувала дзвін на воєнні потреби, справила обід на Різдво жовнїрам-Українцям, які роблять службу при желїзничій дорозї, зложила до 300 К на памятник, який місцевий комітет задуме здвигнути тим борцям-героям, котрі положили своє житє за Цїсаря і свою любу вітчину.

Всїм Вп. паням і панам, які нас в нашій роботї для слави нашої вітчини і нашого народа підпирають, а не менше і Вп. жертводавцям, належить ся щира подяка, яку ми сею дорогою зложуємо.

Комітет.

*

Ялинка в Путнї для наших українських жовнярів.

День Різдвяний с. р. буде великою памяткою для наших Українцїв, що служать як ополченцї тепер при роботах лїсових. Около 65 людий майже самих жонатих, через війну відорвані півтора року від родин і найлюбійших, коротають свій вік при тяжкій роботї — якою звичайно робота лїсова. В сїм їм буде певною відрадою і заохотою, як добрі люде, що не дивлячи ся на національність і віру, мають серце і старають ся сим безталанним якось їх сирітство і недолю осолодити.

Таке було в Путнї. Тут знайшли наші бідаки людей з серцем, котрі відчуваючи

положенє ополченців, постарали ся, щоби хоч в части їх долю осолодити. В першій мірі був се п. форстмайстир Цірку Лев, котрий на спілку з місцевою інтеґенциєю: учителькою Мариєю Мелєр, П. Ґріґєр і помічником лїсовим Вацлавским урядив для наших ополченців правдиве свято, якого вже давно они не мали. На свято приїхав з Радівців о. Микола Волянський з хором і своєю присутностию, своїм щирим і теплим словом та гарним співом хору підніс се свято до дійсно патріотичного діла. о. Волянський виголосив до присутних жовнярів дуже патріотичну промову, вказуючи на великі діла, які вони повнять для Цїсаря, держави і для нашого народу. Хор переплїтував се свято гарними церковними, народними і австрийсько-патріотичними піснями. Жовняри з слезами в очах дякували о. Волянському і комітетовим за уладженє ялинки. Управа лїсів у Путнї вислала о. Волянському іменем жовнярів письменну подяку і пише між иньшим таке: Вам, Всечесний Отче, дякуємо особливо за то, що вдало ся то свято. Ваші, серце трогаючі промови, і святочна служба Божа, як також чудовий спів прибувших з Вами людий, зробили бідних людий щасливими, бо вже багато часу вплинуло, як вони такого не бачили та не чули.

О. Волянський врядив також у Радівцях збірку для шкільної молодїжи і зібрав таким чином суму 558 К. На сю цїль відступила п-нї Лабнер весь дохід з двох представлень у „Кіно“, а крім того зложили більші суми: судия Маркевич 20 К, п. Слюсарюк 17 К, рітмайстер Яськевич 5 К, вахмайстер Королюк 4 К, і Семака 3·60 К. — Збіркою займали ся також п-на Скрипник, п-нї Клейнова і п-на Лянґ.

* * *

Святий вечір на Йордан

для наших жовнярів урядила п-нї Каролина Дутковська в Бродинї. 78-жовнярів дістали обід і дякували сердечно господинї дому за гостинне принятє. Нагадали ся їм давні родинні свята, рідня, і не одному потекла ревна слеза по лици. Але тут вони також почували ся рідними, вони були між своїми і провели радісно святий вечір великого свята.

Концерт на дохід „Укр. Січ. Стрільців“ і Гуцулів-добровольців.

Дня 15. лютого с. р. в сали „Musikverein-у“ уряджено концерт заходом нашої старшої шкільної молодїжи при участи сих наших артистичних сил, які під сей час пробувають в Чернівцях. Концерт отворив промовою проф. Кумановський, який зазначивши короткими словами цїль концерту, головно заманїфестоване патріотичних почувань української шкільної молодїжи в Чернівцях для династиї, держави і рідного народу, закінчив окликом в честь цїсаря Франца-Йосифа, якого бюст пишав ся на естрадї серед гаю зелени. Хор в супроводї орхестри відспівав цїсарский гимн. Посїм вступі пішли точки програми своїм порядком. Що до самої програми зазначу, що єї уклад дещо храмав. Впорядчики концертів дуже часто недоцїнюють значінє укладу програми. Добра програма покриє неодин артистичний брак, а зла програма може бути навіть при артистичнім виконаню, лиш меньше злою і єї уємний вплив віддасть ся відчути при загальнім вражіню концерту чи другого виступу. Тут видно було дуже богато доброї волї, дуже богато вложеної працї а мимо сего учасники розходячи ся до дому виносили вражінє умученя.

Вистарчить згадати, що було вже 12 точок з того 5 подвійних, посередині програмова павза. Велику павзу призначено для музичного відпочинку, яку однак як раз заповнила орхестра „Kriegerkor-у“, що є добра собі до каварнї, та тут цїлком не становила артистичної атракциї, і могла з користю для концерту цїлком відпасти з програми. Попри свою численність були точки досить монотонні і то у мінорнім настрою, загалом віяло від програми архаїзмом. Всї вокальні точки у нас вже на тій самій естрадї давнїйше виведені. Нї найменьшого натяку про ті так тепер популярні стрілецькі піснї, про власне теперішню війну, яка власне від нас і чутна і видна о 10 км., кипить. Одинока пісня, що нагадувала війну „Чорна ріля ізорана“, зложена довго перед війною і також у нас вже співана. Тут була власне нагода сїй численно зібраній публицї піддати сей бадьорий, живий настрій, про який прелєґент у своїм відчитї „Про значінє укр. стрільців для українського народу“ чомусь незгадав, хоч чіпав ся иньших справ, як слїпий плота. Хори випали загалом добре. Коли згадати, що члени його, то школярі ріжних шкіл, зібрані принагідно в одну громаду, то треба признати, що управитель того хору, пан Юліян Драґан вложив дуже богато працї, щоби із сих розбіжних елєментів утворити гармонїйну цїлість. В мужескім хорі відчував ся брак перших тенорів а в мішанім сопран був дещо за слабий, хоч чуло ся серед него гарні голоси, через що перший голос заглушували другі. За то альт занадто силував ся а при ріжноманїтнім своїм складї декуди своїм форсофанєм аж разив. Що до виконаня, то темпа були загалом занадто повільні. Із сольових точок підчеркну виступ панї Рубчакової, яка виходила на сцену аж 3 рази. Зазначу, що супокійне житє на однім місци хоч і під воєнними услівями, дуже додатно вплинули на єї голос. Можливо, що Вп. артистка попрацювала над ним. Кінець кінцем голос звучав дзвінко і рівно і робив дуже добре вражінє. Як досвідчена артистка віднайшла панї Рубчакова слабу сторону програми і наддатком знаної веселої і кокетної піснї із „Запорожця“ — „Ой казала менї мати“ — з'елєктризувала цїлу авдиторію і пірвала єї аж до одушевленя, чим дуже піднесла настрій публики. Попри маму, мушу дуже похвально згадати і доньку, панну Ярославу Рубчаківну, якої декламация Шевченкового, Холодного яру, так дуже підходячого під сю хвилю, була здаєть ся, найефектовнїйшою точкою цїлого концерту. Бездоганна, виразиста дикція, при тім запал і енерґія, а також дуже симпатичний із драматичним закроєм орґан, зложили ся на се, що „Холодний яр“ сим разом зробив таке вражінє, як може нїколи. Видно, що панна Рубчаківна унаслїдила по родичах високий драматичний талан.

Високоартистичною була гра на фортепянї п-ни Наталї Пігуляківної, яка по скінченю віденської консерваториї отсе перший раз виступила перед рідною, українською публикою в Чернівцях. Та на жаль програма так вже умучила була публїку, що ся не в силї була зрозуміти і відчути сю глубоку, поважну музику, яка плила з душі і з під палців шановної артистки. З певним натиском однак піднесу, що мимо сього перемученя не повинні були дуже многі особи манїфестувати се, майже голосним говоренєм підчас сеї високо артистичної точки, чим і артистку ображали і собі виставляли не конче то похвальне свідоцтво.

Се певно і було причиною, що п-на Пігуляківна при слїдуючім своїм виступі як скрипачка, скоротила програму ізза чого не можу перевести оцїнки єї із сеї артистичної сторони.

Ще згадаю про сольовий виступ тенориста п. В. Ілюка. Голос у него виразно теноровий, рідкий у теперішних часах, та до голосу здала би ся школа і тодї певно природний материял заяснїв би у своїй повнотї. Тепер ще скаля не досягає долів, потрібних конче тенористови. Середина не зрівноважена і через сю звучить порожно і без резонансу. При тім голос покищо поставлений надто в горлї. При відданю Нижанковського „Минули лїта молодїї“ пан Ілюк занадто поростинав цїлість на дрібні части так, що виходили павзи, де їх в утворі нема, особливо середна, лїрична часть, яка має гей хвиля колисати, вийшла кінчаста і уривана. Пан Нестор Ілюк, який відспівав барітоново сольо „Менї однаково“ посїдає цїлком ще не вишколений, але рівнож звучний барітон, що так як тенор єго брата, при солїдній працї певно дуже гарно розвинеть ся.

Поминувши недомаганя програми, концерт зробив добре вражінє. Зібрав всю українську публику Черновець. Дав в сїм так скупім на артистичні виступи часї одну небуденну хвилю. Представив нас цїлком показно перед зібраними представителями властий, з яких явив ся президент краю ґраф Меран, комендант міста, комендант „Гуцульських-добровольців“, репрезентанти маґістрату Черновець, заступники офіцирів і других визначних чужих та наших людий та повну салю нашої інтелїґенциї і міщаньства. На концертї був також шведский воєнний кореспондент п. Аґе Маделунґ, на якого зробив концерт дуже миле вражінє. Нас самих ободрив в тій сїрій буденщинї перериваний хиба то гучнїйшими то тихшими громотами канон, то журчінєм лїтаків. Вкінци прийшов із сего концерту немалий дохід на „Укр. Січ. Стрільців“ та на „Гуцулів-добровольців“.

І із сего згляду належить ся похвала і подяка впорядчикам сего концерту за їх мозольну працю. *Модест Левицький.*

Казочний їздець в Карпатах.

(Конець).

Отже сей старинним способом співає, як то Бог полишив покривдженому братови, замученому Іванови, вибір кари на злочинця. По довгій надумі видає Іван важкий засуд на свого брата і бере на себе переведенє сеї кари (звідси й наголовок сего оповіданя „Страшна месть“).

Він стрічає чародія підчас шаленої погонї, яка жене єго вихром з Галича гень в сторону Києва; по раз третий з'являє ся єму в Карпатах у видї велита-їздця, хватає єго сильною рукою й пориває у воздух.

„Чарівник вмер в мить і отворив очі по смерти, але був вже мертвець і глядів, як мертвець. Так страшно не дивить ся нї живий, нї той, що воскрес. Звернув очі в бік і побачив мерців, що підняли ся з могил — від Київа й Галицької землї й від Карпат, а були — неначе дві краплї води — подібні лицем до него...

Блїді, блїді, один висший чим другий, станули ті зісохлі кістяки круг їздця, що держав у руках страшну добичу. Ще раз зареготав ся їздець і кинув добичу-мерця в безодню. І всї вони кинулись в пропасть, вхопили вмить мерця й впили в него свої зуби. Ще один із них, від усїх більший і страшнїйший, хотїв підняти ся із могили, але не міг, не був у силї, сего зробити, такий великий виріс у землї, — а як що би він підняв ся, звалив би Карпати, Семогород і турецьку землю. Припідняв ся лише трохи — й дрожанє пішло по всїй землї, і много хат розсипало ся скрізь, а під їх румовищами много погибло народа“.

Сей страшний суд над одною людиною, що цїлі поколїня веде на загибіль та стягає на себе проклін і пімсту цїлих поколїнь, посвоячених і рідних, — доходить вершка в слїдуючім поетичнім фіналї.

„Несе ся часто в Карпатах свист, немов би тисяч млинів шуміло на воді колесами; се мерці гризуть трупа в бездонній пропасти, якої не бачило людське око, де прохожого знимає жах. Не раз лучало ся на сьвіті, що земля затрасла ся від одного кінця до другого; а причина сих землетрясень — як толкують грамотні люди — така, що десь там близько моря находять ся гори, з яких бухає полумя і течуть огненні ріки. Але старі люди, що на Угорщині живуть і в Галичині, лучше се знають і говорять, що то хоче підняти ся сей мертвець великий, що виріс в землі й трясе нею. . .“

Богато глибокої мудрости в отсих словах. Дійсно, чи є що могутнійшого й більше страшного від сих підземних струй огневих, що від них дрожить вся земля? Се той пекольний жар ненависти в людськім серцю, жерело злющої й непереможної відрази до всього, що благородне, чисте й лицарске; навіть наймогутнійшим сего світа такі почуваня не чужі й вона звертаєть свою лють проти всього, що є схоже з ясною, благородною постатию казочного їздця.

Великодні свята у засланю посла Спинула.

(Дальше.)

Саме в той час запала, як висше спімнено, подія, що наповнила нашу душу особлившим горем. Вийшовши іменно одного дня у місто, побачили, що перед кождим домом були виставлені фани. У Росиї мусить господар кождого дому при святочних нагодах на розказ поліциї, а не як у нас із власного патріотичного почутя, виставляти фани, що затикають ся у тротоарах перед кождим домом. Побачивши фани, затревожили ся ми сильно, побоючи ся неприємної вістки для нас із поля битви. І справді довідали ся потім, що первоклясна твердиня Перемишль упала, та твердиня, про котру всї говорили, що єї не можна здобути ніколи, та на котру покладали й ми так великі надії. Ґазети розголосили сейчас, що з упадком Перемишля піддала ся ціла австрийска армія, за те росийска армія, що була облогою сеї кріпости, освободила ся тепер і піде прямо на Будапешт. На сю вістку деякі московскі офіцири стали хрестити ся, здіймаючи при тім свої шапки. На поліцийский розказ повиставлювано не тільки фани і позамикано торговлї, але й зроблено похід із церковною процесиєю по улицях Київа. Тому походови придивляв ся я з боку. На моє велике здивоване були всї участники того походу сумні і з похиленими головами. Та не лиш у них, але й у цілій тамошній суспільности не запримітив я ні найменьшого одушевленя з поводу нового здобутку на поли битви. Рознесла ся іменно вістка по місті, що сю твердиню не здобули Москалї силою, а що єї залога здала ся добровільно задля браку поживи, що ту нашу залогу взято в плїн із всїма почестями, та що нашим офіцирам навіть позволено носити при собі шаблї. Та ще й з иньшої причини суспільність московська підупала була духом. Ранені росийскі жовнїри, повернувши із Карпат, оповідали явно, що ті гори то гріб для московскої армії, та що їх они ніколи не здобудуть, і тільки шкода тих величезних страт.

Нам вповідали, що Київ має бути найкрасше місто цілої Росиї. Він числить близько сїмсот тисяч душ і лежить на двох досить високих горбах на правім березї ріки Днїпра. Ті два горби розділені поміж собою вузенькою долиною, що тягне ся від Днїпра просто на полудне. Посеред тої долини провадить широка дорога, що зве ся „Крещатик“ і є головною і найкрасшою у цілім Київі. Від сеї дороги йдуть рівнобіжні улиці з одної сторони прямо на схід а з другої прямо на захід на правий, зглядно на лївий горб. Сї бічні улиці із „Крещатиком“ подібні до пня дерева з рівнобіжними краками по обох сторонах і надають містови чудовий вигляд. Стоячи на однім горбі, видко перед собою одну часть міста, що спадає все низше і низше аж до „Крещатика“ а по тамтій сторонї сеї дороги видко другу часть міста, що знов здіймає ся все висше і висше аж на верх подовгастого горба. Як у Росиї всї иньші більші міста, так і Київ має дуже богато православних церков. Всї ті церкви мають велике число бань, а всї ті банї грубо позолочені, що представляє прекрасний образ.

(Дальше буде.)

НОВИНКИ.

Українські посли до президента ґрафа Мерана. З нагоди відзначеня краєвого президента ґрафа Мерана вислав посол Николай Василько іменем клюбу буковинських українських послів слїдуче письмо: Його Ексцеленції велиродному панови краєвому президентови докторови Рудольфови ґрафови Меранови в Дорні-Ватрі. Український Союз послів до Сойму й державної Ради на Буковині вже виразив раз з нагоди відзначеня Вашої Ексцеленції наданєм достойности тайного радника Його Величества своє тверде переконанє, що заступлений нами український нарід може й на будуче глядїти з повним довірєм на діяльність Вашої Ексцеленції й через те прилучаєть ся радо до загального одушевленя, яке захопило всїх Буковинців без ріжниці народности до Вашої особи. Сегодня, коли виявили ся потїшні для кождого докази того, що надзвичайна діяльність Вашої Ексцеленції добре відома Його Величности нашому найласкавішому Цїсареви, стверджуємо ми буковинські Українці вдячним серцем, що наше переконанє нас не завело, і висказуємо Вашій Ексцеленції нашу найщирійшу подяку за то, що Ваша Ексцеленція береже ласкаво в сїм так надзвичайно тяжкім для Буковини й її населеня справедливо й з надзвичайно рухливістю інтереси нашого краю. *Николай Василько.*

Відзначені Українці. Др. Михайло Левицький, старший повітовий лїкар, тепер при ц. к. Старостві в Чернівцях, відзначений рицарським хрестом ордену Франца-Йосифа.

Почетні члени. Громада Заставна іменувала на внесок громадського радного п. Мих. Цуркана почетними членами слїдуючих панів: президента краю графа Мерана, старосту п. Висоцького, лїкаря др. Кобринського і концепіста др. Кочергана.

Відзначенє офіцира Українця. Пилип Григорович з Радівців, надпоручник, відзначений „Signum laudis“ і предложений до нового відзначеня.

Примірний діяч. П. Дмитро Томоруг працює через цілий час війни при запомоговій комісії в Чернівцях і всїми силами пособляє нашій справі та нашим людям. Се одинокий Українець при згаданій комісії і він сповняє задачу щирого робітника знаменито і дуже щиро. Дяка йому за се!

Хоробрість наших жовнярів. Посол Спинул отримав сими днями письмо від п. Дениса Браги, що від *початку мобілїзації служить при війску.* Між иньшим пише п. Брага, що він був вже два рази у передовій полевій битві, другий раз як командант цілої компанії безперервно через пів року. Підчас битви у Карпатах зістав він відзначений за своє хоробре поведенє перед неприятелем „Signum laudis“, а у маю 1915. р. заіменовано єго надпоручником. Він брав чинну участь у нашій офензиві із Карпат через Львів до Волини. При тім побідоноснім походї нашої армії відобрав п. Брага приступом одну неприятельску позицию із своєю компанією коло Нового Почаєва і то без розказу а на власну відповідь, взявши при тім в плїн цїлу компанію Москалїв з двома крісами. При тім дістав він кулю в груди, що до тепер ще не було можливо виняти. За то нове геройство зістав п. Брага знов відзначений хрестом заслуги з воєнною докорацією. Тепер находить ся пан Брага на дорозї цїлковитого виздоровленя. При сїй нагоді годить ся припімнути, що п. Денис Брага робив честь нашій суспільности і підчас мирного положеня. Будучи іменно народним учителем у Каменці, не тільки сповняв він свої шкільні обовязки взірцево, але працював щиро й поза школою, вівши завзяту і успішну борбу у згаданій громаді проти москвофілів та всяких иньших ворогів українського народу та єго послів-заступників.

Щоб баламуцтво не ширилось. Часопись „Czernowitzer Tagblatt“ подає від до часу розмови з Москалями і подає ті розмови в українській мові. Деколи причепить до якогось слова жидівський виговір і думає відтак писака, що подав у оріґіналї московську мову. Коли вже ся часопись конче хоче подавати своїм читачам вірні розмови з Москалями, найже пише їх по російськи і най не плюгавить нашої мови! Наша мова цїлком відмінна від російської. Се знає цїлий культурний світ і се повинні би знати також пани з „Czenowitzer Tagblatt“.

Дирекція ц. к. II. державної ґімназії в Чернівцях подає до відома, що іспити для приватистів і вступні іспити відбудуть ся від 28. лютого до 1. марта 1916 р. Зголошувати ся до цих іспитів можна до 26. с. м., при чім треба зложити 24 К такси і заплатити 40 К шкільної оплати. Інтересовані мають явити ся до іспиту 28. с. м. о $^{3}/_{4}$8 год. рано.

Супровітовані Стрільці, котрих пізнійше асентуровали до війська, можуть повернути назад до Стрільців, на основі розпорядку міністерства краєвої оборони. Тож хто із супровітованих давнійше Буковинських Гуцулів Стрільців або Українських Січових Стрільців служить до тепер при війску і хоче перенести ся до Стрільців, нехай подасть свою адресу Збірній Станиці Укр. Січ. Стрільців у Відни (Ukrainische Legion, Wien, XIV. Goldschlagstr. 108.) і дасть поясненє, як довго служив при Стрільцях, хто і коли його супровітував, коли і де його взяли до війська та де тепер служить.

Всї інваліди „Буковинських Гуцульських Стрільців“ і „Українських Січових Стрільців“, що окалїчіли підчас воєнної служби, а досї не є ще відзначені, мають подати свої точні адреси до команди Збірної Станиці Українських Січових Стрільців у Відни (Ukrainische Legion. Wien, XIV. Goldschlagstr. 108). Ся стрілецька команда буде старати ся о відзначенє тих інвалїдів — по думці розпорядження міністерства краєвої оборони.

Подяка. З нагоди смерти нашої горячо-улюбленої і незабутної донечки Ети складаємо отсею дорогою всїм тим паням і панам, які висказали нам своє співчутє, як також і тим, що зволили ласкаво віддати дорогій незабутній Покійниці своєю присутностию при похороні тлїнних останків послїдну честь, нашу найгорячійшу подяку. Спаси біг їм за се! Люблин, дня 4. лютого 1916. Іван Радомский, ц. к. капітан з родиною.

Датки. Для „Українських Гуцулів-добровольців“ зібрав о. Юрій Падура у Южинци: о. Юрій Падура 10 К 10 с., п. Марія Мандичевська 10 К, Василь Бачинський 3 К, Георгій Піцик 2 К, Василь Авдошик 2 К, Занхіра Гнатчук 2 К, Марія-Софтюк 2 К, Николай Тотоєскул 2 К, Танаско Григірчик 2 К, Варвара Хриптун 1 К, Палагіч Піцик 1 К, Ахтіма Григірчик 1 К, Катріна Піцик 1 К, Катріна Григірчик 70 с., Николай Медвідь 1 К 20 с., Анна Дребот 1 К, Марія Бугай 1 К. Василь Гнатчук 1 К, Тимофій Зварич 1 К, Деметій Зелїзко 1 К. — Учитель із Лужан п. Іван Бережан прислав на руки посла Спинула 5 К для Гуцулів-добровольців. — Тодор Кравчук, пенс. вахтм. для „Укр. Січ. Стрільців“ 10 К. — Іля Ілюк, надуч. 4 К для „Укр. Січ. Стрільців“.

Загублений контракт. Контракт заключений між одною особою з Бурдеїв а другою з Старих-Мамаївців, находить ся у нашій Редакції. Інтересована особа, коли докаже тотожність своєї особи, може собі той контракт від нас узяти.

Відвічальний редактор: Евг. Шушковский.

З української друкарнї „Руска Рада“ в Чернівцях.

Число 9. Чернівці, дня 26. лютого 1916. Рік 1916.

„БУКОВИНА“
виходить поки що кождої суботи.

Редакція і Адміністрація
Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Передплата:
річно . . . . . 5 К
піврічно . . . . 3 К
чвертьрічно 1 К 50 с.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“
Organ des Verbandes der ukrainischen Reichsrats- und Landtagsabgeordneten der Bukowina.

Redaktion und Administration:
Czernowitz,
Petrowiczgasse Nr. 2.
versendet an Militär-Spitäler und -Lager unentgeltlich.

Pränumerationspreise:
ganzjährig . . . . . 5 K
halbjährig . . . . . 3 K
vierteljährig 1 K 50 h.

Einzelnummer 10 h.

Визволенє України
і інтереси Ромунії.

Німецька часопись „Bukarester Tagblatt“ помістила в числї 35. з р. 1916 інтересну статю під повисшим заголовком, яку подаємо в цїлости нашим читачам.

„Українське питанє стало тепер першорядним і діпльоматія надає сему питаню велике значінє.

Україна, се житєвий нерв Росії. Час вимагає, щоб Ромунія з'уміла оцїнити се питанє світового значіня як слїд, бо воно дотикає житєві інтереси Ромунії.

Посол Николай Василько, віцепрезидент „Загальної Української Ради“, визначний знавець біжучих справ і пильний співдїяч коло визволеня України, висловив ся перед Вашим дописувателем між иньшим так:

„Одинокий спосіб, щоб згасити вічно тлїюче воєнне огнище на сходї, се освободженє України, відновленє старої київської держави.

Відірванє Фінляндії, східних надморських провінцій і Польщі — не ослабить Росії; відірванє України змінить раз на завсїгди відносини державні на сходї Европи.

Москалї старають ся сотворити всеславянську державу від тихого океану на сходї аж до східного моря і до адріятського моря на заходї, від ледового моря на півночи до еґейського і тихого океану на полудни. Їх головна цїль з одного боку завойованє Босфору і Дарданель, з другого боку перського заливу, щоб дійти до середземного моря і океану. Одну і другу цїль можуть Москалї лишень тодї діпняти, коли мати муть Україну. Без України зійде Росія на північно-східній окраїнї Европи до другорядного значіня.

В посїданю України має Росія можність непокоїти Балкан і морські заливи а рівночасно й загрожувати цїлий орієнт. Лишень Україна дає можність Росії панувати над Кавказом, втискати Персію і прямувати до тихого океану. Не треба забувати, що через Україну веде найкоротший шлях з середної Европи до східної Індії. Ся справа може бути вкоротцї дуже важною.

Увільненє України може стати ся для Ромунії дуже корисним дїлом. Росія, що загрожує Ромунію, може як воріг зникнути! Се гарний сон, який може тепер легко здїйснити ся. Сей час творить власне до сего відповідну хвилю.

Росія загарбала Україну, Литву, Польщу, Курляндію, Фінляндію, Крим, Бесарабію і т. д. і послугувала ся все інтригами, корупцією і брутальностию. Як би Росія тепер побідила, то певно прийшли би на чергу пропасти Ромунія, Болгарія, Греція, Туреччина, Шведія і Норвеґія. Якже Росія буде завойована, а се певно буде, то повстануть з України, Польщі і Фінляндії нові держави і вони сотворять сильний мур між Балканом, Европою і Росією і зроблять конець російській заборчій полїтицї.

Росія перестане троюдити на Балканї, бо не буде там більше сусїдом. Бесарабію мусить Росія віддати назад Ромунії і не буде більше непокоїти Ромунію, бо найблизшим сусїдом Ромунії стане замість Росії, Україна.

Щоб забезпечити свої границї і щоб увільнити Бесарабію зпід російського ярма, мусить Ромунія злучити свої інтереси з інтересами Німеччини і Австро-Угорщини, мусить пійти разом з народами, що хочуть увільнити ся зпід російського панованя і стремлять до волї і культури. Надходить час, щоб злучена і зміцнена Ромунія вступила в братерську злуку з великою і незалежною українською державою і щоб разом сї дві держави в інтересї власного добра, виступили разом проти спільного ворога.

Лист з поля.

Посол Николай Василько дістав слїдуючий цїкавий лист:

І знову непокою Вас довгим і скучним листом. Сумний він, а причина, се пригноблений мій теперішний настрій. Сторони, які тепер оглядаю, гарні, але лишень ґеоґрафічно. Чародїйно може впливати иньшими часами на людський настрій сходяче сонце, що купає свої проміня на сих, снїгом покритих горах. І ті, що в величи і красї природи пізнали і привикли обожати Бога, мали багато нагоди молитись до свого Бога. Але тепер, в сих тяжких часах, недоцїнює ся краси природи і іґнорує ся її. Жовнїр, який мусить сповняти тут свої обовязки, проклинає навіть обставини серед теперішної краси, бо вони стають йому тягаром у виконаню тих обовязків.

Для мене тут все нове і інтересне. Як край, так і люди, село, місто, звичаї і злі звичаї творять для себе окрему цїлість і дуже непобідні до наших відносин у краю. Так, як подивляю роботящість сербської жінки в Старій-Сербії, так подивляю лїнивство й бруд Альбанця а в части й Турка. Просто не можна вірити, до якої досконалости доходять тутешні мешканцї.

В Старій-Сербії мав я нагоду говорити по містах з освіченими Сербинями. Війна і її причини все були предметом розмови. Часом дивував ся я про сильну надію на остаточну побіду й Сербії і почвірного порозуміня, якою по наївному й дїточому одушевляють ся Серби.

Не можу собі пояснити ту ненависть до „шивабів“, якою дишуть вони і цїлковите нерозумінє російської полїтики. Вони незнають нїчогісїнько про гнет Українців, Поляків, Білорусинів і т. д., про російську пропаґанду в Австрії, — завдяки рублїв і т. п. Вони знають лишень, що Росія їх приятель, а „Шваби“ вічні вороги. Доказ?! (Не смійте ся!) „Австрія вмішала ся в полїтику Балкану, сотворила Альбанію і не хоче допустити Сербію до моря“. При тім ганьблять вони короля і Пасїча, ганьблять Болгарів і Греків і сподїють ся, що все таки виграють війну, дістануть Боснію і Герцеґовину і мати муть дохід до Адрії. Хорватії вони великодушно зрікають ся. Конець кінців, в мирний час можна було мати забаву з сеї „полїтики“, бо не треба було читати гумористичних часописий.

Альбанцї, зглядно арнавти всїх конфесій, вже цїлком інакші. Вони наші одушевлені приятелї (браці), хвалять нашого Цїсаря і Султана і вповідають собі ріжні фантастичні річи, якто наш Цїсар бє і прогонить ворогів і справляють дуже охоче з нашими ґверами лови на заяцї. Болгарів вони не дуже то люблять. Загально були би арнавти досить приємні люди, якби не були такі лїниві і брудні.

За те Сербія під кождим зглядом цїлковито занедбана. Крім поганої і смердячої горівки не мають вони нїчого власного. Я був цїкавий дізнати ся, що вони можуть дати Боснякам, що стоять висше від Сербів, але не дізнав ся про се. Вони все говорили менї: волю! Я також думав над сим і прийшов до переконаня, що се слово „воля“, не є ще нїчого досконалого, бо кождий нарід розуміє її по свому.

З часописий та з дописий в „Буковинї“ довідую ся, що наші люди стали пильнїйші і працьовиті і се мене тїшить. Ті немногі учителї, шо є ще в Буковинї, сповняють по більшій части свої обовязки і се добре, бо праця дуже, а дуже тепер потрібна. В листї до посла Спинула визказались Ви з похвалою про українське учительство і се мене також тїшить і за се я Вам сердечно дякую. Я переконаний, що українське учительство верне без змази і чисте з війни, бо воно всесторонно сповняє свій обовязок. По війнї не потребуємо багато доказувати Високому Соймови; доказом будуть медалї хоробрости, і иньші високі відзначеня, які здобули собі учителї і я думаю, що наші краєві батьки мусять нас тепер вислухати.

Бідний Спинул! Яким щасливим мусить він себе почувати. Я мало що не став йому заздрісний. Яке щастє по всїх тих муках і недостатках! Черновецька укр. громада зискає також багато, бо він робітник! Про його поворот довідав ся недавно. Так хотїв би стиснути йому руку, але на жаль не можна тепер.

Даруйте, пане После, що так намазав, але в студени на возї (розумієсь вкритім)

і при світлї лоєвої свічки, єй Богу, не мож красше!

І так! Я наговорив ся і менї стало красше на души.

Із сердечним поклоном Ваш

Карбулицький.

Воєнний перегляд.

(Від 18-го до 24-го лютого 1916.)

На Буковинї

в послїднім тиждни не було нїяких замітних подій. Відбувала ся лишень позиційна борба гармат, та від часу до часу борба між патрулями. Сей спокій здає ся принесе нам знову нову бурю, бо Москалї почали стягати нові сили і приготовляють ся мабуть до нової борби. Нас вони застануть на місци! Послїдного тиждня впали величезні снїги і се також причинило, що хід воєнних подій по одній і другій сторонї спинено. Як нам доносять, в Топорівцях Москалї знову розбили кілька хат і ранили кільканацять осіб.

В Галичинї і в Росії

не було нїчого замітного. На полудневім сходї Козлова над Стрипою і на північнім заходї Тарнополя виперли наші війська неприятеля з його передних позиций. Нїчний атак лїтаків неприятеля на наш фронт був безуспішний.

В Альбанії

дійшли наші війська, до котрих прилучили ся єще Альбанцї, до Каваї і осягнули на захід від Каваї море. Альбанцї, які борять ся в рядах наших військ, обсадили Берат, Люсуа і Пекуй. В тих місцевостях полонено 200 жандарів Есада Паші. Наші лїтаки обложили італїйські кораблї в пристани Дураца бомбами. Один італїйський корабель потонув. На 16. с. м. торпедувала наша підводна лодка один французький корабель перед Дурацом.

На італїйськім фронтї.

Італїйська артилєрія острілювала головно місцевости в долинї каналу і примісток Тольмайну і Горицїї. Так само стояла місцевість Мальбурґет під огнем неприятельської артилєрії. В области Ромбона і коло Ославії здобули наші війська 8 машинових крісів, 2 мінокиди, 1200 крісів і полонили 37 Італїйцїв. В Тиролю острілюють Італїйцї місцевість Фонтанельо і округ Коль-ді-Ляна. На фронтї Ізонца бють гармати. Коло Полї збили наші гармати італїйського лїтака і взяли залогу того лїтака в неволю. Наші лїтаки обложили стацію лїтаків в Медіоланах і пристань кораблїв в Дезензано над озером Ґарда успішно бомбами. Не вшкоджені вернули наші лїтаки мимо великого острілюваня назад.

На французькім фронтї.

Стараня Анґлїйцїв здобути назад страчені позиції на полудневім союзї Іпери були безуспішні. На сходї Суше здобули Нїмцї в штурмі від Французів 800 метрів велику позицію і полонили 7 офіцирів і 319 жовнярів. Так само здобули Нїмцї вже від півтора року сильно вибудовану позицію між селами Козенвойе—Азан на 10 кільометрів ширини а три кільометри довжини. Опріч великих страт ранених і вбитих стратив непрятель більш 3000 полонених і багато воєнного материялу. В горішній Альзасії здобули Нїмцї на заходї Гайдвайлєра позицію неприятеля на 700 метрів ширини і полонили 80 жовнярів.

Соц.-демократичний архиєрей проти Українцїв.

Духовий провідник „правовірних“ соц.-демократів, яких анї дїйсність фактів, анї практичне житє не може направити на праву дорогу, Карло Кавтцький говорить про українську справу так само, як найгірші російські чорносотенцї. В журналї „Neue Zeit“ ч. 16. пише він між иньшим таке про нас: „Чи Українцї творять осібну націю, чи їх мова відмінна від російської, чи є лишень нарічієм російської, чи вона може стати лїтературною — сего не можна сказати. Російська лїтературна мова справляє українським мужикам не меньше трудности як і російським. Обидві мові стоять так близько до себе, що українські письменники найбільші твори могли творити в російській мові, як прим. Гоголь. Якби відокремили ся „малорусини“ (Кавтцький вживає скрізь сего виразу. Ред.) від Росії, то можливо, що стали би осібною нацією так, як Голяндцї. В межах рос. держави остануть вони Москалями“.

Отак говорить вожд проповідників „людського добра і щастя“, провідник людий, що на своїм пропорі виписали гасла: рівність, братерство і свободу як для одиниць так і для народів! Кавтцький, як видно перенятий не лишень цїлковито думками російських чорносотенцїв, але він і іґнорант. Про самостійність нашої мови видала найкрасше свідоцтво в роцї 1905. царська академія наук у Петерсбурзї. Ся найбільша інституція російської науки говорить ясно, що наша мова цїлком відмінна від російської. Чи наша мова може стати мовою лїтературною — се вже ствердила історія, як також сказала історія своє слово і про то, чи ми осібна нація чи нї. Що наші письменники писали, та деякі ще й тепер пишуть по російськи, що-ж тут дивного? Нїмцї прецїнь самостійний і свідомий свого „я“ народ, а прецїнь Фридрих II. Великий писав по французьки, а так само писав по французьки і великий нїмецький вчений Лайбнїц. А се-ж прецїнь не означає ще, що нїмецька мова то само, що французька. Врештї самий Кавцкий — Чех, чому-ж він пише по нїмецьки? Гоголь писав дїсйно по російськи. Але як? Родовиті Москалї не можуть читати творів Гоголя без українського словарця, так багато там українщини. Короленко, Чехов, Аверченко і другі Українцї з роду, пишуть також по російськи, але вони пишуть не тому, що наша мова то все одно, що російська. Треба памятати, що до 1905. р. нам були сковані уста, тай тепер ми щев рос. неволи, маємо своєї держави і самостійности! А якже нам було ширити між пануючим і чужим нам народом думки про наші народні змаганя? Конечність вимагала і вимагає часом писати по чужому, та чи се означає загладу народної відрубности?

Се знає і розуміє Кавцкий дуже добре і в тім лежить власне його вороговане проти нас, бо він робить се не з дурноти, а свідомо.

І чи не виглядають всї ті „гасла правовірних“ поборників волї і братерства на блахманьство й теревенї? Се треба деяким нашим людям памятати добре! Бо й між нами є деякі одиницї, що слухають голосів сих „вчених-правовірних“, сих „марксістів“ та Кавцких..

Великодні свята у засланю посла Спинула.

(Дальше.)

На східнім краю сего міста находить ся славно-звісний монастир „Печерска Лавра“. У містї розміщено по виднїйших площах множество памятників. Є там між иньшими гарний памятник царя-освободителя Александра II., що зніс кріпацтво у Росиї, потім памятник колишного президента мінїстрів Столипіна, що зістав тут застрілений підчас театрального представленя, будучи з теперішним царем у єго льожі. Про цїкаві причини сего нападу напишу пізнїйше. Дальше находить ся там памятник гетьмана Богдана Хмельницкого, що сидить на кони з булавою в руках, і українскої княгинї Ольги, що приняла християньство, перша на своїй українскій земли у византийскім містї Царгородї. Найвеличавійший памятник то українского князя Володимира Великого, внука княгинї Ольги. Сей володар запровадив перше християньство між українським народом, охрестивши ся перше сам а потім приказав охрестити ся і всему свому народови. Найперше приняли християньство жителї міста Київа 988. р. Всї они вступили в Днїпро а священники молили ся на високім березї, що зве ся тепер „Володимирска гора“. На сїй горі поставлений памятник Володимира Великого. Величезна фіґура князя звернена тварею до Днїпра, тримаючи хрест в руцї. Сей хрест освічений вечером дуже гарно електричними лямпочками.

Ся гора осаджена ріжними деревами, кущами і квітами та травою. По нїй вють ся хідники від „Кришатика“ серпентинами все висше і висше аж на сам верх. Тут проходжує ся множество людий у погідні дни, сюди спішив й я при кождій нагоді, щоби трохи віддихнути у сьвіжім воздусї та налюбовати ся чудесним образом, що представляє ся з відси очам прохожих. Попід гору пливе спокійно „славутний“ в українській історії оспіваний широкий Днїпро, а по тамтій його сторонї розлягає ся далеко на опівнїч лїсиста рівнина полтавскої ґубернії. Стоячи тут так нераз, і придивляючи ся пароходам, що плили рікою в гору то в долину, затягнув я собі „тихенько, без гомону“ пісеньку нашого ґенія Тараза Шевченка:

„Реве та стогне Днїпр широкий,
Сердитий вітер завіва,
До долу верби гне високі,
Горами филї підійма“.

— — — — — — — — — —

Чудові українські піснї були для мене все розривкою у веселих а відрадою у тяжких хвилях мого житя. Всї они не тільки знані, але й сьпівають ся навіть у глубокій Росиї. Тамошний український нарід сьпіває їх зовсім по нашому, а гирішні Москалї із московскою вимовою.

А коли я поглянув на Київ та на безмірні плодючі простори, що протягли ся округ него та по тамтій сторонї Днїпра, тодї пригадували ся менї знов слїдуючі слова сего поета:

„Було колись — на Вкраїнї
Ревіли гармати;
Було колись — Запорожцї
Вміли панувати!
— — — — — — — — —
— — — — — — — — —
Було колись добре жити
На тій Українї . . .
А згадаймо! може серце
Хоч трохи спочине“.

(Дальше буде.)

НОВИНКИ.

Буковинський краєвий президент Ексц. граф Меран до посла Василька. З нагоди високого цісарського відзначеня Ексц. президента графа Мерана, голова українських послів з Буковини посол Николай Василько вислав йому телеграфічно горячий привіт, на який одержав таку телеграфічну відповідь: „З виразом найгорячійшої подяки злучую щиру радість з приводу запевненя, зложеного Вами, Високоповажаний Пане, з нагоди найвисшого мого відзначеня, що шановний союз парляментарних і соймових послів з Буковини відносить ся до моєї діяльности з найповнійшим довірєм; не можу позволити собі на залишенє сеї нагоди, щоб не згадати з вдячностю тої повної зрозуміня підмоги і того ревного співділаня, які я від початку мого урядованя стрічав зі сторони Вашої, Високоповажаний Пане, і зі сторони союза; прошу підпомагати мене, як доси, чинно й на будуче, особливо в моїх старанях в цїли улїченя ран, завданих краєви сею війною. *Меран*, президент".

Відзначенє генерала Пфланцера-Балтіна. Цісар відзначив генерала піхоти Пфланцера-Балтіна військовим хрестом заслуги першої кляси.

Високе відзначенє черновецького бурмістра Д-ра Вайсельбергера. Цісар надав черновецькому бурмістрови Д-рови Вайсельбергерови шляхоство.

Комітет для героїв в Буковині. В цїли сотвореня запомогового фонду для вдів і сиріт по поляглих на полї битви Гуцулах-добровольцях, членах жандармерії і буковинських ополченців заснував ся осібний комітет під протекторатом команданта генерала Пфланцера-Балтіна, фельдцайгмайстра жандармерії М. Тісляра і краєвого президента графа Мерана. З Українців належать до комітету: посол Николай Василько, посол Ом. Попович і Антін Лукашевич і редактор Г. Гордий.

Відзначений офіцир Українець. Михайло Годинюк, хорунжий при 95-ім полку піхоти, відзначений срібною медалию І-ої кляси і німецьким желїзним хрестом.

Персональний статус сталих народних учителїв на Буковинї після стану з дня 1. вересня **1914** року появив ся в дневнику розпорядків бук. кр. шкільної Ради з дня 30. січня с. р. Після него виносило загальне число всего сталого учительства на Буковинї в р. 1914 разом 1268, а та 867 учителїв а 401 учительок. З них припадає 260 учителїв а 120 учительок на першу, а 434 учителї і 200 учительок на другу а прочі на трету категорию платнї. Подїл учительства на категорії платнї після стану з **1915** року появить ся пізнїйше бо й ся робота спізнила ся ізза воєнних подій. Статус за рік 1914 має проте тільки правне значінє для поодиноких членів учительства.

Українське театральне представленє в Чернівцях. Дня 5. марта с. р. відбуде ся в сали „Німецького Дому" в Чернівцях представленє „Наталка Полтавка", з якого чистий дохід призначено на болгарський „Червоний Хрест" і для інвалїдів-Українців. В представленю бере участь наша артистка п-нї Рубчакова. Музика військова. Цїни місць подамо в слїдуючім числї. Наших земляків просимо о численну участь.

Передісторичний нахід на Буковинї. Часописи доносять, що при копаню стрілецьких ровів на буковинськім фронтї відкрито передісторичні гроби, в яких знайдено богато ножів з камяної епохи, глиняні посуди з написами і статую жерця. Все призначено до міського музея в Чернівцях.

Наш довіз до Румунії. Через угорську границю Предіял прийшло до Румунії дня 15. і 16. с. м. 120 ваґонів, в яких містило ся желїзо, машини, знаряди з металю, відтак шкло, матерії, шкіра і т. д. Крім сего прийшдо 4 ваґони ріжних забовок і фортепянів. Так само стоїть в болгарським містї Рущуку багато ваґонів з болгарськими і турецькими товарами призначеними для Румунії. Цікаво, що скжуть на се румунські москвофіли, які все верещать, що ми вже нічогісінько не маємо в себе з товарів для житя потрібних! Видно, що противно воно! Ми видержемо ще довго, хоч провадимо війну також вже довго. Такі справи повинні собі рум. москвофіли мотати на ніс...

Вістка з полону. Укр. Січ. Стрілець вістун Бабюк Андрій, одержав від Укр. Січ. Стр. Кирстюка Івана (родом з Чернівців) з Вольска, Саратовської ґубернії картку такого змісту: „Гаразд, дорогенький Товаришу! В імени всїх тут перебуваючих Стрільців, шлю привіт до Українських Січ. Стрільців, що живуть далеко від нас. О спокою тут нї гадки, гадають ще на два роки. Здоровлю і цїлую Вас щиро, та кінчу своє писаннє стрілецьким: Гаразд! Кирстюк Іван, укр. січ. стрілець.

Хорунжий Осип Костинюк при Гуцульських-добровольцях відзначений великою срібною медалею.

Воєнні страти Галичини в будинках. Галицьке ц. к. намісництво обчислило доси в 59 повітах Галичини воєнні страти в будинках. Спалених або знищених є 64.040 домів 113.324 господарських будинків в 1267 сільських громадах і 110 містах та місточках. Наслїдком того 58.225 родин остало ся без даху над головою. З переглянених доси повітів найбільшому знищеню улягли перемиський, ярославський і ниський. О цїли перезимованя бездомних заряджено до 15. падолиста м. р. будову 458 бараків і 2500 хат, а 12.921 домів направлено. В бараках приміщено 3468 родин, в хатах побудованих 5323, в направлених 16769, в найнятих убікаціях 29.059, а в опорожнених виходцями до Росії зі східних повітів 3609 родин.

Розвязанє шкільної комісії в Варшаві. Варшавські ґазети оголошують розпорядок тамошного президента поліції з 5. с. м., яким розвязує ся дотеперішну шкільну комісію горожанського комітету разом з усїми шкільними інспекторами й іспитовими комісіями, які вона покликала до житя. Право рішати про закладанє шкіл та їх орґанізацію, про управильненє шкільного погляду, про іспити, про назначуванє і звільнюванє учителїв, про наукові засоби буде тепер прислугувати німецькій цивільній управі у Варшаві.

На австрійське підводне судно зібрав вахтмайстер жандармерії Віктор Рогосевич в Чорнавці суму К 544·90. Коли зважити, що ся чисто українська громада лежить під боєвою лїнією і що люди, крім ріжних недостатків, давали й дають на иньші добродійні цїли, треба признати великий патріотизм сих чесних громадян. Честь за се й селянам і названому Українцеви п. Рогосевичеви! Збіркою займав ся і вахм. жандармерії п. Ґорянц.

Для „Українських Січ. Стрільців" зложила п-на Нуся Федорович К 2.

З Кіцманя пишуть нам: Довідуємо ся з певного жерела, що Р. Ш. К. отвирає в Кіцмани з днем 1-го марта ґімназію — на разї 6 кляс. Річию сільскої інтелїґенції було-би подбати, аби всї дїти, які лишили ся дома ізза браку средств, вернули назад до школи. Бувші ученики кіцманської ґімназії будуть всї без перешкоди приняті. Добре було би, щоби родичі наперед постарали ся найти приміщенє, бо бурсу годї буде з 1-им мартом отворити.

Король Микита вязень. Французьке правительство заборонило часописям доносити що небудь про короля Микиту, а ґазетники без дозволу властий не сміють з ним нїчого говорити. Чим раз більше утверджуєть ся думка, що французька република просто заарештувала хитруна Микиту.

Болгарські гості. Болгарський цар Фердинанд разом з своїм мінїстром Радославовом і головним вождом болгарської армії Єковом був сими днями в німецькій і нашій головній воєнній кватирі і відвідав відтак нашого Цісаря. Віденське населеня справило достойному гостеви сердечні овації. Болгарські гості відїхали дуже вдоволені з того всего, що в нас тепер бачили і чули.

Українці і Хорвати. Загребський дневник „Male Nowine" з дня 11-го лютого с. р. помістив під висше названим заголовком переклад статї з нашої часописи з дня 7. січня с. р. під загол. „Хорватські герої", де піднесено хоробрість хорватських жовнїрів.

Зима загостила до нас так, як давно ми вже її не бачили. У недїлю вечером почав падати снїг і падав без перестанку аж до середи. Місцями впав снїг більше як на метер. Снїг позавівав дороги і втруднює дуже комунїкацію. Черновецькі трамваї перестали в вівторок і середу їхати. Желїзниці їдуть. Доносять нам, що цїлі села стоять під снїгом, а дороги так забиті, що місцями й крока не можна зробити. Сотки робітників день і ніч відкидають по дорогах і желїзничих шляхах снїг. Зимові засїви, як вповідають знатоки, не потерплять нїчого від сего снїгу.

Датки. Вахмайстер жандармерії пан Петро Гаврильчук з Погорилівки зібрав між тамошним населенєм на „Укр. Січових Стрільців" К 375 і передав ті гроші на призначену цїль. Сей добродій брав з нашими Стрільцями участь у карпатських бояхі перекона в ся наочно про їх геройство. П. Гаврильчук тїшить ся взагалї сімпатіями між нашим населенєм. Честь йому за се!

Нові музичні твори. Українське музичне видавництво „Лїра" видало такі твори: Мужеські хори: Ор. Тин: Боєва пісня, цїна 50 сот.; М. Гавронський: Ідїть, цїна К 1·—; М. Гавронський: З воєнних пісень, цїна К 1·—; Два українські гимни на фортепян в дві руки обробив Осип Залеський, цїна К 1·—. Головний склад: Книгарня Наук. Тов. ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.

Від Редакції. Багато з наших читачів-жовнярів змінюють місце свого побуту і не повідомляють про се нашу адміністрацію. Через те блукають часописи часом і місяцями по всїх всюдах і не доходять до адресата. Просимо для того повідомляти нас про всяку зміну адреси і подавати при новій адресї все стару. Наших цивільних передплатників просимо о терпеливість, як часом не дістануть на час часописи. Ми висилаємо точно часопись, але треба мати вирозумілість до теперішної хвилї, бо тепер і почта не може так функціонувати, як се було передше.

Наші образки. Щоб зробити нашу часопись цікавійшою, подаємо ми в кождім числї образки наших визначних людий та образки-знимки важних воєнних подій. В передпослїднім числї нашої часописи подали ми образок нашого славного команданта „Українських Січ. Стрільців" п. Гриця Коссака. Під його умілою і енерґічною управою дійшли Стрільці до великої слави і почестий. — В нинїшнім числї подаємо образок хорунжого при „Гуцулах-доброльцях" п. Ос. Костинюка. Сей наш земляк стоїть від початку війни в борбі з ворогом і за свої добрі дїла був вже відзначений.

Купуйте ілюстрований календар „Руської Бесїди" на рік 1916, бо наклад вже вечерпує ся! Не тратьте нагоди дістати до рук добру, історичної ваги, книжку! Будете жалувати, як не купите сей календар! Зміст календаря ріжнородний і дуже цікавий. Містить оповіданя з житя наших жовнярів, вірші, статї про Гуцулів-добровольців, воєнний перегляд, багато образків і портретів наших провідників і жовнярів і т. д. Календар має 10 аркушів друку. Цїна 1 корона. Календар за послїплатою не висилає ся. Тому, що почта не приймає більших посилок і не ручить за доручене, є пожадане, аби поодинокі люди збирали в селї гроші на календар і самі в Чернівцях закуповували його. Самі замовленя без грошевих посилок не будемо узгляднювати. Хто посилає гроші, мусить на переказї, або на осібній картцї зазначити, що посилає проші на календар. Гроші треба слати: Українська друкарня „Руська Рада", Чернівцї, ул. Петровича 4.

Като.

Несподіванка царя.

Подія відграваєть ся на бесарабсько-буковинській границі в часі Різдва в місцевости Липканах. Ся малесенька місцевість, яку давнійше не можна було побачити на карті й найсильнійш побільшаючим шклом, вдостоїла ся чести переховувати в себе страшного зі найстрашнійших і лютого з найлютійших.

Знавець сучасної історії може сю загадку легко відгадати і пізнати в повисших рисах образ Николая II. і Николая Николаєвича.

В Липканах зібрали ся і иньші старші французькі офіцири, як також і анґлійські і японські військові головачі. Ми стояли перед подією, яка мала потрясти світом. Куропаткін, Іванов і Радко Дімітріїв звістили цареви всеї Росії, що всї приготованя, щоб завдати Австрії смертельний удар, покінчені.

Николай II. не міг перемогти себе, щоб власними очима не приглянути ся сїй величавій події остаточної побіди російської армії і рішив вдати ся самий на фронт. Він видав наказ, щоби в цілім краю вибубнити про велику несподївану подію, що має тепер стати ся. Часописи трубіли на цілий світ про намір царя і предсказували, що стане ся щось страшного. В Парижи, Льондонї і Римі снили всї про сю несподїванку царя.

Нетерпеливість росла до неможливости. Одного дня прийшла вістка, що цар поїхав на фронт. Всї стримали віддих. Тепер мусїла прийти несподїванка.

Цар, в товаристві Николаєвича і иньших достойників, приїхав до Липкан. Чому власне приїхав він сюди, коли фронт тягне ся від Ріґи аж до Чернівців, в Кавказї і Персії? Бо тут власне має рішити ся важна справа! Буковина так подобала ся цареви, що він забув вже на всї иньші, неприятелем заняті провінції. Він волїв прийти на буковинський фронт і зачудувати цілий світ, чим думати над освободженєм завоюваної землї.

Цар скликав командантів і зажадав від них інформацій про можливість і вдачу операцій. Всї відповіли разом, що операції вдадуть ся без сумніву. Николаєвич подивив ся на командуючого ґенерала Іванова проникаючим поглядом, положив свої тяжкі і сильні руки на його вилоги на плечах і виразом лиця дав до пізнаня, що вилоги розлетять в кусники, як не сповнить ся воля царя.

Іванов спустив очи, відтак прибрав жовнїрську поставу, замахнув шаблею і присягнув, що тепер розторощить ворога. Буковинський фронт перестане істнувати і російський паровий валок покотить ся в скорім і нестримнім темпі через Галичину аж у Карпати.

Царя се зворушило. Він прикликав Іванова до себе, стиснув йому руку і хотїв майже його обняти:

„Отже все вже готово? Можемо на то числити, що вкоротцї увійдемо величаво до Черновець?

„Ваше Величество, в двох, трох днях певно. З'обовязую ся проводити особисто побідний царський похід на черновецький ринок“.

Сильне „урра“ потрясало воздухом. Операції почали ся. Армія з 300.000 людьми розпочала, тут ще не бувалу борбу, яка тревала 48 годин. Результат: 40.000 власних трупів, 200 метрів здобутого терену.

Напади повторяють слїдуючого дня з страшним напруженєм. На австрійські становища коло Раранча і Топорівців вистріляно 100.000 гарматних куль. Російська піхота йде в 30 кольонах до нападу, але в короткім часї подає ся скоро назад. Результат: 25.000 власних трупів, здобутку землї 6 метрів.

Цар стає нервовий. Николаєвич радить йому зближити ся близше до операційного фронту, щоби надати тим сами салдатам більше відваги. Николай II. опирає ся тому, бо бачить в своїм стриєви злого духа. Та нагадує ся на обіцянку, яку віддав світови і рішаєть ся вкінци зближити ся до Топорівців.

Напади повторяють ся безперестанку. Австрійцї навіть і не думають сповнити царські забаганки. Вони безпощадно косять людий, що заливають поля наче потоп Ноя. Топорівцї подобають пеклови. В повітрю перехрещують ся кулї і справлють чортівську музику.

Поволи зменшаєть ся число російських борців і цар дає наказ, щоби резерви, які находять ся у глубинї Бесарабії, сейчас були вислані на буковинський фронт. Приходять знову 200.000 жовнярів. Цар йде між жовнярів і говорить до них меньше більше так:

„Чернівцї до Нового року мусять бути заняті! Різдво вже минуло і нам не пощастило бути в Чернівцях“.

Тим часом дає Николаєвич розказ направити тріюмфальний віз, що має завести царя до Чернівців.

Приходить Маланка, Новий рік, а на черновецькім маґістратї повіває все чорно-жовтий прапор. Цар перебув цілу ніч на тріюмфальнім возї і рано скликає до себе всїх військових головачів і признаєть ся їм, що він обовязав ся одній державі завоюсати за всяку цїну і для того мусять Чернівцї доконче бути заняті.

„Не допустїть до того, щоб на менї було пятно немічного“, закінчив він свою промову.

„Чи смію спитати, кому обіцяли Ваше Величество Чернівцї?“ спитав Іванов.

„Того я не можу сказати, але ви можете догадати ся, котра держава звернула тепер свої очи на Чернівцї“.

„Розумію, Ваше Величество! Обіцяю, що зробимо все можливо, щоби сповнила ся Ваша обіцянка“.

„Старайте ся, щоб до Йордану ми були в Чернівцях. Се послїдний термін“.

Приходить свято Йордану. Російські напади перевисшають все дотеперішне, що було в сїй війнї. Цар затирає руки з радости, гладить собі борідку і вдоволено сїдає до тріюмфального воза. Він відчував сензацію-скорого входу до гарного столичного міста Буковини. В тім виринула думка, повідомити про близьку і щасливу побіду, „великих Европейців“, що поважають царя Таке Йонеску і Філїпеску. З'явив ся зараз муж „Вєстнїка“ і вислав скоро телеґраму.

Та зараз довідав ся цар і про результат боїв: 35.000 власних трупів, загублено 200 метрів терену, здобутих в перших днях. „Чортяка би його взяла! Най кілька лїтаків полетить до Чернівців і подивлять ся, що там дїєть ся“.

Війна бушує дальше. Лїтаки вертають назад і мельдують, що в Чернівцях відбувають ся великі радощі, на головній площі грає музика „Боже буде покровитель“, а в гору здіймають ся якісь запахи юхту. Довгими рядами йдуть якісь в подертім і бруднім убраню люди, подібні дуже на Москалїв і від них заносить тим неприємним запахом. Черновецький маґістрат вкрашений гарно австро-угорськими, німецькими, турецькими і болгарськими прапорами.

„Що се австрійське божевілє може означати?“, питає царське окруженє. Цар попав у тяжку задуму. В тій хвили прийшли, в наслїдок царської телеґрами, надзвичайні виданя „Епоки“, „Адеверул“ і „Діміняца“ (москвофільські ґазети, пр. Ред.) в яких говорить ся про торжественний вхід Москалїв до Чернівців.

Цар звернув ся до Николаєвича з питанєм: „Як пояснюєш прикрасу черновецького ратуша?“ Ще не докінчив він реченя, як один з ґвардійців положив цареви телеґраму на стіл, в якій стояло: „Чорногора піддала ся“.

Якісь непевні свисти перелїтають в повітрю. Цареви здавало ся, наче якийсь злий дух хотїв ще більше вплинути на його душевне пригноблене, як нараз, яких 50 кроків у віддали, високо зняла ся земля. Воздух переповнив ся вдушуючим порохом. Коней, людий розірвано в кусні і відкинено далеко. Тріюмфальний віз царя полетїв кільканадцять кроків у зад. Се був привіт поганої австрійської ґранати.

Цар, разом з своїм тріюмфальним возом, щез. Пережита сензація мусїла бути страшна. Цар скорчив ся і шептав: „Поражка, поражка!“

Кілька хвилин пізнїйше по сїй траґічній події прибіг їздець і приніс телеґраму:

„Ми занепокоєні, бо не маємо нїяких вісток. Просимо о інформації, як випала несподїванка. Жофр.“

На се пішла відповідь:

„Його Величество цар відїхав до Царського села“.

В кілька днїв пізнїйше можна було вичитати в „світових ґазетах“, що цар, місто побідоносним походом до Чернівців, відїде скоро до Царського Села.

Так скінчила ся заповіджена несподїванка царя підчас Різдва, Нового року і Йордану, яка мала потрясти цілим світом.

(З „Bukarester-Tagblatt-у“).

Українець мовить:

Вороги мої розказують лихі речі проти мене: „Коли згине він і пропаде імя його?“...

Між собою виговорюють проти мене всї ненависники мої, видумують зло проти мене:

„Прийшов конець його; і як повалив ся, то вже більше не встане“.

Навіть чоловік, що мирно жив зі мною, котрому я давав віру, котрий моїм хлїбом живив ся, і той підняв пяту проти мене.

І ті, що наважили на житє моє, заставили сїти на мене, і ті, що бажають нещастя мого, говорять як зробити менї пакість; вони цїлий день про зраду міркують.

Нехай осоромлять ся і постидають ся всї, що чигають на житє моє, щоб запропастити його, — нехай пропадуть в нагороду за їх сором ті, що до мене кажуть: Ого! Ого!

Ти-ж, Господи, змилуй ся надї мною і підійми мене, щоб я відплатив їм!

Що Ти вподобав мене, дізнають після того, як ворог мій не буде втїшатись надї мною.

Мене-ж Ти сохрани задля чистоти моєї і поставиш мене перед Тобою на віки.

(З псальмів Давида).

Українська Друкарня

Тов. „Руска Рада“

Чернівцї, улиця Петровича, число 4

виконує всїлякі роботи в галузь друкарства входячі як:

дїла, брошури, часописи в ріжних мовах, заголовки на листи, коверти, фактури, білєти візитові, запрошеня, пропустки і т. и.

Відвічальний редактор: **Евг. Шушковский.**

З української друкарнї „Руска Рада“ в Чернівцях.

Число 10. Чернівці, дня 5. марта 1916. Рік 1916.

„БУКОВИНА“
виходить поки що кождої суботи.

Редакція і Адміністрація
Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Передплата:
річно . . . . . 5 К
піврічно . . . . 3 К
чвертьрічно 1 К 50 с.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“
Organ des Verbandes der ukrainischen Reichsrats- und Landtagsabgeordneten der Bukowina.

Redaktion und Administration:
Czernowitz,
Petrowiczgasse Nr. 2.
versendet an Militär-Spitäler und -Lager unentgeltlich.

Pränumerationspreise:
ganzjährig . . . . . 5 K
halbjährig . . . . . 3 K
vierteljährig 1 K 50 h.

Einzelnummer 10 h.

Наші Українські Січові Стрільці.

Півтора року на боєвій лінії — цілих 18 місяців . . . серед пекольних боїв, серед реву гармат, пальби крісів, око в око з відвічним ворогом України і нашої держави.

Вісімнайцять місяців!. . . Скілько крови, скілько жертв!. . . Тисячі не вернуть ніколи до своїх родин, не поспішать ніколи на зазив січової трубки — вони, безіменні герої, поклали своє житє для оборони рідного краю, для щастя будучих поколінь, для красшої долі України, засіваючи своїми трупами рідну землю, поорану кулями і зрошуючи її своєю кровію.

А ті, що остали?!

Они певні себе, горді з своїх геройських вчинків, горді славою, що понеслась у весь світ широкий — кріс при нозі — стоять на позиції, вдивлені в свого славного полковника Гринька Коссака, духом питають:

„Коли поведеш нас, батьку-атамане, гень-гень над Дніпро, гень у серце України? Коли, отамане, на свому вороному — по приміру преславного Богдана, введеш свої полки у золотверхий Київ?

А вдав ся нам полковник, вдав ся нам отаман!

Геройська кремезна стать, що самою своєю появою пригадує преславних наших гетьманів, сокольний зір, подиву гідна енергія, очайдушна майже відвага, рішучість і ревність в повненю святого обовязку — велике добре серце, віддане Україні, Монархови і Державі та хороброму Стрілецтву.

І любить він молодих героїв і дорожить тим найкрасшим цвітом українського народа, але в рішаючій хвилі нема за трудної задачі для його славного полку. Хто бачив нашого полковника, хто бачив наших Стрільців, як під його приказом добували найтяжші позиції — як трупами ворожими стелили поля — у сего душі ніколи вже не буде зневіри.

Сей буде й мусить вірити, що нарід, у котрого так геройські сини — стане вольним між вольними народами Европи!

А наші курінні отамани і сотники! Атаман І. куріня Сень Ґорук — від перших боїв безперервно по нинішний день на фронті — примір трудолюбивости і ревности в повненю обовязків. Отаман Дідушок Василь — молодий, невтомимий провідник II. куріня.

Сотник Дмитро Вітовський — жовнір поет — і любимець стрільців. Сотник Роман Дудинський — неустрашимий у боях з Москалями. Молоденький сотник Сушко, що протягом півторарічної фронтової служби з простого стрільця своїм лицарством дослужив ся степеня сотника, як і його товариші: сотник Зенон Носковський, Яримович, Мельник і др. Левицький. Всї они разом і кождий з осібна вплели неодин лавровий листок у вінець стрілецької слави.

Полковник Гриць Коссак з рітмайстром Фаркашом.

Згадаймо цілий ряд молодих четарів: герой в героя! Кучабський, Трух, Навроцький, др. Суховерський, Панчак, Василь Коссак, Нестайко і много иньших.

А за ними: сотня за сотнею, лава за лавою, безіменні герої в сірих стрілецьких одягах, без претенсії до особистого розголосу і слави, неустрашимі завзятці і невмираки, відважні до очайдушности, рішені хочби на пекло, насміхаючи ся зі смерти — кладуть свої молоді голови, щоб волю добути українському народови.

Члени Української Боєвої Управи.

Ось такі то наші Українські Січові Стрільці!

По дорозї до поступу.

II. Настали такі часи, яких рідко кому з людий доводить ся переживати. Історична хвиля, хто відає, що вона принесе українському народови? Весь світ перестроїть ся. Се вже знати. Не один пересуд закинуть, хоч він доси уважав ся поступовим. Тепер живе житє виказало його нестійність. Тому геть з старим лахмітєм! Нові думки ворушать людьми.

А чи мало здало би ся навчити ся українським поступовцям? І хто з наших письменних людий не поступовий? Хто не горлає, не кричить на ненависних назадників? Всї, хто лиш читав дві-три малесенькі книжочки і легесенькі змістом. І не лиш хто читав а й ті, що чули про такі книжки з якоюсь загадочною правдою, чують в собі покликанє ганити всїх і вся, хто не може наситити сих голодних крикунів.

Нам дїєть ся кривда! Бийте кривдників! Нам нікого не треба! Ми самі собою рядити мемо, як ми розуміємо. Кричать, ганьблять своїх і чужих. А воріг злорадно сміє ся і бє всїх невидними буками, невидними для сліпих зарозумілців. А Українці безборонні, бо нема спільників, нема приятелїв, нема і своїх, що знають дїло і роблять його розсудливо.

Тепер бачимо, що й могутні народи не обійдуть ся без посторонної помочи і лучать ся в союзи. В кого самого більше сили, в кого ліпші і могутнїйші приятелї, хто ліпше упорядкував і згуртував свої умові й матеріяльні сили, по того боці світла побіда. На всїх царинах людської умілости повинен нарід, що хоче вибити ся з недолї, занепаду, стати рівновартним і рівноправним побіч инших, мати своїх людий.

В пережитих вже і триваючих ще хвилинах відчуваємо на всїх місцях страшний брак українських людий. А від чужих чого нам ждати? Вони своє пильнують а про нас і байдуже. Та коби ще так. А то й не знають нас, не довіряють нам і там, де ми з найбільшою посвятою робимо свою повинність.

В сїй війнї Українці перед собою і перед світом заявили рішучість стати непохитно і безуслівно по сторонї Австрії, себто австрійської держави, австрійської державної ідеї й найвисшої особи, що представляє й заступає Австрію, за нашого монарха. Покликані законом до військової служби виконують її по щирости, з найбільшою посвятою на всїх фронтах великанської війни. А надто поспішили маси Українців добровільно з уружем в руках до завзятої боротьби за рідний край, за нарід, за нашого найяснїйшого монарха. Гуцульські добровольці й українські січові стрільці борють ся так само хоробро й завзято, як і кождий український вояк в усїх полках.

Дуже відрадною для нашої кращої будучности появою в теперішній війнї то, що в рядах українських січових стрільців стоять і найкрайнїйші ліві по своїм суспільним і політичним поглядам люди поруч з всїма иншими. Се нехай буде познакою протверезїня гадок в українській суспільности,

коли про таку можна говорити при явній недостачі численних суспільних верств серед українського народу. То протверезінє пануючих серед інтеліґенції думок доведе чейже до розсудливого погляду на все, що діється в світі, серед нас і округ нас, і промостить дорогу до зорґанізованя українських народних сил на розумній підставі.

Після війни годі сподівати ся, щоби найкрайнійші в своїх громадянських поглядах вернули ся коли небудь до улюбленого колись коника антімілітаризму, погляду, якого глупоти годі здоровому розумови поняти. Клин клином вибивають а мілітаризм мілітаризмом можна поконати. Всім певно страшна тепер сама думка про те, що могло би було спіткати нашу державу, з якою нас лучить пролита по битвах з відвічним спільним ворогом українським й австрійським, а особливо український нарід, якого чекала цілковита заглада. Про те, що побідна Росія могла би коли небудь навіть в далекій будучности годити ся на вільний розвій, коли вже не політичний, то бодай культурний, українського, чи котрого будь славянського народу, може думати хиба цілком сліпісінький неука в державних і громадянських справах. Знамените узброїнє австрійської держави виратувало й наш нарід в Австрії і в Росії від певної заглади, яка неминуче мусіла би була прийти в не дуже далекій будучности.

Вистарчить вже призадумати ся над тою величезною силою, яку виявила ідея державности по всіх краях культурного світа в теперішній війні на те, щоби без жадних инших історичних і політичних відомостий переконати ся про правдивість що йно сказаного. А з сего мусять всі тямущі потягнути дальші консеквенції що до дальшого упорядкованя українських народних сил.

З незбитого переконаня, що наш український нарід може числити на захист лиш в межах австрійської держави, слідує з неминучою послідовністю, конечне домаганє, що ми повинні зі свого боку зробити все можливе для зміцненя тої держави, яка дає нам одинока запоруку нашого національного бутя. Ся думка повинна від тепер кермувати нами в усій нашій громадянській роботі серед нашого народу і на зверх. В народних масах виявила ся ся думка стихійною силою, гідною подиву. Бувають випадки, що наш нарід не хоче заявляти свої воєнні шкоди, бо, кажуть, се негодить ся, що стало ся, нехай так буде, війна вимагає жертв від кождого. Кілько щирого патріотизму в сих простих словах?

Але й наша інтеліґенція мусить після війни показати свою готовість служити безуслівно австрійській державній ідеї на зверх між иньшим і тим, що буде посилати своїх синів до військових шкіл для виобразованя на австрійських офіцирів. Офіцирське вихованє наших дітий і родинні звязки з привиклим до дісціпліни й службового посвяченя офіцирським елементом скріплять наш народний орґанізм і будуть видимим лучником нашого народу з австрійською державністю. Понадто новий стан української народности причинить ся до того, що й чужі пізнають наш непохитний щирий австрійський патріотизм, на який можна числити і в найскрутнійшій хвилі державного житя, що й необізнані з українськими правами чужинці по народности не дадуть нікним захитати ся в твердім довірю до нас. Се буде мати для будучности українського народу неоцінену вартість, що мусить нам признати кождий, хто пригадає собі події в недалекій минувшині ба й дещо в теперішности.

Найкращим доказом того, що виведені основні думки сеї статі мають свій глубокий корінь в українськім народнім чутю, являють ся голоси в українських часописях і книжках в далекій Америці, ворожо на-

Січова Старшина.

строєній для Австрії і Німеччини. Помимо браку полученя з рідним старим краєм і помимо противного впливу анґлійських вістий, які одні доходять вчасно до нового світа, американські Українці стали відразу твердо при Австрії і відразу не довіряли ворожим вістям про наші нібито невдачі на полях битв. Тим зробили американські Українці цілому українському народови не меньшу прислугу як і всі ті неназвані героїжовніри, що кровю своєю запечатали щиру вірність Українців до австрійської держави.

—в—т.

Наші Гуцули — наша слава.

О, збірайте ся, злітайте
З усією всюду:
Дайте ради —
Ваша слава буде.
— — — — — — — — —
У Чернівцях серед ринку
О, перед одваху
Стоїть сімсот новобранців —
Стоять сіромахи
У кабатах да у чаках,
В чорних порошницях,
Через плечі ремінячко,
На плечу ручниця . . .

Ю, Федькович.

О, збірайте ся Гуцулики, збірайте ся леґіні, бо на наш край, на наші любі та милі гори та лютий воріг надходить. А куди

Дівізіонер Г. Фляйшман говорить промову до Стрільців.

він йде, то за собою пустку лишає і невинну кров розливає. Ой, збірайте ся молодці, беріть через плечі ручниці і ідіть рідний край ратувати. Дайте поміч та добру раду, ваша слава буде!

Тай зібрали ся Гуцулики, тай злетіли ся з усіх усіду, стали в ряди, взяли на плечі кріси тай промовили: Йдем ми рідний край ратувати, йдем ми слави здобувати.

Пішли.

Пішли вони густими рядами, пішли вони з чесними думками. А куди вони йшли, там земля трупами покривалась, там кровця річками розливалась та сонечко густою хмарою вкривалось. Гей, гуділи гармати, гей греміли кріси! А Гуцулики йшли та наставляли на баґнети буйні голови, та наставляли білі груди і добре серце в грудях. Але й не одна московська голова з плечий у темний дебр покотилась, ой не одно мертве московське тіло в гуцульських горах на віки спочило. Ой, вкрились наші гори московськими трупами, вкрились! І чорний ворон їх костий до дому ніколи не занесе . . .

Тай пролилось крови гуцульської в рідних горах, ох, пролилось багато її. На рідній земли спочило багато леґіників. Славою покрились їх могили високі, геройством вкрасились рідні верхи широкі. Зеленим барвінком та зеленою рутою вкрасили дівчата і подруги ті могили і поставили на сторожи слово правди: Се наші витязі, се наші невмірущі герої, се наша слава гуцульська!

А Гуцули все йшли вперед та вперед і все крок за кроком очищували рідну землю від напасників безчесних. Ось вже Кирлибаба вільна, ось вже Ізвор звільняєть ся, ось вже з Селятина Москалї назад подають ся. А Гуцули все за Москалями та за Москалями. Идуть Москалї взад, а Гуцули їм віддиху не дають. А рідня та рідні гори Гуцулів благословляють та їм нових побід і нової слави бажають.

Побили Гуцули Москалів, вигнали з рідних гір тай вигнали з рідної Буковини.

І стали вони твердим та ґранітним муром на границі нашого дорогого краю, нашої любої Буковини і стоять там вони й доси. Кілько московської крови тут вже пролилось, кілько московських трупів на віки спочило! І не могли напасники переломити наших рядів — кріпко та міцно тримають ся наші Гуцули! І кождий з них герой, кождий з них витязь!

А команданти та провідники Гуцулів просто слів похвали для них не мають. Щирі вони сини свого народу, вірні дорогій Австрії, відважні герої.

Отакі то наші Гуцули-добровольці! Се наша слава, се наша честь!

Що діє ся у світі?

У Росії вступив зі свого становища міністер президентів Горемикин і на його становище прийшов Штірмер. Сей чоловяга з роду Німець, але вже цілковито перекинув ся в Москаля і став завзятим ворогом Німців. Він також великий воріг всякої вільної думки і під його проводом чорносотенці пошиють ся тепер сильно в пірє. Та тепер в Росії і бувші „червоні соц. демократи“ злучили ся з Штірмером і заявили свою охоту боронити царя всеї Росії до послідної каплї крови. Чисте божевіля запанувало тими людьми! Такі думки проголосила й дума, яка недавно зійшла ся на нараду. На перших нарадах думи був і цар присутний та витав „щиро“ народних заступників, які всі без виїмки витали його знов російським „урра“! Міністер заграничних справ Сазонов мав довгу промову, в якій вияснював теперішне воєнне становище

Росії і відносини до заприязнених держав і до деяких невтральних. Росія і її союзники жиють в найкрасших відносинах до себе і гадають видержати сю війну аж до остаточної побіди. Миру з сих держав на власну руку ніхто не заключить. Сербів і Чорногорців жаль, але ради „доброго діла“ так мусіло статись. (Дай Боже й всім таку долю!) Росія також дуже жалує й Польщі, що ради добра Росії так тяжко „потерпіла“ й заявляє торжественно, що Росія напевно дасть волю й свободу Польщі. — З Румунією живе Росія дуже добре, за те Шведи не дуже то прихильно відносять ся до Москалів. Росія сподієть ся нових побід — але дай Боже, аби сподіваня були такі самі, як до тепер! Добре, що Росія не плаче над нашою долею!

* * *

У Румунії справа „воєнної акції“ стоїть подавному. Більшість румунських політиків стоїть по рос. стороні, деякі за нами, а деякі знову взагалі до нікого не признають ся, лишень хотіли би геть цілий світ завоювати. Найбільший румунський москвофіл Філіпеску поїхав до Росії і Москалі справляють йому велику параду та обіцяли водити його по боєвім фронті. З Росії задумує Філіпеску поїхати до Льондону і Парижу. — Проти-німецьку і проти-австрійську аґітацію в Румунії ведуть також студенти. Проти вибриків студентів виступив ректор університету в Ясах п. Стере ізза сего прийшло було до загального страйку студентів, який сими днями з тяжкою бідою припинено. — В румунськім парляменті більшість „батьків народу“ дальше накидає ся на Австрію та Німеччину, а Братяну дальше вдає непримішного. Доки се буде, покаже будучність бо Румунія перепровадила вже мобілізацію всіх своїх військ і — чекає. — Вивіз румунського збіжа до Австрії та Німеччини треває дальше. Румунія дістає і наші товари.

* * *

У Греції Французи та Анґлійці господарять на свій лад дальше. Сї напасники не питаючи ся Греків і проти волї Греків запанували цілковито Солунем і обсадили багато грецьких островів своїми військами. Грецьке правительство стало безрадне супроти такої нахабности, але боронить ще своєї непримішности і ні з ким не хоче провадити війни. Се треба завдячити найбільше грецькому королеви, який з напасниками не хоче й говорити, а сербського президента міністрів Пасіча не хотів приняти навіть на послухане. — В Солуни находить ся тепер ворожого війська близько 200 тисяч і то військо приготовляєть ся до бою з Болгарами та з Німцями. Часописи доносять, що сї бої вже почались.

* * *

В Анґлії, як вже відомо, заведено примусову військову службу і анґлійське правительство покликало всіх нежонатих а до війська здібних, до служби. В сей спосіб думає Анґлія зібрати свіжі міліони війська і разом з своїми прихильниками розпочати з весною проти нас на велику скалю закроєну офензиву. Та се так їм поможе, як і доси помогало. Маючи за собою славних Німців, нас ніяка ворожа сила на світі не зломить!

* * *

Америка починає знову щось крутити та видвигати на верх справи затопленя кораблів німецькими підводними суднами а се виглядає начеб Америка хотіла шукати собі зачіпки з Німцями та з нами. Німці заявили вже отверто, що не будуть вдавати ся в ніякі крутні, бо порушені справи Німці давно вже вияснили. Таке слово сказали й ми Америці. В Америці відбудуть ся не задовго вибори президента і населенє заявило, що не хоче вже Вільзона вибирати наново президентом. Побачимо, що то буде.

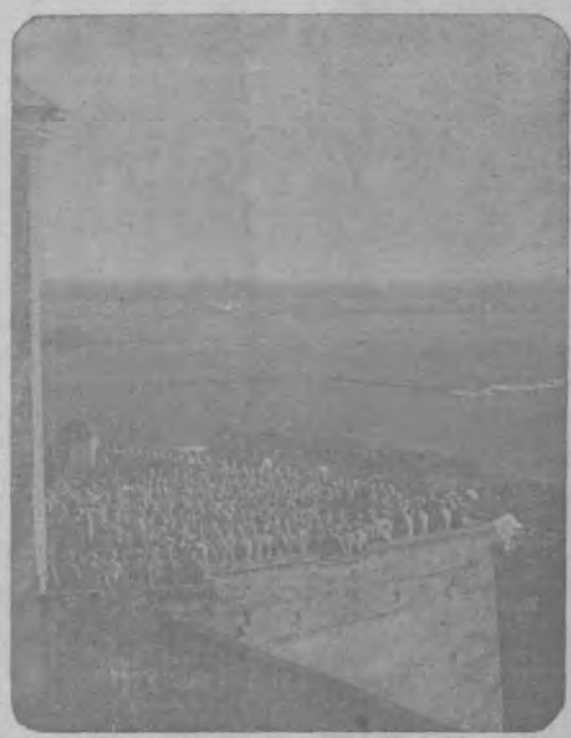

Відвідини послів у Стрільців на замку в Варпалянці.

У кадрі „Укр. Січ. Стрільців“.

(Подав посол Спинул.)

В неділю, дня 20. лютого с. р. загостив я до кадри „Укр. Січових Стрільців“, що находить ся у однім невеликім селї східної Галичини. Заледви вступив до громади, подибав я майже на кождім кроці молодих вояків, що спішили в одну то в другу сторону. Вже з далека пізнав я по їх рисах лиця, по їх рухах і по ставі тїла, що то наші

Стрілецькі могили в Карпатах.

жваві молодці. Хоть се сільце віддалене від всякого культурного житя, і хоть по єго улицях таке велике болото, що не мож витягнути з него ноги, то помимо того всї вони моторні і веселі, і в кождого з них палає з очий бодрість, відвага і любов до свого народу. Тут крикнув оден до другого якесь жартівливе слово, там знов другий місячи своїми новими жовтими черевиками чорне болото, вставляє кількох своїх товаришів на мураві під величезною вербою в ряд, щоби зняти з них фотоґрафію. В кождій хаті закватировано по кількох „Стрільців“. Всюди, у колись забутім селї, панує рух і житє, всї „Січовики“, так Буковинці, як Галичани, живуть у братній згоді і любві. Се всї наші діти і братя, подумав я, що, покинувши науку, занятє, свою родину, управляють ся у сїм закутку у військовій службі, щоби потім піти на поле битви бороти ся за вітчину і ліпшу долю нашої України.

Десятник Луценків прилучив ся охотно і з власної волї до мене, щоби послужити менї за провідника у незнакомім селї. Роздавши поміж „Стрільців“ більшу скількість папіросів, чоколяди і календарів, пішов я на спільний офіцирський обід до місцевого шкільного будинку. Якраз того дня відбула ся перед полуднем у кадрі святочна подія. Рядовий Дмитро Козак зістав відзначений срібною медалею II. кляси. Тому зійшла ся вся старшина кадри і зійшли ся „Стрільці“ тай посол др. Трильовский, щоби бути присутним при передачі сеї відзнаки. Будучи на патрулї одного разу під Козовою ще з одним товаришом, зістав Дмитро Козак, що йшов більше перед своїм товаришом, нараз окружений шістьма московськими їздцями. Та помимо ворожої переваги як також того, що зістав прострілений в руку, вдало ся йому продерти ся через Москалів і добити ся щасливо до своїх. По декорованю виголосив майор Тарнавський патріотичну промову, закінчуючи окликом в честь цїсаря. Потім заговорив посол Др. Трильовський в імени „Боєвої Управи“, спімнувши між иньшим, що колись наші предки козаки били ся славно за свою свободу, а тепер вступили в їх слїди їх потомки молодці-січовики. Він закінчив бесїду словами „Най жиє вільна Україна!“

Крім посла др. Трильовського і мене, явили ся на обіді майор Тарнавский, що є тут одиноким активним офіцером і має надзір над „Укр. Січ. Стр.“, потім комендант кадри начальний отаман Гірняк, дальше отаман Рожанківський і Стефаняк, сотник Семенюк, четарі Гарасимів, Семирозум, Трух, Боцманюк і Гнатюк і більше число хорунжих. Мене привитано і принято тут як свій свого, як брат брата.

По обіді вступив я до канцелярії кадри. Тут довідав ся я, що на полю битви находить ся сим часом один полк „Стрільців“, і що кадра складає ся із з більшого числа рекрутів, 254 реконвалесцентів, 188 інвалїдів, 185 виздоровлених і 100 штабових. Між ними є і три Січовички від початку війни, а то Ружицька і Ощипко, що провадять дієтичну кухню для хорих і ранених і Гладунівна, що дозирає хорих і ранених. Підхорунжий Черевко є завідателем маґазину а Галущиньский є референтом для українских справ при команді корпусу.

У бюрах кадри неначе в улию. У кождім кутику стіл а при кождім столї сидить оден референт. Нема тут ні хвилиночки відпочинку. Безперестанку відбувають ся тут всякі рапорти і розкази устні, диктати писареви на машині і т. п. Всюди панує тут зелїзна дісціплїна. Се письмо заадресуйте сейчас до міністерства! розказав різким голосом отаман Гірняк до однорочника-добровольця. Рядового Н. треба замкнути, бо він не явив ся на час! гримнув знов сотник Семенюк до старшого десятника (фельдфебля). На мою замітку, чи то правда, що кадра мала би ся перенести трохи в зад, відповів менї отаман Гірняк із запалом, що они посувають ся лиш вперед, а ніколи в зад.

Кадра переписує ся із міністерством краєвої оборони впрост в дорозї команди корпусу по німецьки а між собою по українськи. Вона має й свій український трен. Що хвилї мельдують ся нові рекруги-добровольці. Лиш тої одної днини прибуло свіжих двацять рекрутів. Слава і честь най буде нашій молодїжи! Як наша суспільність має таких патріотичних героїв-молодців, то „Україна не вмре, не загине“!

Воєнний перегляд.

(Від 25-го лютого до 2-го марта 1916.)

На Буковині

не було минувшого тиждня майже ніяких замітних подій. На фронті запали величезні сніги і утруднюють всякі акції з одної і другої сторони. У вівторок пробували Москалї на схід від Чернівців зближити ся до наших окопів, та наші гармати сейчас Москалїв прогнали. Загалом панує на цілім буковинськім фронті спокій.

На російсько-галицькім фронті

не було нїчо нового.

В Альбанії

втїкає побитий перед Дураццом неприятель на захід. Наша артилєрія острілює пристань в Дураццо і перешкаджає неприятелеви військо і воєнний матеріял садити на кораблї. Доси взято в неволю 11 італїйських офіцирів і 700 жовнярів, а здобуто 5 гармат і 1 машиновий кріс. В недїлю 27. м. м. рано заняли наші війська Дураццо. Італїйцї острілювали наші війська корабельними гарматами, та мимо сего вдалось багатьом нашим віддїлам то бродячи морем, то пливучи, або на плавах, заняти міст перед Дураццом і нагнати неприятельську задну сторожу. Ранком ввійшов один з наших батальонів до горючого міста. В Дураццо здобули наші війська 23 гармати, між тим 6 побережних гармат, 10 тисяч крісів і 17 кораблїв вітраків і паровців.

На італїйськім фронтї

зробили наші війська коло примістка перед Горицією випад, засипали шанцї сплячого неприятеля і взяли 46 жовнярів в неволю. Неприятель вдарив на позиції наших військ по обох сторонах гори Монте Сан Міхеле і на схід Палаццо. Наші відперли їх і взяли 127 італїйських жовнярів, між тим 6 офіцирів, в неволю. Італїйська артилєрія острілює живійше примісток перед Горицією і Добердо.

Французький фронт.

Нїмецькі війська заняли місцевости Брабант, Омон і Семеґі. На правім березї ріки Маас заняли Нїмцї окріплені села і двори Шамцлевіль, Котелєт, Мармон, Бомонт, Орн і Шанрет. Опріч того взяли они всї неприятельські позиції аж до хребта Ланвеонт. Число полонених зросло з 7 тисяч на більше як 10 тисячів. В присутности цїсаря Вільгельма здобули хоробрі війська горби коло Лювемон, село Лювемон і на сходї від сего окріплену ґрупу 5. Бранденбурскі полки взяли панцерну кріпость Дономонт. На схід Вердена здобули Нїмцї окріплене місце Ардомон. Число полонених зросло на 15 тисяч. В окрузї твердинї присилували Нїмцї 2 лїтаків до злету.

На фронтї на північ від Арра панує оживлена дїяльність при помочи мін. Розсадженєм мін знищили Нїмцї около 40 м. ворожих становищ. В Шампанії здобули Нїмцї загороду Наварен і французькі становища на просторі над 1600 м., полонили 26 офіцирів і 1009 жовнярів і здобули 9 машин. крісів і одну метавку мін. Нїмцї відперли атаки ворога на ними занятий форт Дуомонт і очистили від ворога півострів, утворений Мозою коло Шанп Невіль. На схід від Мози здобули Нїмцї панцирний форт коло села Дуомонт на північний захід від него. В долинї Воевр перейшли нїмецькі війська Дієн, Абокур, Блянзе, очистили велику лїсисту область коло Ватровіль і Одіомонт і здобули Манель і Шанпьон. Число полонених зросло на 228 офіцирів і 16.575 жовнярів і здобуто 78 гармат, між ними багато найновійшої конструкції і 86 машинових крісів. Коло Тіявіль здобуто висунену наперед часть ворожої позиції. І тут дістало ся більше число полонених в нїмецькі руки.

У. С. Стрілець в Карпатах.

Великодні свята у засланю посла Спинула.

(Дальше.)

Не довго тїшили ся ми тут золотою свободою. Минув якраз оден місяць від нашого приїзду із Томска до Київа, як постигло нас нове нещастє. Настала великодна субота дня 3. цвітня. Сонце клонило ся вже до западу, як я із Вайсельберґом лагодили ся на прохід до міста. Нараз заковтав хтось в двері. Ми оба зовсїм спокійні. Нам і не в думцї грозяча небезпека. Противно, знаючи о переговорах між Віднем а Петерсбурґом в справі нашої

Російські вояки полонені стрілецькою стежею.

виміни, були ми певні того, що за кілька день поїдемо домів. Кілька хвиль по ковтаню отворили ся двері і в комнату входить полїцийский надзиратель із двома полїциянтами. Спитавши нас про наші імена, сказав потім надзиратель, що арештує нас. Ми зібрали свої „манатки“ і пішли замість на прохід, до полїцийского арешту. По дорозї здибали ся із Дузїнкевичем, що йшов безжурно та весело домів із прогульки. На єго запит, куди йдемо, ми, не відповідаючи нї словечком, указали лиш рукою на полїцаїв, що супроводжали нас. Нас замкнено під ключ, а по якімсь часї припровадили другі надзирателї ще й товаришів Дузїнкевича та Лазаруса. Заледви ми повставали на другу днину раненько, як стали дзвони дзвонити у всїх церквах. Се урочисте дзвонене пригадало нам, що настало найбільше і найкрасше християнське свято, значить Великдень. Побожні християни цїлого світа спішать тої днини з пасками до церкви, всї они радують ся, всюди в природї починає із надходячою весною нове житє, а ми сидимо за зелїзними ґратами у тїснїй комірцї. Замість смачних, біленьких пасок, мусїли ми їсти чорний і черствий хлїб, а замість ігри з писанками, думали ми над своєю нещасною долею. Гіркі були наші минувші різдвянні свята, та не лїпші й великодні!

Сидячи тут з дня на день, нїхто не завзивав нас на переслуханє і нїхто не міг сказати нам, за що тримають нас в арештї, доки маємо тут сидїти та що буде з нами завтра. З приватної сторони довідали ся ми від одних, що ми відпокутуємо тому, бо переговори в справі нашої виміни наново розбили ся. Другі знов відповідали нам, що якраз в той час викрила ся свіжа шпіонажа московского підполковника Мясоїдова у Петерсбурзї, і зі страху замикають Москалї всюди чужих підданих. Ми знов стали собі додумувати ся, чи не лежить причина нашого арешту в тім, що саме тодї стала австрийська і нїмецка армія гнати російске військо навперед себе із Карпат та з під Тарнова, і що московский ряд побоює ся тримати нас в той небезпечний час на свободї у серединї своєї держави. Аж пізнїйше довідали ся ми принагідно, що одна і друга і трета подія були поводом нашого арештованя.

Через однїське вікно нашої комірки виділи ми, як що хвилї приводили на подвірє полїцийского будинку то знов відсилали дальше в глубину Росиї або аж на далекий Сибір сотки і тисячі нещасних виселенцїв, що гнали дикі „салдатиска“ навперед себе піхотою із Буковини а головно із Галичини неначе череду овець. Се був той час, як Москалї, втїкаючи із Галичини та Буковини, забрали із собою заразом мужчин і жінок, старців і дїтий. З огляду на то, що московский ряд не міг дати собі ради з сотками тисячів своїх власних збігцїв із Польщі, Литви, Курляндиї і Волини, виглядало се на просте безголовє. Виселенцї з Буковини і Галичини складали ся головно із Жидів і із українскої інтелїґенциї. Деколи бачили ми й по кількох наших селян, що, давши ся Москалям на підмову, зупинили ся замість на широких орних нивах, що приобіцяло їм російске військо, у полїцийских арештах та на „етапній“ дорозї. Жаль стискав мене за серце, видячи наших отуманених господарів з похиленими головами і з обшарпаною, брудною одежею.

(Конець буде.)

Вечеря в посла Василька.

В суботу, дня 26. лютого с. р., дав посол Василько у гостиници „Захар“ у Відни вечерю, на котру запросив пятьдесять і пять осіб. З помежи них були перешкоджені явити ся три особі, між ними і надрадник суду Ясеницкий. Сю вечерю дав посол Василько з нагоди наданя шляхотства бувшому бурмістрови міста Черновець др. Вайсельберґерови. Як кождий крок, що робить посол Василько публично, має своє полїтичне значінє, так само і сей схід визначнїйших осіб центральних урядів із українськими послами Буковини має не аби яке значінє.

При довгім столї сидїв на однім кінци посол Осадець а на другім проти него мінїстеріяльний віцесекретар Манастирский. На серединї стола сидїв мінїстер внутрішних справ князь Гогенлоге а по єго правій сторонї Екцеленції інспектор жандармериї Тісляр і барон Енґель, дальше директор Ротер, президент др. Кость Левицкий, майор де Прімавезї, радник де Алексї, посол де Нїкулїца, майор де Штеган, правительственний радник Краль, посол Спинул, український сотник Коссак і посол Бурачинський. По лївій сторонї сидїли: Ексцеленція др. Вайскірхнер, полковник де Форнер, директор Найрат, президент др. Кранц, посол др. Редлїх, прокуратор др. Премінґер, радник двору де Ґрім, директор Шварц, секретар мінїстеріяльний др. Коропатнїцкий, редактор Штекель, др. Келєр і посол де Лукашевич. Напроти мінїстра сидїв посол Василько яко господар, а по єго правій сторонї сидїли: Ексцеленції барон Бляйлєбен і барон Жорж Василько, потім президент др. Ландесберґер, президент Зінґер, маршалок краєвий барон Гормузакі, підполковник барон де Во, президент др. Верхнер, ґенеральний директор Горх, радник двору Ґаєвский, посол де Семака і інжінїр Бородайкевич. По лївій сторонї сидїли др. де Вайсельберґер, Ексцеленция др. Шульц, секцийний шеф де Прантер, директор де Краснї, ґенеральний радник Ангаух, посол Сїміонович, др. Менчель, президент торговельної палати Тітінґер і др. Фокшанер.

Страви при сїй вечері мали сибірску закраску. Так було на картї страв „вороже печенє", „сибірске вино", „ледова палата" і т. п. Були тільки два бесїдники, а то теперішний бурмістер Відня др. Вайскірхнер і бувший бурмістер Черновець др. Вайсельберґер. Др. Вайскірхнер спімнув між иньшим, що підчас війни мали всї бурмістри тяжку задачу перед собою а найтяжшу ті з них, що находили ся в краях, де відбуває ся війна. Оден з поміж послїдних бурмістрів то є др. Вайсельберґер, що упав жертвою, зіставши Москалями засланий на Сибір.

Др. Вайсельберґер, відповідачи на сей привіт, згадав про урядованє князя Гогенлогого на Буковинї як президента краю та про перелом у полїтичнім житю сего краю, дальше про єго наслїдника барона Бляйлебена, що ступав тою самою вільнодумною дорогою, як єго попередник. Потім спімнув бесїдник з дякою про др. Вайскірхнера, що дав братский приют у Відни нещасним утїкачам із Буковини і закінчив в честь посла Василька, що був все звіздою для Буковини ще перед війною, а підчас війни ангелем-хранителем.

НОВИНКИ.

Привітна телєґрама посла Николая Василька до Його Екселєнції команданта армії ґенерала кінноти барона Пфланцера-Балтіна. Коли імя Вашої Екселєнції як славного вожда будуть на вічні часи з вдячностию згадувати всї сини нашого гарного рідного краю, то нїколи не згасне особливо горяче одушевленє для Вашої Ексцеленції, якому треба завдячити не лиш визволенє з ворожих рук, але й батьківську дбалість про наших рідних синів, що борють ся по геройськи під славним проводом Вашої Ексцеленції, а так само й дбалість про населенє, яке вже півтора року тяжко терпить від страхітя сеї війни. І я чую ся щасливим в імени і з наказу Союза українських послів Буковини Вашій Екселенції, з нагоди поновного ласкавого відзначеня Вашої Екселєнції Його Величеством, зложити наш сердечний поклін.

На се наспіла така телєґрафічна відповідь: За привіт, який справив менї честь, висказую Союзови, — панам укаїнським послам, мою щиру і сердечну подяку і прошу приняти запевненя, що зроблю все можливе, щоб втримати в руках Ваш гарний рідний край.

Пфланцер-Балтін в. р., ґенер. кав.

Сидір Цурканович, надпоручник, відзначений золотим хрестом заслуги з короною.

Висока подяка. Ц. к. краєвий президент прислав до посла Єротея Пігуляка таке письмо: Дорна-Ватра, дня 2. січня 1916. Ч. 11. 614/D. Präs. До Союза українських хлїборобських спілок на руки Висоповажаного пана правительственного радника Єротея Пігуляка, члена Видїлу краєвого в Дорна-Ватрі. „Повідомленє поважного Союза про поміч при пропаґандї зглядом підписів III-ої воєнної пожички дістав і прошу за доказане патріотичне переконанє приймити мою найщирійшу подяку".

Відзначенє команданта „Гуцульських-добровольцїв" командант „Гупульських-добровольцїв" капітан Вайкерт відзначений військовим хрестом заслуги III-ої кляси.

Відзначені жовняри Українцї. При 1/11-ій компанії саперів відзначено: Заст. оцїцера Дмитро Кордибан дістав срібну медаль II-гої кляси і бронзову, цуґсф. П. Бадовський, капраль Семенюк, Шуневич, Ісак, Махнїй і Шлимко відзначені срібною медалию II-гої кляси, цуґсф. Базюк, Душенчук, капраль Чайковський, Іванів, фрайтер Ковбиш, Болибрух, Служинський, рядовик Ходан, Найдик, Задвірний, Венцак, Гнатів, Катрич, Дацко і Катрюк відзначені бронзовими медалями.

Наші образки. Се число „Буковини" видаєм в збільшенім обємі і поміщуємо образки з житя „Українських Січових Стрільцїв", а так само й образок надпоручника С. Цуркановича, що до тепер був вже два рази відзначений.

Відзначенє. Заступник староства в Сторожинци Др. Кучіньский зістав відзначений золотим хрестом заслуги. Так само Товариство Червоного Хреста за ревну працю удїлило почетний хрест з воєнною декорацією.

Почетними членами іменувала рада громадска в Слободзії Комарівцях 21. II. 1916 на внесенє п. Назарія Косована пп. б. інспектора краєвого і посла Омеляна Поповича, посла до ради держаної і сойму Николая Спинула і дїдича зі Слоб. Ком. п. Ніка Фльондора. — Громада Панка іменувала почетним членом п. Сидора р. Яноша.

Увільненє України і інтереси Ромунії. Статю під сим заголовком, переклад якої з „Bukarester Tagblatt"-у подали ми в послїднім числї нашої часописи, помістила також ромунська часопись „Цара" і „Бесарабія". Сї цікаві виводи нашого славного провідника посла Василька з одним черновецьким кореспондентом викликали в Ромунії велике заінтересованє.

Довжина боєвих фронтів. Російський фронт є довгий на 1200 кільометрів, французький на 700, балканський фронт на яких 300 кільометрів. Фронт усїх боєвих лїнїй виносить проте 3000 кільометрів. На кождий крок фронту (75 сантіметрів) треба 100 метрів дротяних перешкод; він є розтягнений ними перед першим становиском, але також перед другим, третим, а навіть й десятим. Коли отже фронт осередних держав є довгий на 4 мілїони кроків, треба дроту кільчастого 400.000 кільометрів. Таке саме відношенє є у ворога. Разом отже треба 800.000 кільометрів дротяних перешкод. Обєм землї виносить 40.000 кільом. Дротом, якого вживаєть ся до перешкод, можнаб отже опоясати землю двайцять разів.

Наші патріотичні громади. За старанєм управ. школи в Плоскій п. Іля Цуркановича зібрано 88 К 44 с. і відослано до ц. к. Староства в Вижници для полонених наших вояків в Росії.

Поновна бранка. Дня 16. і 17. марта с. р. буде урядувати в черновецькім маґістратї поновна асентерункова комісія. Всї ті особи, що не відповіли до тепер всїм оголошеним обовязкам бранки, мусять завчасу заосмотрити ся документами своїх полїтичних властий і ставити ся в назначені дни до бранки. Ті особи, що будуть здібні, відійдуть в протягу 48 годин на місце свого призначеня.

Запорожський мудрець. Жив на Українї старий, престарий знахор-мудрець. Не одному він говорив у очи правду, не одному предсказував судьбу. Почув про сего знахора цар, закликав до себе тай питає: „Скажи менї, добрий чоловіче, як скінчить ся ся війна?" „Батюшко! Я відповім тобі на се питанє, але скажи менї перше, які права в твоїй державі має запорожський нарід-Українцї?" „Моя держава, мудрий чоловіче, така велика, що я не в силї знати, чи одному або другому з твоїх людий робить ся кривда". „То Господь Бог так дасть, що твоя держава стане така мала, аби ти міг знати про кривди своїх людий".

Російські соц. демократи й війна. Російські соц. демократи, які попали цїлковито під вплив російської офіцїяльної полїтики, видали недавно збірку статий під зал. „Самозащита". Участь у сїм видавництві взяли найчильнїйші провідники рос. соц. демократів, як Віра Зазулич, Маслов, Зїдов, Вольський і багато иньших. Про зміст книжки говорить самий заголовок. Щоб ратувати Росію і царат, треба, аби злучили ся всї партії російського народу разом. Проте, що між народами Росії є Українцї, Литовцї і другі народи, соц. демократи й слівцем не згадують. Значить, панове рос. соц. демократи, що верещали колись на цїлий світ, що треба розторощити царську Росію, злучили ся тепер з Сазоновом, Штірмером і иньшими ворогами широких мас рос. народу і стали самі катами тих народних мас! (*У. п. б.*)

Датки на „Гуцулів-добровольцїв" Дорімідонт Вітовський з Прилипча зібрав 20 К, Евг. Ронжанковська з Мамаївцїв 6 К. — Директор п. Др. Артимович зложив до рук посла Спинула 10 К.

Шукають рідні. Хто знає, де находить ся Попилюк, що був при 36-їм полку кр. обор., зволить донести на адресу: Іван Попилюк, I. Rgt. 24, 14 Komp. Feldpost 61.

До членів акад. тов. „Запорожа". Всїм активним і неактивним членам укр. акад. товариства „Запороже" подає ся до відома, що льокаль товариства находить ся при ул. нового світа ч. 16. Заразом просить ся всїх членів о членські вкладки, котрі треба слати на руки проф. Володимира Федоровича, ул. городова 18 і о їх адреси, котрі мають післати на адресу товариства.

Провізорична управа.

Подяка. Чистий дохід з концерту, що відбув ся дня 15. лютого с. р. в музичній салї, виносить 1123 К 44 сот. Вільними датками збогатили сей дохід слїдуючі добродії: Єго Ексцл. президент краю ґраф Меран, громада Ленківцї — на руки п. надучителя Горвацького по 50 К, ц. к. комендант жандармериї полковник Е. Фішер 40 К, ц. к. комендант міста полковник А. Обавер де Баннерфельд, директор Др. Артимович, Др. Панько Клим, посол Ом. Попович по 20 К, писаталь шведський Аґе Маделунг, п. Волод. Попрач, п. Царевич по 10 К, проф. Волод. Бриндзан 8·50 К, п-нї директорка Жемна 6 К, о. Теоктист Романович 4 К, радн. прав. директор М. Кушнїрюк, надбібліотекар Ронґуш, проф. Ботезат по 3 К, проф. Гарас 2 К, проф. Бекул 1·50 К. посол Єротей Пігуляк, о. Радик, п. Маґас Петро, п. Галицький Филип по 1 К. Разом 285 К. — Сердечне спасибіг тим, що неодному січовому стрільцеви та гуцулови-добровольцеві зробили гарну, милу несподїванку своїм дарунком.

Беркут.

(Орел.)

(На основі історичної повісти Івана Франка: „Захар Беркут“).

На Ділу стремені у Куяві глибоко
Приник старий беркут. Бір пісню му співає.
Вихри гудуть. Сонне схилилось око,
Далеко десь в минувшині глядає:

Монголи йдуть! — огні значать дорогу,
Пливе гроза, рікою кров спливає —
Камінний сторож дику перемогу
В Бескидів хвилях холодних купає.

І за століттями ідуть століття
І все нова гроза йде за грозою. . .
І задрожали борів верховіття,
І Діл збудив ся піснею новою.

Біжить серна, здумівсь медвідь мохнатий,
Полонини укрили ся димами —
Кріс торохтить, ревуть в одно гармати,
Падуть ряди кроваві за рядами.

Народе мій, народе мій могучий —
Беркут у груди твоїй підниме ся!
І встане сторож волї неминучий,
Сонце пробєсь і золотом поллє ся.

Прімавера доня.

Юлїя К.

В далекий бій. . .

Я гадала, що Ти мій —
Ти пішов в далекий бій!
Ти пішов — щемить у груди:
Що дадуть кроваві труди?
Ти пішов і я сама
Тут остала, я, Твоя,
І душа горить огнем —
Чи той бій нам буде днем,
Що перейме кожду грудь,
Що освітить нашу путь
І скує нас у одно
Праці людської звено?
Ти пішов, примір-же Твій
Я держу в душі моїй,
З уст до уст і з рук до рук
Передам вість наших мук
І перейде в незабудь
В кожде серце, в кожду грудь.

В. Ф.

О, друзї! . . .
Кругом кров:
Кров на землї —
Кров на водї —
Кров на траві —
Кров на снїгу —
Та невже кров-вода,
Що така дешева?!

Бабюк Андрій.

Зрадник.

Над берегом Прута, в малім вільховім лїску, зарослім лозиною, стояло розіпняте шатро. Коло него горіло огнище і освічувало дві постати, що сидїли близько. На пни зрізаного дерева, закутавши ся в велику сїру шинелю, з червоним обличєм та довгими, сивими вусами, сидїв капітан російської піхоти, Вакаров. Напроти него, низше на купі коленого полїна, сидїв селянин, лїт 28, в білій сорочцї, соломянім капелюсї, та в короткім кожусї на опашки. Грів руки над огнищем, бо від Прута потягало холодом.

— Кажеш в В. — мають вони свої окопи? . . . — обізвав ся капітан.

— Так, ваше Високоблагородіє. Я сам ходив копати їх. Одні є перед селом, другі під лїсом, — відповів селянин, відводячи голову від огню.

— Гм. . . Значить, ми можемо взяти їх окопи, зайшовши з заду. . .

— Так. Я поведу вас стежками через гору і ви до одного вибєте їх — відповів селянин, показуючи рукою в воздусї свій плян.

— Одже добре. Вже свитає. Незадовго рушимо. Дижурний! — крикнув Вакаров в сторону лїса.

Мов з землї виріс, став кілька ступнів від капітана, високий-кремезний салдат, в довгій шинели.

— Хай рота буде готова до відходу. Незадовго рушимо дальше — приказав капітан, а салдат засалютував і мов на пружинї обернув ся, та зник за шатром.

— Скажи менї — говорив Вакаров — що тебе приневолило стати нам вірним?

— Любов до доброго „русского“ царя. Коли ми стогнали під австрійським ярмом, він не забував за нас. Підпомагав грішми, а тепер прийшло його хоробре військо визволити нас. . .

Капітан гірко усміхнув ся.

Десь далеко за рікою, піяли кури. На дворі ставало чимраз яснїйше. Недалеко шуміла бистра вода Прута, та тут, коло шатра, вона плила по тихо, здавало ся стояла на місци. Мов бездонна пропасть чорнїла глибінь з високого берега.

—Так, ми прийшли визволити вас. Вам буде краще жити ся в нас . . . — по довшій мовчанцї обізвав ся Вакаров. — А як тебе звуть?

— Петро Сочан.

— А по батькови?

— Як то ваше Високоблагородіє?

— Ну, як звав ся твій батько?

— Василь.

— Отже Василєвич. В Расєї звати меш ся, Петро Василєвич Сочанов.

— Василєвич Сочанов . . . ., повторив гихо Петро. Видно, не мав охоти ще раз хрестити ся.

Зза шатра виринула струнка стать дижурного салдата.

— Ваше Високоблагородіє! „Унтєр“ вернув з „разведки“.

— Поклич сюда.

Перед капітаном станув малий ростом, худий чоловік.

— Що нового?

— Ваше Високоблагородіє! „Развєд“ дійшов аж під село В. Там стрінули ся з Австрійцями. По дорозї злапали „мужіка“, що перетинав наші телєфонічні дроти.

— Де він? — спитав розпалений гнївом Вакаров.

— Є тут.

— Сюда його!

Капітан встав і вийшов над берег ріки, та вдивив ся в чорну глибінь. Лице його стало ще більше червоним від гнїву, вуса час від часу моргали. Обернув ся до шатра і побачив молодого парубка, що з звязаними назад руками, стояв між двома салдатами з довгими штиками. Був без капелюха, чорне волосє спадало на його чоло, а з під него спливала течіями кров і барвила білу сорочку.

— Ти перетинав телєфонїчний дріт? — спитав грізно капітан.

— Я.

— Шпійон?

— Нї.

— Хто-ж казав тобі робити то?

— Нїхто. Я сам — відповів твердо парубчак, дивлячи ся просто в очи Вакарова.

Петро підвів голову і крадьком, наче злодій, глянув на парубка. Лице його зблїдло, він встав на ноги і підійшов до увязненого. В нїм пізнав він свого рідного брата Данила.

— Зараз повиснеш на гилящї! — сказав строго капітан і зачав ходити скоро то до берега, то назад.

— Знаю — відповів гордо Данило.

Даниле! Що ти зробив? — спитав з тиха Петро.

Данило з погордою глянув на брата, змірив його від ніг до голови і злобно усміхнув ся.

— Ти знаєш його? — спитав капітан.

— Так, ваше Високоблагородіє. То мій рідний брат.

— Брат? Він не „русский“? Мазепінець, правда? — допитував ся цікаво Вакаров, та Петро мовчав.

— Пане! Незадовго повисну на гилящї. Позвольте менї ще перед смертию поговорити кілька слів з братом, на самотї, — сказав Данило до капітана.

Вакаров не відповів нїчого. Вдивив ся в червону грань погасаючого огню і вагав ся чи позволити. Вкінци сказав:

— Відійдїть, але скоро кінчайте, бо менї спішно.

— Ходи, щось маю сказати — кинув словом братови.

Петро, з похнюпленою головою, рушив ся лїниво з місця, підійшов кілька кроків і став на березї. Коло него звязаний Данило.

— Що робиш, Петре? Продаєш свої дїти, своїх людий? — спитав Данило.

Петро мовчав, спустивши очи в долину.

— Мовчиш зраднику? — з усмішкою погорди промовив Данило.

— Де твоя честь, де совість?

Петро хотїв відійти, щоби не слухати докорів брата. Вони різали його ножем.

— Жди! Де йдеш? Я ще не скінчив...

Петро задержав ся.

— Ти пішов з ворогами, хору жінку і дїти покинув в дома. Ти повів оттих негідників на своїх братів — говорив дальше Данило. Тимчасом твої „русскі брати“ прийшли, зрабували твою хату, а хору жінку збили ногами. . .

Петро закусив зуби. Лице ще більше зблїдло. Цїлий тряс ся, як в пропасницї.

— Жінка вмерла на моїх руках — докінчував Данило. Слова сї сказав тихо, в грудех запирало віддих. Сльози покотили ся з його чорних очий і змішали ся з кровію, що спливала з побитої голови. Петро ломав з неспокою палцї на руцї, та дальше тряс ся.

Умираючи, прокляла тебе на віки! — закінчив голосно Данило.

Петро захитав ся, підніс голову і глянув на Данила. В його очах блестїли також слези.

— Так. Прокляла тебе на віки... Там в хатї, плачуть дїти над її холодним трупом... Та ти не йди до них, бо й вони маленькі, прокленуть тебе... Гляди! Там, на березї стоїть її мертва постать... Бачиш?

Петро оглянув ся.

В тій хвили Данило з цїлою силою кинув ся на Петра, та ваготою свого тїла скинув його в темну глибінь Прута. Сам, з голосним окликом: „Смерть зрадникам“, полетїв за ним.

Вакаров підбіг на беріг. Широкі круги на темнім плесї розходили ся все дальше і дальше. Глибінь зглотала обох. Зрадника і вірного...

Капітан вдивив ся в темну воду, що покрила братів, та сказав по тихо сам собі: — Не довго нам загріти ся в сїм краю. Тут більше таких, як той молодий... Ми ошибнули ся. Тут нема кого визволяти...

— — — — — — — — — —

Недалеко шуміли бистрі филї Прута і несли жовті-осїнні листки, що лїниво перепливали темне плесо. Десь далеко за рікою гавкали пси... Лугом стелив ся ранний туман. . .

Українська Друкарня

Тов. „Руска Рада“

Чернівцї, улиця Петровича, число 4

виконує всїлякі роботи в галузь друкарства входячі як:

дїла, брошури, часописи в ріжних мовах, заголовки на листи, коверти, фактури, білети візитові, запрошеня, пропустки і т. и.

Відвічальний редактор: Евг. Шушковский.

З української друкарнї „Руска Рада“ в Чернівцях.

Число 11. Чернівці, дня 11. марта 1916. Рік 1916.

„БУКОВИНА“
виходить поки що кождої суботи.

Редакція і Адміністрація
Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Передплата:
річно . . . . . 5 К
піврічно . . . . 3 К
чвертьрічно 1 К 50 с.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“
Organ des Verbandes der ukrainischen Reichsrats- und Landtagsabgeordneten der Bukowina.

Redaktion und Administration:
Czernowitz,
Petrowiczgasse Nr. 2.
versendet an Militär-Spitäler und -Lager unentgeltlich.

Pränumerationspreise:
ganzjährig . . . . . 5 K
halbjährig . . . . . 3 K
vierteljährig 1 K 50 h.

Einzelnummer 10 h.

Тарас Шевченко.

Дня 9. марта минуло саме 102 роки, як на Україні народив ся наш незабутний Кобзар Тарас Шевченко. І щож застав він на рідній землї? Нїчого иньшого, як повне поневолене свого українського народу. Полїтична автономія Гетьманщини і Сїчи упала під ударами неситої Москви. А з сим полїтичним нашим упадком починаєть ся і упадок та поневолене Українцїв з боку суспільного, бо московска цариця Катерина, яка знївечила Сїч і Гетьманщину, і таким способом, як каже Шевченко, „доконала вдову-сиротину , не вдоволяла ся нашою полїтично-державною неволею, а щоби наш нарід цїлком притоптати, запровадила в своїм „лїбералїзмі“ для козаків і всїх селян таку жорстоку, нелюдску панщину, якої наш нарід зазнав хиба в давній Польщі. А панам українським, що повинні були стояти на сторожі нашої державної думки, подарувала величезні землї у вічність тай дала до того ще безплатних рабів-кріпаків-селян українських. Як се зроблено хитро та лукаво і з намислом! Нїби то ви, пани — українські, жріть ся з народом, а при тім де вам дбати про волю України? Де мужикови українському снилось дбати або мріти про волю української землї, на котрій панувала би козацка старшина, гнобителька селян? І так, ви Українцї, гризїть ся між собою, а вам положу ногу на карк.

І запанувала Москва на нашій землї!

По заведеню панщини прийшли всїлякі побори, податки московскі, всїлякі вигадки прокляті, прийшли коршми московскі для розпиваня народу, прийшла деморалїзація і рабунки московских салдатів на нашій земли. — Отже після обрабованя полїтично-державного, обрабоване полїтично-суспільне, господарско-економічне, матеріяльне і моральне.

А підкупство московских зрадників, а хабарництво і т. д. і т. д.?

Нарід би може і почав ратувати ся самий від загибели, просвітою, та коли бо Москва шкіл нїколи не любила. Були за козацько-українських часів свої рідні школи, та ті не були в смак новому правительству. Отже до обрабованя дотеперішного долучило ся й обрабоване просвітне.

Але на тім не досить. Хотїла Москва українському народови відобрати і душу — єго рідну мову.

На нашій мові не сміло нїчо появляти ся, бо нашу бесїду московські учені осміювали як „просту“, мужицьку і згиджували її нам.

Оттакі гаразди застав поет-мужик Т. Шевченко на рідній землї. Самий змалку перебув на собі всї ті невзгодини, які переживав наш нарід. Був панщизняним підданим, засудженим на вічну працю безплатну для пана. Отім, щоби він мав право учити ся і розвивати свої духові дари, і бесїди не могло бути. Зріс він серед такої родини, де ще була в свіжій памяти тяжка боротьба українського народу за свої права у XVIII-ім віцї.

Обдарений великим таланом, він порозумів сю кривду, зненавидів її цїлою душею і став вогненим словом у своїх віршах писати проти неї.

І його праця увінчала ся почасти успіхом. Він викликав національну свідомість серед своїх земляків і оснував цїлий гурток української інтелїґенції, яка мала в своїм житю трудити ся для народу, просвічувати його морально, матеріяльно, полїтично, національно. Він у великій мірі причинив ся разом з иньшими до того, що панство на Україні пізнало ту кривду кріпаків-селян і так 1861 р. наступає на Україні знесене панщини.

Зачинає ся від тепер повільне освідомлюване нашого народу. Та московському урядови се було не під смак. Він ще нераз перепиняв роботу наших свідомих патріотів-Українцїв.

І так повного визволеня матеріяльного, і економічного нема, але є міцні початки на сїм полї на Україні а особливо в Галичинї і на Буковинї.

Полїтично-державного визволеня укр. народу однаковож до тепер у Росії не рішено. Сильно сему спротивляєть ся і то не лиш московский уряд, а таки московский пануючий нарід.

Та маймо надію, що наступить в сїй війнї се визволене нашого народу Австрією і Німеччиною, а тим би сповнилось у великій мірі те, про що писав великий поет!

Маймо кріпку віру в се, що се наступить, бо Т. Шевченко каже:

„У Київі, на Подолї,
Було колись, і нїколи
Не вернеть ся, що дїялось,
Не вернеть ся сподїване . . .
Не вернеть ся . . . А я, брате,
Таки буду сподїватись,
Таки буду виглядати,
Жалю серцю завдавати.“

ЗАЯВА.

До Восокородного Пана ц. і к. Полковника ґенерального штабу Роберта ґрафа Лямезана-Салїнса

Полева Почта 17.

Ми покірно підписані Вячеслав Будзиновський, посол до державної ради і журналїст у Львові і Василь Панейко, журналїст і кандидат адвокатський у Львові, подаємо отсим слїдуючу заяву:

В числах часописи „Ukrainisches Korrespondenzblatt“ з дня 17./5. 20./5 і 3./6 1915 появили ся друком ст. тї „Die Unorientiertheit“, „Die Verleumder“ і „Der Prinz von Schuterland“. Ми щиро жалуємо, що се дало Вашій Всечесности повід до думки, що змістом сих статей намірена була критика службового поведеня Вашої Всечесности супроти українського народу, зглядно українських Добровольцїв. Як автори, зглядно відвічальні редактори часописи заявляємо, що ми нїколи не мали наміру піддавати критицї Вашу дїяльність зглядом українських Добровольцїв і такої оцїнки нїколи не мали і не маємо на думцї, а се тим більше, що противно Ваша Всечесність все відносили ся щиро до українських леґіонів і за се український нарід відчуває як найсердечнїйшу подяку.

Хоч ми не свідомі субєктивно жадної провини супроти сеї нашої довжної подяки зглядом Вашої Всечесности, то все таки признаємо, що уклад наведених розвідок допускав розуміне наведеного у вступі змислу і через те ми не відказуємо ся назвати змiст наведених статей в сїй звязи і в сїм зглядї, іменно оскілько його можна лучити хоч би в найменьший звязок з Вашою Всечестністю, неправдивим, видуманим і злобно винайденим, взяти попоміщені там твердженя з жалем назад і перепросити задля того Вашу Всечесність найпокірнїйше і під кождим зглядом.

Ми зобовязуємо ся солїдарно оголосити до 5 днїв власним нашим коштом повисшу заяву в її повнім дословнім змістї в усїх українських партійних часописях а то: „Дїло“, Буковина“, „Українське Слово“ і „Ukrainisches Korrespondenzblatt“ і заявляємо, що ми також виразно годимо ся на те, щоби Ваша Всечесність оголосили й зужиткували сю заяву по Вашім Власнім розсудку.

Просимо Вашу Всечесність, щоби Ви зволили приняти сю нашу заяву з призволом до ласкавої відомости і пишимо ся з виразом найпокірнїйшої відданости:

Вячеслав Будзиновський,
Василь Панейко.

Відень, дня 28. лютого 1916.

Комітет для героїв у Буковинї.

В цїли сотвореня запомогового фонду для вдів і сиріт по поляглих на полю слави в обороні рідного краю Буковини добровольцях, членів жандармерії і ополченцїв, як також в цїли увіковічненя їх геройства — заснував ся осібний камітет, до якого належуть слїдуючі особи: краєвий маршалок Др. барон Гормузакі, член палати панів Юрій барон Василько-Серетський;

командант жандармерії полковник Едуард Фішер; президент Ради культури краєвої Др. Каєтан Стефанович; радник двору Др. Стефан барон Василько-Серетський; комерційний радник Макс Ангавх; посли до ради державної: Едуард Грушка; Антін Кешман; Антін рицар Лук-Лукашевич; Теофіль Сіміонович і Николай рицар Василько; посли до буковинського сойму краєвого: Ніко барон Фльондор; др. Макс Фокшанер; рицар Некулїца; Омелян Попович і бувший бурмістр Чернівців Др. С. де Вайсельберґер; президент торговельної палати Вільгельм Тітінґер; капітан Др. Антін Норст; директор Бертгольд Шторфер і редактори: Гаврило Гордий, М. Стекель і Др. Филип Менчель.

Протекторат перебрали: командант армії ґенерал кінноти Кароль барон Пфланцер-Балтін; інспектор жандармерії фельдцайґмайстер Тісляр-Лєнтулїс і краєвий президент др. Рудольф ґраф Меран.

Після статутів, які мають ся встановити, буде президентом комітету і буде провадити справи комітету кождоразовий маршалок краю, а його заступник буде кождоразовий командант краєвої жандармерії.

Капітан др. А. Норст написав гарну пісню жандармську і присвятив її буковинській жардармерії, а композитор Франц Лєгар згодив ся вложити сю пісню під ноти. Один член комітету запевнив з продажи сеї пісні для комітету 50.000 К і ся сума буде основним капіталом фонду.

Земляки! Велику та святу ціль поставив собі сей комітет. Багато наших батьків та синів полягли геройською смертию обороняючи рідну нам Буковину від ненаситного напасника. Багато крови полилось, багато жертв упало. А дома лишили ся вдови і сироти. Не до одної хати буде заглядати недостаток і нужда — треба дати їм прожиток. Правда, держава інтересує ся і буде інтересувати ся ними — але який великий обовязок лежить на нас прийти їм у поміч! Сї герої житє своє віддали за нас, за наше добро й щастє! Віддаймо й ми свій обовязок супроти їх рідні і прийдім у поміч тій рідні!

А зробимо се тим, що численно вступимо в члени комітету і збогатимо комітетовий фонд. Членська вкладка виносить 100 К. — Зголошувати ся і вплачувати гроші треба просто в краєвій команді жандармирії.

Земляки! Наш нарід найбільше потребувати ме помочи, то-ж вступайте численно в члени комітету! Най небуде й одного інтеліґента, най не буде й одного богатшого Українця, щоб не вступив до комітету! Панове громада! Сповнім свято свій обовязок супроти наших народних героїв!!

Воєнний перегляд.

(Від 3-го до 10-го марта 1916.)

На Буковині

панує вже від довшого часу спокій і також минувшого тиждня не було ніяких важнійших подій. В Бесарабії відбуваєть ся концентрація російського війська і ворожі часописи заповідають нову рос. офензиву на бесарабськім фронті. Від вдачі сеї офензиви ворожуть і становище Румунії.

Війна з Портуґалією.

Портуґалія була вже з самого початку війни ворожо нам настроєна і ворожі нам Анґлійці вели там сильну аґітацію проти нас. Недавно тому забрала Портуґалія безправно наші і німецькі торговельні кораблї, що находили ся у пристани і дала ті кораблї Анґлійцям. Се дало почин до війни між нами а Портуґалією. Що Портуґалія виступила проти нас, не велика біда. Портуґалія має 5 мілїонів населеня і поверх 200 тисяч війська, яке не грати ме у війні ніякої ролї, бо військо портуґальське не здібне до війни. Портуґалія на суши не граничить ніде анї з нами, анї з Німмеччиною і тому вона нікому не страшна. Портуґалія може провадити війну лишень на мори, але тут її ніхто не боїть ся. Анґлія була дійсно на мори сильна, але Німці її побороли. Німці розторощуть цілковито і Портуґалію на мори. Се, що Портуґалія стала нашим явним ворогом, не зміняє ніяк загального положеня воєнного, бо як сказано, вона нам цілком не страшна і небезпечна.

В Галичині і в Росії.

На німецько-російськім фронті почала артилєрія частійше стріляти. Коло Мітави попав ся Німцям один російський літак разом з офіцирами в руки. Німецький літак обложив зелїзничу стацію Молодичина бомбами. Стараня неприятеля коло Дубна здобути лївий беріг коло Альсевичів, на північнім сході Барановичів, сперто. Коло Ілюкста відперто атак Москалїв. Коло Карпилївки виперли війська архикнязя Йосифа Фердинанда неприятеля з шанців і заняли їх. Коло Тарнополя виперла частина нашого війська ворога з його шанців.

На наших трох фротах

не стало ся нічо нового. По остаточнім обчисленю добичі в Дурацо здобули наші війська тут 34 гармати і 11.400 крісів.

Успіхи німецького коробля „Мева“.

Цїсарський корабель „Мева“ з командантом капітаном ґр. Дона-Шлєдієном по кількамісячній виправі прибув нині до родинного порту з 4 анґлїйськими офіцирами, 29 анґлїйськими жовнїрами й моряками, 166 людьми з залог неприятельских пароплавів, в тім 103 індійцями як брацями і з мілїоном марок в золоті.

Задержав він 15 неприятельських кораблїв, які переважно затопив а по части відіслав до невтральних портів. Крім того заложив в кількох місцях неприятельського побережа міни, яких жертвою пав м. и. анґлїйський боєвий корабель Едвард III.

На французькім фронті.

На горбах на схід ріки Маас очистили Німці село Дуомонт від неприятеля і посунули свої лінії на захід села як також панцерну кріпость в корисну позицію. Тут полонено 1000 жовнярів і здобуто 6 гармат, а один німецький офіцир присилував анґлїйського літака до злету. Поновні атаки Французів, здобути назад село Дуомонт, відкинено і Німці взяли поновно більше як 1000 жовнярів в неволю. Від 22. лютого до 4. марта здобули Німці 115 гармат і 161 машинових крісів. Французька артилєрія почала між ріками Маас а Мозель більшу діяльність. Головно острілює она сильнійше околицю Дуомонд. В сих борбах, які навіть почали часами притихати, полонили Німці 14 офіцирів і 934 жовнярів. В Шампань взяли Німці позицію неприятеля на схід коло Мезон де Шампань через несподїваний напад і полонили тут 20 офіцирів і 150 французьких жовнярів. Дня 7. с. м. здобули Німці село Фресн і полонили 300 жовнярів. Щоби мати сполучене з наперед висуненими становищами, штурмували Німці позиції неприятеля по обох боках ріки Форфи і здобули сю позицію на 6 клм. ширини а 3 клм. глубини. Місцевости Форфе і Ренєвіль як також навколишні горби в руках Німців. Велика часть залоги сеї здобутої позиції впала, решту не ранених 58 офіцирів і 3227 жовнярів взяли Німці в неволю і здобули 10 гармат і багато воєнного матеріялу. В долині Вевр виперли Німці неприятеля з послїдних позицій. Число полонених зросло на 11 офіцирів і 700 жовнярів. Німецькі літаки обложили місцевости на заході Вердену бомбами.

Великодні свята у засланю посла Спинула.

(Конець).

В наслїдок постійного великого числа виселенців у поліцийськім арешті, приходило ся нам нераз сидїти в комірці, що призначена для двох осіб, разом із шістьма другими. Оден коло другого сидїли ми або лежали як оселедці від дверий аж до вікна. На бетоновій підлозї не було де й ногою стати. Розуміє ся, що воздух був у нашій комірці сильно зіпсований. Отвором у дверях входив до середини також не ліпший воздух, бо коритар був так само переповнений нещасними виселенцями. Через вікно затроював ще гірше наше повітрє отвертий виходок, що находив ся на три метри від нашої комори. Той виходок употребляли навіть посторонні люди, бо не було в нім дверий. І до сего подвіря припирають вікна помешканя поліцаймайстра Київа. Лихо стоїть санітарна справа у Росії, як навіть у так великім місті, яким є Київ, нема каналїзації.

Всї стіни нашої комірки були пописані всїлякими віршами Тараса Шевченка, доказ, що тут пробували головно Українці так російскі як і австрійскі. Були там і гарні русинки, що представляли Богдана Хмельницького та Тараса Шевченка. Між иньшими віршами були два слїдуючі з підписом: „Українські студенти із комітету Шевченківського свята у Київі“:

I.

Смій ся лютий враже!
Та не дуже, бісів сину!
Слава не поляже —
Не поляже а розкаже,
Що діялось в світї,
Чия правда, чия кривда,
І чиї ми діти!“

II.

„Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою злою кровю
Волю окропіте!“

Був там і отсей польский стишок:

„Hej, ja muszę być wolne,
Jak ten wychor polne!“

Так ми пересидїли тут від 3. цвітня аж до 15. червня, отже поверх два місяці. Тяжко було нам на серци за увесь той час, подумавши, що саме тогди всюди по огородах і полях, сїножатах і лїсах зеленїли ся трави і дерева, цвіти наповняли воздух

милим запахом, весняні птиці весело щебетали і розвивало ся нове житє, а ми мусіли сидіти між холодними мурами та дихати зіпсутим воздухом. Мимохіть приходили мені тоді слідуючі слова Тарасові на думку:

„Тяжко жить на світі а хочеть ся жить:
Хочеть ся дивитись, як сонечко сяє,
Хочеть ся послухать, як море заграє,
Як пташка щебече, як луг гомонить“.

На 15. червня сказано нам збирати ся, бо маємо їхати назад туди, відки ми прийшли. Всего ми сподівались, тільки ніколи не сподівались піти на Сибір другий раз. Тисячі і тисячі невинних людий висилали безсовісні московскі варвари на Сибір, але між тими всіма заслянцями були лиш ми однїські, що мусіли робити дорогу на Сибір і назад два рази. Та на сім ще не був конець. Нас повідомлено урядово, що прийшло розпорядженє від начальника київского військового округа, вислати нас тільки „етапом“. Слово „тільки“ було підчеркнено два рази. Очивидно хотіли московскі власти з якоїсь причини пімстити ся на нас. Знаючи дуже добре, що другу „етапну“ дорогу ми не в силї пережити, стали ми шукати способу, щоби відвернути від нас грозячу небезпеку. Їхати мав я, Дузїнкевич і Вайсельберґер. Др. Менчель находив ся все ще в Сибіру, а Лазарусови вдало ся примістити ся у київскім шпитали, де остав ся аж до нашої остаточної виміни.

І стало ся диво! Помимо строгого військового розказу, помимо дальше того, що такий військовий начальник, як вповідали нам міродайні особи, мав більшу власть від самого міністра, то таки найшов ся спосіб для нас їхати на Сибір не „етапом“ і четвертою клясою мішаного поїзду, а на власні кошта прямою їздою і другою клясою особового потягу. У Росиї прецінь все можливо!

НОВИНКИ.

Відзначеня наших „Гуцулів-добровольців“. За хоробре поведенє перед ворогом відзначено: Хорунжий Сидір Йоша, фельдвебель Семен Бок, цугсфірер Петро Гетич дістали срібну медалю хоробрости І. кляси; поручник Осип Костинюк, хорунжий Омелян Щавнїцький, Ярослав Гинилевич, вахтмайстер Степан Грібовіч, цугсфірер Стефан Ігнатюк, Іван Киселиця, Омелян Розвадовський, капраль Матей Химчинський, Василь Скіпор, Танасій Александрюк, Филип Москалюк, Андрій Козмацький, рядовик Тріфон Бойчук, Лукан Козмюк, Танасій Граб, Олекса Ігнатюк, Іван Углюк дістали срібну медаль хоробрости ІІ-ої кляси; бронзову медаль хоробрости дістали: капраль Юрій Мартищук, фрайтар Онисим Шитрюк, Іван Алтман, Митро Іватра, Митро Зюб, Митро Попюк, Іван Томюк, Іван Бойчук, Митро Кричун, Самуіл Копель, Іван Матияс, Василь Козмачук, Іван Терица, Федір Хащук, Николай Бубрик, Іван Юрбаш, Федір Троєцький, Юрко Нестор, Семен Яковійчук, Василь Мороз, рядовики: Іван Ігнатюк, Федір Моцко, Олекса Гаспар, Стефан Митрофан, Онуфрій Пуршега, Стефан Пердей. — Срібний хрест заслуги з короною на стяжці хоробрости дістали: вахтмайстер Тодор Тевтул, рах. підофіц. Михайло Царевич, рах. підофіц. От. Ельсгольц, рах. підофіц. Йосиф Атляс.

Пошана для полковника Гр. Коссака і для „Укр. Січових Стрільців“. Дрогобич, в лютім 1916. Високодостойному Панови Грицеви Коссакови, полковникови У. С. С. Наш Найдорожший Товаришу! Ми, українське учительство дрогобицького округа, зібрані в повнім числї на сходинах Тов.: „Взаїмна поміч учительска“, переняті невимовним чуством утїхи і радости, що Ти, бувший наш голова і невсипущий робітник на ниві організації народного українського учительства і шкільництва, добив ся власними силами в сїй великій світовій війнї так високого і вельми почесного військового становища і звязав нерозривно історію-традицію нашого національного війська в борбі за Україну становищем українського народного учителя. Честь Тобі і глубока пошана наш, Найдорожший Товаришу, що виставив нам дороговказ, на котрий буде дивити ся з подивом для Тебе ціле народне українське учительство як на первовзір величного нашого становища серед нашої суспільности. Жий нам многая і благая літа! „Взаїмна поміч галицьких і буковинських учителїв і учительок“ відділ — Дрогобич. Виділ: Василь Ратайський, Свщ. Василь Кункевич, Остап Мацан, Мальвіна Калужняцка, Іван Ліщинський, Е. Кузів, Іван Романяк, Білинський Методий. Слїдують підписи 33 членів.

Архикнязь Фридрих, начальний вожд австро-угорської армії.

Архикнязь Евген начальний вожд австро-угорських військ на італїйськім фронтї.

Генерал Витошинський до Українських Січових Стрільців! У відповідь на желаня переслані в імени У. С. С. генералови Витошинському з нагоди його відзначеня, наспіла на руки полковника Коссака слїдуюча відповідь: Вповажаний і дорогий Товаришу! Твоє письмо, яке я дістав дня 25. с. м. було для мене незвичайною втїхою, бо нагадало менї ті часи, коли Ваша сильна і повна пожертви поміч такі величаві принесла успіхи. Моя від серця пливуча подяка завершуєть ся в прошеню, щоби Всемогучий Бог беріг на далї у своїй опіцї молоде українське стрілецтво і вселаскаво благословив на дальшій дорозї. Смерть богатьох героїв, що лягли головами на полї слави, най всїм нам буде дороговказом, щоби ми витримали у сповнюваню обовязків супроти нашої дорогої вітчини. Вам щиро відданий і вдячний *Витошинський* г. м.

Група генерала майора Блюма. Є. є. 683. До команди Українських Січових Стрільців Полк І. Місце постою, д. 2. марта 1916. На прошенє команди групи, полкова команда була готова вислати стоячих їй до розпорядимости фотографів-аматорів П. П. поручників Іванця і Мойсейовича до виконуваня знимок. Безкорисно відказались оба панове від звороту коштів світлин, щоб евентуальний зиск придбати на фонд інвалїдів полка. В признаню дійсно товариського та безкорисного поведеня сих панів сталось можливим передати згаданому фондови квоту 400 корон. Команда групи є тим більше вдячна, що своєю лептою дали оба панове нагоду до зросту сеї патріотичної і добродійної інституції — Блюм в. р. генерал-майор.

З нашого шкільництва. Проф. II. Гімн. А. Левинський пересунений до VII. ранґи, а професори др. Р. Цегельський (II. Гімн.) і др. В. Сїмович (уч. семин.) до VIII. ранґи.

Осторога. Ц. к. начальна команда оповіщує: Трафляли ся випадки, що полонені вояки втїкали. Такі випадки приносять небезпеку і шкоду для власної армії. Хто отже свідомо помогає до втечі воєнно-полоненому, поповнює злочин супроти воєнної державної сили на підставі § 327 військового карного закону. Хто поповнить сей злочин, підпадає під виїмковий суд і буде караний смертию через повішенє. Кождий, що переховує і втримує полонених або шпіонів, які ходять звичайно в цівільній одежі і не доносить про се військовим або місцевим властям, хто дає одежу, або показує дорогу і помагає до втечі, буде караний на підставі повисших постанов.

*

В часї воєнних подій і ворожого наїзду були випадки крадїжи, спроневіреня або затаєня найденого воєнного добра, державної і приватної власности, через що поповнювано злочин крадїжи, спроневіреня і ошуканства. Припускаючи, що багато людий присвоїли собі чуже добро лишень тому, що мали до сего нагоду, взиваєть ся всїх, що спричинили шкоду військовости і приватним особам, аби добровільно віддали то чуже добро. Хто се зробить, буде меньше караний. Хто при крадїжах або спроневіренях добровільно віддасть вкрадене добро, або цїлковито залагодить шкоду, може навіть бути від кари увільнений. Воєнне добро і державну власність треба віддавати впрост властителеви. Коли властителя нема, або незнайомий, треба річи віддати до Староства.

*

В околицях Ковеля волочать ся ватаги опришків. До сих опришків належать полонені вояки, що втекли з полону і здає ся, що навіть люди замешкалі в місци, які воружили ся і під проводом російських офіцирів і коять в краю лихо. До тепер стверджено, що ся ватага мордувала, палила, а не виключено, що сї ватаги й виконують військові припорученя, як вивідувати ся, висаджувати військові будівлї і т. д. Ц. і к. начальна команда буде в таких випадках карати виновників і тих, що їм помагали, постановами виїмкового воєнного суду і заряджує крім сего ще таке: 1. Доми, зглядно місцевости, які служили злочинникам за місце сховку, оскілько про се зараз не донесено властям, будуть спалені. 2. Двірників, яким доказано, що знали про опришків і не донесли про се властям, буде ся уважати як співвинних. 3. В підозрілих місцевостях треба брати закладників.

Війна і часописи. Часописи відчувають війну не меньше иньших підприємств. Як відомо, дає ся від довшого часу відчувати великий брак паперу і папір з дня на день страшенно дорожіє. Угорське правительство заінтересувало ся вже сею справою і видало в сїм напрямі деякі розпорядженя. Властителї фабрик і складів паперу мають під загрозою кари зголосити весь папір, що мають на складї до загальної централї, яка на дальше сама заряджувати буде папером і розділювати його поодиноким редакціям. Всї більші часописи мусять зменьшити обєм. Хто переступить сї приписи, буде остро караний. У виду сего видаваня часописий сполучені тепер з великими коштами і трудностями. Наша часопись також має великі видатки і тому наш загал повинен передплатою стати видавництву у поміч.

Болгарські і турецькі часописи в нас. Наша Редакція дістає болгарську півурядову часопись „Народні Права“ і німецьку часопись з Царгороду „*Osmanischer Lloyd*“.

Перієм можна годувати конї. Корінє з перію має в собі багато крохмалю, ґуми і цукру і є знаменитим средстом поживи для коний. В Франції годують вже від давна конї сим корінєм, бо він має в собі таку саму поживу що й овес. При ораню з весною можна мати перію дуже багато і наші люди повинні на се звернути пильну увагу Корінє треба добре висушити, відповідно роздробити і вичистити, найліпше вимити.

Подяка. Щоб помочи нашій бідній молодїжи, ученицям, відбувати дальше науку, отворило тов. „Кружок жіночої громди“ в Чернівцях з початком шкільного року дївочу бурсу, в якій приміщено за малою оплатою споре число учениць. Бурса з самого початку борола ся з недостатками і лишень завдяки стараням невтомимого і щирого діяча посла Василька могла дальше сповняти свою хосенну діяльність. Посол Василько прислав на бурсу з самого початку поважну суму, виєднав у міністерстві запомогу, а й дальше присилає і обіцяв присилати на бурсу місячно по 200 К. — За се надзвичайни добродійство складаєть низше під-

писані Високоповажному послови Николаєви Василькови щиру подяку. Сердечне Спасибіг нашому славному провідникови Землякови! За бурсу: П-ні *Галіпова, Маєрова, Найдова, Кордубова, Винницька, Струтинська.*

Повітова народна канцелярія у Вижниці. Сейчас по прогнаню ворога з вижницького повіту в половині лютого 1915 з'орґанізувало кілька одиниць української громади у Вижниці під проводом інспектора Чаховського народну повітову орґанізацію, де уділювано нашим Гуцулам всяких потрібних підпомог, рад і інформацій. Задля браку більшої скількости помічних сил була та праця обмежена, так що годі було підпомогати у всіх справах цілий повіт, але все таки заощадив той малий гурток нашим бідним гуцульським родинам богато гроший, бо не потребували платити за писанє листів, ріжних подань і уділюванє рад всяким покупним писарям так дорогий в сих часах гріш. Найбільше помагав той гурток в полагодженю подань о підпомоги для родин жовнірів, що боронять нашої вітчини, а також в справі заосмотрюваня громад в поживу. Вижницький староства п. Ліндес відступив на ту повітову канцелярію кімнату в будинку ц. к. Староства і за те належить ся йому щира подяка. Та канцелярія є в урядовій кімнаті інспектора Чаховського і урядує три рази тижнево, а іменно в вівторок, четрер і в суботу від 4—7-ої години пополудни. Хто має яку справу (крім судових справ), то нехай зверне ся з повним довірєм в урядових годинах до тої канцелярії а дістане безплатно поміч і добру раду. Хто вичитає сю вістку в часописі, нехай розкаже її всім знакомим, щоби в той спосіб мож бодай вчасти запобічи здирствам всяких писарчуків та недоуків, які використовують наш нарід при кождій нагоді.

Завдатки і надгороди на засіви. Ц. к. міністерство рільництва оголошує розпорядженєм з дня 20. лютого 1916 Ч. 7477 в порозуміню з. ц. к. міністерством фінансів таке: Завдаток на засіви: Для грунтів, котрих не можна було засіяти через інвазію неприятеля, а які мають бути засіяні на весні 1916 ярою пшеницею, ярим житом, кукурудзою, ячменем, вівсом, просом, гречкою і стручковими насінями, служать такі постанови: Тому, котрий засіває поле, може бути уділений на внесенє політичної повітової власти завдаток на засів з буковинського воєнного кредитового заведеня, оскілько сей дає запоруку, що вжиє гроші на засів. Сей завдаток на засів має ся опроцентувати 3% річно і мусить бути сплачений в протягу пятьох літ по заключеню мира. Підставою для вимірюваня тих завдатків має служити найбільше 80 К за гектар поля, котре має ся засіяти. Крім того можуть бути з державних засобів в мірі господарських обставин того, що затягає пожичку, призволені додатки відсоткові в висоті 1—3%. Той, що дістає завдаток на засіви, має перед виплатою готівки подати правно з'обовязану заяву, що кождоразовий збір ручить аж до цілковитої сплати завдатку за сплаченє поодиноких рат. В разі уділеня завдатку на засів посесорови, має сей доказати, що він зробив з властителем винаймленого майна правносильну умову і що той винаєм дальше істнує. Крім того має властитель перед виплатою готівки зречи ся єму приналежних прав заставу проти посесора чи то силою права, (§ 1101 а. в. Г. В.) чи осібних умов правосилою в користь буковинського кредитового заведеня. Коли той, що бере завдаток, не докаже доконаного засіву найдальше до кінця червня 1916, буде вже виплачена готівка цілком, зглядно в мірі не засіяних полишених площ, на підставі виміру даних завдатків, без згляду на даний речинець, зараз платна і має ся її від него зараз стягнути. Надгорода за засіви: Коли той, що був обовязаний засівати найдальше до кінця червня 1916 докаже як слід доконаний засів тих площ в горі наведеними ярими родами збіжа, які доси через інвазію неприятеля не були засіяні, виплатить йому воєнне кредитове заведенє без згляду на то, чи він брав завдаток за засів чи ні, 25 К за повний гектар засіяної площі, отже без згляду яких частин, як не зворотну надгороду за засів з державних фондів.

Датки. З нагоди вінчаня пана Назарія де Балошескула з Волоки н./Ч. з панною Евгенією де Реус з Михальча, зложили на „Укр. Січових Стрільців" на руки п-ні Теклї Козак, вдови по надуч., 15 К слідуючі пані і панове: п. Текля Козак, вдова по надуч. з Черновець, Дмитро Зибачинський, секр. з Боянчука, Назарій де Балошескул, госп. з Волоки н./Ч. Евгенія де Балошескул, Андрій Зибачинський, інкасс. под. і п. Сільвія де Роскіп по 2 К, Николай Перч, госп. з Волоки 1 К. Честь і слава жертводавцям.

З тов. „Українська Школа" в Чернівцях. На запомоговий фонд зложили дальше (в лютім і марті) п. п.: М. Петращукова 30 К, дир. Івасюк 3 К, Мих. Левицька 2 К, Кс. Добрянська 2 К, Т. Бриндзан 2 К, др. Бриндзан 2 К, П. Федорович 2 К, Н. Гарас 2 К, Е. Голубович 2 К, Ю. Костюк 2 К, Р. Івасюк 2 К, др. Р. Цегельський 2 К, о. Курчак 2 К, Адр. Артимович 1 К, О. Цісик 1 К, В. Вацик 1 К. — Просить ся о дальші датки на руки п-ні Мих. Левицької, касиєрки запомогового фонду.

Нові книжки. Ukraina: Land und Volk. Eine gemeinfassliche Landeskunde von Stephan Rudnyćkyj, Privatdozent der Geographie an der Universität in Lemberg. Книжка має 416 сторін, 40 образів і 6 великих карт. Ціна книжки: брошурована 10 кор., управлена 12 кор. Замовляти треба в накладчика книжки: Союз визволеня України, Відень, VIII., Josefstädterstrasse 79. Обширну оцінку книжки подамо пізнійше, а тепер скажено лишень, що книжка дуже чепурна, зміст річевий і цікавий і книжка повинна находити ся в хаті кождого інтелігентного Українця. Пожадо було-б, щоб наші люди поширювали сю книжку й поміж чужими.

Цікаві книжки видавництва „Наука і Розвага" можна дістати в друкарні Української Ради в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2, а то: 1. Бєрнзон, Арне, оповіданє з норвезького мужицького житя, пер. М. Павлик, ціна 60 сот. 2. Фльобер, Щире серце, пер. Н. Кибальчич, ціна 20 сот. 3. Фльобер, легенда про св. Юліяна Милосердного, пер. Н. Кибальчич, ціна 20 сот. 4. Гоголь, Повість проте, як посварив ся Іван Іванович з Іваном Никифоровичом, пер. Олекса Ремез, з образками, ціна 40 сот. Всї книжочки разом 1 К 40 сот. Гроші треба посилати наперед, бо без гроший не висилаємо. Поодинокі книжочки висилаємо, як буде замовлено разом на суму найменьше 2 К. В друкарні можна дістати й великий Німецько-український словар Кміцікевича, ціна 10 К.

Вірші закордонних Українців з австрійського полону.

М. М.

Тихий сон стулив всім очи,
Мла долини криє;
Все замовкло проти ночи,
Тільки вітер віє.
Та луна десь видаєть ся
Жартобливим сміхом,
Серце радостю забєть ся,
Стурбуєть ся лихом.
„Чи нам ждати щастя-долї,
Чи вже більш не буде?"
Прислухуюсь — з гір поволи
Загреміло: „буде!"
„Чи люд встане з домовини,
Чи уже не здужа?"
Я спитав; тоїж години
Відгукнулось: „здужа!"
„Невже Бог святий судив нам
Голод, тьму, нещастя?"
Затремтів я: гуком сильним
Віддало ся: „щастя!"
„Невже скрізь нам до могили
Сором та неслава?"
Із усеї сили — громом
Відгукнулось „Слава!"

Н. Г.

Жовкне в полї зелений килим,
Ріжнобарвне на дереві листя,
Гай в убранні стоїть золотім.
І в гарячо-червонім намисті. —
Занїмів і мовчить...
Жовтий лист шелестить
І тихенько злїтає до долу,
Сумна осїнь іде,
Слїдом зиму веде,
І краса умирає з проквола.
Квіти всї одцвіли,
Стебла їх до землї
Позгинала негода вітрами;
В річці синя вода —
Земля чорна до дна —
Неспокійно біжить берегами.
Неба нічна блакить
В даль прозору манить,
Там де казка весняна тїкає...
І здаєть ся менї,
Що тепер в осени
Все за казкою тою зітхає...
Ранком свіжа роса
Наче чиста сльоза
Діямантами, перлами плаче;
Птаство в вирій летить,
Не співає — мовчить,
Тільки ворон сумуючи краче.

Василь Панчук.

Тут боролись за Вкраїну.

Місяць світить, а не гріє,
Чом жовняру серце мліє?
Бо без батька, без родини,
І без любої дружини.

Пливе слеза по личеньку,
Покотилась на земленьку
Покритую могилами,
Зволочену кістяками.

Орел з поля прилїтає,
На могилу усїдає —
Напиваєть ся кровиці
З під галицької столиці.

І зелена Буковина
Куди глянеш, то могила —
Тут жовтїє, там чорнїє,
При долинї зеленїє.

Вже і сонце тугу має
І проміння розпускає,
На земленьку споглядає,
Як брат брата убиває!

Жінка ходить, виглядає,
І про мужа все питає,
Сиротята ревно плачуть,
Свого батька вже не бачуть.

Слїзоньками ся вмивають,
На могилу споглядають,
Несуть вінок укладати,
Жоб на віки память мати.

Тут боролись до загину,
Бо за неньку Україну —
А щоб заповідь сповнили,
Душу й тїло положили...

Українська Друкарня

Тов. „Руска Рада"

Чернівці, улиця Петровича, число 4

виконує всілякі роботи в галузь друкарства входячі як:

дїла, брошури, часописи в ріжних мовах, заголовки на листи, коверти, фактури, білети візитові, запрошеня, пропустки і т. и.

Відвічальний редактор: **Евг. Шушковский.**

З української друкарні „Руска Рада" в Чернівцях.

Число 12. Чернівці, дня 18. марта 1916. Рік 1916.

„БУКОВИНА“
виходить поки що кождої суботи.

Редакція і Адміністрація
Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Передплата:
річно . . . . . 5 К
піврічно . . . . 3 К
чвертьрічно 1 К 50 с.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“
Organ des Verbandes der ukrainischen Reichsrats- und Landtagsabgeordneten der Bukowina.

Redaktion und Administration:
Czernowitz,
Petrowiczgasse Nr. 2.
versendet an Militär-Spitäler und -Lager unentgeltlich.

Pränumerationspreise:
ganzjährig . . . . . 5 K
halbjährig . . . . . 3 K
vierteljährig 1 K 50 h.

Einzelnummer 10 h.

Наша доля.

Хто тепер не говорить про нашу долю, та нашу будучність? Говорять одиниці, говорять гуртки, говорить і цілий наш загал. А говорять всіляко. Одні говорять навмисно злобно, вишукують найгірші сторони теперішних відносин і примінюють їх до нашої долі, другі жиють фантастичними думками і сподіють ся спасеня просто з небес, а иньші знову взагалі тратять надію на красше та лучче, зневірюють ся у свої сили і сіють зневіру між людий. Є і такі, що жиють з дня на день і нічим не інтересують ся. В них найвисше щастє — власна особа. По за тим — нема нічого в них святого на світі. Та не до сих людий наше слово.

Хто-ж отже має право з всіх, що говорять про нашу долю? Всі і ніхто! Наша доля залежить від нас самих, від нашої живучої сили, від нашого хисту, від нашої праці! І се треба нам тепер розуміти! Але треба також розуміти, що людське житє вибило ся тепер з звичайного бігу і коли дещо діє ся не таке, як повинно бути, то треба се брати як звичайний обяв теперішних обставин. Треба також розуміти, що чужа ласка й чужа поміч добра, але своя сила таки в житю рішаюча і без неї годі нам вибити ся на верх. Саме житє мусить відбивати ся проблеском поривів, стремлінєм до щастя і добра, до красшого і луччого. В нім мусить бути дороговказ до нашої самостійности і независимости!

Живучість нашої народної душі в сім часі доказана. Тисячі а тисячі нашого війська борять ся хоробро в рядах австрійської армії, борять ся свідомо за добро Австрії а тим самим і за добро нашого народу і нашої будуччини. Наші Гуцули-добровольці і наші Січові Стрільці довершують се діло. Отже велика і найкрасша частина нашого народу сповняє чесно свою задачу.

Та тисячі а тисячі нашого народу лишили ся дома і треба, аби той народ також працював над нашою долею і нашою будучностию. До доброго діла, до чесної праці мусять всі приложити свої руки. І на оставших дома лежить тепер великий і важкий обовязок. Ту народну добру роботу, що провадила ся давнійше, треба продовжати, треба надати її більшої поваги і більшої пильностости. І ся робота мусить йти вперед на всіх областях нашого народного житя. Треба надолужувати нам то, що занедбало ся, треба будувати то, що знищило ся, що зробував лютий воріг. Там, де обставини ще не позволяють в повній мірі робити сю роботу, треба до неї приготовляти ся, там, де вже можна, робім! У добрій, щирій, чесній, патріотичній і вирозумілій роботі ніхто нас не спинить.

Обовязок сеї праці лежить в першій мірі на нашій інтеліґенції. Вона повинна вести перед і надавати тон цілій роботі. Але наше інтеліґентне міщаньство і мужицтво не сміє також лишати ся по заду. Памятаймо, що „праця єдина з недолі нас вирве“ і що наша доля і наша будучність залежить виключно від нас самих. Чужі люди пособляють вже нашій справі, йдуть нам у поміч, але долі і будуччини не в силі вони для нас сотворити, як ми самі до того не приложимо рук. Використаймо теперішну, для нас корисну сітуацію і перед нами стане красша будуччина!

Непримішність Румунії.

Провідник сод. демократії в Румунії, др. К. Раковський, помістив у швайцарській часописи „Berner Tagwacht“ під висшим заголовком цікаву статю, яку подаємо нашим читачам у перекладі.

„Швайцарська преса обговорює тепер відносини Румунії до війни і ставляє питанє: Чи буде Румунія непримішною, чи буде провадити війну? А як буде, то до кого вона прилучить ся? Не можу на певно твердити, бо не знаю докладно діпльоматичних тайн, але як знавець відносин у моїм краю, можу сказати, що Румунія лишить ся до кінця війни непримішною.

Румунське правительство веде й дальше теріторіяльну заборчу політику. Се робить воно так само, як і иньші балканські краї, а доказом сего була друга балканська війна в р. 1913. Доказом сего тепер, се військові приготованя Румунії, які відбувають ся від початку війни. Хто слідить за вістями, що йдуть з Румунії, знає, що румунський парлямент і сенат позволив недавно новий кредит на військо в сумі 200 міліонів франків. Разом з попередною сумою, яка переступає звичайний буджет, виносить кредит до тепер надзвичайну суму, 600 міліонів франків. І коли Румунія мимо того всего не провадить війни, то причина сего лежить не в тім, що правительство не хотіло війни, але в тім, що не могло її провадити.

Причини румунської непримішности є політичні і військові. Після війни в р. 1913 стала наша загранична політика виключно по стороні почвірного порозуміня. Що Румунія вмішала ся в другу балканську війну і присвоїла собі 7000 квадратових кільометрів землі, — ся земля дуже видатна а її видатність становить одну трету часть видатности землі Болгарії, — се зробила вона в порозуміню з Росією, бо без Росії не могла Румунія анектувати сю землю. Румунське військо не переступило би було ніколи границю, як би не було мало запевненя, що Росія не відступить від військової умови з року 1902, яка обовязувала Росію йти Болгарії на поміч у разі зачіпки з румунської сторони.

Букарештенська угода, що була гордостию нашої діпльоматії і наших державних мужів, се результат стислого порозуміня між другою балканською коаліцією, себто з одного боку між Румунією, Сербією, Грецією і Чорногорою, а з другого боку знову між Румунією, Росією і Францією.

В той час висловив ся провідник теперішного націоналістичного руху Філіпеску, що Росія на бесарабській границі може свобідно розпоряджати двома корпусами війська. Се означало, що союзний договір Румунії з осередними державами морально перестав істнувати. І Румунія з початком вибуху европейської війни була в дійсности приятелькою почвірного порозуміня.

Румунія була би зараз з початком війни прилучила ся до Росії і то навіть проти волі короля, який особисто пособляв політиці осередних держав, як би не переконанє на остаточну німецьку побіду, що опанувало цілим населенєм Румунії.

Після битви над Марною і по упадку Львова, як російська армія стояла в Карпатах, аґітація за війною в Румунії зросла до неможливости. Правительство і русофільска опозіція були за війною. Опозіція і підкуплені часописи вели скрізь аґітацію за війною, а правительство тим часом вело переговори і старало ся придбати десь відповідну муніцію і санітарний материял. Одні соціялісти були проти війни.

Мимо того Румунія не вступила в ряди воюючих. В першій мірі не могла дістати відповідної муніції. Почвірне порозумінє само не мало багато муніції і не могло дати Румунії нічого. Осередні держави не довіряли знову Румунії і також не давали її ніякої муніції. Друга причина, що Румунія не зачинала війни, се то, що Росія не хотіла згодити ся на відступленє країв, які жадала Румунія. Румунія жадала цілу угорську область між Карпатами і Тисою, більшу частину Буковини разом з Чернівцями і більшу частину Банату. Разом жадала Румунія 127.000 квадратових кільометрів. Росія на се не згодила ся. Вона сама хотіла мати частину північного Семигороду заселеного Мадярами, а крім того мала намір віддати Банат Сербам, які жадали сего. Задушевне бажанє Росії було завоювати полудневі Карпати і зближити ся до границь Великої Сербії. Здає ся, що Росія не вірила багато в румунську воєнну силу, тим більше, що вірила, що Болгарія пійде з нею, а почвірне порозумінє потягне за собою й Італію. Італія мала рішити війну і вона вговорила в своїх приятелів, що з хвилею, як виступить проти осередних держав, пійде за нею само собою й Румунія.

„Сповніть мої бажаня“, говорила Італія до теперішних своїх союзників, „а я обіцюю вам як відплату, що Румунія пійде з нами“.

В кождім разї условини, під якими вступила Італія до війни, викликали в Румунії дуже великі розчарованя. Урядова преса почала злобно насмівати ся а державні мужі лютили ся. Кричали про зраду, яку поповнила Італія зглядом Румунії, бо робила на власну користь і не зважала на бажаня Румунії. Коли-ж прийшли славні бої коло Горлиць і над Дунайцем, то Росія згодила ся пристати на всї бажаня Румунії. Та в сей час виповідати Австрії війну було для Румунії дуже небезпечно і се розуміли найбільші москвофіли. Від сего часу ціле говоренє про війну в Румунії почало бути більш смішним, ніж поважним.

Та в тім часї виринало питанє: Чомуж Румунія не прилучить ся до Німеччини і Австро-Угорщини?

Ся можливість не є виключена, бо твердженє, немовби Румунія була проти Австрії і Німеччини, не є правдиве. Війна в цїлім краю не є популярна. Селяни, робітники та навіть буржуазія є проти війни. Хочуть війни лишень бюрократи, офіцири та інтелїґенти. Та мимо того твердять москвофіли, що за війною є весь нарід і що цїла Румунія прихильна до почвірного порозуміня. Король і правительство могли би легко накинути народови війну проти Росії, як се зробило болгарське правительство, хоч мало проти себе сильну опозіцію полїтичних партій.

Що спиняло війну проти Росії, се иньші причини. В першій мірі боязнь, щоб Росія не відплатила, як се вже було раз. Румунія, по Кримській війнї, мала Бесарабію, яку Росія в 20 лїт пізнїйше силою назад відібрала. Врештї румунські русофіли хочуть війни з Австрією не тому, що Румунам живе ся красше в Росії як у Австрії і не тому, що нїбито румунські бояри симпатізують з французьким демократізмом. Вони думають, що як візьмуть Трансільванію і як Австрія буде побита, то Австрія не буде в силї вже нїколи відплатити за се. Як би Румунія війною взяла Бесарабію, то виглядала би на дитину, що одного дня в супроводї своєї ґувернантки провинилась супроти дорослого чоловіка і не вагала би ся більше сама виходити на вулицю.

Щоб Румунія могла ставляти опір Росії, мусїла би цїлком прилучити ся до Австрії і Німеччини, бо умови, які ґарантують независимість, немають тепер нїякого значіня. Що Румунія затримує тепер свою невтральність, се иньша знову причина: Румунія певна того, що тепер втратила цїлковито свою військову силу для Німеччини так, як не мала тої сили для Росії тодї, коли та мала намір йти з Карпат до Сербії. Щоби Румунія з весною прилучила ся до Росії, в се не вірю. Се могло би стати ся лишень тодї, як би захитав ся македонський фронт. А се нїколи не стане ся! Для того думаю, що Румунія лишить ся невтральною. Самособою розумієть ся, що се цїлком не можна твердити. Льоґіки, що в особистім житю буває міродайною, нема звичайно в рішенях правительственних.“

Від адміністрації. Просимо при зміні адреси подавати все стару адресу.

Цїсар Франц Йосиф.*)

Підчас повороту пробував я кілька днів у Відни, де зустрів чимало старих і нових приятелїв. Та найбільшим спомином, який нагадувати ме менї Відень, остане авдієнція у 85-лїтного цїсаря Австрії і короля Угорщини, Франца Йосифа.

Було се в недїлю 4. липня. Відень купав ся в блеску лїтного сонця і горячи. На рінґу гуляють мущини і жінки. Не видно було нїчого незвичайного, лиш тїнь поважного настрою здавало ся огорнула в звичайних часах так веселе місто. В своїм великім городї мрів Шенбрун, замок Марії Тереси. Там на висотї своєї могучости мешкав Наполеон, там умер його син, воєвода з Райхштадту, коли наполеонські часи належали вже до історії. Син велита тримав там на своїх колїнах хлопчика, котрий ще тепер в пізній осени своєї старости панує в Шенбрунї.

Чиж се пересада, коли скажу, що нїхто з жиючих, а вже дуже мало з минувшини, не перейшов так тяжко дороги житя, як цїсар Франц Йосиф? Судьба забрала силою йому найблизших, його брата, його жінку, його одинокого сина і князя, котрий мав унаслїднити по нїм манархію. Не було більш поганого людського злочину, більшого нещастя, якеб не стало ся в його найблищім оточеню. Італїєць замордував його жінку, Серб, мордуючи архикнязя Франца Фердинанда, поклав огонь до сеї світової війни. В 1848 роцї революції приняв він на себе найтяжу з всїх корону і носить її ще тепер 1915, де цїла земля дрожить від найбільшої в історії війни. Через 67 лїт панує він в найріжнороднїйшій монархії, яка лиш може істнувати, і в часї, який обіймає звичайно кілька родів, вміли його висока особистість і його розумний провід тримати вкупі одинайцять націй і, що більше, скупити їх в одну цїлість, якої силу показує найлїпше ся війна. Події, неспокої і війни вже вневдовзї сїм десяток лїт окружали його, та ще нинї його королївська стать стоїть гордо і непорушено, мов скала в розбурханім морі. В його очах князї вступали на трон, старіли ся і вмирали, вмирали і їх наслїдники. Він стоїть одинцем, послїдний в ґенерації, яка вже давно спочиває вічним сном, і його імя було вже в історії, коли світ ще не знав, хто такий Бісмарк.

Нїодин монарх наших часів не є предметом більшого поважаня і любови, як сїдий володар на тронї Габсбурґів. Його імя проголошує ся з релїґійним почитанєм. Нїколи не лунають радісні оклики щирійше і горячійше, ніж як цїсар покаже ся в своїм возї між двірською палатою а Шенбруном. В бурливих роках був він членом, який лучив свою широку державу, і коли він при вибусї війни покликав до зброї свої народи, всї вони відчували, що належать спільно під подвійного орла. Всї знали також, що сей достойний старець старав ся о удержанє миру так далеко, як на се позволяли честь і істнованє його краю, і що він глубоко і гірко жалував, що тепер мусїло прийти до проливу крови. Деякі намагали ся звалити на нього вину на світовій війнї. Він міг був переболїти морд наслїдника трону, так говорили в державах, які вихваляли анґлїйське лицарство, піти на поміч поневоленій Бельгії! Та ті забувають, що Сербія, підбурена Росією і заохочена гордою Анґлїєю, стала дуже небезпечною для будуччини Аавстрії і Угорщини і майже загрожувала істнованю монархії.

Дня 4. липня був цїсар, як звичайно що недїлї, на Службі Божій в каплиці замку. Авдієнція була назначена на 1. годину. Менї показали дорогу до покою прибічного ад'ютанта, де приняв мене полковник фон Спанїк. Треба явити ся добру чверть годину перед назначеним часом, бо цїсар дзвонить часто скорше, чим прийшла година авдієнції. Підчас сього, як я ждав, оповідав менї полковник фон Спанїк, що цїсар підпринимав ще до недавна свої щоденні поїздки верхом і що в послїдних роках не зайшло нїяке замітне ограниченє його працї. Цїле його житє забирала праця і він посвячує ся ще всїм важним справам, як в молодих роках. Майже що дня принимає він мінїстрів, офіцирів і послів і з найбільшою увагою слїдить за перебігом війни. Його день подїлений після годинника, як у Гінденбурга. О 8. годинї вечером йде він спати, рано о 4. встає. В пів години пізнїйше приходить мале снїданє; о 5. сидить цїсар при своїм робітнім столику. О 8. годинї передполуднем приходить друге снїданє: відтак слїдує прохід в городї або проїздка. Лучає ся при тім, що цїсар присяде на лавцї і уживає свіжого воздуха, навіть коли його дружина думає, що досить студено і вітер. Проїздка відбуває ся все кіньми; в силї віку був він одним з найлїпших їздців. Я видів раз, як він їхав верхом. Се було перед двайцятьпять роками, коли шведське посольство до шаха Перзів переїздило через Відень і мало нагоду бути при цїсарській парадї. Тодї їхав цїсар на чолї свого штабу бігцем через „Шмельц“ і сидів на сїдлї струнко і просто як який молодець. Ще нинї він пристрасний стрілець і мимо свого віку має певну руку в стріляню.

О 12. годинї обід; відтак слїдують знов довгі години працї. Стіл цїсаря дуже скромний. В Шенбрунї не справляє празників. Де в часах Марії Тереси двірське житє гуляло в цїлій своїй величі, тепер тишина і спокій. На самотї чує ся цїсар найлїпше; також в часах їди він сам один. Навіть обід подає ся йому в його робітнім покою. Часто лучає ся, що присутний при сїм який член цїсарського дому, н. пр. архикнязь Карло, якого цїсар дуже любить.

Посеред моєї розмови з ад'ютантом роздав ся голос дзвінка. Я перейшов через великий сальон і отворив сам двері робітного покою, який находить ся на лїво від подвіря замку і має вигляд на вулицю, де хвилює рух сюди і туди. Він лежить в партері і стіл до писаня віддалений дещо від послїдного вікна.

В сїм покою проходжав ся цїсар. Коли я вступив в кімнату, він обернув ся скоро, підійшов до мене і подав менї приязно руку. „Витайте, пане докторе, вже шість лїт тому, як ми бачили ся послїдний раз. Шо не стало ся від сього часу!“ З сими словами сїв цїсар при столику і попросив мене сїдати. Він не сидів вигідно опертий взад, нї, він опер лїве рамя на столї, праве на поручу крісла і так сидів через цїлу годину, як довго тревала авдієнція. Лиш часом спер свою голову о лїву руку. Його вигляд знаний цїлому світови: сиві, приязні очи, здоровий, широкий ніс, високе чоло, білий як снїг, повний вус і добре плекані прибородки. Його лице має барву і показує меньше зморщків чим инші 85-лїтні. Він мав на собі ясносиний уніформ з вишитим червоним ковнїром і чотири золоті ордери.

Бесїда вела ся виключно о війнї. Я мусїв розказувати про мої подорожі на східнім фронтї і коли я дійшов до Коломиї і Буковини, спитав цїсар, чи я зустрів Пфланцера-Балтина, Паппа і Фішера. Він розпитував ся, де і під якими условинами був я з архикнязями Фридрихом і Йосифом Фердинандом і говорив горячо о неоцїнених заслугах, які зробив Конрад з Гецендорфу державі і йому самому. Коли прийшла бесїда на фронт в Карпатах, говорив цїсар про Лїнзінґена і питав ся, чи я був в кватирі Ботмера. Особливо довго говорив він про пролом Макензена в Галичинї і про дїла армії Бема-Ермолього і військ Бороєвича. Слова цїсаря показали, що він обізнаний з всїми воєнними подіями і се, що я оповідав, не представляло для него нїчого нового. Він не робив нїколи ріжниці між ріжними націями, які жиють під його скиптром.

Вкінци поглянув цїсар на годинник, який лежав на столї і сказав: „Тепер не хочу задержувати Вас довше, пане докторе.“ Відтак підніс ся, подав менї руку і супроводжав мене до дверий.

(„Пільна часопись“.)

*) Один уривок із твору Свен Гедіна „На Схід“ про східний фронт від Мемелю по Чернівцї, який появив ся у Ф. А. Брокгавза в Липську як полеве виданє в цїнї К 1.50.

Воєнний перегляд.

(Від 10-го до 16-го марта 1916.)

На Буковинї

і в послїднім тиждни не було нїчого замітного. Величезні снїги, які впали були на сїм фронтї, почали тепер топити ся і утруднюють всякий рух. В деяких місцях, де нема вже снїгу, почали ся поважні приготованя до борби. Загалом є признаки, що на сїм фронтї вкоротцї розгорить ся велика битва.

На російськім фронтї

відперли наші війська атаки неприятеля над Днїстром, особливо на примісток Устечка

і на бесарабськім фронті. Впрочім не стало ся нічого нового.

На балканськім фронті

опустив неприятель свої позиції над рікою Семені по кількох вистрілах наших гармат, заняв відтак горби коло Форас і втік відтак з сеї позиції на лївий беріг Боюза. Наші війська стоять 20 клм. перед Вальоною.

На італїйськім фронті.

Над Ізонцом почали розвивати ся великі борби. На 14. с. м. випровадили Італїйці більші сили до борби. На примісток Тольмайн отримував ворог сильний огонь. Коло Пляви невдало ся неприятеливи знищити наші дротянні перешкоди. Коло Ґориції і Добердо відперто кілька атаків неприятеля, а коло Сан Мартіно навіть 7 атаків. Коло Сан Мартіно лежить поверх тисячу вбитих ворогів. На адріятськім побережю і каринтийськім пограничу стріляють живійше гармати.

На французькім фронї.

На західнім березї ріки Маас полонили Німцї при очищеню Рабенвальда і шанців коло Бетенкур 6 офіцирів і 681 жовнярів і здобули 11 гармат. Лїс Облен і хребет на саходї Дуомон в німецьких руках. Також коло Вевр висунули Німцї свої позиції далї. Коло Віль о Боан пішли Німцї на 1400 метрів ширини а один кільометер глубини далї і полонили тут 12 офіцирів, 725 жовнярів і здобули револьверову гармату, 5 машинових крісів і 13 мінокидів. Рабен- і Кумієрсвальд очищено від неприятеля. Від часу подій в области Маас полонено 430 офірирів, 26.240 жовнярів і здобуто 189 гармат між ними 41 тяжких, і 232 машинових крісів. На лїво ріки Маас висунули Німцї свою лїнію на гору „Toter Mann" і полонили 25 офіцирів і 1000 жовнярів. На иньших позіціях відперто атаки неприятеля,

НОВИНКИ.

Високі відзначеня. Наш визначний земляк п. Др. Кость Клим відзначений рицарським хрестом ордену Франца-Йосифа на стяжці хреста військової заслуги. — За заслуги знаменитого поведеня перед ворогом надав Цїсар правительственному концепістови др. Михайлови Кочерганови при ц. к. старостві в Заставні і Юрієви Микитовичеви, при тутешнім міськім команді, золотий хрест заслуги на стяжці хоробрости.

Відзначені офіцири Українцї. Наш земляк п. Семен Галицький, кадет при полку артилєрії, відзначений до тепер великою і малою срібною медалию і німецькою медалию воєнної заслуги. — Пилип Григорович, надпоручник, про якого ми вже писали, дістав від німецького цїсаря зелїзний хрест 2. кляси. Є се вже 3. відзначенє.

Відзначені жовняри Українцї. При 2-ій компанії 4-го батальону жандармерії відзначено: цуґсфірер Володимир Коверчук, Андрій Перзул, капраль Іван Колодка, рядовик Дмитро Бошора і Василь Оршівський дістали срібну медаль хоробрости II-ої кляси. Бронзові медалї дістали: цуґсфірер Василь Слободзян, фрайтар Дмитро Ковалюк і рядовик Іван Тарнавський. Сї медалї заслуги дістали названі в боях з Москалями в днях 26. і 27. січня 1916. — При 8-ім полку уланів відзначений: вахтмайстер Ґораль великою срібною медалею, капраль Фасцїшевський, Гінчак і рядовик Фльоча малими срібними медалями.

Українська мова не заборонена при війську. До нас відносилось багато людий з запитом, чи то правда, як то декуди говорено, що при війську заборонено українську мову і українське письмо. На сї запитаня таке відповімо: Мінїстерство війни повідомило президію „Загальної Української Ради" з дня 22./2. 1916 Präs. 2642, що не видало нїяких заборон нї обмежень української мови і українського письма (кирилиці).

Хорунжий Гриць Дарійчук, відзначений великою золотою і срібною медалею хоробрости.

Зміна календаря в гр.-катол. станиславівській дієцезії. Станиславівський епископ Г. Хомишин повідомив буковинську Раду шкільну краєву, що з днем 25. марта с. р. буде в цїлій станиславівській дієцезії заведений Григоріянський календар, себто календар нового стилю. На підставі сего рішеня будуть всї гр.-кат. свята святкувати ся разом з святами латинськими, або як то в нас хибно кажуть, з святами „польськими". Загальна Українська Рада висказала ся проти сеї зміни, а галицькі укр. часописи обговорюючи сю справу світять пустками. Видко, що й населенє не дуже радо приняло сю зміну.

Вічна память полягшим героям на полю слави. В борбі за добро рідного краю і рідного народу лягли головами на полю слави отсї буковинські учителї-Українцї: Нестор Фрундза, надуч. в Самушинї, Дмитро Антонюк, уч. в Малишівцях-Гор., Дмитро Дубяк, уч. в Борівцях, Петро Марчук, уч. в Заставні, Евзевій Мандрик, уч. в Арджелї, Іван Ріппель, уч. в Лужанах, Семен Савуляк, уч. в Дорошівцях. Славним героям вічна Память от рода в род!

Геройські вчинки жовнїра Українця. Наш земляк Михайло Грендей відійшов з початком війни як фельдвебель при 22-ім полку кр. обор. на поле бою і перебув там повних 16 місяців. Перебув всї карпатські бої разом з нашими Укр. Січовими Стрільцями. В сїм часї відзначив ся він кілька разів: дістав золоту медаль, срібну медаль I-ої і II-ої кляси і бронзову. Став штабовим фельдвеблем, а відтак заступником офіцера.

Бережім народної чести! Важний обовязок воєнної служби покликав богато батьків родин в поле проти ворога, та не одному з них не поведе ся вернути назад до своєї родини та господарства. Щоби бодай частинно надолужити втрату господарської сили з приводу воєнних подій, повстав новий рід обезпеченя т. з. воєнне обезпеченє, яке за не великою оплатою запоручає кождій родинї капітал, що може послужити до упорядкованя господарських відносин на той випадок, як би обезпечений поляг в бою або помер з віднесених у війнї ран та затягненої з приводу війни недуги. Верховний заряд ц. к. військового вдовичо-сирітському фонду в Австрії заключив договір з заведенєм, від якого вийшла думка воєнного обезпеченя, та виєднав для родин, що обезпечують покликаних до воєнної служби, значні полекші так що до висоти самих оплат (премій) як і що до способу їх оплати через розложенє їх на рати, причім пошанував рідну мову тих, що сповняють воєнний обовязок запоряджуючи випечатанє в мові нашого народу проживаючого в Австрії друків потрібних до зголошень воєнних обезпечень. Родини покликаних домагають ся, щоби договори списувано в рідній мові того, хто пішов в поле сповнити свій обовязок воєнної служби. Инші народи домагають ся сего і списують зголошеня в рідній мові, тільки наші люди чомусь то не ставлять таких домагань, бо внесеня на обезпеченє від українських сторін приходять по найбільшій части в чужих мовах. Заклад обезпечень маючи перед собою внесеня списані в сих мовах видає також дотичні грамоти а се по польськи або по німецьки, в тім пересвідченю, що така була воля обезпечників. Поміж поважним числом внесень на воєнні обезпеченя з Буковини на дармо глядїти хочби за одним внесенєм списаним в українській мові, хоч імена осіб, які мають обезпечити та назви місцевостий і повітів, звідки сї внесеня приходять, вказують безперечно на се, що обезпечені та їх родини Українцї. Пова тим в сих внесенях поперемінювано часто імена інтересованих на чужий лад, так що годї їх пізнати, та Заклад обезпеченя звязаний сим, що йому предложено, мусить списувати нераз хибно грамоти на обезпеченє, а се може дати притоку до поважних непорозумінь. Не богато лїпше стоїть дїло з галицькими Українцями, які лиш в немногих — так би сказати в виїмкових припадках — жадають списаня внесеня в своїй рідній мові і зовсїм байдужно глядять на се, що їх рідну мову після рецепти „to wszystko jedno" заступає ся польською. Ся проява слїдна майже в цїлій східній Галичинї, бо так цїлий повіт львівський як і городецький, перемишлянський, самбірський, станїславівський, перемиський і сяніцький подають обезпеченя переважно в польській мові а з повіта жовківського йдуть внесеня майже виключно польські, хоч судячи після імен та прізвищ обезпечених, нема нїякого сумнїву, що сторони інтересовані Українцї. Яка причина тому — годї зрозуміти, але певна річ, що велика частина вини спочиває на нас самих, особливож на тих одиницях, що в громадї дають провід. Великі події великого часу повинніб нас навчити, щоб ми не забували, хто ми такі та берегли нашої народної чести!

Патріотична збірка. Віцемаршалок о. Теофіль Драчинський разом з надучителем п. Омеляном Іванїцьким і о. Евгеном Павлюком зібрав у громадї Нові-Мамаївцї суму 300 К і передав сю суму до ц. к. староства в Чернівцях. Половину з сеї суми 150 К призначено на „Червоний Хрест", а другу половину 150 К на „Українських-добровольців".

Кваліфікаційні іспити. Кваліфікаційні іспити для шкіл народних і виділових у веснянім речинци 1916 з мовою українською, румунською і польською як викладовою пічнуть ся перед дотичною іспитовою комісією дня 27. цвітня, а з мовою німецькою і угорською дня 1. мая с. р. Подання зі всїма потрібними прилогами о позвіл для допущеня до іспиту разом з іспитовою таксою треба вносити до приналежних шкільних управ найдальше до 5. цвітня с. р. Шкільні управи мають сї подання вислати сейчас до повітових рад шкільних.

Знахід з камяної доби. На високім березї Днїстра між Дзвинячем і Кострижівкою (напротив Залїщик) найшов поручник арт. п. Шмайсер в покинених московських окопах камяний молот, зовсїм добре одержаний, ножик з кременя, чудово вигладжений і кілька черепків з окрашенями. Тоті предмети лежали на вапнистім покладї, з котрого є взірець. Все те передав п. поручник о. Ю. Калинюкови з Прилипча для укр. національного музею у Львові. Дяка і честь чужинцеви, що найшов тільки пошани для памяток тої країни, що замешкує український нарід.

Німецькі учителї при війську. Німецьких народних учителїв з Прус служить тепер при війську 51.018. На посади вернуло доси 7207 учителїв. Доси не функціонує в Прусах всего на всего 199 шкіл.

Датки. Жовняри з 1/33 полку артилєрії зібрали між собою суму 228·30 К і передали сю суму на нашу адресу з призначенєм для вдів і сиріт по впавших наших жовнярах. Збіркою заняв ся найбільше Іван Мельничук і Олександер Богуш. Слава сим героям! На сю саму цїль зібрав інж. п. Глинський з Селятина серед тамошного населеня суму 26·16 К, о. Гливка з Кисилева 88 К, п-нї Маруся Буюклї з Малятинець 10 К. — Разом 352 К 46 с. Сю суму переслала наша Редакція на призначену цїль. Честь і дяка жертводавцям!

Жертви на бурсу ім. Федьковича і на бідних учеників. О. Карадже, парох з Стар. Мамаївців, жертвував з нагоди упокоєня свого незабутного сина Гната, уч. VI. кл. при ц. к. II. держ. гім. в Чернівцях, 100 К на бурсу Федьковича а на запомоговий фонд при ц. к. II. держ. гімназії 50 К. Великодушному жертводавцеви щире Спасибіг! — Ленківські ґаздинї жертвували на бурсу ім. Федь-

ковича 115 літрів молока. Нашому патріотичному жіноцтву честь і слава!

До шкільних Зарядів. Повідомляємо всїх інтересованих, що готових шкільних звідомлень в нас нема. На підставі розпоряджень властий не сміє нїхто мати на складі друки з орлом. Се право прислугує лишень ц. к. накладнї шкільних книжок у Відни і туди можуть заряди шкіл з замовленями вдаватись. Ми можемо відтак друкувати текст. Коли отже хто з тутешних краєвих папірень має вже готові звідомленя — так се не дозволено. — Всї иньші шкільні друки можна дістати в нас кождої хвилї. За посліплатою почта не приймає і ми нікому нїчого за посліплатою не висилаємо. Рівночасно повідомляємо, що друки у виду загальної дорожнї трохи подорожіли, хоч не в тій мірі, як в чужих друкарнях та папірнях.

Укр. друкарня „Руська Рада" в Чернівцях.

З „Муз. Школи ім. Миколи Лисенка." З днем 3. цвітня с. р. починаєть ся в нашій школї наново наука. Товариству удало ся позискати для сеї школи абсольвентку віденської академії музики п-ну Наталїю Пігуляківну, що належить уважати особлившою користію для школи. Покищо обіймає наука відділ фортепяну і скрипки. Наука подаєть ся два рази тижнево для 3 учеників на годину і виносить оплата так для одного як і для другого відділу по 10 К місячно. Ученики гри на скрипцї побирають додатково науку гри на фортепянї як побічного предмету. — Зголошеня приймає Українська Народна Канцелярія. Льокаль школи буде містити ся в „Народнім Домі". *Заряд.*

Скарб У. С. С. в Відни звертаєсь отсею дорогою до всїх тих Вп. патріотів, котрі ще доси не заплатили за вислані їм почтові посилки, щоби зволили найскорше належні гроші вислати на адресу Скарбу У. С. С. Wien XIV. Goldschlagstrasse 108.

Скарб У. С. С. в Відни прадає отсї видавництва свого накладу: 8 серій карток з видами з житя У. С. С. в Карпатах, срібно друки по 20 с. цикодруки по 10 с. 4 роди відзнак по 20 с., тревалї емаліовані по 2 К. Брошуру У. С. С. в Карпатах по 1 К, люксусове виданє по 2 К. Укр. полеві листівки по 2 с, білі з львом по 6 с. Чистий дохід призначений на потреби У. С. С. Спішіть з замовленями. Скарб У. С. С. Wien XIV. Goldschlagstasse 108. Видавництво наше можна набути у всїх більших містах Галичини і Буковини, у всїх укр. торговлях, базарах і книгарнях.

Календар „Руської Бесїди" на рік 1916 вже розпроданий. Просимо всїх тих панів, що взяли календар у розпродаж, прислати нам гроші, або нерозпродані календарі назад, щоб ми могли залагодити попередні вже замовленя.

Укр. друк. „Руська Рада".

Панночка до шитя найде місце в п-нї Я. Струтинської, Чернівцї, вул. Панська, 47. Заплата після умови.

Потрібно громадського писаря. Дві українські громади приймуть зараз громадського писаря Українця. Хто хотївби дістати сю посаду, зволить зголоситись у нашій Редакції.

Листи австрійських жовнярів української народности до своєї рідні.

Михайло Ламанець до Гаврила Петрушкевича: Ліпє (Лїтовська) Галичина.

„. . . Напишіть, хто забрав вам конї і корови. Коли наша держава се зробила, так вам винагородять, а сли Москалї, так пропало, будьте певні, але тим нежуріть ся, лиш просїть Бога, аби наша держава виграла і подякуйте Богу, що ви остались при житю. Нїчим не журіть ся, всьо буде, коби ви лиш се пережили. Щераз вам наказую, молїть ся Богу, щоби наша держава виграла."

Евген Влад до своєї подруги Евдокії Влад: Вилавче (Буковина).

„Ти хотїлаб знати, як я Канаду опустив! Ти знаєш добре, що я, як Тобі вірний чоловік, так само Франц Йосиф І-у, хотїв свій край боронити. Бо хто був при війську, то добре знає воєнні закони. Як я се почув, сейчас купив корабельну карту за свої гроші до рідного краю, а що мене в сїй Анґлїї злапали, сему я не винен. . ."

Дмитро Гайдечук до Григорія Вацєнка: Вашківцї н. Серетом (Буковина).

„. . . А тепер то нас на роботу дуже силують і то з великим примусом, бо котрі не хотять іти, то беруть їх до арешту і дають лиш води і хлїба на похарчованє. Таке житя наше тут в Канадї. Нарід попродав рідну землю і прийшов до Канади заробити пару центів, а тепер таке прийшло, що австрійські люди та й з Німеччини замкнені. Та, як Бог поможе, що наш край виграє, то ми їм заграєм в скрипку на ліву руку, значить, то їм не буде приємно, бо наші не хотїли війни. Бог поможе нашим виграти і всьо вийде, як ми бажасмо, а не вони. А ще до того якби Анґлїйцї виграли, то вже бувби конець світа; але де їм виграти..."

Семен Харюк полонений в Італії до Параски Харюк, Руська-Молдавиця (Буковина):

„. . . І дуже менї смутно і жалко за те, що я так вірно і охотно нашому Татови (Цїсареви) служив і з цїлою охотою ішов, а тут і на війнї не набув ся і на війну не надивив ся, лиш в тяжку неволю попав ся."

Варвара Демедюк, Виноград, повіт Коломия, до Миколи Демедюка в поли:

„. . . Тепер я до Вас говорю, дорогий мій батеньку! Жаль менї за Вами, я казав мамі, що колиб знав, де мої батенько, тобим пішов до Вас помагати кулї носити. . ."

Рядовий Василь Лилик до Андрія Лилика, Воронянка, пов. Золочів.

„. . . Нехай Вас Бог хоронить в кождій хвилї і нашу цїлу родину і нашу австрійсько-угорську державу і нехай нам Бог допоможе побороти і знищити ворога. . ."

Реконвалєсцент Михайло Садовський, (військовий шпиталь Тренчин) до свойого батька, Довге-Стриганцї, пов. Станиславів:

„. . . Я ранений в крижі і то так, що місяць не рухав з ліжка, а ще до того прийшло запаленє легких. Лежу тут пять недїль, плюю кровію. Полежу ще яких 5—6 недїль і знов гайда в поле, бо дуже потрібно людий. Хто зна, чи поверну, бо чоловік ходить по межи кулї, як помежи дощ: кулї з крісів і гармат друть убранє, а ми мусимо бути в тім місци, де нам призначено. . ."

Реконвалєсцент-рядовий Григорій Церковнюк до Дмитра Никифорчина, Кобаки, пов. Косів.

„. . . Хвала Богу перебув вісїм місяв окопах, хотяй сильно менї докучили великі снїги і морози в буковинських Карпатах. Не бачив там жадної хатини. Хотяй заєдно як ніч так день був в боєвих рядах, слабий на тїлї, але за те сильний духом, любячи свою державу і свою ідею. Мав нагоду пімститись на наших ворогах і то на самій російській границі, за котрих я ще давнїйше терпів".

Реконвалєсцент Василь Жолубок з Відня, до своєї подруги Анни Жолубок, Воютичі-Самбір. (Карточка представляє віденський ратуш 14./VIII. 1915).

То є в Відни. мої сини, на се подивіть ся,
Коби Господь дав вже спокій, до Него молїть ся.]
Щоби Господь дав побіду ворогів побити:
Тодї пустить Цїсар домів, будем разом жити.

Просїм Бога, щоб дав силу всїй нашій державі,]
Щобим ворогів вибили, повернули в славі!
І ти, жено, моя мила дуже не жури ся
За Цїсаря, за державу Господу моли ся.

А наш Цїсар милосердний за всїх памятає,
Щоб ви в селах не погибли, запомогу дає.
Хотай тяжка нераз доля, ти не піддавай ся.
Годуй синів молоденьких і о них старай ся.

Щоб здорові підростали нам допомагали
І в державі дослужились військової слави.
Будь здорова, жено, з дїтьми, вас поздоровляю,]
Шо я Тобі ту написав, в то надію маю."

Розумні гадки.

— Я хочу, щоби король рядив краєм, а не професори, судовики, ґазетники і инші балакуни. — *Бісмарк.*

— Як безмежне і безконечно величне небо! Дух дурноти стягає й небо до долу. *Шіллер.*

— Що винно зеркало, як лице криве? *Нар. прислівє.*

— Як нездорово їсти надто много меду, так добуватись слави — не є славою.

— Не відказуй безумному по дурному, щоб не став ся похожим на його.

— Словами годї раба навчити; хоч він і чує, та що-ж? не слухає.

— З усякої працї є користь, а з пустого балаканя хиба тільки шкода.

— Як лїтом снїг, а в жнива дощ, так дурневі почесть не лицює.

— Що в рилї свинї золотий колець, то краса в женщини безумної.

— Докір явний багато лїпший, анїж укрита любов.

(З приповісток Соломона).

ГРІХ І ГРІШ.

Ти памятай, мій добрий синю,
Платити все за „БУКОВИНУ"
Без грішна та душа,
Що на се не жалує гроша;
Але безгрішні адмінїстрації
На світї не мають рації.

Українська Друкарня

Тов. „Руська Рада"

Чернівцї, улиця Петровича, число 4

виконує всїлякі роботи в галузь друкарства входячі як:

дїла, брошури, часописи в ріжних мовах, заголовки на листи, коверти, фактури, білєти візитові, запрошеня, пропустки і т. и.

Відвічальний редактор: Евг. Шушковский.

З української друкарнї „Руска Рада" в Чернівцях.

Число 13. Чернівці, дня 25. марта 1916. Рік 1916.

„БУКОВИНА“
виходить поки що кождої суботи.

Редакція і Адміністрація
Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Передплата:
річно . . . . . 5 К
піврічно . . . . 3 К
чвертьрічно 1 К 50 с.

Поодинокі числа 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWENA“
Organ des Verbandes der ukrainischen Reichsrats- und Landtagsabgeordneten der Bukowina.

Redaktion und Administration:
Czernowitz,
Petrowiczgasse Nr. 2.
versendet an Militär-Spitäler und -Lager unentgeltlich.

Pränumerationspreise:
ganzjährig . . . . . 5 K
halbjährig . . . . . 3 K
vierteljährig 1 K 50 h.

Einzelnummer 10 h.

Українці в австрійського начального вожда.

Начальний вожд австро-угорських військ полевий маршалок архикнязь Фридрих приняв дня 19. марта президента Української Національної Ради посла до державної ради Д-ра Костя Левицького й віцепрезидента посла до державної ради Николая Василька, що висказали йому подяку Української Національної Ради за дбалість й опіку військової управи в занятих австро-угорськими військами областях російської України. Українці в Росії мусять через те прийти до переконаня, що добро й будучність України лежить лиш при Австрії і її славній дінастії.

Архикнязь вказав в своїй відповіди на невідрадний стан тих областий, в якім лишили ся вони після відходу російської армії. Через те господарська віднова тих сторін получена з великими трудностями. Засадою тих чинників, що ведуть дотичні зарядженя, є змаганє побороти ті трудности, бути справедливими супроти нещасливого населеня й дати йому до пізнаня благодать дбайливої управи по змозї й на всїх областях.

До сих слів про заняту українську землю в Росії додав архикнязь ще й слова повного признаня для хороброго й знаменитого поведеня українських жовнїрів з Галичини й Буковини, як і для славних дїл українського сїчового війська й українських гуцульських-добровольцїв. Др. Кость Левицький і Николай Василько були відтак запрошені на снїданє в архикнязя.

Новий командант нашого Сїчового війська.

У липни 1914 р. зійшло ся до Львова на Шевченківський здвиг перший раз в повній силї наше Сїчове товариство. Непроглядні ряди найкрасшого нашого цвіту і народних гордощів залили тисячами столицю нашого національного житя в Австрії і виставили на своїх прапорах гасло: За нашу національну независимість будемо бороти ся з збруєю в руках!

Не минули й три тиждні, як нашим Сїчовикам прийшло ся переводити свій ідейний клич в дїло. Лютий воріг людської культури і наших народних змагань йшов хмарою проти Австрії і нас. І для нас не було двох доріг, не було вагання. Тисячі а тисячі наших людий станули в рядах австрійської армії, а ті, що остали дома сказали: До збруї громадо! І зібрали ся соколята, зібрали ся знову непроглядними рядами і сотворили леґіон „Українських Сїчових Стрільцїв“.

Злі люди станули нам в дорозї і перешкодили стати всїм добровольцям у один ряд. Багато тисячів добровольцїв вернули домів — решта пішла до бою й станула в Карпатах.

І кождий крок наших Стрільцїв — се геройський подвиг, се нова слава й для них і для нашого народу взагалї. І коли прийшло ся нашій армії висвободжати рідний край з кіхтів дикого наїздника, наші Стрільцї все були в перших рядах. І тепер вони стоять око в око з ворогом і боронять рідну країну і рідні оселї. Ряди рідшали, але на місце впавших приходили свіжі сили і приходять й тепер.

З малого леґіону починає творити ся українське військо. Нову славу до вінця лаврів Сїчових Стрільцїв вплели й наші славні Гуцули-добровольцї.

Старшина наших Стрільцїв — се люди ідейні, люди, які пішли в бій за поривом серця й душі. Військове образованє набули вони аж з часом, вже під час лютих боїв. І вони стали цїлковито на висотї своєї задачі і сповняють її добре і знаменито. Се доказують численні відзначеня і похвали.

Та ряди Стрільцїв, як згадано, збільшають ся. Полковник Коссак, що веде справу знаменито на позиції, не може доглядати над запасним курінем і табором. Треба було отже ще одного чоловіка, щоб мав наглядну і головну команду над всїм Стрілецьтвом. І таким начальним командантом над всїма нашими Українськими Сїчовими Стрільцями став наш земляк активний підполковник Антін Варивода.

Підполковник Антін Варивода буковинський Українець, родом з Серету. Ми надзвичайно горді на те, що наш чоловік стає на чолї всего українського добровільного війська. Ми щиро й сердечно витаємо шановного команданта земляка на його новім становищу і бажаємо йому, а заразом і нашому Стрілецтву, з цїлого серця нових геройських подвигів і лаврів.

Полковник Коссак, що через цїлий час чудово та знаменито вів команду над своїм Стрілецьким полком, лишає ся дальше командантом сего полку.

Ми певні, що новий начальний командант п. Варивода разом з п. Коссаком поставить тепер високо наше Сїчове військо. Се принесе нам нову славу і нову честь. В тій кріпкій надії й витаємо нового стрілецького команданта!

Воєнний перегляд.

(Від 17-го до 23-го марта 1916.)

На Буковинї

на цїлім фронтї почала ся вже битва, хоч розмокла земля утруднює дуже ширшу акцію. Москалї, як відомо і як доносять часописи, згромадили на бесарабськім фронтї велику силу війська і споре число тяжких гармат і думають проломом на сїм фронтї зєднати для себе Румунію. Найбільші борби відбувають ся покищо ночами, тай в день від часу до часу гремлять вже гармати. До борби більших розмірів ще не прийшло. — Наші лїтаки день у день летять на ворожий фронт. Є ознаки, що як лишень трохи висхнуть дороги, пічне ся тут велика битва.

На російськім фронтї

Дня 19. с. м. вечером, по 6 місяцях хороброї оборони, мостове укріпленє на північний захід від Устєчка, перемінене в купу румовища, опорожнено. Хоть Москалям вдалось вже в годинах ранїшних в наслїдок розсадженя зробити вилім широкости 300 метрів, — мимо сього залога заатакована вісїмкратно переважаючим ворогом мимо всїх втрат витревала ще сїм годин в найнагальнїйшім артилєрійськім та крісовім огнї. Доперва о год. 5 по полуднї її комендант полковник Planckh рішив ся покинути цїлком знищені укріпленя. Менші віддїли і ранені на суднах переправились на полудневий беріг Днїста. Вскорі однак в наслїдок доосередного огня ворога треба було полишити переправу суднами, а хороброму віддїлови зложеному з цїсарських драґонів і саперів, коли не хотїв піддатись, оставала тільки одна дорога: мусїв на північнім березї Днїстра перебитись через місцевість Устєчко, сильно обсаджену ворогом, до наших військ, що розложились на височинах на північ від Залїщик. Сей марш через становиска ворога увінчав ся успіхом. Під охороною ночи полковник Planckh повів свій геройський віддїл до наших передних сторожий на північний захід від Залїщик, де прибув на 20. рано. Бої о примісток Устєчка в історії нашої оружної сили по віки будуть становити світлу картину.

Дїяльність ворога на північно східнім фронтї стала живійшою. Над Стрипою і Кормином відперли наші війська російські напади. В східній Галичинї стратив неприятель при однім атаку з одного батальону 3 офіцири і 250 людий. На нїмецько-російськім фронтї відперто всюди неприятеля.

На італїйськім фронтї.

Над долїшним Ізонцом відперто ворожі атаки. На північній части моста коло Тольмайн напали наші війська на ворожі позиції і полонили 449 Італїйцїв, між тими 15

офіцирів, і здобули 3 машинові кріси і один мінокид.

На Тирольськім фронті били від часу до часу гармати. На Ромбоні полонено 81 італійських жовнярів. Впрочім положенє без зміни.

На балканськім фронті

не стало ся нічо нового.

На французькім фронї.

В Шампань старали ся Французи по артилєрийнім приготованю вдарити на німецькі позиції. Се коштувало їх багато вбитих жовнярів а опріч того полонили Німці 2 офіцирів і 150 жовнярів і здобули 2 машинові кріси. Також придусено стараня ворога здобути назад гору „Toter Mann“ вже з самого початку.

При добрій погоді діяльність артилєрії і летунів була дуже оживлена. В области Мози і в долині Воевр гарматні бої були дуже сильні. Хотячи перешкодити дальшому посуваню Німців до ворожих фортифікаційних уряджень в околици форту Дуомонт і села Во, Французи урядили даремний протинаступ на село Во. Їх відперто, при чім понесли вони важкі втрати. Тут втратили Французи 5 літаків. На захід Мози здобули Німці сильно вибудовані французькі позиції неприятеля коло ліса і в лісї на північнім заході Авокур. Число полонених виносить 32 офіцири, між тими 2 полковники, і 2914 жовнярів.

Коло Оберсент відперто атаки неприятеля. На північ Вердену знищили Німці 3 ворожі літаки.

Перша стріча з російською поліцією.

(Написав посол Спинул).

Будучи арештований ще з чотирма иньшими значними особами із Черновець московськими властями в ночи з 15-го до 16-го вересня 1914. р., відпроваджено нас під військовою сторожею зелїзницею із Жучки до Новоселиці а відси через Липкани і Окницю у Бесарабії до Жмерінки, що вже лежить у подільській ґубернії. Ся місцевість визначає ся особливо тим, що тут сходять ся сїти зелїзничих доріг від Новоселиці на буковинській границї через Бесарабію, потім від Підволочиск на галицькій границї через подільську ґуберню, дальше з Київа а на конець із Одеси.

У Жмерінці передала нас військова сторожа „приставови“ як начальникови тамошної поліції, а відси мали нас відставити до поліційської власти у Винниці, де находить ся вже „справнїк“ За дві годині могли ми заїхати зелїзницею із Жмерінки до Винниці, але нам судило ся иначе. Тут прийшло ся нам перший раз відчути страшну російську корупцію на власній шкірі. Зміркувавши, що має до діла із визначними, проте й не без „дєнєґ“ людьми, був пристав з нами надзвичайно ласкавий, стараючи ся нас переконати, що ліпше нам їхати фірою до Винниці, бо зелїзниця їде тут аж перед вечером, а до того часу будемо напевно вже на місци. Знаючи вже з давна про „славні“ російські дороги, старали ся ми наклонити „пристава“ до того, щоби вислав нас таки зелїзницею. Та він відмовив нам остаточно, заявляючи, що не має права відсилати нас зелїзницею, бо зелїзничою станцією завідує не поліція а жандармерія. І так хоти не хоти мусїли ми нарешті коло 2. години пополудни сїдати на довжезний „омнїбус“ із „тройкою лошадий“ і їхати до призначеного місця. На мою замітку при від'їздї, що у Росії дороги дуже лихі, відповів менї пристав зухвало, що то їх твердинї підчас війни.

Із трома поліцейськими і погоничом було нас на возї разом девять осіб. Властитель омнїбуса зажадав від нас заплати наперед. Пошептавши перше із приставом, сказав нам, що від 25 рублїв не спустить нї копійки. Ся надзвичайно висока сума як також то шептанє привело нас на здогад, що властитель фіри подїлить ся нашими грішми із приставом. Отже се була властива причина, чому пристав намовляв нас їхати не зелїзницею а возом.

Ізза великого болота їхали ми дорогою, що як взагалї в Росії три до чотири рази ширша від наших гостинців, тільки крок за кроком. Наш омнїбус“ був накритий лиш з верха і то тільки старою, покривленою бляхою, що безперестанку тарахкотїла так нестерпучо над нашими головами, що ми мусїли затикати уха. Були місцями по дорозї такі глибокі ями, що ми були примушені злїзати з воза і йти пішки. Кілька раз зблудили з дороги, тодї знов вставали і запаленими сїрниками шукали з поліцейськими дороги, що чорнїла ся в ночи так само, як дооколичні поля.

З тяжкою бідою заїхали нарешті до Винниці аж коло першої години в ночи. Отже замість їхати лиш за один рубель і всего дві годинї вигідно зелїзницею і бути на місци вечером, заплатили ми по пять рублїв, їхали одинацять годин із великими неприємностями і без їди та без води, прибувши на місце по опівночи. А се все тільки тому, щоби нахабний московський „чиновник“ обірвав кілька рублїв.

Приїхавши до Винниці, зазнали ми там другого розчарованя. Будучи ще в Жмерінці, заявили ми тамошному приставови, що пристаємо їхати возом і заплатимо за їзду 25 рублїв, тільки просимо єго, щоби поліцейські, що мають нас супроводжати, обходили ся з нами по людски і щоби на випадок, якби ми по дорозї таки зпізнили ся і не застали більше поліцейских чиновників у бюрах, нам було вільно переночувати у гостинници а не у поліцейскім арештї. Пристав згодив ся на се без жадної надуми. Та ми не числили ся при сїм із тим, що у Росії треба мастити не тільки одного, але всїх посїпак, з якими має ся до дїла. Будучи іменно тої гадки, що поліцейські мусять виконати точно приказ свого пристава, не дали ми їм крім папіросів підчас їзди більше нїчого. За сей наш гріх мали ми гірко відпокутувати. Наш душевний настрій від часу арештованя, дальше та напружена їзда, непевна будучність як також та обставина, що ми від дванацять годин нїчого не їли, знемогли нас так сильно, що ми валили ся з ніг. Нашим найгорячійшим бажанєм було тодї, лячи спочити хоч на годинку-дві. Та наші супровідники не хотїли нїчого й чути про гостинницю а запровадили нас просто до поліцейського арешту. Поглянувши тут округ себе, ми засторопіли зі страху. У підземній низкій кімнатї лежали всякі розбишаки на земли оден коло другого, неначе оселедцї у бочцї. Небуло де й ногою ступити, а воздух такий зіпсований, що ми не могли дихати Побоючи ся, щоби тут не зімлїти, вийшли ми чим скорше за двері, але старший поліцейський, що лежав на лавочцї поміж арештантами, пошептавши перше на ухо із нашими супровідниками, заскочив нам дорогу, завзиваючи нас заразом рішучим голосом, вернути ся зараз назад до середини. Він додав ще, що для нас не має осібної комнати і в него всї арештанти однакові. Почувши такі слова, сїв оден з моїх товаришів на камінні сходи і став із розпуки рвати собі волосє на голові. Тодї заявив я, що будем на другий день на них жалувати ся, бо пристав нам приобіцяв, що будем ночувати у гостинници а не у арештї. Заразом приступив оден з моїх товаришів до старшого, встискає єму в руку шість рублїв. Се помогло і наші сторожі значно помякли. Не даром каже російська приповідка: „Срібло й золото воду гатить“. Старший збудив одного поліцейського урядника, що позволив нам переночувати у своїм бюрі, яке находило ся верх арешту, визичивши у поблизкій гостинницї за наші гроші сїнники. Полягали ми на підлогу, не скидаючи із себе нї одежі нї черевик. На другий день той самий старший за рубля зливав нам води на руки при вмиваню і чистив наші черевики.

На другий день сходили ся всякі чиновники, щоби побачити австрійське „начальство“. По довшій нарадї поліцейських, жандармських і судових урядників, обявлено нам, що будемо мешкати на власні кошти у гостинници разом з двома поліцаями, котрим маємо також денно давати по пів рубля. Ми згодили ся радо на все. Кілька день пізнїйше відвидів нас ґубернатор із Каменця-Подільського, ґраф Іґнатієв в супроводї ісправника і ротмістра жандармерії. Перед нашою гостинницею збігла ся на той час тисячна товпа людий, бо такого випадку доси ще не бувало, щоби всеможний ґубернатор відвиджував арештантів, подавав їм руку і сидів з ними при однім столї. Та ті відвідини ґубернатора як також наше приміщенє у гостинници і то місцевости, що лежить близко австрійської границї, мало певну цїль. Нам давали з ріжних сторін до пізнаня, щоби ми домагали ся у нашім мінїстерстві, щоби оно пристало на предложенє з Петербурґа, заміняти нас за особи, що арештовані австрійськими властями і Москалям дуже милі. Колиж се із правних причин було неможливо, тодї поступили російські власти з нами зовсїм иначе, помимо заяви прокуратора суду із Винниці Панкевича, що Росія покаже нам, що Москалї не варвари, як се Ґерманцї говорять, а культурний нарід...

НОВИНКИ.

Відзначений офіцер Українець. Наш земляк Омелян Цурканович, хорунжий при 25-ім полку кр. обор, дістав за хоробре поведенє перед ворогом велику срібну медаль хоробрости.

Відзначеня наших людий. За надзвичайно патріотичне поведенє відзначено начальника громади в Бергометї н./Сер. п. Бужора золотим хрестом заслуги. Срібний хрест заслуги з короною на стяжці медалї хоробрости дістав: Дмитро Сторощук, начальник громади в Брідку; срібний хрест заслуги на стяжці медалї хоробрости дістали: господар Николай Калинюк, Василь Семинюк, обидва з Василева і начальник громади з Міткова Юрій Балицький. З наших вояків відзначено: фельдвебель Семен Танасійчук, цуґсфірер Іван Коваль, капраль Іван Пензар і Іван Олїйник, цуґсфірер Антін Чобан, капраль Григорій Грудий, Николай Козановський, фрайтар Петро Мартуляк, Іван Гринчук і Іля Мекитейчук — всїх срібною медалею хоробрости II-ої кляси.

Відзначеня Українських Січових Стрільців. Військовий хрест заслуги третої степени з воєнною

декорацією в признаню за хоробре поведенє супроти ворога одержав полковник У. С. С. Гриць Коссак. Золотий хрест заслуги на стяжці медалї хоробрости в признаню за знамените сповнюванє служби в боєвій лінії одержав санїтарний підхорунжий У. С. С. Микита Кологон. Його Величество цїсар Франц Йосиф І. позволив приняти і носити нїмецьку воєнну медалю заслуги четареви У. С. С. Зенонови Сенютї приділеному до 13-ої дивізії піхоти, котрим то відзначенєм надїлив нашого четаря Його Величество цїсар Вільгельм II. За хоробре поведенє супроти ворога одержали срібну медаль хоробрости першої степени: команданти чет. Назарак Юлїян, Калинець Антін і Берегуляк Антін (впав). Срібну медаль хоробрости другої степени дістали: санїтарний хорунжий Гаванський Роман, підхорунжий Істерович Франц, підофіцири: Бочан Дмитро і Пизюк Дмитро, стрільцї: Лазарук Микола і Будурович Михайло. — Бронзову медаль хоробрости дістали: четарі Іванець Іван та Цьокан Ілько, командант чети Яремич Іван, хорунжі: Саловчук Василь і Панчак Василь, підофіцири: Грабар Олекса, Лопдчак Ілько, Дольний Іван, Худобяк Дмитро, Іванчук Володимир, Кузьмович Стефан, Мокрий Михайло, Заячківський Гриць і Сюпак Василь, стрільцї: Петрованчук Микола, Туровський Іван, Лоєвський Володимир, Мацьків Олекса, Григорук Стефан, Остафійчук Василь, Сопель Василь, Стефанець Микола Дейтук Луць, Сумарук Василь, Харинюк Микола, Зварич Михайло, Борчук Іван, Чарабурак Микола, Дмитерко Федь і Канач Іван. — Військовий хрест заслуги третої кляси з воєнною декорацією в признаню за хоробре поведенє супроти ворога одержав курінний отаман У. С. С. Василь Дїдушок. — Найвисше признанє (Signum laudis) дістали сотники У. С. С.: Роман Сушко і Осип Яримович. — Золотий хрест заслуги з короною на стяжці медалї хоробрости одержав гр.-кат. духовник У. С. С. Андрій Пшепюрський. — Сотник У. С. С. Зенон Носковський одержав хрест заслуги 3. степеня з воєнною декорацією. Сотник У. С. С. Осип Будзиновський і четарі У. С. С. Антон Артемович і Богдан Гнатевич одержали найвисше признанє (Signum laudis) за хоробре поведенє перед ворогом.

Почетний член. Громада Шипіт-Пр. надала повітовому інспекторови п. Василеви Чаховському почетне членьство.

† Панї Емілїя із Заревичів Смаль-Стоцка, подруга проф. унів. д-ра Стефана Смаль-Стоцького, упокоїла ся по тяжкій недузї і операції 16. с. м. на 54. роцї житя в Кракові, де похоронено тлїнні останки покійницї тимчасово, аж будуть перевезені до Черновець. Ся сумна вістка огорнула щирим жалем усю черновецьку українську громаду, якої визначним членом була покійниця майже трицять лїт беручи живу участь в народній працї нашого жіноцтва, особливо в тов. „Жіноча Громада“ і „Мироносиць“, яких була головою довший час. Гарні прикмети душі і серця покійної з'зднали її загальне поважанє і щирі сімпатії. Пером її земля і память вічна!

Смерть совісного урядника Українця. „Neue Freie Presse“ з дня 17. с. м. доносить про смерть нашого земляка таке: На 24. листопада 1914 перебили ся Москалї коло Вашківців, а на 26. листопада 1914 прийшли до Карапчева, де від 9-ої год. рано до 3-ої по полудни відбувала ся битва. Відси пішли Москалї через Бергомет н./Сер., Шурдин, Вижниця-Путилів у буковинські Карпати, де, як відомо, в сторонах Якобен-Кирлибаби висипали собі самі могили. В сїм критичнім часї, як Москалї загрожували Вижницю, старав ся управитель тамошного ц. к. староства, концептовий практикант ц. к. правительства Др. Олександер рицар де Балошескул помагати населеню порадою і дїлом. На своїм становищи остав він до послїдної хвилї і опустив місце аж тодї, як Москалї входили вже до міста. З Вижницї перенїс ся п. Балошескул як управитель староства до Стор. Путилова а відтак до Плоскої, де також до послїдної хвилї оставав між населенєм. Коли-ж Москалї і туди зближали ся, втїкав він з села аж тодї, коли Москалї вже доходили до місцевости. Під час втечі з Селятина дня 1. січня 1915 в 10-ій год. вечером через верхи Лучину, Магуру до Кирлибаби, перестудив ся захорував на нирки і до року помер. Його товариші втратили в нїм найздібнїйшого співробітника. Яким великим довірєм тїшив ся він серед населенєм доказує найлїпше, що під час його слабости, як лежав хорий в домі родичів у Карапчеві, іменувала громада Стор. Путилїв і Плоска його почесним членом. Вістка про смерть Др. Балошескула викликала у Вижници і в цїлім повітї сердечний жаль“. — N. Freie Presse пишучи сю нотатку подала, що згаданий є „галицьким“ урядником. Панове редактори сеї жидівсько-польської газети знають куди належить і найменьше сільце напр. у Хінах, а не знають, що Вашківцї, Вижниця, Селятин та Кирлибаба належуть до Буковини. Здаєсь, що тут криєсь попри ігнорацію географічного знаня ще щось й більше...

Боронїм себе самих і нашої чести! Анна Стернберг з Чернівцїв сказала нашому землякови, Іванови Городискому, який продавав нашу часопись — „зрадник“. П. Городиский заскаржив Анну Стернберг до суду і суд засудив її на 8 днїв арешту і на заплаченє судових коштів. Анна Стернберг внесла проти засуду рекурс, але ми сумнїваємось, чи це її що поможе. Оттак треба боронити себе перед ріжними напасниками, що обчорнюють нас і нашу народну честь!

Стукайте, а отворять. Уряд воєнної дбалости при ц. і к. міністерстві війни видав, щоб пособити нашій фльотї, календар на рік 1916 у всїх мовах, а не видав у мові українській. О. Семен Бойчук, гр.-прав. парох з Лукавця н./Сер. звернув ся до висше згаданого уряду, щоби для Українцїв прислали календар в українській мові і дістав з товариства довший лист, в якім звиняє ся уряд, що не видав календар у країнській мові. Причина, се воєнні події, які з початком 1916 р. не були ясні, але уряд подбає, що другий календар вийде й по українськи, щоб й бравi Українцї могли ним користуватись. Таке саме письмо дістав і о. А. Кордовський з Глїбокої. Отже не нарікати треба нам, а просто домагати ся свого права.

Писемні іспити зрілости в ц. к. державнім учит. семинари в Чернівцях в речинци лїтнім відбудуть ся в часї від 29-го до 31-го мая 1916 р. Устні іспити пічнуть ся 26. червня 1916. Вносити поданя треба найдальше до 6. мая с. р.

Вибори до повітового дорогового комітету. Дня 20. с. м. відбули ся до черновецького повітового комітету вибори і вибрано до комітету Українцїв: послів: Омеляна Поповича і Николая Спинула, а відтак Ілю Меленку з Рогізної і Онуфрейчука з Ревної. Вибрано також старосту Ромашкана, бурмістра Корна і трох румунських мужиків. Деякі жидівські громадські писарі хотїли киринити при виборах, але нїякі штучки їм не вдали ся і вони з своїми кандидатами провалили ся. Ми хотїли-б, щоб сї панки дали вже собі спокій з нами. Найвисший час, щоб вони нарозумились і пізнали де вони жиють, тай з ким жиють!

До всїх інвалїдів Українських Сїчових Стрільцїв і Українських гуцульських-добровольцїв з Буковини. Українська Боєва Управа утворила фонд інвалїдів У. С. С. і Буковинських Гуцульських-добровольцїв. Всї інваліди мають подати свої теперішні адреси до Боєвої Управи (Wien XIV. Goldschlagstr. 108.) та точні дати про свою воєнну службу, про відпущенє з неї та про теперішне своє занятє і доходи. Українська Боєва Управа по одержаню сих дат і документів суперарбітру від відповідних команд почне виплачувати сталу пенсію інвалїдам У. С. С. і Буковинських Добровольцїв. — За Боєву Управу: *Др. К. Трильовський, В. Темницький, Дм. Катамай.*

Посилки почтових пакунків до полонених. Спільне центральне бюро для вивідуваня про полонених у Відни повідомляє отсим всїх інтересованих, що почтові пакунки для полонених треба посилати впрост через почтові уряди, а не через комітет вивідчий, або комітет дбалости. Почтові пакунки, які будуть вислані до згаданих комітетів, вишлеть ся назад. Пакунки мусять бути добре опаковані, найлїпше в полотно або цирату, адреса мусить бути читка і повна. Записки або газетні папери в пакунках не сміють бути. Зле опаковані пакунки доходять до адресата порожні.

Заупокійне богослуженє. Товариство Жіноча Громада в Чернівцях подає до відома сумну вістку, що її дорогий та незабутний член і вельми заслужена, бувша голова Товариства, панї Емілїя фон Смаль-Стоцка, жена ц. к. професора унїверситету, упокоїла ся в Бозї, по тяжкій недузї в 54. роцї житя, дня 16. марта 1916 р. в Кракові. Заупокійне Богослуженє відбуде ся в вівторок, дня 28. марта о годинї 8 рано в гр.-кат. парафіяльній церкві в Чернівцях, на котре всїх знакомих і приятелїв запрошає ся. — *Товариство „Жіноча Громада“ в Чернівцях.*

Українцї в польських леґіонах. Всї Українцї, що знаходять ся тепер в польських леґіонах і хочуть перейти до Укр. Сїчових Стрільцїв, мають написати до Боєвої Управи (Wien, Goldschlagstr. 108.) і подати своє імя і назвизко та вияснити, чи добровільно вступили до польського леґіону, де тепер служать, при котрій бриґадї, полку, компанії, цугу; та подати свою точну адресу і долучити заяву, що хочуть служити при Укр, Сїчових Стрільцях. *Др. К. Трильовський. В. Темницький.*

Пересторога. Незважаючи на численні завізваня — бере з собою публика, що їде поза границю краю все таки дальше книжки, часописи, кореспонденцію і писання ріжного роду, що спричинює при ревізії пашпортів і пакунків багато клопотів і утруднює скору їзду. Остерігає ся отсим публику, що при переїздї поза границї краю не вільно брати з собою нїяких з висше названих письм.

Максимальні цїни при контрактах купна-продажи мусять бути строго додержані. Контракти зроблені з поминенєм приписів про найвисші цїни, які можна брати за товари, для котрих приписані розпорядком тарифи, не важні. Так рішив найвисший суд у Відни. То значить, що жадна сторона не може жадати судово додержаня такого контракту а заразом, що кожда сторона може жадати судового уневажненя контракту і звороту всего того, що хто виконав на підставі такого неважного контракту. Отже хто дав товар, може жадати звороту товару, або як його вже нема, звороту в грошах, остільки той, що взяв товар збогатив ся ним. А хто знов дав гроші як завдаток, може жадати звороту завдатку.

Курс стенографії. У понедїлок, дня 20. марта, почав ся в школї стенографії „Ґабельбергер“ курс висшої стенографії. Сей курс має за цїль вдосконалити знавця стенографії так, щоби міг скоро й без напруженя писати говорене. Вписуватись на курс треба в канцелярії дирекції вул. Панська 47, („Нїмецький Дім“.)

Від Адміністрації. Просимо всїх тих наших передплатників, що замовили і дістають „Буковину“ присилати як найскорше передплату, инакше здержимо дальшу висилку часописи. Звертаємось з сим зазивом особливо до нашої інтелїґенції, що дуже легко може платити та ще й других до сего заохочувати.

Датки на „Гуцулів-добровольцїв“. З нагоди радістної вістки про долю полоненого брата зложив п. інж. Ілько Попович на руки посла Спинула на „Гуцулів-добровольцїв“ 10 К — а за брата Остапа 10 К, — разом 20 К. — „Неназваний“ зложив на сю саму цїль 2 К.

З українського запомогового комітету в Чернівцях. Маю честь повідомити, що слїдуюче засїданє пань запомогового комітету відбуде ся дня 30. с. м. о 4-ій годинї по пол. в „Народнім Домі“.

Я. Струтинська.

Датки на „Укр. Сїчових Стрільцїв“. З нагоди зложеня іспиту зложив п. Петро Скрибляк на руки директора Артимовича 20 К для „Укр. Сїчових Стрільцїв“. Сю суму вислала наша Редакція на призначену цїль.

Від Редакції. Просимо всїх земляків доброї волї дописувати до нашої часописи про всї гарні і патріотичні дїла наших людий, про їх відзначеня військовими і правительственними властями і т. д. Про такі річи ми мусимо довідувати ся нераз з чужих ґазет або від чужих людий, а се все виставляє нашій „письменній“ громадї не дуже гарне свідоцтво.

Календар „Руської Бесїди“ на рік 1916 вже розпроданий. Просимо всїх тих панів, що взяли календар у розпродаж, прислати нам гроші, або нерозпродані календарі назад, щоб ми могли залагодити попередні вже замовленя.

Укр. друк. „Руська Рада“.

Катря Гриневичева.

(Із Відня в Ґмінд.)

Спомин одного дня.

Сірий віденський кольос протер очи — злопотіли з вітром полосаті стяги в честь якоїсь високої візити. Шумлять вони безлічию крил по вузких вулицях, пущені у низ з імпонуючих висот і місто здаєсь церквою, у якій іконостас, се Бурґ з її задумчивими каріятидами. По усїх перехрестях мелькають червоні стріли трамваїв, чорні пявки автомобілїв а між усїм тим скаче, дріботить, повзе товпа сїра, зухвало байдужна, часом траґічна, і провітрює у ранній мглї одежу просяклу тїснотою сутерин. Ave vita! Гомонить пестрими красками брукова поема оспівуючи кертичні переходи варстатів. А вікна розкішних партерів заслонені кружевами, стоять нїмі і повні нїжних тайн. Біжу між товпою — незамітний мікрокосмос по дорогах нової екліптики — і хочесь менї засвистати від холоду, як се робить іволга, коли на розсвітї розправляє настобурчене піря, мокре від роси.

— — — — — — — — — —

Розсувають ся занавіси gris-perle. Прорізую собою чорні звали лїсів, підношу ся легесенько понад струї, що світять на землї барвінковими цятками. До болю роздирають мій зір якісь незрозумілі, перелетні марева, но поїзд мчить, і я уже двигаюсь веселим тїлом на простори, де мов вінки розхідникові ростуть пахучі села. І шпилї веж, і домики з верандами і гаї осторонь немов обметені з пилу руками феї, у чипчику віденської покоївки. Минаю кладовище, як фраґмент старого парку тополї в ряд, лавки з каміня, хрести з зеленими черенковими дашками, стоять як старцї з охороною над пригаслими очима. Гори, мітлами винної лози витичені, високо на гладких склонах домики вартових. Велитенські зломи каміня, на рельсах у повітрю нудять ся дрібосенькі ваґони, в далекій перспективі віллї, як забавки Ґулївера. Взагалї, все що попадаєсь під очи, робить вражінє модельованого твору, несказано поменшеного. Ось і замок з старинним круглим муром і баштами — попри ворота зарослі блющем двох жовнярів в червоних кепі стоїть неподвижно, як римські леґіонїсти біля Господнього Гробу. Хвилю призадумуюсь: статуї се, чи живі люди? Не знаю . . . Жду, що за момент вийде з за дерева якась Edle в шовковій, рясній спідницї і станику mille-fleurs, як їх зображує на картинах старого Відня. Бідермаєрівська доба.

О дороги лїсові по горах, о красо божества, що тїниш слїзним золотом кожду сторінку житя, о дороги по горах весною, білі руки сплетені над чолом . . .

— — — — — — — — — —

Викинула мене людська мурашня з поміж себе у незнакомій сторонї. Поїзд двигнувсь, засвітив як салямандра жовтими цятками освітлених вікон і далечінь проглотила його, як тяжке видїня. Мов ті сльози в бистресеньку річку упали стрічні слова і картини. Стрімголов полетїв в незвісне маленький Rudi-Bubi, жорстоко обмотаний брудною волїчкою (мама касієркою а тато на Сибірі) і перестав нудити світом на руках своєї платної мами, беззубої відьми з Сіґмундсгерберґу. — Дві сестри, що їхали від ранених мужів, в чорних хустках, рівною лїнією, по монашому опасуючих чоло, з таємною чертою болю на устах прямих і загадочних, немов звинулись в клубочок і покотились у пропасть, — я-ж опинилась супротив нових прояв і форм.

О як-же чужо на душі! Якісь перехрестя, на них старі вагони безладно дрімаючі, денеде хитка тїнь людини... Білий міст високо над полями. Ритмічною ходою порушуєсь там вартовий з наїженим баґнетом — у долинї гуде жовта ріка, горою вихор рве, обскубує одежу, як би запрошуючи до купна, свище окаяним жарґоном. На силу придержуючи шапку, жовняр говорить і собі щось, слова розсипують ся і я виджу тільки рух, яким він не пускає мене. Вертаю у низ, обтираючи з чола каплї болота і води, хвилями маю вражінє, що воздушна струя жбухне мною крізь барієру. Не аби який се вітер, старий автохтон Ґмінда!

(Дальше буде.)

На стрілецьку нуту.

Полковникови У. С. С. Т. Коссакови — Посвята.

Орле-Атамане,
пійдемо у бій, —
сповнимо у бою
кождий приказ твій.
Пійдемо з тобою
в верх. . . чи в хлань — на дно,
жити — чи умерти
Стрільцям все одно.

Йдем на смерть . . . гармати,
в верх . . . чи в хлань на дно. . .
В воскресенє Неньки,
вірим — лиш в одно!
Смерть нас не лякає,
ми не знаєм слїз;
Неньку визволяєм
із кайдан-зелїз.

Довелось Їй пити
горя чашу вщерть, —
Стрільцї всї готові
на житє — чи смерть.
Ми тим всї щасливі,
що від снів і мрій,
доля нам судила
йти за волю в бій.

Кождий приказ в бою
сповнимо як слїд —
бачив Бескид гордий
наших сто побід.
Хай побіду бачить
ще Днїпро і Дон, —
хай про волю . . . долю
здійсняєть ся сон.

Осїнь — хуртовина
листечко змела —
прибере в цвіт-листє
знов вітки — весна.
Огнивом ми тільки
в черзї поколїнь, —
жертвою безсмертні,
хоч в гріб ляже тлїнь...

Жертвою безсмертні,
бій веде до змін, —
новий храм наш стане,
новий дім з руїн.
Згарища . . . руїни
прибере як в цвіт,
і по днях темряви
заяснїє світ.

— — — — — — — — — —

В вільній Українї
Стрільцїв спомянїть!

— — — — — — — — — —

Орле-Атамане,
без слїз і трівог,
йдемо в бій з тобою
сотнями з залог.

— — — — — — — — — —

З нами правда . . . Бог!

Уляна Кравченко.

Важким смутком і горем прибиті подаємо отсим вістку, що пані

Емілія з Заревичів Смаль-Стоцка

подруга професора унїверситету в Чернівцях, тепер капітана при полевім судї військової Краківської команди,

упокоїла ся в Кракові, дня 16-го марта 1916-го р. в 54-ім роцї свого житя.

Тлїнні останки дорогої Покійницї похоронено дня 18-го марта 1916 тимчасово на кладовищі в Кракові, відки перенесені будуть до Черновець.

Краків, дня 18-го марта 1916.

Опечалена Родина.

Замість осібних повідомлень.

Відвічальний редактор: Евг. Шушковский.

З української друкарнї „Руска Рада" в Чернівцях.